

Raftul Denisei

Care Santos

Poftă de ciocolată

roman distins cu
PREMIUL RAMON LLULL 2014

HUMANITAS fiction

Sara, Aurora, Marianna – trei femei din trei secole, unite de pasiunea pentru ciocolată, cărora destinul le-a scos în cale aceeaşi ciocolatieră fină, din porţelan alb, produsă în Secolul Luminilor în manufacturile de la Sevres. Un triptic fascinant, care reface, în sens invers, în scriituri şi pe tonalităţi diferite, dincolo de captivantele istorii personale, povestea parfumatei băuturi coborând în timp din prezent până în secolul al XVIII-lea, de la sofisticata ciocolată cu condimente de astăzi la cea artizanală. „Aerul pe care îl respiră" personajele – reale şi imaginare–, îmbibat de aromele ciocolatei şi de magia ariilor celebre, le îmbibă, la rândul lui, toate trăirile – dragoste, trădare, dorinţe, ambiţii – în oraşul dulciurilor şi al operei, Barcelona.

Fotografia de pe copertă
© Vladimirnikulin | Dreamstime.com
Woman With Cup Of Tea

ISBN 978-606-779-007-8

Care Santos

Poftă de ciocolată

Traducere din catalană de
JANA BALACCIU MATEI

Colecția Raftul Denisei

Editura HUMANITAS, 2016

Titlul original:

CARE SANTOS
DESIG DE XOCOLATA

Roman distins cu Premiul Ramon Llull 2014

Versiune electronică:

[V1.0]

Corectură [V1.0]: septembrie 2017

Care Santos s-a născut în 1970, în oraşul Mataró din apropierea Barcelonei. A scris de la vârsta de opt ani, câştigând prima competiție literară la 14 ani. A studiat mai întâi dreptul, urmând tradiția familiei, iar apoi filologia la Universitatea Autonomă din Barcelona. Şi-a început cariera jurnalistică la *Diari de Barcelona*, lucrând ulterior în redacțiile cotidienelor *ABC* şi *El Mundo*. În prezent, este critic literar la suplimentul *El Cultural* al ziarului *El Mundo* şi coordonează site-ul dedicat literaturii spaniole *La Tormenta en un Vaso*. Este fondatoarea Asociației Tinerilor Scriitori Spanioli, a cărei preşedintă a fost timp de opt ani.

A debutat în 1995 cu volumul *Cuentos citricos*. Este autoarea a 11 romane, şase volume de proză scurtă, două volume de poezii, precum şi a numeroase cărți pentru copii şi adolescenți, pentru care a primit o serie de premii importante: Ciudad de Alcalá, Ana Maria Matute, Alfonso Cossío, Gran Angular, Edebe.

Printre volumele publicate de Care Santos se numără *Intemperie* (1996, povestiri), *Aprender a huir* (2002, roman), *El dueño de las sombras* (2006, roman), *La muerte de Venus* (2007, roman), *Los que rugen* (2009, povestiri).

Roman ambițios şi scris admirabil, în castiliană, *Încăperi ferecate (Habitaciones cerradas;* Humanitas Fiction, 2013) a apărut în 2011, având o carieră internațională spectaculoasă. *Aerul pe care îl respiri (El aire que respires*, 2013; Humanitas

Fiction, 2014) pendulează între prezent şi trecut, consemnând istoria unei librării barceloneze care o reflectă deopotrivă pe cea a familiei, dar şi pe cea a marelui oraş.

În 2014, Care Santos publică, în catalană, romanul *Poftă de ciocolată (Desig de xocolata)*, devenit imediat bestseller şi recompensat cu Premio Ramon Llull, iar în 2015, romanul *Diamant blau*.

Lui Deni Olmedo,
pentru tot che dirsi
mal puo dalia parola.[1]

1 *Ce cu greu poate fi pus în cuvinte*, vers (în italiană) din libretul operei *Trubadurul* de Verdi. (N.tr.).

PRELUDIU
ÎNVIEREA

Şaisprezece cioburi de porţelan alb de diferite mărimi şi forme şi un tub de adeziv „de-ăla care lipeşte tot”. Max se dăruieşte total jocului, deloc amuzant, de a le potrivi între ele, de parcă ar asambla un puzzle. E trecut de trei şi jumătate, ar trebui să fie în pat, căci peste câteva ore trebuie să se scoale, dar i-a promis Sarei că o s-o facă şi nu vrea să renunţe.

Ia, unul câte unul, cioburile, şi le caută un posibil tovarăş. Cu cât găseşte mai mulţi, cu atât mai puţine sunt posibilităţile de eroare rămase pe masă. Le unge pe margini şi le alătură, presând uşor cât îşi face adezivul efectul. Priveşte mulţumit rezultatul. La unele, cicatricea aproape că nu se vede. La altele e mai greu, marginea nu e atât de netedă, au sărit aşchii mici. Încet-încet, Max reconstruieşte ce părea pierdut pe vecie. Merită să mori de somn după o petrecere atât de lungă, ca în noaptea asta. Sara o să aibă o mare surpriză când o să intre de dimineaţă în bucătărie şi o să vadă cât s-a chinuit.

A fost o noapte fantastică. Întâi, confidenţele dintre doi prieteni de-o viaţă care se regăsesc într-un moment bun. Pe urmă Sara, şarmantă, frumoasă, decisă. Ce se petrece cu femeile spre patruzeci de ani? Un soi de proces de concentrare a calităţilor le face mai pline de viaţă, mai inteligente, mai senine, mai atrăgătoare decât cu douăzeci de ani în urmă. Aşa şi-a văzut soţia noaptea asta şi a fost mândru. Mândru că e a lui, ce sentiment primitiv, anormal, străin lui, îşi zice Max, dar, trebuie să recunoască, sentimentul ăsta i-a luminat noaptea.

După ce a plecat Oriol, el şi Sara au mai stat un timp, să strângă totul şi să comenteze. El spăla vasele, ea aranja lucrurile, perfecta distribuţie a sarcinilor, de atâtea ori repetată. Bine că, în sfârşit, prietenului i-a venit mintea la cap, deşi putea să-şi caute o femeie mai de pe-aproape, au căzut de acord. „Să n-ai în casă pricini, ia-ţi nevastă din vecini”, a şoptit Sara, refrenul pe care-l folosea şi mama ei, în timp ce punea salata rămasă într-un vas de plastic transparent. „Cum crezi că o să fie ca tată?” întrebase Max. „Un dezastru, răspunsese ea, ca-n toate.” „Omule, vorbea aici prietenul devotat sărind în apărare, în toate, nu, dă-o-ncolo!

că s-a descurcat foarte bine." Dar Sara n-a răspuns. Arăta obosită, somnoroasă. Mâhnită de porţelanul spart. Se uitase la cioburi cu o resemnare dezolată. „Nu te amărî, o s-o lipim", îi zisese, încercând s-o mai încurajeze. „Chiar dacă o s-o lipeşti, fusese răspunsul, abătut, eu o să ştiu mereu că e spartă." A stivuit vasele transparente în frigider într-o ordine perfect raţională şi-a zis: „Te deranjează dacă te-aştept în pat?"

Pe Max nu l-a deranjat. Dimpotrivă. Ştie că Sara are nevoie de singurătate şi de timp să se acomodeze. Noaptea asta e doar începutul unui drum. Poate cicatricile n-o să se şteargă niciodată de tot, ca pe pielea obiectului care începe să se refacă în mâinile lui, dar va trebui să înveţe să le admire semnificaţia.

E o frumuseţe indiscutabilă, aparte, în ceea ce am putut noi salva.

Inscripţia cu litere albastre de la bază – ce păcat! – s-a rupt la mijloc. „*Je suis à madame Ad...*" Spune în mâna dreaptă a lui Max, şi „*...elaïde de France*" – în stânga. Din fericire, nu lipseşte nicio aşchiuţă, cele două părţi se potrivesc milimetric, iar doamna Adèlaïde din Franţa, oricine-o fi, poate răsufla uşurată.

„În obiecte trăiesc întâmplări şi voci care le povestesc, zicea Sara, cu ani în urmă. Uneori, când ating ciocolatiera de porţelan alb, am impresia că le ascult." „Şi-s multe?" o întrebase el. „Sunt ceva, nu vezi că e foarte veche, că a trecut prin multe mâini?" Iar el, cu interesul ştiinţific dintotdeauna, aprofunda subiectul: „Dar ce spui tu e ca şi cum ai admite că toate obiectele sunt pline de fantasme, ca locuinţele din filmele de groază". Ea dădea din cap că nu: „Tocmai, Max. Oamenii cred în case vrăjite, dar se pare că spiritele preferă să trăiască în obiecte mici, aproape insignifiante". „O fi ca să nu trebuiască să şteargă praful", adăugase Max, amuzat de ce-i trece prin cap nevestei lui.

Când reconstruieşte ciocul spart în trei bucăţi şi-l lipeşte de corpul în formă de pară, începe să-i fie clar. Pe masă mai rămân doar două piese, ale toartei. Când o să le pună la locul lor şi-o să aibă din nou aerul acela elegant, ca de panglică, puzzle-ul va fi gata. „Iată ciocolatiera dumneavoastră, *madame.* Fie să vă însoţească mulţi ani! Peste câteva ore, o puteţi deja umple", aude o voce în capul lui şi zâmbeşte la gândul venit nu ştie de unde. Lipeşte bucăţile rapid, ca un chirurg care termină o operaţie delicată. Şterge apoi cu alcool şi vată resturile de soluţie de pe crăpături.

Ciocolatiera îi evocă un veteran de război, dintre cei întorşi acasă mutilați. Când o cumpărase Sara, într-o noapte, la o oră curioasă, avea deja ciobitura asta pe cioc, îşi pierduse capacul şi morişca şi totuşi era o piesă frumoasă. Ea nu-i spusese niciodată ce-i povestise despre proveniența ei anticarul care i-o vânduse. Ştie doar că era un tip bătrân, guraliv, ciudat, care-i scăzuse prețul văzând-o atât de tânără şi atât de interesată. Pe-atunci ciobitura strica efectul armonios al ansamblului. Acum, în schimb, nu distonează deloc. Max îşi plimbă vârful degetului peste rana veche. Are asprimea ceramicii proaspăt arse. Asprimea pe care o au probabil toate lucrurile frumoase văzute din interior. Asprimea trecerii anilor. Deşi cârpită de sus până jos, poate fi încă folosită. Încap în ea trei ceşti de ciocolată. Nu poate să evite gândul că acum, că Oriol nu mai e aici, una va fi în plus. Mereu va fi una în plus.

Apoi lasă totul în ordine. Ciocolatiera, tocmai readusă la viață după un accident mortal, în mijlocul mesei. Smulge o filă din blocnotesul pentru cumpărături. Scrie: *„Voilà!”* şi pune nota peste opera lui. Stinge lumina.

I-e teamă să nu dea de Sara trează, întorcând pe toate fețele tot ce se întâmplase. Dar nu. Sara doarme ca o fetiță. Când se vâră sub cearşaf, descoperă că e goală. Ştie că e o invitație de nerefuzat, dar şi că nu e momentul. Odată analizate cauzele şi consecințele, dă ceasul înainte cu jumătate de oră şi închide ochii. Inima-i merge cu o mie pe oră.

ACTUL ÎNTÂI
ARDEI IUTE, GHIMBIR, LEVĂNȚICĂ

Rănile sufleteşti sunt prețul pe care îl plătim ca să fim independenți.[2]

HARUKI MURAKAMI

Comportamentul polimorfilor

Noi, oamenii, ne plictisim de toate, e în firea noastră. De obiecte, de distracții, de familie, chiar şi de noi înşine. Chiar dacă avem tot ce dorim, chiar dacă ne place viața sau ne împărțim zilele cu cel mai bun om din lume. Noi, oamenii, mai devreme sau mai târziu, totdeauna ne plictisim.

Se întâmplă aşa: într-o seară oarecare dintr-o lună oarecare, ne îndepărtăm ochii de ecranul televizorului ca să privim o secundă în cealaltă parte a camerei, unde, ca în fiecare seară între cină şi ora culcării, stă soțul. Nimic din ce vedem nu ne surprinde. Pe măsuța din colț se odihneşte teancul cu cărțile de rigoare, citite, de citit sau amestecate, iar Max stă în acelaşi loc seară de seară de când s-au terminat reformele în apartament: adâncit în fotoliul pentru citit (singura piesă aleasă de el), cu picioarele pe taburet, ochelarii pe vârful nasului uscățiv şi îngust, lampa aruncând direct pe pagini o lumină ca de stea de cabaret şi în mâini o carte care-l distrage total de la orice se poate întâmpla lângă el.

Max e dintre cei care, ca să citească, n-au nevoie de linişte şi de nimic altceva în afară de recuzita amintită: fotoliul, taburetul, lampa şi ochelarii. Şi, evident, cartea. Prezența lui constantă în acest colț al camerei e ca a unui blajin animal de companie. Nu face zgomot, nu deranjează pe nimeni; doar în răstimpuri, când scoate vreun oftat, când îşi schimbă uşor poziția sau dă paginile, ştii că e încă viu şi e aici. Deşi, îşi zice Sara chiar în clipa când îşi îndepărtează privirea de ecranul televizorului şi dă de soț la locul dintotdeauna, făcând ce face întotdeauna, dacă n-ar fi aici mi-ar lipsi mult, fiindcă s-a obişnuit cu prezența lui tăcută, aşa cum se obişnuiesc oamenii să vadă mobilele acolo unde sunt. E certitudinea, siguranța, echilibrul ei, tot ce are pe lume. Dar nimic

---

2 *Autoportretul scriitorului ca alergător de cursă lungă*, traducere de Iuliana Oprina, Polirom, Iaşi, 2009, p, 32. (N.tr.)

din toate astea n-o împiedică să se întrebe imediat:

„De ce-s măritată cu bărbatul ăsta?”

E una dintre întrebările pe care conştiinţa le scapă într-o secundă de neatenţie şi de care, fireşte, imediat se jenează. Una dintre întrebările pe care nu le-ar pune niciodată cu voce tare, în faţa nimănui, fiindcă, într-un fel, loveşte în ceea ce crede mai invulnerabil în viaţa ei, şi pentru care conştiinţa pregăteşte o întreagă baterie de răspunsuri, ca nişte piese de artilerie. „Ce noimă are chestia asta acum? Nu ai tot ce poţi avea (şi nu vorbim de lucruri materiale, ci de cele dificil de obţinut)? N-ai ales tu singură, în deplină libertate, când ai avut ocazia s-o faci, cu cine vrei să rămâi? Ţi-a lipsit vreodată ceva? Nu te-ai felicitat de mii de ori că ai ştiut să alegi cea mai bună opţiune? Şi nu eşti ultrasigură, fără nicio umbră de dubiu, că efectiv Max a fost nu doar o soluţie bună, ci soluţia ta, cea care-ţi convenea, cea care, într-un fel, îţi era menită? Nu ai doi copii superbi, inteligenţi, înalţi ca brazii, care te adoră, care au luat de la amândoi ce-i mai bun? Nu te simţi, în secret, mândră că felul tău de a fi şi al lui Max s-au întâlnit în caracterele aproape perfecte – clar! – ale copiilor tăi?”

În clipa asta Max îşi ridică privirea de pe carte, îşi scoate ochelarii şi zice:

— A, mamă, era să uit! Ştii cine m-a sunat azi? N-o să-ţi vină să crezi. Pairot. Zice că e la Barcelona şi poimâine seară e liber. I-am spus să vină la cină. Nu-ţi doreşti să-l vezi? De când nu ne-am mai văzut!

Max îşi scoate ochelarii doar când ce are de spus e important. Cum ăsta e cazul, aşteaptă o clipă reacţia soţiei, dar Sara nu are nicio reacţie.

Bărbatul îşi pune din nou ochelarii şi se întoarce la cartea lui, *Frequent Risks in Polimorphic Transformations of Cocoa Butter*[3], de parcă n-ar fi zis nimic important.

— Ţi-a spus de ce n-a dat niciun semn de viaţă în tot timpul ăsta? întreabă ea.

— E un om ultraocupat. Am fi putut şi noi să-l sunăm, nu contează. Când a fost ultima oară, ţi-aduci aminte? Cumva noaptea aia de la hotelul Arts, când i s-a dat premiul?

— Exact.

---

3 *Riscuri frecvente în transformările polimorfice ale untului de cacao.* (N.ed.orig.)

— Câți ani să fie? Şase sau şapte, cel puțin.

— Nouă, corectează ea.

— Nouă? Mamăăă! Eşti sigură? Chiar că zboară timpul. Cu-atât mai mult. Nu cred că nu-ți doreşti să-l vezi. Mereu ți-a plăcut să te-ntâlneşti cu Pairot.

Max îşi pune iarăşi ochelarii şi se întoarce la cartea lui în engleză.

Sara se întreabă cum de este în stare bărbatul ei să citească un tratat despre proprietățile untului de cacao cu acelaşi interes cu care ar citi un roman cu Sherlock Holmes, dar, dacă se gândeşte bine, n-ar trebui acum s-o surprindă. Mult mai mult o surprinde ce tocmai a auzit, şi asta din mai multe motive: că Oriol e la Barcelona (nu la Canberra, în Qatar, Shanghai, Lituania sau în vreun alt loc îndepărtat unde se pot deschide magazine) şi că, în plus, şi-a adus aminte că în acest orăşel din vestul Mediteranei trăiesc doi oameni care, cu mult timp în urmă, când nu era nici pe departe Oriol Pairot care botează cu numele lui localuri de lux şi-şi face atât de mândri concetățenii că apare la televizor zi de zi, au avut de-a face puțin, un puțin destul de important, cu el. O surprinde mult şi faptul că bărbatul ei a stabilit întâlnirea mai întâi cu Oriol, când, în mod normal, ordinea telefoanelor era inversă. Dar ce o lasă realmente cu gura căscată, mută de mirare, e că Max nu-şi dă seama de importanța anunțului tocmai făcut şi a zis-o parcă în treacăt, între două pagini cu problemele transformărilor polimorfice, ca să se-ntoarcă imediat la absența lui prezentă de fiecare seară, când se aşază în acelaşi loc să-şi digere cina, sau poate să-şi digere viața, în timp ce lasă ultimele ore ale zilei să fugă pe tăcute.

Sara se gândeşte ce-ar trebui acum să spună. Ar putea să răspundă ca un personaj din telenovela la care deja nu se mai uită, fiindcă i se păruse că devine prea dependentă – „Dumnezeule, Max, ştiam eu că mai devreme sau mai târziu o să apară!” sau ar putea să înceapă o scenă absurdă de ceartă de una singură – „Şi când aveai de gând să-mi spui, Max?” –, dar exclude totul, căci Max nu e certăreț, îi dă întotdeauna dreptate înainte ca ea să poată măcar să se aprindă şi aşa n-are niciun farmec să te cerți. În plus, azi e prea obosită ca să-şi bată capul şi hotărăşte s-o ia pe drumul cel mai scurt. Soluția uşoară e şi cea mai conservatoare, cea mai egoistă şi, de asemenea, cea mai laşă: să fugă.

— Mâine nu suntem la operă?

— Nu, m-am uitat. E marțea viitoare, şi e sfânt: *Aida.*

— Totuna-i. Eu tot nu pot. Am o cină de lucru, îi dă drumul, cu gura încrețită într-un gest contrariat. Nu poate în nicio altă seară?

Max îşi scoate din nou ochelarii. Polimorfii aşteaptă liniştiți, cum au obiceiul.

— Măi, nu l-am întrebat, dar ştii că e veşnic pe fugă. Pesemne că are agenda plină.

— Ca toată lumea. Toți avem o groază de lucruri de făcut.

— Nu zic că nu, dar el e altfel. Veşnic încolo şi-ncoace, veşnic din aeroport în aeroport, în țări ciudate. Se pare că anul ăsta e rândul Japoniei, zice că trebuie să ne povestească, că e foarte mulțumit. Ce figură! E ca un războinic nomad. Între timp, noi îl aşteptăm la adăpost cu masa pusă. Trebuie să fie cineva care să prefere o viață liniştită, ordonată. Noi totdeauna am fost, în fond, aşa, nu crezi?

„Liniştită”, „ordonată”, „noi”, „în fond”. Patru expresii care o apasă pe Sara ca patru lespezi.

— Îmi pare rău, dar nu pot să vă țin companie. Cina asta o am agendată de-o săptămână,

„Agendá”, iată un verb care trasează o regulă. Sara e şi ea o femeie ocupată, importantă, modernă, care foloseşte cuvinte oribile inventate pentru oameni ca ea, care nu-şi pot permite să-şi piardă timpul făcând perifraze.

— Şi nu poți s-o amâni? întreabă Max.

„De ce-ar trebui s-o amân? Nu i se poate spune marelui Oriol Pairot să-şi schimbe puțin planurile?”

— Imposibil. E cu editorul revistei.

— Păcat. (Pe buzele lui Max, totdeauna amabile, apare o sinceră grimasă de neplăcere.) Şi dacă-l sun pe Oriol şi-l întreb până când e aici?

Sara face un gest nepăsător, îi iese foarte firesc (exact ce voia).

— Nu-ți face probleme pentru mine, dragostea mea. O să beau cafeaua cu voi, când mă întorc. Sigur vă lungiți până târziu.

„Dragostea mea” e o strategie foarte bine pusă la punct pentru slăbirea adversarului, în acest caz. Înseamnă: „Totu-i bine”, înseamnă „Nu-ți face probleme”. Înseamnă „Sunt calmă şi fac ce vreau”.

— Atunci, de acord. Aşa rămâne, zice Max, cu accentul lui catalan aproape perfect, cizelat ca o piatră de râu după peste

douăzeci de ani de relație și șaptesprezece de căsnicie, de care se simte deosebit de mândru. Dar, înainte să-și pună din nou ochelarii și să considere problema încheiată, o ultimă chestiune practică: Să punem masa pe terasă, sau înăuntru? O să te ocupi de ceva pentru cină?

— Evident, tată. Ca-ntotdeauna.

Acum, da: Max își pune ochelarii și se întoarce imperturbabil la polimorfi și la modul lor curios de a face parte din lumea asta, adoptând diferite forme fără a înceta să fie, în esență, ei înșiși (în esență, înseamnă, în acest caz, „chimic"; „Totul e chimie – îi place lui Max să spună – suntem *doar* chimie. Tot ce ni se întâmplă, bine sau rău, sunt *doar* reacții chimice"). Sara profită că soțul e, ca întotdeauna, absent, ca să organizeze în minte ziua de mâine. Are notate în agendă câteva întâlniri: responsabila o așteaptă să discute despre *torrons*[4] din acest an, după-amiază trebuie să primească un ziarist care face un reportaj despre cele mai bune ciocolaterii din Barcelona. Evident, Casa Rovira e vedeta. Dar, înainte de toate astea, ia notă în gând de o obligație neprevăzută, brusc mai importantă decât toate celelalte: să facă o vizită în apartamentul gol al vecinei de-alături. De multe zile trebuia făcută, a tot amânat din lene. Acum are un bun motiv să treacă pe-acolo. Vrea să se asigure că e un loc bun și o s-o facă la prima oră. Să-și pregătească un bun punct de observație în spatele frontului.

Sara nu-și amintește când i-a zis Max „mamă" în loc să-i spună pe nume sau cu unul din apelativele afectuoase de la începuturi – *sweetheart, honey, dear –,* dar e clar că metonimia a fost o altă consecință a nașterii copiilor și, totodată, o scăpare a ei. De asta Sara s-a învinovățit totdeauna; n-ar fi trebuit niciodată să îngăduie ca femeia care era să piardă teren în fața mamei care devenise. Încet-încet, efectul înlocuise cauza și, cu trecerea anilor, Max uitase să-i spună *dear* și *honey* și *sweetheart* cu superaccentul lui de american nativ și-i zicea doar „mamă". Nu mai era Sara nici în public, sau doar din când în când, când cei din jur nu erau destul de apropiați; mereu și-n fața oricui era „mamă" și asta o durea, dar nu mai bombănea ca la început, când încă erau foarte tineri și ea îl certa: „Nu-mi zice mamă! Nu-s

4 *Torro* (pl. *Torrons),* unul dintre cele mai tipice dulciuri catalane de Crăciun, a cărui rețetă de bază cuprinde migdale, miere, ou. (N.tr.)

mama ta, a ei sunt!” şi arăta spre Aina, care râdea, mulțumită că limbajul nu e doar amuzant, ci şi problematic. Iar Max se apăra: „Dar eşti mama casei! Cea mai importantă! Şi asta trebuie ştiut”. Atunci a descoperit Sara, cu spaimă, că Max o găsea mai atrăgătoare de când născuse. Când sta în fotoliul pentru citit – singurele două ocazii în care Max i-a cedat colțul lui şi chiar i-a permis să îngrămădească pe cărțile lui de studiu obiecte ciudate, ca pompe de sân sau creme pentru mameloane, au fost când alăptase cei doi copii –, când sta în fotoliu cu fata în brațe şi-i da piept cu o răbdare pe care n-o avea, îl descoperea din când în când pe Max privind-o fermecat, de parcă s-ar fi aflat în fața unui fenomen extraordinar, iar privirea aceea uneori îi părea tandră, dar alteori o întrista, căci avea impresia că o femeie ciudată îi uzurpă locul.

Sara recunoaşte că în problemele de lactație instinctul ei matern a fost mai degrabă slab, că niciodată nu găsise în alăptare actul de reafirmare şi intimitate revendicat de militanții ei şi, deşi le admiră profund pe cele capabile să alăpteze ani de zile, ea a sărit peste partea asta de cum a putut, chiar dacă Max era alarmat şi n-o ajuta deloc să se simtă mai puțin vinovată. A cumpărat jumătate de duzină de biberoane şi şase cutii mari de lapte praf din cel mai bun şi-a întors pagina capitolului „alăptare maternă” doar la patru luni de la debutul Ainei în lumea asta. Cărțile din colțul pentru citit au servit drept suport pentru biberoane şi tetine, în timp ce Max privea buimac scena, iar problema numelui era un caz pierdut pentru totdeauna.

Acum, după cincisprezece ani, i se pare ridicol să-i spună bărbatului ei că nu-i place să-i zică „mamă”. Ca şi tăcerea lui Oriol, e ceva prescris. Şi dacă a învățat ceva în cei patruzeci şi patru de ani de când e pe lume e că nu merită să risipeşti energia pe cauze pierdute.

Dimineața, ca în fiecare zi, Sara îşi ia micul dejun în bucătărie, privind la televizor ştirile. O interesează mai ales prognoza meteo, dar numai pe termen scurt. Mâine seară: niciun nor, temperaturi plăcute, uşor superioare celor normale la sfârşit de mai, umiditate în scădere. Pentru Sara ziua nu începe bine, în pofida prognozei perfecte, exact cea de care are nevoie. Max a plecat deja de ceva timp la universitate după ce şi-a băut prima cafea – ea i-o serveşte întotdeauna – a sărutat-o pe frunte ca-n fiecare dimineață şi i-a

zis: „Să ai o zi bună, mamă!”

Cum aude că se-nchide uşa, Sara dă fuga la telefonul mobil. Sunt ore de când se abține să-şi controleze ca lumea mesajele, să nu-i fi scăpat vreunul. Le citeşte pe toate, unul câte unul: SMS-urile, mailurile, mesajele de pe Facebook, de pe Twitter şi, la sfârşit, căsuța vocală. Din ultimele trei zile. Un itinerar lung, fără niciun rezultat. I se pare ciudat să nu găsească niciun mesaj, dar şi mai ciudat să nu-l primească. Scrie unul. Primul care-i trece prin cap:

Când ai venit? Unde eşti?

Nu, nu, e prea direct. Îl şterge. Încearcă din nou:

Eşti bine?

Acum i se pare prea ingenuu. Iar şterge. Lasă telefonul, ia o felie de pâine dintr-o pungă din congelator şi-o pune în prăjitor, pune pe masă untul şi un gem de lămâie special cumpărat de la un furnizor englez (fiindcă, se pare, din toată Barcelona doar ei îi place), ia din nou mobilul şi face a treia încercare:

Vreau mult să te văd.

E pe punctul să-l trimită, când ceva o opreşte. I se pare țeapăn, puțin natural, ca felia de pâine tocmai scoasă din congelator. Îl face iar să dispară. De-atâtea încercări, începe să se îndoiască de toate. Mai bine să nu-i trimită niciun mesaj? Poate el anume nu i-a zis nimic.

Pâinea prăjită face un salt, rezistența aparatului se stinge şi totul rămâne în expectativă. O farfurie, o tavă, cuțitul special pentru unt, mobilul, un şervet de pânză cu monograma ei şi telecomanda. Până nu are totul bine aranjat pe masă, nu se aşază. Creşte puțin volumul televizorului şi se uită la ştiri în timp ce-şi unge pâinea prăjită, ca-n fiecare zi.

Un bărbat negru, în palma unei mâini îi țâşneşte sângele, în cealaltă are două cuțite enorme, vorbeşte furios în fața camerelor. N-are nevoie să citească subtitrarea, cu toată engleza ei de baltă, înțelege: „Nu o să fiți niciodată în siguranță. Alungați-vă guvernanții, nu le pasă de voi niciun pic”. Acest bărbat, povesteşte

acum prezentatorul, i-a tăiat capul unui fost militar englez pe o stradă din sudul Londrei, în plină zi. Sara îşi zice: „Nu mai e nimic de văzut” şi închide televizorul.

Când îşi termină micul dejun, se întoarce la obsesiile ei. Are nevoie de încă trei încercări înainte să scrie mesajul final. Sună aşa:

Bună.

Apasă pe „expediere” şi, deloc uşurată, continuă cu ordinea stabilită pentru azi, dar cu o modificare neprevăzută a programului: la opt jumătate, sună la interfon, e un distribuitor distrat ajuns înainte de deschiderea magazinului. Responsabila n-a sosit încă şi ea nu vrea să rişte să-l lase să plece, e sigură că aduce ciocolata despre care, chiar ieri, ziceau că lipseşte ca să acopere comenzile. Sara răspunde. Prin interfon, aude o voce răguşită:

— Am treizeci de cutii de la Casa Callebaut.

— Cobor.

Sara ia în fugă cheile – ale ei şi de la casa vecinei – şi iese pe palier. Cât aşteaptă liftul, se uită dacă i-a sosit vreun mesaj, îşi aranjează părul în luciul uşii metalice. Când e agitată, îşi trece întruna mâna prin păr. Deşi acum nu vrea să fie agitată, nu-i nicio problemă, totul e sub control: ciocolata de care aveau nevoie tocmai a sosit, vizita în apartamentul vecinei e doar o explorare a terenului, nu a decis încă nimic, iar Oriol o să răspundă mai devreme sau mai târziu, poate din motiv *de jet lag* doarme încă. Se închid uşile, apasă pe butonul „Parter”, începe coborârea. Nu doar a cutiei metalice, ci şi a alteia, mai intimă. Îşi aminteşte că lucrurile nu sunt absolut controlate, oricât ar vrea să se convingă de contrariu. Ca totdeauna când apare Oriol, absolut nimic nu e sub control. I-ar plăcea să afle, în trecere, de ce e atât de iritată. Dacă nu i-a făcut nimeni nimic.

Sara rezolvă rapid cu livrarea. Deschide uşa şi-i zice să nu lase cutiile în drum. Înainte să înceapă operația, soseşte responsabila, ea se ocupă de tot. Sara îi spune că are de mers la bancă şi dispare. În ultimele două minute s-a uitat de cinci ori la mobil, dar răspunsul se lasă aşteptat.

Apartamentul vecinei e chiar pe scara de-alături. Ar putea fi un frate geamăn al casei ei, dacă imobilul n-ar fi mai vechi, mai

îngust şi dacă ar fi fost supus de mai multe ori reformei totale şi ultrascumpe făcute de ea. Aici nu e lift, e obligată să urce patru etaje pe jos. Nu-i nimic. Sara are grijă de mult de forma ei fizică, plătind abonamentul la o sală de gimnastică exclusiv pentru femei. Merge din când în când, înoată puțin, joacă o partidă de padel cu directoarea unui hotel de lux de pe Diagonal[5] – cu care păstrează o relație limitată de jur-împrejur de cei patru pereți ai pistei – apoi merge la saună. De fapt, cel mai mult îi plac sauna şi jacuzzi, căci la sala de fitness i se pare că n-a pierdut nimic. Toate astea ca să spună că n-o deranjează să urce scările. Dimpotrivă, o face să se simtă mulțumită de sine.

Ajunge la apartamentul lui Raquel fără să gâfâie. O îngrețoşează starea generală a scării, are nevoie de ceva mai mult decât o văruiala. Răsuceşte cheia în broască şi intră. De cum trece pragul, simte mirosul vecinei, de parcă dintr-o clipă în alta ar urma să-i iasă în întâmpinare. A fost aici doar o dată, în ziua când Raquel a intrat în cofetărie şi a întrebat-o dacă ar putea să-i facă un „foarte mare" serviciu, despre care ar putea să-i vorbească doar în particular. A vizitat-o după-amiază, au băut o cafea. Până atunci pe Raquel o întâlnise doar când îi vindea croissante, cornulețe vieneze, câte o *ensaimada*[6] şi multă ciocolată caldă. E o femeie micuță, mai aproape de şaizeci decât de cincizeci de ani, văduvă şi cu un singur copil, o fată care trăieşte în străinătate. I-a povestit că fata are nevoie de ea şi s-a decis să se ducă să stea împreună, nu ştia pentru cât timp. „M-am gândit să-ți las dumitale cheile de la casă. În caz că se-ntâmplă ceva, să poți să intri. Şi-aş vrea să te mai rog, dacă nu te deranjează prea tare, dacă ştii pe cineva care caută un apartament cu chirie, să-i spui. Cineva de încredere, evident, să nu-mi distrugă tot. Ți-aş fi foarte recunoscătoare, doamnă Sara. Cum dumneata cunoşti atâta lume, m-am gândit că poate poți să-mi faci serviciul ăsta, dar nu vreau să-ți mai dau şi eu de lucru pe lângă ce ai. Numai dacă poți. În momentele astea, n-o să te mint, mi-ar prinde foarte bine banii."

E mai mult de-o lună de la discuție şi, în sfârşit, Sara scapă de vina de-a nu fi călcat pe-aici nici măcar o zi, deşi nu treceau douăzeci şi patru de ore fără să-şi spună că trebuie s-o facă. Este

5 Bulevard al Barcelonei. (N.tr.)

6 Prăjitură în formă de spirală, făcută din aluat din faină, cartofi, untură, ouă. (N.tr.)

surprinsă de cât de în bună stare e totul. Raquel lăsase ferestrele închise şi mobilele nu s-au prăfuit prea tare. Niciun miros neplăcut. Aruncă o privire generală şi merge direct unde-o interesează. Urcă scara spiralată până la camera lui Raquel, străbate întunericul pe pipăite – draperiile blochează aproape total lumina soarelui – şi iese pe terasă.

Observă imediat, satisfăcută, că spaţiul este perfect pentru scopurile ei. Iedera se caţără pe zidul despărţitor până destul de sus ca să ascundă pe cineva de înălţimea ei. Are ici-colo câte un gol, dar neînsemnat, tocmai bun să privească fără să fie văzută. Podeaua e un pic înclinată, va trebui să fie atentă să nu se împiedice. Oricum, măsurile necesare ca totul să meargă uns sunt minime: să se îmbrace în culori închise – de camuflaj –, să facă rost de un scaun comod care să nu scârţâie, să-şi ia o jachetă şi poate o eşarfa pentru gât. Seara, din cauza umidităţii, e destul de răcoare. Şi, mai ales, să-şi pună mobilul pe mut, asta neapărat să nu să uite.

Nici în timpul ăsta n-a primit vreun mesaj, deşi nu şi-a luat ochii de la ecranul telefonului. Mai rămâne puţin în turnul de observaţie. Priveşte terasa casei ei, văzută de-aici are un aer aristocratic: pardoseala de lemn, masa din lemn de tec, zona de gazon artificial – mai mică decât o voia Max, mai mare decât ar fi îngăduit ea –, balansoarul cu trei locuri, şezlongurile cu şase poziţii cumpărate de la Vinçon, plantele îngrijite cu dragoste prin programul trei al aspersorului automat, copertina cu senzor de vânt care ştie singură când trebuie să se strângă… Au avut noroc să poată să cumpere, înainte să înceapă preţurile să urce, cele două apartamente – patru şi cinci – din imobilul în care părinţii ei locuiseră toată viaţa. Au avut noroc şi să găsească un bun arhitect să le renoveze la un preţ acceptabil (totul graţie lui Max şi sângelui său rece în negocieri, care pe ea o agasează atât de mult). Şi, ultimul noroc, să-şi păstreze calmul, să nu se indispună de vreo întârziere în lucrări sau de vreo sumă neinclusă în socoteala iniţială. Chiar anul ăla părinţii ei hotărâseră să se pensioneze şi să plece un timp la Menorca. Cât au durat lucrările în paradisul lor, s-au instalat toţi trei, Max, Sara şi Aina, care nu avea niciun an, în apartamentul familiei. Nici n-au simţit că sunt în renovare.

Situată fix la jumătatea străzii Argenteria, catalogată ca imobil de patrimoniu, reformată şi cu ascensor – lucru rarisim în zonă –, clădirea fusese totdeauna superbă, dar a fost şi mai mult după ce

asociația de proprietari de la sfârşitul anilor ’80 a decis să se alăture planului de reabilitare al Primăriei şi să reabiliteze fațada. Prețul apartamentelor a urcat imediat, evident, dar a scăzut puțin după Jocurile Olimpice. Max şi Sara au vizitat prima oară ceea ce avea să fie partea superioară a casei lor în 1995. De cum a descoperit vederea spre catedrala Santa Maria del Mar de pe terasă, Max zisese: „Vreau să iau masa aici în fiecare seară de vară din viața mea”. Terasa inițială era mică, dar amândoi s-au gândit că un arhitect va rezolva problema asta, şi altele. Pentru celălalt apartament, cel de jos, au avut de aşteptat trei ani, până a murit bătrânica de-acolo, locuia singură de nu se mai ştia câte decenii. L-ar fi cumpărat şi pe nevăzute, dar şi-au jucat rolul. Max s-a tocmit, Sara mai avea puțin şi se îmbolnăvea de nervi, iar agentul imobiliar s-a arătat jignit, a doua zi însă, la prima oră, i-a sunat să accepte oferta. În timpul lucrărilor, toate părțile implicate au manifestat un deosebit interes pentru dărâmarea pereților. Adică s-au înțeles foarte bine.

Duplexul a ieşit atât de frumos şi de spațios, încât doamnei Rovira, când a venit să-l vadă prima oară, i s-au umezit ochii şi-a zis pe nerăsuflate: „Ăsta e apartamentul pe care-l meritați, fata mea!” Încă trei ani şi-aveau să reuşească să-l cumpere şi pe-al doilea, singura parte din clădire care încă nu era a lor. Deocamdată o să-l folosească drept depozit, birou şi vestiar pentru angajați, dar în viitor Sara voia ca primul să fie pentru Aina şi al doilea pentru Pol. Rezolvarea acestei părți atât de importante a viitorului copiilor înainte ca vreunul din ei să termine clasele primare era un simptom al prosperității în care trăiau.

Acum Sara se uită la mobil pentru ultima oară, oftează şi apasă pe „Mesaj nou”.

Bună!

Trimitere, expediere, mesaj expediat.

Îşi vâră mobilul în buzunar. Intră în camera lui Raquel şi lasă totul cum era. Coboară scara spiralată, închide uşa de la palier, îşi zice că o văruială ar ajuta mult şi i-ar da cu totul alt aer şi că e ciudat ce se-ntâmplă cu ea – să vrea să-l vadă pe Oriol şi-n acelaşi timp să nu vrea să-l vadă. Să vrea să nu ştie nimic de el şi-n acelaşi timp să se sufoce că nu-i răspunde la mesaje. Noroc că

poate conta pe apartamentul lui Raquel, e o soluție perfectă. Şi e datorită unuia din acele lucruri pe care nu ştie de ce le face sau de ce renunță să le facă: nu i-a spus încă bărbatului ei că Raquel e plecată şi poate nu se întoarce curând şi, între timp, i-a lăsat cheile casei.

De-ar întreba-o cineva pe Sara de ce îi place de soțul ei, i-ar da un răspuns foarte lung, plin de motive autentice. Max este, toți ar spune acelaşi lucru, un bărbat încântător. Începând cu înfățişarea, e un soi de perpetuu adolescent, cu nişte ochi limpezi şi atemporali şi – fusese obsesia mamei lui – un zuluf rebel. Înfățişarea lui a constituit o problemă dificilă imediat după ce şi-a dat doctoratul, când a început să predea şi a descoperit că majoritatea studenților lui erau mai înalți, mai puternici şi păreau mai mari ca el. Ce a făcut ca să le câştige respectul n-a fost chiar o strategie. A exagerat doar puțin felul lui de-a fi. Extremă distanță, rigoare, exigență academică şi seriozitate. Aceştia i-au fost aşii, cel puțin la început, ca să nu i se urce-n cap. A văzut cu surprindere că au efect atât la fete, cât şi la băieți, deşi ele arătau o tendință îngrijorătoare de a se îndrăgosti de el şi de a-l asalta cu declarații incomode în laborator sau când veneau restanțele. El însă nu s-a simțit niciodată atras de vreo jună, nici măcar fizic. I se păreau superficiale, nesăbuite şi, mai ales, inculte. Nu se imagina făcând ceva serios cu fete care nu ştiu nici cine a fost Mendeleev.

Max are tot ce ar pune o soacră în portretul robot al ginerelui perfect. Vorbeşte cu atâta respect, încât uneori se încurcă în labirintul de vorbe amabile, nu se scoală niciodată mai târziu de şapte dimineața, îşi face programul cu o rigoare de clopotar, nu ridică niciodată vocea şi nu-şi iese din fire în nicio împrejurare – cu-atât mai puțin cu soția –, nu are vicii nici mari, nici mijlocii, nici mici (nici măcar unul care ar fi admirabil, de exemplu cel de colecționar sau bibliofil), nu-i cad galoanele să facă treburi prin casă (când erau mici copiii atinsese recordul la schimbat scutece, înțelege maşina de spălat rufe mult mai bine ca Sara şi coase tot ce se descoase în casă). Şi, ca şi când n-ar fi destul, nu calcă prin bucătărie, căci Sara nu suportă să se-amestece careva în vatra *ei.*

Evident, şi dacă s-ar întreba de ce Max nu e tipul de bărbat alături de care, uneori, n-ar vrea să îmbătrânească, Sara ar avea pregătite tot un car de răspunsuri. Singura diferență e că şi le-ar da doar ei şi încă ar avea nevoie de o autorizație specială de la

propria culpabilitate, nu prea generoasă când e vorba de excepții. Ar spune, de exemplu, că Max e un bătrân prematur. Nu c-ar fi bătrân acum, la patruzeci şi doi de ani, e bătrân de douăzeci de ani, şi asta deja e mai grav. Lângă el e greu să-ți faci planuri să ieşi noaptea, căci programul dimineții e sfânt şi, dacă nu-şi face cele şapte ore de somn, nu se ține pe picioare. Dacă vreodată, când nu era încă destul de prevenită, l-a târât la teatru sau la vreun concert, a avut de suportat consecințele: Max a adormit şi la teatru, şi la concert, de fiecare dată de cum începuseră. Bărbatul ei mai suferă şi de ceea ce socialmente încântă, dar în conviețuire e agasant, şi care se identifică de obicei cu natura geniului: se izolează cu o uşurință enervantă. De fapt, se izolează atât de mult, că uneori e greu să-l faci să coboare în locul real în care se desfăşoară existența oamenilor. Max face o paranteză să coboare în realitate la cină şi imediat se întoarce în lumea lui paralelă, de unde, desigur, ține cursuri sau conferințe şi citeşte în fotoliul lui. În sfârşit, sexul. Undeva, mereu e prezent sexul, evident. Pe ce loc, pe primul sau pe paisprezece, depinde de fiecare. În privința asta, nu se poate spune că ar dezamăgi. Îşi joacă rolul mai mult decât corect şi Sara nu are a se plânge, în linii mari. Problemă încep să devină, de la o vreme, micile detalii. De exemplu, în ultimul timp, s-a încăpățânat să facă amor fără să-şi dea jos ciorapii. În weekend îşi neglijează obligația de a se rade şi, *cu toate astea*, duminica după-masă vrea s-o asalteze sexual. Când îl informează că ori se rade, ori nimic, optează pentru nimic, dând de înțeles că preferă nu să facă sex cu ea, ci să rămână şleampăt. Şi am putea continua, de n-ar fi atât de obositor să vorbeşti despre lucrurile astea.

Sara îşi dă seama, ori de câte ori face inventarul – pentru bilanț e încă prea tânără – că, realmente, nu are motive autentice să se plictisească de soț. Poate totul o fi snobism, ca moda de-acum, să faci bomboane din lucruri ciudate, cum ar fi ceapă sau cârnat, asta mai lipsea! Uite cine vorbeşte! Ea are o întreagă vitrină la magazin pentru produsele lui Oriol Pairot (cu portretul lui şi toate celelalte) şi, clar, de departe cel mai bine se vinde faimoasa cutie de bomboane cu trei gusturi „Trei prieteni diferiți”. Ghimbir, ardei iute, levănțică, ce chestii! Numai lui Oriol, care este un geniu, putea să-i treacă prin cap combinația asta.

Sarei îi e foarte clar că, în povestea cu Max, vina e a ei şi doar a ei. Cum îi e clar, din ziua când l-a cunoscut, că bărbatul ei este o

făptură inocentă, incapabilă de cel mai mic lucru care ar putea s-o deranjeze sau s-o jignească, incapabilă să-şi imagineze ce lucruri complicate şi ce răutăţi gândeşte uneori soţia lui. De-ar şti, ar înnebuni, bietul.

Cât despre privirea buimacă, nu e o noutate. Max o soarbe din ochi din acea primă noapte de aprilie pe care o putem considera începutul istoriei lor comune. Chiar dinainte, căci privirea aia o incomoda deja pe Sara de-a lungul întregului curs de tehnici pentru ciocolatieri, unde s-au cunoscut.

— Bun venit tuturor, le-a zis ceremonios Ortega în prima zi. Mă numesc Jesus, sunt ciocolatier şi în următoarele trei săptămâni mă voi strădui să deveniţi şi dumneavoastră. Începând prin a conştientiza ce înseamnă asta într-un oraş ca Barcelona cu o atât de bogată tradiţie în domeniu. Poate mulţi dintre dumneavoastră nu ştiţi că trăiţi într-unul dintre primele locuri în care ciocolata a devenit un aliment aristocratic, leagănul primului patiser, pe nume Fernandes, care a cutezat să construiască o maşină care să-i accelereze fabricarea, portul din care au pornit marii fabricanţi de ciocolată din secolul al XIX-lea, precum familiile Sampons, Amatller, Juncosa sau Coll, care au făurit tradiţia şi, în treacăt, au făcut averi. Locul unde s-a inventat *mona*[7] şi unde Joan Giner, maestrul maeştrilor, a făcut din ea o artă, expusă în vitrinele patiseriei Mora. Evident că, dacă e vorba de vitrine, nu-l putem uita pe marele lui prieten, Antoni Escribà, supranumit, pentru imaginaţia lui debordantă, Mozartul ciocolatei. În sfârşit, Barcelona ocupă, prin propriile merite, un loc pe harta mondială a ciocolatei şi dumneavoastră trebuie să ştiţi asta dacă vreţi să vă adăugaţi listei amintite. Şi-acum, la treabă, că e târziu, ne-apucă noaptea! Să începem cu prezentările, ca să ne cunoaştem…

Totul era foarte incitant, dar de fiecare dată când Sara ridica ochii din treabă, dădea de pupilele luminoase ale lui Max observând-o. Urma imediat o tresărire imperceptibilă, ca de pasăre speriată, şi ochii lui Max căutau la întâmplare ceva pe care să se fixeze ca să facă disimularea mai credibilă, dar roşeaţa, ca de fruct copt, a obrajilor lui îl trăda. Era încântător, atât de stângaci şi-atât de bun. Se vedea de la o poştă că se îndrăgostise de ea din prima clipă. Câteodată era atât de distrat, încât Ortega

---

7 Dulce tipic de Paşte, cu o compoziţie asemănătoare cu a brioşei, ornat cu ouă vopsite (înlocuite în epoca modernă cu ouă din ciocolată). (N.tr.)

trebuia să-i atragă atenția: „Poate ne concentrăm un pic, domnule Frey, ce faceți dumneavoastră mai degrabă arată a biscuiți, nu a trufe”. Şi elevul îşi lăsa capul în jos, sufla în zuluful care nu vrea niciodată să rămână în bonetă şi câteva minute nu îndrăznea să-şi ia ochii din siropul pentru trufe, care nu i se lega.

Sara se simțea flatată în prezența lui Max. De câte ori o privea în felul ăla parcă dădea aripi insuportabilului ei orgoliu de femelă necoaptă. Dar pe-atunci era prea tânără ca să aprecieze la ceilalți felul în care te fac să te simți. Apoi, era şi admirația profesională, ea era de departe eleva cu cea mai bună tehnică din toată clasa şi îi lăsa pe toți uluiți de ce putea face cu mâinile. Îşi diminua importanța spunând că-i venea din familie, căci crescuse în ciocolată, în atelierul tatălui ei, văzuse cum se fac *torrons* şi prăjituri şi *mones* de Paşte şi tot ce vă puteți imagina de când abia de-i ajungea capul la înălțimea planşetei. După cum vorbea, Sara era convinsă că avea patiseria în sânge şi că talentul ei era ca o comoară. Colegii îi dădeau dreptate.

În cele trei săptămâni de curs Max nu şi-a luat ochii de la ea nicio clipă, era deja sătulă să-l vadă mereu acolo cu moaca lui de fleț. Dacă-l salvase ceva pe Max să n-o plictisească definitiv, dacă încă îi mai vorbea şi-l privea din când în când, o făcea din rațiuni, să le zicem, de strategie.

La curs Sara învățase o mulțime de lucruri: cum se face, numai din ciocolată albă, o prăjitură pentru voiaj, ce temperaturi sunt realmente periculoase în procesul de temperare, de ce prefera rețetele tradiționale inovațiilor din noile tendințe sau de ce, înainte de orice, chiar până să termine cursul, voia să şi-o pună cu Oriol Pairot, cel mai bun prieten al lui Max şi cel mai excentric din clasă.

Această ultimă şi neacademică problemă i-a dat cele mai multe dureri de cap. Putea sistematiza într-o listă de zece (sau mai multe) puncte interesul ei pentru patiseria clasică în opoziție cu noile ingrediente exotice care invadau totul. Era însă total incapabilă să înfiripe o succesiune de idei logice care s-o facă să vadă de ce, cu Max la picioarele ei, ea-l voia cu tot dinadinsul pe fandositul lui prieten. Poate doar asta era: irezistibila atracție a ceea ce nu putem înțelege. Peste orizontul ciocolatei în plină procesare, în timp ce Ortega dădea roată planşetei supervizând exercițiul, ea-şi fixa pe furiş privirea pe Oriol Pairot cu aerul lui diferit, ca de rățuşcă urâtă într-un cârd de boboci.

Primul Oriol Pairot, poate mai autentic decât cel de-acum, avea aerul orgolios şi indiferent al celor care nu vor să ştie de mersul lumii. Plecase de-acasă şi încerca să supravieţuiască cum putea, chelner sau comisionar cu ora. Cum-necum, reuşise să-şi achite cursul de ciocolatier, dar era clar că următorii paşi în lumea ciocolatei vor trebui să fie de autodidact, din lipsă de finanţare. Locuia aproape de gara Sants, poate cu vreo rudă sau vreun prieten care nu apărea niciodată în discuţii, şi cu chiu cu vai dormea patru-cinci ore, de-aceea dimineaţa avea nişte cearcăne oribile. Prezentarea lui Oriol, în prima zi de curs, a fost:

— Bună, mă numesc Pairot, sunt din Reus, dar locuiesc în Barcelona de două luni. Vreau să fiu ciocolatier, dar diferit.

— Ne-ai putea spune ce înseamnă „diferit”? a întrebat Ortega.

— Păi asta. Nu vreau să fiu ca toţi ceilalţi.

— În ce sens?

— În toate sensurile.

— Preferinţa pentru ciocolată îţi vine de undeva?

— Din familie.

— A! Ortega a aflat, în sfârşit, filonul, sau aşa credea. Părinţii tăi au patiserie? Poate ne poţi povesti puţin.

Oriol se sucea, stingherit, pe taburet.

— Păi... Credeam că trebuie să vorbesc despre mine...

Ortega era un om bun. I-a dat cuvântul următorului, era Max.

— Mă numesc Max Frey şi am nouăsprezece ani. Sunt din Illinois, Statele Unite, dar de mic m-am mutat cu părinţii la New York, de fapt de acolo mă consider, şi studiez. Sunt la Barcelona de doi ani, fac un masterat în ştiinţe chimice. Colaborez şi cu grupul de aliaje moleculare din Departamentul de Cristalografie, Mineralogie şi Depozite Minerale şi cu o universitate din Japonia cu un nume foarte lung (nu vreau să vă plictisesc). Dacă vă întrebaţi ce caut la un curs de ciocolată, aflaţi că şi eu mă întreb (mai ales că nu ştiu să fac nimic cu mâinile şi nu cred că o să învăţ). Are legătură cu faptul că teza mea tratează despre comportamentul unor lipide – în special untul de cacao – în diferite circumstanţe şi despre cum putem face să aibă, să zicem, o conduită exemplară, care, în acest caz, ar echivala cu o ciocolată perfectă. Adică sunt un nebun pasionat de ştiinţă infiltrat printre căutătorii unei reale experienţe ciocolatiere. Dacă totul merge bine, îmi voi susţine teza peste optsprezece luni. Sunteţi invitaţi cu toţii, dacă vreţi să veniţi. Iertaţi-mi polilogia, dar cum mă

încurc în cuvinte când trebuie să improvizez în catalană, mi-am scris discursul şi l-am învăţat pe de rost. Sper că nu v-am plictisit şi mulţumesc că m-aţi ascultat.

Prezentarea lui Max a trezit ovaţii spontane care l-au făcut să roşească.

— Spui că ai nouăsprezece ani? a întrebat Ortega.

— Da.

— Ştii că eşti cel mai tânăr din clasă?

— Da, sunt obişnuit deja, tânărul şi-a plecat ochii, sunt în avans cu doi ani.

Max a răspuns parcă jenat şi era realmente foarte jenat. I se întâmpla de fiecare dată când trebuia să dea explicaţii despre traseul lui şcolar, care mai devreme sau mai târziu îl obligau să vorbească despre capacităţile lui intelectuale ieşite din comun şi despre evaluarea acestora de către un important psiholog specializat în superdotare şi talent, evaluare care fusese cauza exactă a mutării părinţilor lui la New York, a începutului unei noi vieţi pentru toată familia şi, în acelaşi timp, a celui mai rău coşmar ce poate fi trăit de un copil de nouă ani aruncat brusc într-o clasă de superdotaţi de unsprezece ani. Pentru el a fost oribil.

În ziua aia, la cursul de ciocolată, Max n-a trebuit să dea atâtea explicaţii, graţie celui de-al şaselea simţ al lui Ortega, care ghicise tot.

Era rândul Sarei.

— Mă numesc Sara Rovira, am douăzeci şi unu de ani şi termin Facultatea de Istorie. Am început-o fiindcă îmi place să înţeleg lucrurile. Cred că, dacă nu ştim nimic despre trecut, n-o să ştim niciodată nimic despre noi înşine. Cu toţii suntem un munte de trecut acumulat, ca să zic aşa. Dar cred că deviez. Vreau să spun că studiez istoria, dar am ştiut dintotdeauna că destinul meu este în laboratorul de patiserie al familiei. Afacerea a fost pusă pe picioare de părinţii mei în anii şaizeci şi merge încă bine, cu o bună clientelă stabilă. Tata vrea să se pensioneze peste doi ani şi eu sunt singurul copil, astfel că-mi ştiu datoria, şi-mi place. Mă bucură gândul că o să mi-o asum, voi fi a doua generaţie, voi continua ceva ce merită. De asta sunt aici, să învăţ tehnici care-mi pot fi de folos în prezent şi în viitor. Şi, de asemenea…, a zâmbit viclean privind spre Oriol, să aflu ce ştie concurenţa să facă, dacă o fi cazul.

— Bravo! a exclamat maestrul, fără să prindă intenția ultimei fraze. Foarte frumos, Sara, tot ce-ai spus despre prezent şi viitor, foarte frumos, Sara!

Pe Max şi Oriol îi lega o prietenie greu de înțeles, căci n-aveau nimic în comun. Sau poate asta e cel mai incitant într-o prietenie care, spre deosebire de alte relații, nu se construieşte pe trăsături comune, nici pe nevoia de a le crea, ci pe ştiința de a beneficia de pe urma deosebirilor. Dintr-o ochire, oricine îşi dădea seama că nu se potrivesc deloc. Pairot, cu înfățişarea lui semihippy, semirocker, mereu în negru, dar cu o anume notă de eleganță care-l deosebea de orice grup sau tendință. Pairot era el însuşi şi-atât, cu greu l-ar fi putut completa cineva. Era şi mult mai înalt decât ceilalți – aproape un metru nouăzeci –, cu umeri largi, dar un pic căzuți, ca la toți cei care-şi petrec viața vorbind cu oameni mai scunzi, o talie subțire şi coapse puternice, ca de statuie clasică. Avea mâinile noduroase, de parcă oasele ar fi vrut să-i iasă prin piele, iar pe gât, mărul lui Adam, de pe care Sara nu putea să-şi ia privirea, proeminent. Dintr-un motiv ciudat, i se părea teribil de sexy această parte a anatomiei masculine şi, de câte ori Pairot îşi înghițea saliva în fața ei, simțea dorința să-i lingă gâtul de parc-ar fi fost o înghețată şi să încerce să muşte zbânțuitul acela cartilaginos care-i plăcea atât de mult şi care, în realitate, era doar laringele.

Întotdeauna Sara invidiase tovărăşia masculină. Întâlnirile dintre bărbați i se păreau încântător de rudimentare, stropite cu alcool, de o complicitate ce dădea în spirit tribal, fără griji, fiindcă ei nu stau niciodată să se autoanalizeze sau să filosofeze despre viață – cum fac femeile când se adună –, pline de exaltarea de a fi cu tovarăşii şi, mai ales, exclusive: când masculii unui trib discută despre treburile lor, ele nu-s invitate. Simplu.

La sfârşitul orelor din prima săptămână de curs, într-o vineri, după ce toți elevii părăsiseră clasa ca din puşcă, Ortega a descoperit că inexplicabilul trio încă mai zăbovea.

— Voi n-aveți chef să vă duceți acasă?

Toți trei, Pairot, Sara şi Max, au răspuns fără entuziasm că nu şi asta i-a dat aripi profesorului aflat în prag de pensie, îndrăgostit de munca lui, nici el grăbit să plece, să le propună ceva ce n-ar fi îndrăznit să propună nimănui altcuiva.

— Vreți să învățați mici trucuri de decorare?

Toți trei au zis imediat da şi-au început să-şi caute iarăşi

șorțurile, mănușile și toate mărunțișurile, simțindu-se niște privilegiați. Profesorul a încuiat ușa clasei pe dinăuntru și a creat o atmosferă de intimitate foarte favorabilă acelui extraordinar moment de ucenicie. Ce a venit după a fost un lux. Un lux de o oră și trei sferturi în care Ortega, bărbat cu multe ore de zbor, dar mai ales generos, le-a împărtășit din experiența lui și unele secretele profesionale.

— Să-nveți pe cine vrea să învețe e o bucurie, a zis la sfârșit, cu ochii încă strălucind de emoția de a-și fi petrecut un timp cu un sânge proaspăt care, avea impresia, urma să ajungă departe.

Și ei, elevii, erau surescitați.

— Ei, băiete? a propus Pairot privindu-l pe Max. Bem o bere?

— *Of course!* a răspuns americanul înainte de-a dispărea pe ușa toaletei.

Au rămas singuri Pairot și Sara, puțin stingherită că invitația n-a inclus-o.

— Și mie îmi place berea, a zis.

— Ah, iartă-mă. Nu credeam că vrei să vii.

— Pot?

— Nu știu. Max e zob și-are nevoie să stea de vorbă.

— Aha. Trebuie să-i dai sfaturi…

— Da, are nevoie de sfatul unui prieten.

— Vrei să spui că are probleme pe care noi, femeile, nu putem să le înțelegem?

— Vreau să spun că are probleme *cu* femeile.

— Aaa, aveți de vorbit ca între bărbați.

— Exact.

Era o minciună gogonată, evident. Și, cum Pairot începuse primejdiosul joc, a hotărât să nu fie nici ea mai prejos.

— Păi nu-ți face griji. În sensul ăsta, eu sunt ca un bărbat.

Oriol a făcut niște ochi cât cepele. Nu se-ntâmpla des asta: să-l impresionezi pe durul clasei; Sara a savurat clipa de parc-ar fi fost un *petit four* tocmai ieșit din atelierul ei.

— Ce vrei să spui, exact?

— Că-mi plac tipele.

I-a dat drumul așa, deodată, fără să se gândească la consecințe, imediat apărute: Pairot nu cunoscuse niciodată o lesbiană în carne și oase și, brusc, curiozitatea a trecut înaintea acelui ceva, atât de important, pe care-l aveau de discutat el și Max ca între bărbați.

— Pfiu, n-am vorbit niciodată despre țâțe cu o femeie, i-a scăpat, aproape năucit.

— Atunci nu pierde ocazia!

Când Max a ieşit de la baie, berea urma să se bea în trei, şi cu o tentă lesbiană ultraexcitantă.

A fost seara când a început prietenia lor în formă de triunghi, deşi nu am putea spune dacă unul echilateral sau de alt fel, putem însă spune că drept bază avea nu una, ci două minciuni. Ceea ce dă de gândit, acum că au trecut anii.

În dimineața cinei cu Pairot, Max se supune rutinei dintotdeauna, Sara nu. Ea n-are treabă cu rutina. Leneveşte în pat până spre nouă şi, cum se scoală, ia două pastile albastre pentru dureri de cap. Sună la magazin şi-i spune responsabilei să se ocupe de tot, că are de scris un articol şi nu coboară toată dimineața. E scuza ei cea mai credibilă (dacă n-ar fi total dată peste cap, n-ar fi o scuză). Cei de la revistă au multă răbdare cu ea, niciodată nu-i cer articolele, chiar dacă le predă cu întârziere de săptămâni, le publică imediat şi le plătesc cu punctualitate. Mult mai bine decât se poate cere în această epocă atât de complicată pentru presa dintotdeauna.

Sarei nu-i place să lipsească o zi întreagă din patiserie, fiindcă are impresia, la jumătatea distanței dintre responsabilitate şi aroganță, că nimic nu iese la fel ca atunci când e prezentă. Oamenii din atelier cunosc toate tehnicile, sunt ani de când lucrează alături de ea şi-i cunosc stilul şi maniile, dar, din cine ştie ce motiv, din ce fac ei lipseşte un strop de spirit, un nu ştiu ce al ei, ceva de neînlocuit şi-n plus imposibil de transmis. În cei nouăsprezece ani de când este unica responsabilă a patiseriei, se pot număra pe degetele de la o mână zilele când nu a călcat pe-acolo şi întotdeauna a fost dintr-un motiv de forță majoră, cum ar fi dusul la spital să-i nască pe cei doi copii.

Povestea de azi o consideră forță majoră.

În cursul dimineții Sara pierde câteva ore cu mii de lucruri. Îşi vopseşte unghiile de la picioare într-un mov închis cumpărat ultima oară când a fost în Andorra (pe sticluță scrie că e culoarea „Dominatrix”), pe care n-a vrut s-o inaugureze până astăzi. Rearanjează sertarul cu tacâmuri. Bea trei ceşti de cafea, ultima însoțită de încă o pastilă albastră pentru durerea de cap, care persistă, şi-şi zice că devine dependentă de codeină. Când a

terminat, decide că a venit timpul să facă ceva util şi începe să stabilească meniul cinei. Pairot e alergic la fructe de mare şi asta complică puțin lucrurile, dar nu cine ştie ce. Din fericire, e miercuri şi la atelier nu-s prea ocupați, poate să-i pună să-i prepare ceva mai special fără să aibă de suferit comenzile. O bună opțiune ar fi un tabouleh şi poate, ca fel doi, un peşte alb. Ar fi bine limbă-de-mare cu trufe, dar mai exotic e un peşte-undițar cu căpşuni, plus că bucătarilor le iese admirabil. Dar s-ar putea ca Max să prefere o cină rece cu salate, însoțită de nişte prăjituri fine. E greu să impresionezi cu inovații pe omul care a inventat – şi a vândut cu un preț exorbitant – o prăjitură de ciocolată care nu se înghite, ci se aspiră, dar, dacă e vorba despre tradiție, n-are niciun cuvânt de spus, aici Sara joacă acasă şi Oriol are totul împotriva lui. Se gândise la o farfurioară de ca*tànies*[8] congelate – cea mai rafinată specialitate a ei –, dar acum i se pare puțin şi se gândeşte să facă ea personal nişte trufe atât de negre, încât să fie amare, şi să le servească cu puțină cremă englezească şi gem de zmeură. Crema englezească o să pună să-i fie făcută, dar trufele vor fi treaba ei şi o să li se dedice pe măsura împrejurării. O să-l lase pe Pairot cu gura căscată şi-o să-i dea bărbatului ei un bun motiv să fie mândru de ea.

Se întreabă dacă Max o să-şi dea acordul pentru meniu, când sună telefonul, e Max, o întreabă dacă s-a gândit la meniul serii şi-i cere instrucțiuni. Vrea să afle şi alte detalii, dacă vor lua masa afară sau în sufragerie sau dacă s-a uitat la starea vremii. O nelinişteşte că are gândurile atât de sincrone cu ale soțului, de parcă creierele le-ar fi conectate prin Bluetooth. Poate fiindcă viața alături sincronizează sinapsele soților până le face să pară gemene, un fenomen probabil inevitabil, deşi deprimant.

— Pun masa afară, zice, o să găseşti totul pus la punct. Nu trebuie decât să ridici şervetele de pe farfurii şi să serveşti. Aaa, şi să scoți desertul din frigider cu cincisprezece minute înainte de a-l servi. O să fac porții individuale, e mai simplu. Cei de la meteo spun că n-o să plouă. Cred că n-am uitat nimic.

— Magnific, zice Max, la celălalt capăt. Mulțumesc că te gândeşti la toate, fată. O să ne lipseşti.

Şi închid în acelaşi timp.

N-are niciun dubiu despre adevărul ultimei fraze, dar e

8 Bomboane preparate din migdale prăjite, învelite în caramel şi apoi în ciocolată. (N.tr.)

convinsă că fără ea cina va fi o autentică regăsire a doi prieteni apropiați. Prezența ei doar ar încețoşa lucrurile. Şi-n clipa asta, deşi şi-a promis să n-o facă, se uită iar la mobil să vadă dacă a venit un mesaj de la Oriol care, ştia – e groaznic, dar ştia –, nu a venit şi n-are să vină.

Ca să facă trufele, Sara foloseşte ultimul rest de ciocolată de 99%. E tare, amară, cu personalitate, din aceea pe care e păcat s-o serveşti oricărui invitat. O sună pe responsabilă şi-i spune că şi-a schimbat un pic planul, că de la trei are nevoie de laborator şi de toate instrumentele necesare pregătite, că se gândeşte să facă trufe, să profite de ultimul rest de ciocolată amară.

Îşi petrece jumătate din după-amiază cu trufele, lucrând din răsputeri. Îi ies să te lingi pe degete, exact cum ştia c-o să iasă. Apoi duce totul în apartament, aşază masa şi-l primeşte pe băiatul de la magazin care-i aduce limba-de-mare şi o salată de grâu sălbatic, o decizie de ultimă oră. Decorează masa cu câteva lumânări parfumate, dar imediat îşi zice că e o opțiune proastă şi le dă la o parte. Pune în loc un coşuleț bine dotat cu toate felurile de pâine, chiar şi *fougasse* cu chorizo. Aruncă o ultimă privire, aprobă tot: masa, fața de masă, pernele de pe scaune, copertina care apără de privirile indiscrete şi dă întregului un aer mai intim. Îi vine ideea să facă o mică schimbare în decorația sufrageriei.

Deschide o vitrină, scoate ciocolatiera albă din porțelan finissim. Înaltă de 20 cm, în formă de pară. Câteva pierderi marchează trecerea timpului: nu are capac şi nici morişca de lemn care folosea la amestecat conținutul. La bază, o inscripție în litere albastre puțin înclinate aminteşte de o mână îndepărtată, necunoscută: *„Je suis à madame Adèlaïde de France”.* Recitind-o, Sara îşi zice că ar trebui să-şi continue investigația – sau ce-o fi fost – despre această femeie. Deocamdată nu ştie nici unde e muntele de hârtii, dar hotărăşte că o să le caute de cum o avea o clipă liberă şi o să facă ea ceva. La urma urmei, doamna Adèlaïde şi ea fac parte din aceeaşi istorie adunată în obiectul ăsta splendid, delicat, ajuns din fericire în mâinile ei. O mângâie ca pe-un animăluț, caută asprimea ciobiturii de pe cioc, se întristează. E curios cum obiectele fac parte din viața noastră, de parcă ar fi ființe însuflețite.

De când o are, ciocolatiera a fost folosită doar o dată, împreună cu Oriol şi Max. Aşa au aflat că în ea încap doar trei ceşti de ciocolată. Un număr ciudat, acest trei, de-aceea s-a gândit de la

bun început că ținea de destin ca acum să fie a ei. Pe-atunci Sara încă gândea că lucrurile se întâmplă dintr-o anumită rațiune. Câtă naivitate! de necrezut.

Cum bănuia, piesa e puțin murdară. O duce în chiuveta din bucătărie şi o spală cu apă şi săpun, încet, cu grijă, ca pe-un copil mic. Apoi o şterge cu hârtie din prosopul de bucătărie şi-o aduce iar în sufragerie, o pune pe masă, pe-o latură, într-un loc unde, orice ar fi, poate s-o vadă. Vrea ca vasul de porțelan şi fâşia de istorie comună pe care-o poartă pe smalț ca o bordură să-şi exercite în seara asta influența. E sigură că, de cum o s-o vadă, Oriol o să-şi amintească. Şi, amintindu-şi, o să ajungă acolo unde ea vrea s-ajungă. Un loc din care, de-ar fi fost după Sara, nu s-ar fi mişcat niciodată.

Odată pregătită scenografia, se aranjează de parcă şi ea ar merge la cină, foarte atentă la machiaj şi la păr. Îşi ia geanta şi pleacă la doar zece minute după ce soseşte Max cu vinurile – unul roşu şi unul alb, cum are obiceiul –, îl sărută pe frunte şi-i doreşte petrecere frumoasă.

Scoate cheile pe neobservate înainte să ajungă în stradă. Nu crede că Max se uită după ea – n-a făcut-o niciodată dar, pentru orice eventualitate, se asigură. Niciun pericol. Intră pe uşa clădirii de-alături şi se prelinge ca o umbră. Nu aprinde lumina, parcă ar fi un hoț. Caută gaura cheii pe pipăite, parcă ar fi un soț înşelat care vrea să afle tot. Doar când e înăuntru se relaxează, dar tot nu aprinde luminile. Urcă la etaj, deschide uşa de la terasă, încearcă s-o proptească cu ceva, nu cumva vreun curent s-o trădeze. Se ocupă apoi de scaun. Ştie deja unde e, într-un colț al camerei lui Raquel. Îl scoate afară, îl pune chiar în fața unuia dintre golurile din iederă şi încearcă să privească. Se emoționează când vede că e perfect.

De-aici îl vede pe Max scrutând farfuriile de pe masă pe sub şervetele de in. Îl vede aruncând o privire satisfăcută spre masa aranjată şi privindu-şi ceasul de mână. Trec două minute. Când se aude soneria – Pairot a fost totdeauna de-o punctualitate nepotrivită cu el –, Sarei îi sare inima din piept. Max iese din scenă să se ducă să deschidă. Sara se pregăteşte pentru clipă.

„Cum o fi să revezi pe cineva la care te-ai gândit ceas de ceas în ultimii nouă ani?” se întreabă.

Din fericire sau nu, e pe punctul de a afla.

Noaptea aia de beri şi nelinişti lesbiene abstracte a fost cea care a declarat inaugurată oficial prietenia lor în trei. Şi trebuie spus clar că, în pofida a tot ce s-a întâmplat mai târziu, prietenia a supravieţuit. O relaţie mai rezistentă decât oţelul. Prima bere au luat-o într-un bar de *tapas* basce din strada Montcada. Cum nu era încă ora cinei – nici măcar pentru străini –, localul era gol şi-au putut obţine câte un taburet şi-un colţ de masă. Au toastat pentru ceva vag în faţa unei triade de felii de pâine unse cu pastă de somon sau aşa ceva, roz şi untos, şi au sorbit prima înghiţitură privindu-se în ochi peste orizontul de spumă din pahare. A doua bere a diminuat puţin timiditatea lui Max, care se vedea de la o poştă că e încă virgin. O privea pe Sara şi mai vrăjit decât la cursuri, iar ea îl privea pe Oriol parcă spunându-i: „Uite cât de mult îl interesez pe prietenul tău".

La această a doua oprire, încă sub inerţia studiilor comune, discuţia s-a învârtit în jurul a câte ceva despre curs şi despre colegi – erau de acord să-i dispreţuiască cu superioritatea celor douăzeci de ani. A fost şi momentul detaliilor biografice. Max le-a vorbit despre părinţii lui, fermieri luminaţi din Illinois, proprietari de multe hectare cultivate cu soia şi plante industriale pentru procesarea acesteia şi ai unui magazin specializat în produse din soia din centrul oraşului Chicago, atât de îndrăgostiţi de bătrânul continent, încât faptul că le puteau spune prietenilor că Max trăieşte acum în Europa compensa dorul de fiul aflat atât de departe. Îl sunau în fiecare sâmbătă şi-i trimiteau regulat o indemnizaţie generoasă, din care Max economisea cu gândul la viitor, fiindcă nu reuşea să împărtăşească ideea, înrădăcinată în familie, că fericirea are legătură cu aruncatul banilor pe fereastră. Vorbea despre părinţi cu un amestec de respect şi admiraţie, preocupat să-i facă să se simtă mândri de el. De aceea nu-i trecuse niciodată prin cap să se poarte iresponsabil şi rămânea un fiu model. Cât povestea toate astea o privea ţintă pe Sara, poate ca s-o convingă de avantajele băieţilor buni sau poate să se convingă pe el însuşi.

Cea mai mare problemă a lui Max era că, pe de o parte, murea de dorinţa de a fi un tip rău şi rebel şi, pe de altă parte, îl îngrozea să încerce vreunul din lucrurile prin care ar fi reuşit. Era obligat să se mulţumească cu incoerenţa de care-i erau pline toate acţiunile, începând cu neputinţa de a-şi lua privirea de pe sânii

Sarei, fără să mişte însă un deget ca să aibă o relație mai intimă. Până şi acel mic discurs: atâta risipă de vorbe ca să explice că e băiat bun când, de fapt, n-avea în gând decât să-i atingă Sarei sânii.

Ea le-a vorbit despre inevitabilul ei destin de unic copil la părinți, care, pe de altă parte, nu-i displăcea. Mereu se simțise bine la patiserie şi avea impresia că atunci când o să fie responsabilitatea ei va putea fi o demnă înlocuitoare. Îşi respecta mult tatăl, iar pentru mamă simțea un fel de prudență tandră. Studia istoria fiindcă nu voia să fie „patiser şi-atât" şi fiindcă întotdeauna o interesase să ştie de unde venim, dar era deja resemnată că istoria o să fie vocația frustrată a vieții ei.

Când i-a venit rândul lui Oriol să vorbească despre el, a zis:

— Hai în altă parte!

Al treilea local din noaptea aia era pe strada Vidrieria. Să lase berea pentru ceva mai tare încă nu le trecea prin cap. Seara era caldă şi plăcută, una din acele seri generoase de martie care anunță apropiata primăvară, şi discuția se pornise şi-avea să se lungească. Oriol analiza mişcările Sarei de parcă s-ar fi uitat la un exemplar dintr-o specie ciudată. Pe Max alcoolul îl făcea mai puțin tălâmb şi mai hotărât şi la a patra bere deja dădea tonul discuțiilor cu o locvacitate care la el era un act de cutezanță.

— De ce-o veni chestia asta cu dulciurile din familie? Şi Oriol e fiu de patiseri, zicea Max.

— Poate fiindcă ciocolata e lipicioasă! râdea Sara. De ce nu ne explici, Oriol? Şi părinții tăi sunt din branşă? Cum se numeşte patiseria voastră?

— Nu e a noastră, e a lor, a spus răspicat geniul.

Max a dat din cap: nu! „Temă tabu", avertiza făcând ochii mari.

Sara ar mai fi pus o duzină de întrebări despre părinții lui Oriol înainte să se prindă că acolo era o problemă (Unde e patiseria? Specialitatea? Ştiți să faceți un croissant cu unt bun? Ai frați? O să preiei afacerea?). Cu tot cu problema, întrebările tot n-ar fi coborât sub jumătate de duzină. (Sunteți certați? Ai plecat de-acasă? Ce-ai de gând să faci? Şi cum de vrei să fii patiser dacă nu-ți suporți părinții? Vrei să spui că ți-ai ales meseria potrivită? Ai de gând să le faci concurență? Ce crezi despre croissantele cu unt?).

Povestea cu croissantele cu unt era un detaliu care marca o diferență, cum o învățase tatăl ei, care se fălea ca „unul dintre

puținii patiseri din Barcelona care mai știu să facă un adevărat croissant cu unt, cum se fac în Franța, în semilună și tot ce vrei". Evident că pe urmă adăuga: „Dar ține minte, gusturile de-aici nu suportă atâta unt ca în rețeta originală, trebuie să folosești cam jumătate, altfel nimeni n-o să-ți vrea croissantul".

— Știi să faci croissante cu unt?

Era o întrebare din propriul ei examen. Voia să știe dacă Oriol îl trece.

— Nu, a răspuns, total indiferent.

Gestul Sarei cuprindea tot disprețul și orgoliul de care era în stare. De parcă i-ar fi spus: „Mă gândeam eu" sau mai rău: „Se și vede".

— Nu mă interesează croissantele. Nici cu unt, nici cu altceva.

Max, care începea să fie depășit, a intervenit cu un deget ridicat:

— Ar fi o pierdere dacă Oriol s-ar dedica croissantelor.

— Ce s-ar pierde? a vrut să știe Sara, gata să declare război în numele croissantului.

— Originalitate. Energie. Oriol e un inovator, o minte strălucită! Are idei nemaiavute de nimeni. O să auzim despre el, ascultă ce-ți spun.

— Ui, ui, ce de prostii!

Lauda turmentată a prietenului i s-a părut Sarei mai mult decât comică. A izbucnit în râs, moment de care Max a profitat să mai ceară un rând și să vorbească un pic cam mult:

— Așa cum îl vezi, tipu-ăsta e încă nerecunoscutul inventator al unor rețete revoluționare, cu ingrediente nemaivăzute, cu un design de bijuterii. Cum o să poată, o să le pună la baza afacerii lui, va fi un succes, fiindcă oamenilor n-o să le vină să creadă. Nu peste mult timp o să-l știe toți, suntem doi privilegiați. Pairot al nostru e o bombă.

Discursul îi ieșise atât de exaltat și atât de etilic, că lui Max i s-au înmuiat ochii, iar lui Oriol i s-au aprins obrajii.

Dar geniul n-a scos o vorbă, nici să se apere, nici să atace. Căzuse într-un fel de fericire contemplativă și zâmbitoare care acorda întregul protagonism celorlalți, deși se vorbea doar despre el.

— Ingrediente nemaivăzute? Sara încă râdea: Cum ar fi?

Întrebarea era pentru Oriol, dar răspundea Max.

— Asta nu pot să-ți spun, că ești concurența.

— Dar tu ştii.
— Fiindcă eu sunt un ciocolatier de doi bani. Un caz pierdut. Nu ştiu să fac nici măcar o madlenă.
Cel mai curios fenomen al nopții a fost accentul lui Max. Cu cât bea mai mult, cu-atât era mai american. Acum, că băuseră peste jumătate de duzină de beri şi rezistența începuse să i se spulbere, vorbea ca un texan din inima Wyomingului. Era chiar greu de înțeles.
Toată povestea aia cu discuțiile în trei era doar un decor, un camuflaj. Autentica temă a serii se derula în perechi. De exemplu, când Sara s-a dus la toaletă şi cei doi prieteni au rămas singuri cu trei pahare goale în față, aşteptând-o pe fată ca să plece la alt bar, din Passeig de Picasso, şi dezbătând despre anvergura preferințelor sexuale ale oamenilor.
— Încearcă măcar! zicea Oriol. Poate o mântuieşti.
— S-o mântuiesc? Ce spui? Aş vrea să fiu şi eu lesbiană.
— Poate dac-o duci în pat îi place.
— Dar sunt virgin!
— Într-o zi sau alta va trebui să nu mai fi. Sau te gândeşti să te călugăreşti?
— Tu crezi că toți călugării sunt virgini?
— Nu cred, dar mă lasă rece.
— Ştii dacă are iubită?
— Nu mi-a spus.
— Dar n-ai întrebat-o?
— Nu.
— Că mi-ar plăcea, pe bune, să le văd pe-amândouă.
— Băiețaş, visezi. Deci n-ai de gând să te-arunci?
— Nu. Adică, da. Când o veni momentul.
— Şi ştii cam când va fi?
— Când o vrea Dumnezeu.
— Max, fii şi tu mai cu boaşe!
— Boaşe?
— Coaie!
— Aha.
— Hai, că vine.
În barul din Passeig de Picasso – în realitate, terasa unui restaurant grecesc – au cerut o porție de humus şi trei păhărele dintr-un lichior care-ar fi sculat şi-un mort. Când Oriol a trebuit să meargă la toaletă, Max a rămas, în sfârşit, singur cu Sara. A

profitat ca să încerce să rezolve câteva necunoscute din ecuația nopții, în stilul lui stângaci specific, într-un şuvoi de ceea ce considera îndrăzneală. Adică, fiind el însuşi, dar cu câteva pahare în plus:

— Şi mie mi se par foarte importante croissantele cu unt. Cineva trebuie să păstreze tradițiile, a început.

— Exact.

— Ieşi cu cineva?

— În momentul ăsta nu.

— Dar ai ieşit înainte?

— Bine-nțeles. Ca toată lumea.

— Cu persoane diferite?

— Da, dar nu în acelaşi timp.

— Ți-aminteşti numele?

— Ale unora.

— Mi le spui, te rog?

— Max, pui nişte întrebări ciudate. Ai pățit ceva?

— Iartă-mă. Sunt beat.

— Mi-am dat seama.

— Ai obiceiul să faci sex când eşti beată?

— Nu totdeauna. De ce? Vrei să faci sex?

— Nimic nu m-ar face mai fericit, Sara.

— Dar nu poate fi cu mine.

— Ai dreptate, că ție-ți plac fetele.

— Vad că prietenul tău de suflet nu-ți ascunde nimic.

— Nimic. Îmi povesteşte tot.

— Adevărat? Şi ți-a spus dacă el face sex când bea prea mult?

— Oriol face sex când vrea.

— A, da? Cum aşa?

— Nu ştiu. Şi-o trage câteodată aiurea cu tipa cu care stă.

— Stă cu o tipă?

— Cu chirie. E o femeie în vârstă.

— Cât de în vârstă?

— Nu ştiu. Asta nu mi-a spus, vezi? Nu-mi spune tot.

— Ai fost acasă la el?

— Nu, aşa-i că e ciudat? Niciodată nu vrea să mă duc. Asta... un lucru, Sara: pentru tine carnalul e ceva inerent iubirii sau, mai degrabă, are sens în sine?

— Max, te rog, ai putea să-mi pui întrebări pe care să le-nțeleg?

— De acord. Te-ai culca c-un bărbat, da sau nu?

— Nu cu tine.

— Hopa! Şi crezi că ți-ai putea schimba părerea cu timpul?

— Nu. Eşti prea bun pentru mine, Max. Nu te supăra.

— Dar mă schimb – a dat pe gât un păhărel rămas pe masă, ca pentru a demonstra.

— Ştii ce cred eu? Că oamenii nu se schimbă.

— Poate ai dreptate. Mulțumesc pentru sinceritate.

— N-ai pentru ce. Vreau să ştii că-mi placi foarte mult, Max. Ca prieten. Putem să fim totdeauna prieteni, dacă vrei.

— Ar fi foarte bine, da.

— Oriol, ce-ai mai stat! Te-ai gândit unde mergem acum?

Era miezul nopții. Ultima haltă a fost o tavernă din strada Sant Pau, unde-au ajuns urmând o reclamă incitantă a lui Oriol: „Ați gustat vreodată absint? Va duc la singurul loc din Barcelona unde se poate bea absint, cu tot ritualul!”

Până la ritual, Max deja nu se mai ținea drept. Oriol şi Sara se descurcau, dar erau abțiguiți bine. Localul anunțat era decadent, plin de mese de marmură rotunde, mici, ciobite. Sara a încercat să se-aşeze lângă Oriol, dar Max a fost mai rapid. S-au înghesuit în jurul unei măsuțe de lângă uşă, Max la mijloc, şi-au cerut trei pahare de absint. Li s-a adus un lichior verde-clorofilă în trei cupe de sticlă în formă de cornet ceva mai umflat în partea de jos, unde era absintul. Peste cupe era pus un tacâm cum nici Sara, nici Max nu mai văzuseră. De argint, jumătate cuțit pentru peşte, jumătate paletă pentru servit prăjituri, şi, pe suprafața concavă, un cub de zahăr. Serviciul era completat de trei cănițe de apă rece. Când chelnerița a lăsat totul pe marmură, Oriol s-a transformat în oficiantul ceremoniei.

— Sunteți pe punctul de a vă pierde împreună o virginitate importantă, prieteni, a zis, teatral, cu un glas răguşit. Salutați-o pe *madame Artemisia absinthium*, care, amestecată cu isop, floare de portocal, angelică şi alte ierburi, blând macerate înainte de distilare, produce cel mai inspirator sirop verde inventat vreodată de specia noastră. Ca să-l beți, trebuie să turnați apa peste cubul de zahăr încet-încet, de parcă l-ați iubi, până se topeşte complet. Gândiți-vă că absintul e ca viața, prea amar: are nevoie de zahăr ca să devină suportabil. Acum amestecați bine cu instrumentul pe fundul cupei, să faceți melanjul. Şi savurați-l cu înghițituri mici, încet-încet, foarte încet, de parcă v-ar fi teamă. Dar, înainte, să toastăm! Ca povestea din noaptea asta să dureze totdeauna. (Au

ciocnit şi au băut, fermecați de prezentare.) Şi acum, dacă aveți vreo întrebare… a adăugat Oriol.

Întrebări, Sara avea multe, dar niciuna despre absint. Au băut în tăcere, de-acum obosiți, până când Max s-a ridicat şi, foarte politicos, a zis:

— Mă iertați? Trebuie să mă duc să vomit puțin.

Aceasta a fost realmente ocazia Sarei. Singura pe care i-o dăruise noaptea. I-a luat locul lui Max şi s-a lipit de Oriol, coapsă lângă coapsă, obrajii alăturați. Pairot n-a avut nicio reacție, nici bună, nici rea. Ca şi cum totul ar fi fost cum trebuia să fie.

— Prietenul tău are o părere foarte bună despre tine.

— Da, e foarte generos. Un om foarte bun.

Era greu de pornit o discuție care să pară firească. Cuvintele se încurcau în lungi tăceri. Cel puțin pentru Sara, care simțea cum îi bate inima în tot corpul, mai puțin acolo unde era de presupus că trebuia să bată. Oriol era liniştit ca de obicei şi asta o tulbura.

— Cred că nu se simte bine, a zis ea.

— Nu e obişnuit să bea. Duce o viață de şoarece de laborator.

— Îl ducem la culcare?

— O să trebuiască.

— Şi pe urmă?

— Pe urmă ne ducem şi noi la culcare.

— Împreună?

Mărul lui Adam de pe gâtul lui Oriol a jucat fermecător. În sus, în jos, iar în sus… Sara îl privea tot mai aprinsă, în timp ce sorbea lichidul lăptos în care se transformase distilatul verde şi simțea căldura trupului lipit de al ei.

— Nu ştiu dacă ți-ai dat seama, Sara, dar Max te place. E cel mai bun prieten al meu. Adică există nişte norme.

— Ce norme?

— Cele evidente. Tu şi eu, absolut nimic. Asta e cea mai importantă.

— Aşa, atât de simplu?

— Lucrurile sunt de obicei simple înainte să le complicăm.

— Max e şi prietenul meu. Nu-i vreau răul.

— Mă bucur că vedem la fel lucrurile.

— Nu i-am face niciun rău dacă nu i-am spune.

— Ce să nu-i spunem?

— Ți-ar plăcea să te culci cu mine? Dacă zici nu, nu te cred. Crezi că nu-mi dau seama cum mă priveşti?

— Sigur că mi-ar plăcea. Dar n-o s-o fac.

— Nu trebuie să fii…

Ceva atât de ferm, încât trezea teamă, s-a aprins brusc în ochii lui Oriol.

— N-o s-o fac şi gata, fato. Nici acum, nici altădată. Sunt lucruri care nu sunt posibile şi nu se sfârşeşte lumea.

Sarei îi venea s-o ia la fugă. Nu se simțise niciodată atât de jenată. Era un refuz aproape în scris. Îi venea să plângă, dar nu ştia. Ea nu plângea niciodată pentru lucrurile care-i fac pe oameni să plângă. În loc să plângă, să fugă sau să-i tragă un pumn în burtă lui Oriol Pairot – ceea ce ar fi vrut de fapt să facă –, rămas pe loc şi-a propus:

— Încă un rând?

Oriol a zis da. S-a repetat tot ritualul cu zahărul şi cănița de apă. De data asta fără motive şi fără chef de toast. Au băut într-o tăcere încărcată de regrete. Max nu-şi mai făcea apariția.

— Ai noroc că nu m-am supărat pe tine, a zis Oriol, după un timp de rumegat. M-ai păcălit. Nu-ți plac fetele.

— Uite ce, mai bine taci. Nu ştii nimic despre mine.

Oriol şi-a zis că Sara are dreptate. Vorbea ca să nu tacă. Şi, deşi era convins că nu-i plăceau fetele, că doar inventase minciuna aia ca să iasă cu ei, nu putea spune sigur. În plus, era prea îngrijorat de lunga şedere la baie a prietenului său ca să se piardă în judecăți atât de complexe.

— Mă duc să văd ce face Max, a zis şi-a luat-o spre toaleta bărbaților, simțind ochii Sarei lipiți de fundul lui.

Când a reuşit să-şi ridice capul din vasul de WC, Max se simțea groaznic. Amețit, mai alb ca varul, îl treceau sudori fierbinți sau reci – nu putea spune –, i se învârtea capul şi se bălăngănea. Şi i se împleticea limba de mai mare dragul. Întâi şi-ntâi s-a repezit la Sara:

— Mi-e rău. V-am stricat seara. O să ai grijă de mine?

— Ah, bietul de tine, ce spui? Nu ne-ai stricat nimic. Ce ai?

— Mi-e cald. Mă doare aici – şi arăta tâmpla dreaptă – şi îmi place mult de tine. Şi vreau să mă duc să mă culc.

— Nu se poate să n-am un şervețel parfumat…

Sara a scotocit prin geantă în fața ochilor mijiți ai lui Max şi a indiferenței lui Oriol. A scos un pliculeț mic, de plastic sau hârtie, l-a rupt ca să ia un şervețel cu miros de copil mic şi l-a şters pe Max pe frunte şi pe ceafa cu delicatețe de mamă experimentată.

Max se lăsa îngrijit, mulțumit, în timp ce trupul îi oscila într-un echilibru vizibil precar.

— Să ieşim, să ia un pic de aer, a zis Sara în timp ce Oriol se ducea să plătească.

Max locuia cu chirie într-un apartament minuscul din strada Ciutat. Au pornit la drum la braț. Max la mijloc, să nu cumva să se împiedice, agățat de brațul Sarei, ca un copil mic de ursulețul lui de pluş. Profita de unica ocazie de a se apropia de ea şi-o făcea cu inconştiența stării lui, nu atât de inconştientă, dar care aproape că-i dădea mână liberă.

Pe drum au trebuit să mai facă şi alte opriri. Unele doar să mai prindă, bietul, forță. Altele, să-i dea timp să vomite într-un coş de hârtii, într-un canal sau pe vreun terasament. De câteva ori Sara i-a pus cu tandrețe mâna pe frunte, să-i sprijine capul, la fel cum peste ani va face cu copiii lor în nopțile epuizante şi triste ale bolilor copilăriei. Le-ai fi putut lua urma celor trei prieteni doar după miasma sucurilor intestinale împrăştiate de bietul Max peste tot.

Una dintre ultimele opriri a fost la colțul străzii Canuda. De data asta, Sara a aşteptat aşezată pe o treaptă în timp ce Oriol însoțea bolnavul în spatele jardinierelor de care se sprijinea. Au întârziat binişor. Astfel încât Sara a avut timp să remarce unele detalii ale locului unde ajunsese din întâmplare: că treapta făcea parte dintr-o vitrină a unui magazin; că magazinul era un anticariat; că înăuntru era lumină şi uşa era întredeschisă. Şi, cum plictisul ne pune în mişcare, iar ea n-a ştiut niciodată să stea nemişcată într-un loc mai mult de două minute, şi-a scuturat rochia de praf şi-a împins timidă uşa, ca imediat să întrebe:

— E voie?

Şi, deşi nu se aştepta, o voce subțire i-a răspuns dinăuntru:

— Intră, intră, domnişoară... cum să nu se poată, intră, nu vezi plăcuța care spune că este deschis?

Când cei doi prieteni s-au întors, Max era moleşit şi palid ca o sperietoare şi Oriol începea şi el să arate rău. Sara, în schimb, exulta. Avea în mâini un vas de porțelan.

— Prefer să vomit cu tine, a zis Max, aşezându-se lângă prietenă şi sprijinindu-şi capul pe umărul ei, prea tare.

— Uite ce-am cumpărat, băieți! E foarte veche, fabricată lângă Paris, poate-o fi fost a unei doamne de vază, deşi nu-i sigur. Nu e incredibil?

Max nu era în stare să găsească incredibil ceva, doar că nu murise noaptea aia. Singura reacție la anunț a fost să-şi schimbe poziția. S-a eliberat de oasele Sarei, vârându-şi capul în fusta ei, mult mai confortabilă, cu nasul la doi centimetri de sex, de care-l despărțeau doar stofa nu prea groasă a rochiei şi bumbacul chiloților.

Max a inspirat adânc şi-a dat drumul unui geamăt de plăcere.

— Cred c-ar trebui să căutăm un taxi, a zis Oriol, amărâtu-ăsta e tot mai rău.

— Nu, nu, nu! Max a lăsat la vedere o palmă agitându-se-n aer. Mai lăsați-mă puțin aici.

Şi şi-a lăsat capul ca o halteră, de parc-ar fi adormit (de fapt, a moțăit vreo cinci minute visând că-şi vâra nasul în pubisul dulce ca o *ensaïmada* şi fără piedici al prietenei lui, în timp ce ea îi umbla prin păr ca unui copil mic).

— Nu crezi că totul se-ntâmplă cu un motiv? Eu cred, îi zicea în timpul ăsta Sara lui Oriol, în şoaptă. Uite, e puțin ciobită, n-are capac, dar are o inscripție curioasă.

Sara îi arăta spre baza obiectului tocmai cumpărat şi el, mijindu-şi ochii, a citit:

— *„Je suis à madame Adèlaïde de France".* Într-adevăr, curios. Ce e? O cafetieră?

— O ciocolatieră, prostule. Se vede după cioc, vezi? E înalt şi larg, ca să poată ciocolata să curgă bine şi să cadă spuma în ceaşcă. Dac-ar mai avea capacul, te-ai prinde mai uşor, fiindcă ar avea o gaură-n mijloc, să intre mânerul moriştii de lemn. E din porțelan foarte fin. Îți dai seama fiindcă e translucid, dacă-l priveşti în lumină. La ardere, a fost un obiect de lux. Şi-acum e în mâinile mele printr-un şir de întâmplări care-ar fi putut să nu fie. Ca şi ieşitul nostru împreună, toți trei, prima oară. Sau că anticarul care mi l-a vândut n-are somn şi e la magazin să-şi pună hârtiile în ordine. Eu cred că totul se-ntâmplă fiindcă trebuie să se-ntâmple. Ciocolatiera şi prietenia noastră în aceeaşi noapte. Nu poate fi o coincidență.

Oriol nu ştia ce să zică. El credea în hazard şi-atât. Credea că lumea e un absolut haos în care din când în când ceva se leagă, în bine sau în rău, dar e inutil să-ncerci să-i găseşti sens.

— Are o ciobitură aici, uite, a zis Sara trecându-şi buricul degetului peste o urmă aspră de la capătul ciocului. Şi, cu un suspin melancolic, a adăugat: Parc-ar fi plină de poveşti pe care

cineva vrea să mi le spună la ureche.

— Poate putem s-o inaugurăm noaptea asta, a zis Oriol, smulgând-o din depărtările în care se afla. Prietenului nostru i-ar prinde bine o ciocolată caldă şi ştiu reţeta perfectă pentru el.

În clipa aia, Max a ridicat capul:

— Mai luăm una, penultima?

— Nu, scumpule, nu. Tu te duci la culcare, a zis Sara.

— Cum vrei.

— Că nu te mai ţii pe picioare, Max. O să bei acum o ciocolată şi mâine mai vedem.

— De-acord.

Dar părea mai treaz. Ajutându-l puţin, Oriol şi Sara au reuşit să-l ducă acasă, să urce scările – din fericire, stătea la etajul întâi – şi să-l aşeze pe o canapea din săliţa care era şi bucătărie şi spălătorie şi bibliotecă şi cameră de primire şi mirador deasupra apartamentului vecinului (un domn în vârstă îmbrăcat permanent în trening, care vorbea toată ziua la telefon). Oriol a deschis un dulap şi-a scos un vas de sticlă plin cu un praf de culoare închisă cu aşchiuţe colorate. A clătit cu puţină apă ciocolatiera lui *madame* Adèlaïde, apoi a pus praful, apă de la robinet şi-a vârât totul la microunde.

— Ar fi fost mai bine cu apă minerală într-un fierbător, dar ne adaptăm şi noi la ce-avem, nu?

— Dac-aş muri acum, ţi-ar părea rău? a-ntrebat Max agăţat de talia Sarei.

— Evident, prostule. Dar n-o să mori.

— Ai dreptate, deja mă simt mai bine.

— Eşti doar turtă.

— Îmi place mult cum spui „turtă”. Vrei să repeţi?

— Turtă.

— Sună aşa frumos!

Fata s-a interesat de reţeta lui Oriol, dar el, ca de obicei, n-a fost prea explicit. A zis doar:

— Amestecul meu secret să scol din morţi americanii care nu ştiu să bea.

— Saraaa! Nu pot să mă deschei la pantoooofffi! Se mişcă şireturile singure, striga Max şi Sara, pe vine în faţa lui, i le-a deznodat. E viclean, străinul, îşi zicea Oriol, cu asemenea talente, curând n-o să mai fie virgin. O pipăise întruna pe Sara de când ieşise din toaleta barului din Sant Pau. Ca să nu fie obligat să-l

vadă, Oriol încerca să se concentreze pe rețetă.

— Şi asta mă deranjează cumplit… continua Max, trăgând de haine.

— Ăştia-s pantalonii. Vrei să te-ajut să-ți scoți pantalonii?

— Da. Şi chiloții. Lângă tine, *sweetheart,* totul e-n plus.

— Dacă deranjez, mă duc. Doar să-mi spuneți, a zis Oriol, aparent în glumă, dar începea să se enerveze.

— Da, Oriol, du-te, a zis Max.

— Nu, Oriol. Eşti un pervers, Max. De n-ai fi atât de beat, m-aş supăra foarte tare. Nu-ți scoate nimic! Nu-l da afară pe Oriol, nu ți-e ruşine? E prietenul tău. Şi-ți prepară o ciocolată.

Max a privit-o jenat.

— Ai dreptate, nu mai fac.

— Acum te ascult.

— Vii să te culci cu mine?

— Nu, Max, dragule, Ți-am zis că nu se poate.

— Doar ca prieteni. Ca nişte *boy scouts.* N-o să-ți fac nimic. Sunt virgin, nu ți-e milă? O să fac tot ce-mi spui.

— Nu, Max. Nu fi enervant!

— Mă-nveți ce să fac şi eu te ascult.

— Destul, Max, gata.

Oriol a servit poțiunea tămăduitoare în trei păhărele de plastic găsite într-un sertar. O băutură nu prea densă, de culoarea ciocolatei, dar altceva. Max doar a mirosit-o şi-a zis:

— Mă duc la culcare. Dacă mai stau aici, mor. Sara, te deranjează dac-o să am vise erotice cu tine?

Cum Sara n-a zis nimic, Max a dispărut în coridor, în zigzaguri.

— Faceți o pereche bună, a zis Oriol, când a auzit pocnetul uşii de la camera lui Max.

— Ce spui!

— E băiat bun.

— Dar nu pentru mine.

— Gustă!

Oriol a arătat spre băutura aburindă. Sara şi-a dus paharul la buze, dar s-a oprit. Voia să adauge ceva.

— Mi se pare că eu şi tu facem o pereche mai bună.

— Dacă zici.

— Pentru ce toastăm?

— Pentru ce vrei.

— Să-ți înghiți vorbele pe care mi le-ai spus noaptea asta.

— De acord.

Paharele au scos un clinchet imaginar, plastic contra plastic. Gustul rețetei a desenat un rictus straniu pe buzele Sarei. Ciocolata nu era destul de dulce, nici destul de groasă, nici destul de neagră. Un amestec de câteva gusturi, de mirodenii, vanilie sau cardamon şi poate... – Sara cumpănea –, poate piper negru? Dar cea mai curioasă era senzația de picant pe care o lăsa amestecul. Sara a înțeles că aşchiuțele roşietice pe care le văzuse în borcan erau chili uscat. Dădeau o tentă delicioasă, iar impresia generală era de echilibru. Băutura era mai ales insuportabil de altfel. Sau aşa gândea ea înainte ca Oriol să-i dezvăluie misterul:

— E o rețetă bazată pe băutura aztecilor. Cam aşa ceva i-a oferit Moctezuma idiotului de Hernán Cortes. Aceeaşi care, amestecată însă cu sânge, servea drept ofrandă zeilor. Ar trebui, poate, să-ncerc şi cu sânge.

— Dacă ai nevoie de-o voluntară, a şoptit Sara provocator.

Oriol a preferat să facă pe surdul.

— Asta de-acum e ceva mai picantă decât trebuie, fiindcă lui Max îi plac mâncărurile picante. Ei? Ce zici?

— Zic c-o să obțin ce vreau.

— Uite ce e, Sara Rovira. (Oriol şi-a înghițit ciocolata dintr-o sorbire, a aruncat paharul la coşul de gunoi, şi-a luat jacheta căzută pe-un scaun.) Mi-e clar c-o să obții totdeauna ce-ți propui, oricât de greu ar fi. Şi vai de capul nefericitului care-o să te contrazică.

Sara s-a încruntat. Ar fi luat-o drept laudă, de n-ar fi fost rostită pe un ton de evident reproş.

— Ai de gând să-mi spui dacă ți-a plăcut sau nu ciocolata? a zis Oriol, înainte să plece.

În fond, singurul lucru care-l interesa pe Oriol Pairot era s-o impresioneze cu o nouă rețetă de ciocolată. Dar Sara nu i-a oferit plăcerea aia. N-o merita. Ca răspuns, a dat din umeri şi-a zis: i

— Poate fi îmbunătățită.

— Mă duc, şi-a luat el rămas-bun. Ne vedem.

— Da, a răspuns Sara şi-a ieşit în balcon să-l vadă plecând (şi să-i vadă fundul, într-adevăr frumos). Şi-a luat lucrurile, în primul rând ciocolatiera, a închis încet uşa, să nu-l trezească pe Max, şi a plecat şi ea.

Cea mai absurdă idee din noapte i-a venit când a ajuns în stradă. Nu era țipenie, la ora aia, în oraşul pustiu. Se oprea la

fiecare colț de stradă, ca în intersecții de labirint, să vadă dacă-l zăreşte pe Oriol, dar ochii nu i-au dat decât de pavajul murdar al străzilor pustii. Oriol dispăruse şi-acum chiar că nu era nimic de făcut. „Ah, proasto, bărbații aşa-s de felul lor, dispar şi, mai mult, sunt căscați. Foarte căscați. Nu poți să ai niciodată încredere-n ei”, şi-a zis.

O femeie respinsă cu o ciocolatieră în brațe, printr-un oraş pustiu la cinci dimineața, o imagine mai mult decât absurdă!

Se lumina de ziuă.

Au trecut douăzeci şi trei de ani şi s-au petrecut o groază de lucruri, dar noaptea asta, aşezată pe-un scaun într-o terasă împrumutată, cu vedere spre casa ei, Sara are impresia că, față de Oriol, mereu a fost şi mereu va fi o femeie respinsă. S-au schimbat multe: ei, lumea, viața. Chiar şi trecutul şi-a schimbat pielea. Acum Sara este stăpâna unei ciocolaterii de renume în Barcelona, unde în fiecare zi atâția oameni cer croissante pentru micul dejun doar pentru plăcerea de-a le mânca autentice, cu unt, preparate după gusturile autohtone, splendid servite. De Crăciun vinde două mii de *torrons* de ciocolată cu pralin (specialitatea casei), ca să nu mai vorbim de *mones, sares*[9] crema catalană, *coca de Sant Joan*[10] sau brioşele de Bobotează care au contribuit la fericirea atâtor şi-atâtor barcelonezi, fii sau nepoți ai celor care mâncau aceleaşi dulciuri, făcute însă de părinții ei. Această continuitate o face cea mai fericită, de parcă viața i-ar fi pus în față un examen greu şi ea a reuşit să-l treacă cu notă bună. Poate n-a inventat nimic, ştie, dar s-a dedicat să ducă mai departe moştenirea primită de la înaintaşii ei din peste o generație: ciocolatierii barcelonezi care făcuseră din micul dejun şi din gustarea de după-masă o artă de care să se îndrăgostească lumea întreagă. Poate prima care a strălucit în acest oraş în care totul străluceşte. O doare că Oriol nu a recunoscut niciodată meritele acestei munci de continuatoare. Şi că Max a fost totdeauna un admirator înflăcărat al prietenului inovator, cutezător şi globe-trotter. Inventatorul casetei „Trei prieteni diferiți”, unul dintre produsele cele mai vândute ale mărcii Pairot,

---

9 *Sara* (pl. *Sares),* prăjitură preparată din faină, faină de migdale, cremă. (N.tr.)

10 Un fel de tartă, numită astfel pentru că era tradițională în noaptea de Sfântul Ioan (24 iunie). (N.tr.)

inspirat de ei înşişi, şi la care prietenul a adăugat unul dintre ingredientele lui esenţiale: mari doze de cutezanţă. Faimosul „Trei prieteni...” i-a adus doar în primul an jumătate de duzină de premii dintre cele mai prestigioase şi i-a deschis porţile întregii Europe şi ale unor foarte interesanţi exportatori străini. Azi caseta are admiratori în întreaga lume, din Norvegia în Japonia, din Statele Unite în Noua Zeelandă, iar de câţiva ani producţia se dublează cu fiecare sezon.

Caseta „Trei prieteni diferiţi” conţine trei bomboane în formă de ou de ciocolată din cacao criollo albă adusă dintr-un domeniu din sudul Mexicului (exploatat exclusiv de Oriol, fiindcă el este proprietarul). Cacaua criollo albă este una dintre cele mai bune specii de cacao, aromată, cu gust delicat, puţin amară, cu totul aparte – şi ca preţ –, la care Oriol a avut îndrăzneala să adauge chili *jalapeno* mexican, ghimbir indian şi sirop de levănţică. Chili, a zis, în onoarea lui Max şi a preferinţei lui pentru picant. Ghimbirul, cu gândul la el însuşi şi la înclinaţia pentru materiile prime din bucătăria orientală. Şi levănţică pentru Sara, culoarea preferată şi binecuvântata ei tradiţie. Aşa a rămas. Pe capacul negru al cutiilor – erau de trei, şase, douăsprezece şi douăzeci şi patru de bucăţi – se putea citi, în nouăsprezece limbi diferite (în funcţie de ţară), imprimată cu litere aurite, această dedicaţie: „Pentru Max şi Sara în prezent, trecut şi viitor”. Foarte drăguţ.

Foarte profitabil şi foarte mincinos. Dar foarte drăguţ.

Între ei au existat şi certuri, cu urmări.

— Săptămâna asta, o să lucraţi în echipe de câte trei, a zis Ortega în prima luni de după vinerea cu absintul, să faceţi nişte prăjituri care să vă definească. Nu ca individualitate, ci ca echipă, şi vreau să vă fie foarte clar asta. N-o să fiţi niciodată singuri în bucătărie, unul dintre cele mai valoroase învăţăminte cu care o să plecaţi de la indiferent ce şcoală aţi merge este spiritul de colaborare de care o să aveţi atâta nevoie în viaţa profesională. Acum să stabilim echipele şi să începem să definim proiectele.

Max, Oriol şi Sara formau deja un grup. Toţi erau siguri c-o să meargă împreună. Profesorul, cel dintâi. Max a primit tema ca pe-o ocazie splendidă.

— Aşa o să fac şi eu ceva bun, alături de voi, a zis mulţumit.

Sara a văzut latura practică.

— Uite, avem acum ocazia să unim tradiţia şi modernitatea şi

să facem o rețetă explozivă. Ai vreo idee, Oriol?

Pentru Max era la fel de limpede, ca şi pentru ea, că fac o echipă bună, dar Oriol nu era convins. Nu-i ieşise niciodată bine munca în echipă. Toată copilăria şi adolescența nu i se spusese decât: „Eşti prea individualist, învață să fii părtaş la ceva”. La bucătărie, ideea lui de echipă era de câteva persoane care se supun ordinelor lui fără să pună întrebări, ca la armată.

Şi mirosea deja că n-o să meargă aşa cu Sara. Doar la gândul ăsta, îi pierea cheful.

Cu toate astea, au făcut echipă, ce-ar fi putut face? În acea primă oră au putut să se lămurească doar că dulcele lor va fi un *torró*. Era perfect: clasic, cu un larg evantai de posibilități, dar cu nevoie urgentă de spirit inovator. O bază pe care se putea aşeza orice, ceea ce-l emoționa pe Oriol, pentru care cuvântul orice avea un sens complex şi greu de prevăzut.

— Dar puțin bun-simț, te rog! Să nu ne vii cu un *torró* de legume! a zis Sara, mirosind ce-o să se-ntâmple.

În primele zile au avansat în ideea inițială. O să lucreze cu *grand cru*, cele mai pure ciocolate de pe piață. O să se gândească la o umplutură originală, să deruteze puțin, fără să şocheze – şi pentru asta trebuia controlat Oriol – şi-o să lucreze şi la formă, o voiau atrăgătoare, ca de obiect regal. Poate un *torró* dedicat unui artist? Antoni Tàpies, Picasso, Miro, Gaudí? Sau unul în cinstea Jocurilor Olimpice din Barcelona? Desenul folosit de oraş ca reclamă în acei ani preolimpici era ceva de care, gândeau toți trei, ar trebui profitat. S-au întâlnit în câteva după-mese în afara clasei ca să discute, de data asta fără absint. La început, lucrurile mergeau bine şi fiecăruia îi era clar rolul lui. Max îşi asuma consultanța tehnică şi era un fel de producător executiv. Ştiau că proiectul o să le iasă bine dacă-l îndepărtează de laborator. Discuțiile erau încinse:

— Ce spui tu ar trebui răcit rapid, dar niciodată sub nouăsprezece grade, doar dacă nu pui alt fel de unt.

— Ce spui, omule! Nu punem nicio porcărie. Trebuie să fie şi cât se poate de sănătos.

Sara era preocupată mai ales de pasta de pralin. Ştia că Oriol n-avea de gând s-o facă din migdale, zahăr şi miere, cum se făcuse întotdeauna. Avea dreptate: lui Oriol îi era gândul doar la gusturi nemaivăzute şi la texturi crocante, dar Sara nu ştia şi deocamdată era scutită de furia care, mai devreme sau mai târziu,

avea să vină. Ea făcuse deja, de la bun început, repartizarea sarcinilor:

— Foarte bine, băieți, trebuie să ne organizăm. Max să se ocupe de partea tehnică, Oriol de înveliş şi eu de umplutură.

Şi, cum n-a crâcnit niciunul, Sara a înțeles că o lăsau să dicteze. Abia după-masă, aşezați în jurul unei mese din Plaça de les Olles, în fața a trei cafele, Oriol şi-a expus propriul sistem de lucru:

— Umplutura o s-o fac eu, deja lucrez la asta, vă asigur c-o să vă las cu gura căscată. Tu, Sara, caută cea mai bună ciocolată pentru carcasă şi dă-i ce formă vrei, aici nu prea mă bag. Cum suntem băftoşi s-avem în echipă o specialistă în istorie, poate-ai putea căuta un eveniment din istoria oraşului. Am putea să aducem un omagiu maeştrilor patiseri din trecut sau primului ciocolatier sau lui Joan Giner şi *monelor* lui, nu ştiu, ceva să merite. Poate te-ajută Max, împreună vă descurcați mai repede. O să-l lăsăm pe Ortega cu gura căscată, fiți siguri, şi-o să fim cei mai buni.

— De când e chestia asta concurs? a întrebat Sara.

— Viața toată e un concurs, a zis el.

— Şi de când comanzi tu? N-a rămas că eu sunt reprezentanta?

— Dar reprezentant şi responsabil de echipă nu înseamnă automat acelaşi lucru.

— Aha, şi ai decis unilateral că tu eşti responsabilul?

Sara se îneca de furie şi ridica tot mai mult tonul. Nu-i venea să creadă.

— Eu am spus doar că fac umplutura. Şi ți-am lăsat ție partea cea mai spectaculoasă, învelişul.

— Imposibil. Pralinul eu trebuie să-l fac, Oriol, nu vezi că am mult mai multă experiență ca tine? La Casa Rovira facem *torrons* de ani de zile, şi an de an vindem mai mult.

— Şi de când cel mai de succes este şi cel mai bun?

— Vorbeam despre pralin, nu fi antipatic.

— Pot fi multe tipuri.

— La mine acasă, nu.

— De-aia vreau să-l fac eu.

— Sara are dreptate, intervenea Max, încercând să facă pe arbitrul, se pricepe la pralin.

— Ştiți că dac-ar fi făcut toți ca voi am mai mânca şi-acum fructe crude? Oriol se-aprinsese, făcea scandal, bătea în masă, îşi

da ochii peste cap, cerând parcă dreptate unui Dumnezeu care-şi abandonase fiii. În plus, ce-avem de pierdut? Să uităm de pralinul de când lumea, toți îl fac, hai să facem ceva într-adevăr original, să poarte pecetea noastră!

— Şi calitatea poate fi pecetea noastră. Nu trebuie inventat în fiecare secundă.

— De acord, da, da, total de-acord. Dar nu ți-ar plăcea să fii un pic, măcar un pic, originală?

— Originală, adică cum? Ia spune, Oriol, hai, ce-ai pune tu în bietul *torró?* Te-ai gândit măcar?

— Cum să nu! Sunt o mie de posibilități. (Vorbea cu înflăcărare.) De exemplu un crantz tropical din fructe deshidratate, mango sau mandarină (sau poate papaia. Da! Papaia s-ar combina bine cu şaptezeci la sută). Sau poate o umplutură din pastă de măr acru cu un strop de scorțişoară, doar un strop. Sau şi mai îndrăzneț: un *torró* care dintr-o singură muşcătură să-ți aducă un întreg amestec de gusturi de masă de Crăciun, lichior Bailey, cappuccino, fursecuri… Şi să crănțăne un pic, clar. Ar fi bine, dar tehnic e mai complicat. Ar trebui să ne gândim.

După disertațiile atât de aprinse ale lui Pairot, s-a lăsat o linişte meditativă. Sara făcea pe jignita, sau era, iar Max se simțea stingherit că n-a putut să-i facă să nu se certe, cum ar fi vrut. Discrepanțele atât de teatrale îl îmbolnăveau, nu se potriveau cu firea lui, cu atât mai puțin când motivul era pralinul.

— Hai, copii, s-o luăm de la capăt, a zis americanul, în propriul rol. Să decidem prin vot. Cine e pentru pentru pralin?

Sara ridica mâna.

— Şi cine pentru cealaltă chestie?

Pairot ridica mâna.

— Tu departajezi, zicea Sara.

— A, nu-mi faceți asta! mormăia arbitrul. Chiar nu putem găsi un punct comun, la mijloc de drum între cele două?

— Dar nu vezi că nu e niciun punct comun între pralinul dintotdeauna şi fursecul vârât în *torro*? se văicărea Sara.

Şi-atunci devenea foarte clar că întrunirea nu avansa din cauza pralinului şi Max se simțea groaznic.

Cu trecerea orelor şi zilelor, se vedea clar că problema pralinului era imposibil de rezolvat. Şi Sara, şi Oriol se purtau ca doi duelişti care-şi vor dreptatea cu orice preț şi bietul Max era

prietenul de încredere care, după răni, avea de examinat consecințele. Fiecare zi aducea aceleaşi discuții. Sara se prezenta cu un pralin perfect clasic şi-l punea pe masă, sfidătoare.

— Hai, gustă, să vedem ce-o să-mi spui!

Oriol gusta cu un gest indiferent şi-apoi îşi scotea umplutura de rarități şi făcea o mutră: „Uite o umplutură adevărată!", iar Sara lua o bucățică, fără chef, gata să spună că-i e greață.

Max găsea totul minunat. Pralinul Sarei era „mai bun nu există", iar umplutura lui Pairot – „fabuloasă". Uneori epuiza adjectivele, dar mereu era foarte sincer.

— Aşa ceva nu se poate. Spune una sau alta, sau nu mai terminăm niciodată, îl amenința Oriol.

— E greu, zicea Max.

Sara zâmbea triumfătoare şi Oriol nu putea suporta.

Asta a avut consecințe şi pentru prietenia dintre cei doi băieți în ziua când Oriol l-a acuzat pe Max că ține cu Sara, fiindcă e îndrăgostit de ea. Max, care până atunci încercase să fie un exemplu de echidistanță, s-a simțit îngrozitor. A trebuit să-i aducă aminte că Sara, oricât nu-i place, e „la fel de bună" ca el. Oriol, nu-i venea să creadă, l-a pus să repete. Max n-a şovăit s-o facă, mai rău, cu adaosuri dureroase:

— Îți place sau nu, e bună şi-o să ajungă departe. Poate mai mult ca tine, că ştie să se poarte cu oamenii, nu-i face să se simtă ca un rahat, mai e şi harnică şi organizată. Nu-i de ajuns să fii geniu, să ştii!

Oriol i-a primit cuvintele ca pe-o trădare gravă, le-a rumegat ore-n şir, îndurerat. Max, duşmanul fețelor mohorâte, care se alarma când se supăra cineva pe el, încerca s-o dreagă cu alte cuvinte, dar niciunul nu reuşea să le neutralizeze pe cele rostite, imposibil de şters. Deseori cuvintele barează trecerea mai rău ca un zid şi rănesc mai tare decât un tăiş de cuțit. În acest caz, cea mai rea urmare n-a fost îndepărtarea celor doi colegi, care, la urma urmei, avea soluție, ci luminița brusc aprinsă în creierul lui Oriol, care-a început să emită atenționări de ceva urgent.

Acum, cum nu mai erau prieteni, poate existau lucruri ce puteau fi reconsiderate.

Când Sara a primit telefonul lui Pairot invitând-o „să bea ceva" după-amiază, nu-i venea să creadă. Oriol nu a zis „la cină", era atât de lefter, că nu-şi putea permite. Ea a acceptat, docilă, de parcă povestea cu pralinul n-ar mai fi fost un conflict viu. Au

stabilit la barul din strada Sant Pau, dar, când s-au întâlnit, localul era închis, era prea devreme pentru băutorii de absint. S-au dus la London, unde, în faţă cu două ape tonice, Oriol s-a năpustit şi şi-a înfipt buzele în ale Sarei.

Ea s-a lăsat, dar când s-au dezlipit a-ntrebat:

— Şi regulile?

Oriol:

— Abolite. M-am certat cu Max.

— Pentru chestia cu umplutura sau sunt motive de-adevărat?

N-au mai fost explicaţii, că Oriol n-a vrut să le dea. În plus, erau probleme de rezolvat. De pildă: locul. În tinereţe, relaţiile sexuale presupun, în primul rând, rezolvarea problemei spaţiului. Oriol, care nu arăta nimănui unde stă, nici măcar n-a amintit c-ar fi posibil să meargă la el. Din fericire, părinţii Sarei, cum aveau abonament la Liceu[11], erau la spectacol şi urmau să se întoarcă târziu. Nu-i făcea plăcere să intre Oriol în camera ei, dar a acceptat, căci cazul era urgent şi, în plus, evantaiul de posibilităţi nu era chiar variat.

Nu le-a rămas deci decât să meargă acasă la Sara. Jos era „Casa Rovira, ciocolatieri şi patiseri din 1960” şi, la etaj, locuinţa, legate printr-o scară cu ieşire în strada Argenteria. În spate, laboratorul dădea în strada Brosoli, şi acolo era intrarea de serviciu, folosită numai la descărcarea materiilor prime. Aveau să mai treacă ani până să-şi pună Sara în mişcare strategia de expansiune imobiliară care avea să o facă proprietara întregii clădiri – inclusiv a magnificului duplex cu vedere spre Argenteria şi spre zveltele turnuri de la Santa Maria del Mar – şi a celor două localuri lipite de-al ei, unde afacerea se va întinde ca o pată de ulei până o să ajungă să se transforme în ansamblul distins pe care ea îl visa deja în după-amiaza aceea, cât Oriol privea totul cu admiraţie mascată în curiozitate.

Băiatul era uluit de firescul cu care Sara îl poftea, îi cerea să aştepte puţin până încuie uşa din stradă şi îi spunea, cu un gest abstract:

---

11 Numele popular al Gran Teatre del Liceu, cel mai important teatru de operă din Barcelona, situat pe celebra arteră Rambla. Fondat în 1837, ca un centru de promovare a învăţământului muzical (de unde şi numele) şi de organizare de spectacole de operă şi teatru ale cursanţilor, inaugurat, în forma actuală, în 1847, a fost în primul secol de existenţă cel mai mare teatru de operă din Europa. (N.tr.)

— Uite, ăsta-i laboratorul.

Şi-a vârât nasul pe uşă, cât să vadă blaturile de inox şi să aspire mirosul atât de bun de ciocolată, stăpânindu-se şi întrebând dacă afişele de pe pereți sunt autentice.

— Cred că da, a zis Sara, oprindu-şi o clipă privirea pe cele două reclame în stil modernist, dintotdeauna acolo: „Ciocolata Sampons satisface orice poftă” proclamau.

— Trebuie să facă o avere, a zis Pairot urcând scările după Sara, care-şi mişca pulpele într-un ritm năucitor, ameţitor.

L-a uimit şi cum, ajunşi sus, l-a întrebat, senină, dacă are nevoie la baie sau dacă vrea să guste ceva şi el, deja seducătorul care peste ani va fi şi mai şi, a răspuns:

— Da, pe tine.

Şi ea a zâmbit viclean, mulţumită, de parcă ar fi câştigat bătălia pe care o declarase în noaptea când băuseră şi-a zis:

— Pe-aici, ultima uşă din coridor, pe dreapta.

Şi s-a dus cine ştie-n ce loc trebuia să se ducă într-o clipă ca aia.

Oriol a străbătut coridorul de parcă s-ar fi dus la un interviu cu un angajator şi a intrat într-o cameră pe care memoria lui avea s-o rețină pentru totdeauna, un pat cu o cuvertură croşetată, un dulap alb cu oglindă şi vitrină deasupra, un raft de pe care zâmbeau enigmatice o duzină de păpuşi ultragătite, un computer stins, o noptieră pe care era ciocolatiera de porţelan alb cumpărată de Sara de la anticarul somnambul. Lumina străzii se revărsa filtrată de mătasea perdelelor şi de undeva, de departe, ajungea zumzetul stins al lumii. Oriol şi-a zis că viaţa Sarei era o oază de fericire într-o lume de nebuni şi-a invidiat-o, o invidie la fel de forţată cum era şi prezenţa lui aici.

— Credeam că te-ai dezbrăcat, s-a auzit vocea ei din prag.

Sara era complet goală; avea un corp luminos şi delicat, asemenea cuverturii roz croşetate. Sâni mici, talie îngustă, pântec neted, un dreptunghi bine definit de puf deasupra vulvei, picioare delicate cu unghii vopsite verde-măr şi pe buze un zâmbet de superioritate care trezea porniri ucigaşe.

Oriol a îngenuncheat şi şi-a vârât capul între picioarele ei. Ea şi le-a îndepărtat puţin, i-a sprijinit capul cu o mână şi l-a împins blând. Această atât de simplă coregrafie a fost de-ajuns ca Oriol să aibă o erecţie comprimată şi dureroasă în blugi. A vrut să se ridice, dar Sara i-a pus o mână pe spate şi-a zis: „Încă puţin”, cu

un glas atât de dulce, imposibil de refuzat. Oriol îi observa pe furiş, peste tranşeea de puf întunecat, transformările, în plăcerile pe care i le oferea sexul, observarea era la fel de importantă ca acțiunea. Îi plăcea să vadă cum îşi pierd fetele controlul. Îi plăcea să le vadă cu ochii închişi, corpul îmbibat de sudoare. Îi plăcea starea aceea de moleşeală şi de dăruire a sexului exact cât sexul. Dar Sara nu se dăruia, îl veghea. Făcea ca el, privindu-l tot timpul cu un interes deloc în scădere. Şi când îi sorbea sfârcurile, pe un traseu ascendent pe care voia să-l încheie cu propria verticalitate şi reîndreptarea scenei spre propriile interese. Îl privea țintă şi când îl dezbrăca, cu o urgență cum nicio fată nu îi mai arătase (şi cu o surprinzătoare îndemânare; nici măcar nu s-a împiedicat de cureaua cu cataramă dublă, nu s-a încurcat nici cu nasturii de la pantaloni, cum făceau toate). Nu l-a slăbit din ochi nici mai târziu, când se inversau rolurile şi-acum ea era în genunchi în fața lui. Faza orală, prea scurtă după gustul Sarei, s-a încheiat când Oriol a prins-o de subsuori şi-a zis: „Vino”. Până s-ajungă în pat, ea deja trăsese dintr-o mişcare cuvertura, să nu se păteze (chiar şi în momente atât de iraționale era trează), şi, înainte ca el să decidă din ce unghi să abordeze problema, ea îi şi punea un prezervativ, cerându-i să se întindă în pat să-i fie mai comod. Când Oriol a dat să se-ntindă, a zis:

— Nu, mai bine cu capul în cealaltă parte.

Şi el n-a comentat, în parte fiindcă-i era egal unde ține capul şi-n parte fiindcă excitația îi redusese mult capacitatea de-a lua decizii.

Dar a ghicit imediat ce-i trecea prin cap. Sara s-a aşezat pe el călare şi-a făcut ea singurică toată treaba, întâi sugându-i pătimaş nodul de pe gât – în sfârşit, după atâta timp de privit de departe, năzdrăvanul ăla mic o să fie al ei – şi mai târziu mişcându-şi coapsele în ritm susținut, în timp ce se ținea cu amândouă mâinile de picioarele patului şi privea scena în oglinda dulapului cu nişte ochi de nebună. Oriol nu mai văzuse o asemenea transformare, nici nu-şi închipuise vreodată că Sara ar fi atât de bună pe terenul ăsta. S-a lăsat pradă plăcerii cu o seninătate stranie, de parcă aşa era normal şi a gustat plăcuta senzație de desprindere de orice autoritate şi de orice obligație de-a lua vreo decizie. Doar în ultimul moment a vrut ceva în stilul lui. Cum avea libere cele două mâini, i-a acoperit Sarei în acelaşi timp gura şi ochii. Gura, fiindcă volumul gemetelor începuse să

crească într-un ritm îngrijorător. Şi ochii, ca să nu vadă privirea obsedată care-i tăia respirația. La acest gest, atât de nou pentru ea, Sara a înnebunit de tot. Trupul i-a intrat într-un soi de convulsii violente şi, deşi avea gura astupată, țipătul a ieşit înfiorător. Şi, excitat de un spectacol atât de maiestuos, a ajuns şi el la un orgasm care nu semăna cu niciunul din cele avute înainte.

Apoi s-au întins, cu capetele în partea opusă căpătâiului şi trupurile în paralel, şi-au comentat pe scurt partida.

— A fost bine.

— Foarte.

— Eşti foarte bună.

— Aaa!

— Se vede că ai experiență.

— Nu prea multă. Dar voiam să te surprind.

— Şi eşti superbă.

— Şi tu un linguşitor.

— Sper că nu se-apucă ciocolatiera să toarne tot.

Au râs, cu ochii pe obiectul de porțelan fin de pe scrin.

— Mai auzi vocile despre care-mi spuneai? a întrebat Oriol.

— Da.

— Şi-acum ce spun?

— Că suntem nişte ticăloşi. Ne invidiază.

— De ce? Ei nu şi-o trag?

— Nu. Sunt ființe spirituale.

— Ce trist!

— Da. M-am gândit să scriu ceva despre.

— Îşi scoate capul istoricul din tine.

— Presupun. Da.

— O să-mi dai să citesc?

— Evident că nu.

Discuția a continuat aşa, despre probleme fără importanță. Niciun cuvânt despre pralin, cu-atât mai puțin despre Max. La nouă jumătate, Oriol a băut la bucătărie un pahar cu apă, i-a sărutat Sarei buzele şi-a coborât țopăind pe scară. Pe strada Argenteria s-a întâlnit cu domnul şi doamna Rovira. Veneau de la Liceu, văzuseră *Boema,* mergeau la braț fredonând atât de frumoasa melodie a Musettei din actul doi. Nu-l cunoşteau, nici el nu ştia cine sunt. Au văzut doar un tânăr slab ca un țâr mergând în pas grăbit.

Acum îl vede. Oriol, pe terasă, în fața lui Max. Sara-şi mijeşte ochii, să-l fixeze mai bine. Nu-i chiar ca imaginea pe care memoria ei o idealizează. Sau poate da. Puțin mai nesigur, poate. Or fi circumstanțele. Nici pentru el n-o fi fost uşor să se întoarcă. Şi Max, rigid tot. Firescul, după nouă ani, cere timp.

Oriol, cum era previzibil, cu o cutie *extra large* „Trei prieteni…”. Zâmbeşte aruncând o privire terasei şi magnificelor turnuri de la Santa Maria del Mar.

— Şi Sara? întreabă.

Ea simte o pişcătură în stomac. Satisfacția de-a fi primul om care-i lipseşte fiului risipitor la întoarcere.

— Are o cină de lucru, dar o să ajungă să bea cu noi cafeaua.

— A, fantastic.

Acum poate să-l vadă din față, cu paharul în mână, aşteaptă să destupe Max vinul. E slab, ca totdeauna. Îmbrăcat în negru, ca totdeauna. Cu aerul afectat şi neatent al celui care crede că lumea întreagă e a lui, iar acum reiese că lumea i-a dat dreptate. Pare acelaşi din urmă cu nişte ani, dar se vede de la o poştă că banii l-au schimbat în bine, fie şi numai după pantofii de firmă, după stiloul ițit din buzunarul cămăşii sau ceasul ultra-scump de la încheietură. Mărul lui Adam e unde era şi Sarei încă îi vine să-l lingă.

— Tu ai pregătit cina?

— Nu.

— Slavă Domnului! Şi izbucneşte în râs, secondat de Max.

Max pune vin în pahare şi-l invită să guste.

— Ei, hai, nu-mi umbla cu farafastâcuri! zice Oriol.

Se pare că a uitat că la Max un astfel de gest nu e politețe. Îi place ca lucrurile să fie făcute *cum trebuie.* În asta au ajuns, cu timpul, la fel. Şi Sara i-ar fi dat musafirului să guste vinul. E un gest, un gest elegant de protocol. Dar Oriol şi protocoalele nu s-au prea înțeles niciodată.

— Nu poate fi decât foarte bun. Umple-mi paharul, adăugă nou-venitul, Max i-l umple, şi să bem pentru timpul care-a trecut de când nu ne-am văzut. (Înalță paharul şi ciocneşte cu prietenul. Sună un clinchet, sunetul vesel al lucrurilor ce rămân neschimbate.) Mă temeam că n-o să vreți să mă primiți, zice acum avansând pe terenul sincerității.

— Ei, asta-i! Ce prostie! De ce să nu te…

— Nu ştiu. Poate-o să vină ziua când n-o să mă mai iubiți, nu?
— Nu cred, dă Max din cap. Cei care revin sunt iubiți.
— Credeam că-s mai iubiți cei care nu pleacă.
Apare Aina, în picioarele goale, în blugi, cu părul strâns la spate, şi într-o clipită spulberă intensitatea scenei. Zveltă, păr de culoarea lemnului de cireş, mişcări de căprioară agilă, poate puțin prea serioasă şi responsabilă pentru vârsta ei (cincisprezece ani), exact ca mamă-sa în adolescență. Lui Max, evident, i se pare perfectă şi-a trecut deja mult timp de când i-a acordat titlul de lumină a ochilor lui. Sara, deşi profită de avantajele oferite de o fiică de cincisprezece ani cu judecată şi purtare de treizeci, ar vrea uneori să fie puțin mai normală. Să aibă prieteni zurlii, dar simpatici, să iasă cu ei la chefuri, să-şi facă părinții să tremure la gândul: „Cine ştie ce-or face, la ora asta, brambura". Dar Aina nu iese la chefuri şi nu-i plac prietenii zurlii. Singurul ei prieten, şi cel mai bun – i-o fi acordat poate vreun privilegiu sexual, dar nu e sigur –, e un tinerel mai mare ca ea cu un an, ciudat, care vrea să fie astrofizician şi colecționează minerale. Câteodată Sara se duce la el să-l „ajute să-şi clasifice florile de mină" şi a petrecut ore pe internet aşteptând ca vânzătorul unei druze de ametist să-i răspundă la contraofertă. Deşi, văzând piatra brobonată de cristale de culoare lila, Sara a trebuit să recunoască, frumusețea ei era tot atât de evidentă pe cât era de straniu obiceiul fetei de a-i dărui prietenului pietre.
— Bună seara, salută Aina, făcându-şi stelara apariție pe terasă, şi poftă bună!
Sosirea ei schimbă total lucrurile. Oriol se ridică, parcă împins de-un arc.
— Aina, copilă, ce mare te-ai făcut!
Aina zâmbeşte uşor, răspuns automat la comentariul dintotdeauna, cel pe care de patru-cinci ani îl suportă cu o răbdare îngerească, de parcă adulții n-ar şti să spună altceva în primul minut al întâlnirii.
— Îți mai aminteşti de mine?
— Cum să nu! V-am văzut la televizor. Şi-ai mei vorbesc des despre dumneavoastră.
Despre dumneavoastră. Lovitură sub centură. Apare pe terasă o fată superbă şi-ți zice dumneavoastră, Oriol, ai pățit ceva grav. Trebuie reacție imediată, să pui lucrurile la locul lor, cel puțin pentru tine.

— Termină cu „dumneavoastră”! Nu-s aşa bătrân.

— Nu, bineînțeles. E un automatism, scuze.

Aina este perfectă, ştiu bine părinții. Rodul unei joncțiuni inspirate de molecule. Nici Sara, nici Max nu reuşesc încă să înțeleagă.

— E ce cred eu că e? întreabă Oriol, despre obiectul din mâinile Ainei. Şi Max observă la fata lui ciocolatiera de porțelan care, în mod normal, stă în vitrina din sufragerie.

— Voiam să te-ntreb, tată. Ştii ce caută pe masă? Se poate sparge, aici, în drum. Dacă o vede mama, nu ştiu ce-ar face.

Sara zâmbeşte şi mai mult (dacă e posibil). Cum de-i posibil să o cunoască atât de bine fata ei, încât să-i ştie dinainte reacțiile, făcând exact ce-ar face ea? Figura cu ciocolatiera i se pare incredibilă. A adus obiectul din memorie exact în locul unde poate răni mai mult. De-ar fi vrut să-şi ia fata complice în tărăşenia asta (ceva, evident, exclus) n-ar fi făcut-o mai bine.

— N-am idee ce caută acolo, zice Max. Poate femeia care face curat? Ai dreptate. Las-o aici, o pun eu la loc.

Aina pune ciocolatiera pe masă şi-aruncă în treacăt o privire peste farfurii.

— Mă duc să învăț.

— Şi fratele tău? întreabă Max.

— Vine acum. L-am pus să se spele pe dinți. Cred că n-a mai făcut-o de-azi dimineață!

Tonul Ainei în fața lipsei de igienă a fratelui mai mic îl face pe oaspete să zâmbească pe sub mustață, dar o ascunde vârându-şi în gură un anşoa întins pe un pătuț de focaccia.

Aina se retrage. Spune iar noapte bună, poftă bună şi iese din scenă. Oriol, încă mestecând, cu o privire speriat-uimită, zice:

— E Sara leită, fata asta! Fabulos! Parcă-ți văd soția la vârsta ei.

„Nu mă ştiai când aveam vârsta ei, tontule.”

— Aşa zice toată lumea, da. Max ia o farfurie şi începe să servească salata de grâu sălbatic: îmi spui tu cât.

— Dumnezeule, mi s-a părut c-o văd pe ea. Şi acelaşi aer serios şi perfecționist. Ce chestie!

— Da, mai ales asta, adaugă Max.

— Deşi şi tu, slavă Domnului.

— Da, da.

Mâncarea abate atenția musafirului. Aruncă o privire peste

platouri, zâmbeşte. Sara nu pierde niciun detaliu din reacții, vrea să ştie dacă alegerea ei are succes.

— Aaa, v-am adus un flecuştet.

Oriol se ridică şi intră în fugă în sufragerie. Max rămâne cu servitul la jumătate. Oriol revine într-o secundă.

— Cred că băiatul tău m-a luat drept un hoț, ghemuit, luând ceva dintr-un colț. Spune-i, te rog, că nu sunt.

Pol îi aruncă din uşa terasei o privire distrată, de parcă ar încerca să priceapă de ce bărbatul venit la cină este adult şi el nu.

— Bună, băiete. Te duci la culcare?

— Peste-un sfert de oră.

— Uite, ți-l prezint pe prietenul meu Oriol.

Pol e un copil înalt, slab, zâmbitor. Cu toate complicațiile – o mie şi una – pe care i le pune viața în cârcă (mai ales când intră în orbita adulților, dar şi mai mult când trebuie să străbată universul ciudat şi ostil al surorii mai mari), el e un fel de profesionist înnăscut al fericirii. Sau o obrăznicătură, cum zice adesea mamă-sa. Unul care, orice-ar fi, n-o să îngăduie să-i tulbure ceva buna dispoziție şi lipsa de suferință şi de răspundere. Toți se întreabă de unde-a ieşit băiatul ăsta, cu aşa fire.

— Noi doi ne cunoaştem deja, zice Oriol, dar ultima oară când te-am văzut făceai încă pipi pe tine. Şi, dacă-mi amintesc bine, dormeai buştean.

Pol izbucneşte în râs, şi surprins şi jenat. Apoi nu se mai poate opri. Are aerul că-i sunt confirmate teoriile: *„Omul ăsta* nu poate fi un adult!” şi, când, în sfârşit, se opreşte din râs, întreabă:

— Mama unde e?

Un nou fior de satisfacție o străbate pe ilegitima Sara, cea ascunsă după iedera vecinei. Se simte fericită, copiii ei nu îngăduie să fie total absentă, o fac prezentă la întâlnire în fiecare secundă. Îi creşte inima de bucurie, dar, un minut mai târziu, i se pare trist, lamentabil. Sara de-acum douăzeci şi trei de ani ar fi scos foc pe nări doar la gândul de a găsi sens existenței prin copii.

— Mama ta are o cină de lucru, explică Max, o să vină mai târziu. Ți-e foame? Vrei să mănânci ceva?

— Ne-a lăsat mama clătite. Am şi mâncat. Superbune.

— Hai, atunci du-te înăuntru. Şi spală-te pe dinți. Sora ta e scandalizată.

— M-am spălat – dă ochii peste cap –, Aina e o pisăloagă. Mai

rău ca mama.

Sara se ține să nu râdă. Băiatul dispare, şui tot, în pijamaua bleumarin, culoare bărbătească, deşi, la doisprezece ani, nu e încă nici în căruță, nici în teleguță.

— Uite – Oriol îi dă prietenului său obiectul după care se dusese înăuntru – omagiul meu special vremurilor trecute. Ai bănuit probabil că…

— Nu! Nu se poate! exclamă Max deschizând darul – Nu-mi vine să cred!

În timp ce Max îşi confirmă intuiția scoțând din hârtia de mătase o sticlă de absint, verde ca smaraldul, Oriol ia de pe masă ciocolatiera şi o studiază atent. Mânerul generos, ciocul arogant, capacul şi morişca lipsă şi, la bază, inscripția care certifică proprietatea doamnei Adèlaïde, cine-o fi fost. Pipăie ciobitura de pe cioc, parcă o rană de război. I se pare aspră ca amintirile, ca tot ce se duce ca să nu se mai întoarcă. I se vede rangul, calitatea, orgoliul de-a fi ieşit din argilă ca să ajungă la vârful unei societăți pe sfârşite. Una care-şi putea permite să aibă ce-i mai bun din ce-i mai bun pe lume. Totul a dispărut, dar piesa e aici, între el şi prietenul lui.

— A aflat Sara cine a fost această doamnă Adèlaïde?

— Ea zice, nu ştiu de ce, că era una dintre fiicele lui Ludovic XV.

— Ludovic XV? Regele Franței? ridică Oriol din sprâncene. Oare?

— Şi mie mi se pare cam forțat. Deşi, trebuie să recunosc, dacă are dreptate ar fi foarte interesant. Ultimele două fiice ale lui Ludovic XV au avut un destin tragic, fugare prin Europa, mereu tot mai departe, după ce revoluționarii le-au tăiat capetele tuturor din familie, inclusiv nepotului lor, regele Ludovic XVI. Sara s-a documentat mult.

— La cum o ştiu, îmi închipui.

— Scrie ceva de ani de zile, dar merge încet. E un istoric maniac. Se simte frustrată când vede arhive necatalogate sau că despre ceva nu există nicio informație, de parcă n-ar fi existat. Eu îi zic: majoritatea oamenilor sunt invizibili pentru istorie. Dar ei îi vine greu să accepte.

— Asta, clar, era înainte de epoca internetului. Fără urme ale trecerii noastre prin istorie. Acum le lăsăm urmaşilor un munte interminabil de rahat. Bloguri, pagini web, mailuri, comentarii

idioate pe Facebook, postări pe Twitter care vor să fie simpatice, dar trezesc mila… generațiile viitoare o să ne creadă imbecili şi-o să aibă dreptate.

Oriol aşază ciocolatiera pe masă, exact în colțul de lângă cotul lui. De la distanță, Sara zice în gând: „N-o lăsa aici, pune-o-n alt loc”, ca atunci când erau mici copiii şi lăsau paharul pe marginea mesei şi ea ştia că n-o să treacă mult şi-o să cadă şi-o să se facă țăndări. Uneori chiar calcula cât mai era până la accident. Întotdeauna a ştiut să prevadă dezastrele, de parc-ar fi avut acel al şaselea simț care-i face pe câini să se-ascundă când se-apropie o furtună sau pe rândunici să-şi ia drumul în zbor spre Africa.

— Mi-ar plăcea să citesc ce scrie.

— Sincer, nu cred că o să avem norocul ăsta.

Sara i-a spus mereu lui Max că scrie o lucrare de documentare istorică fiindcă simte nevoia să-i câştige respectul. Fără respectul lui Max, redactarea n-ar fi înaintat niciodată şi n-ar fi ajuns nicăieri. Realitatea însă e mult mai complexă. La început, cu peste două decenii în urmă, a făcut-o ca să-şi imagineze mai bine poveştile din ciocolatieră. Zicea că parcă ar asculta voci care şoptesc. Apoi a căutat date reale care să-i confirme teoriile. A găsit mai puțin decât se aştepta, apoi mai e şi lipsa de timp, cel mai greu obstacol, şi uneori, poate şi mai grav, lipsa de încredere în ce face. Până la urmă i se pare că notițele ei ar putea fi un roman de ceva interes, dacă vreodată ar vrea, şi-ar propune, ar reuşi, ar şti, să-l scrie.

Categoric, lipsa de încredere exprimată acum de Max cu voce tare e ca un duş rece la care nu se aştepta, care pune proiectul în serioase dificultăți şi-o face să creadă că el ştie asta şi de-aia n-a îndrăznit niciodată să fie total sincer cu ea. În clipa asta i se pare că Max o compătimeşte că pretinde atât de mult de la ea însăşi sau de la cei din jur, inclusiv de la istorie. E un sentiment inoportun, ar fi preferat să nu-l aibă.

— O aşteptăm pe Sara să deschidem absintul, zice Max.

— Evident. Fără ea n-are niciun farmec.

— Sper să fiu mai rezistent ca ultima dată.

— Dacă nu, te ducem la culcare, ca atunci. Am crezut totdeauna că atunci a început relația voastră.

— Nu, a mai durat peste un an şi jumătate până…

— Ştiu. Dar, într-un fel, totul de-acolo a venit.

— Poate că da.

Nu. Din noaptea aia îndepărtată nu vine nimic legat de Max. În noaptea aia de-acum douăzeci şi trei de ani, Max era virgin şi se vedea. Pe Sara n-o interesau niciun pic băieţii virgini. Nu-i vine să creadă că Oriol a zis ce tocmai a auzit. O fi ceea ce se cheamă o minciună pioasă.

Perdeaua din sufragerie flutură şi adaugă conversaţiei o scenografie inutil grandilocventă. Max se ridică s-o strângă şi, în drum, să mai aducă o sticlă de apă minerală. Pune vin în pahare, mai oferă mâncare. E gazda perfectă, nu uită niciun pas, niciun detaliu.

— De ce nu ne-am văzut de-atâta timp, măi băiete? zice Max, privindu-şi prietenul cum poţi privi pe cineva doar după ce ai patruzeci de ani. Credeam că ne-ai uitat.

— Am fost groaznic de ocupat. (Oriol rostea aceste cuvinte cu ochii plecaţi, într-un gest – Sara nu-l poate vedea bine – parcă de jenă. I-a mai rămas un pic, din câte se vede. Cam ca ei.) Cât să fie exact?

— N-am numărat. Din noaptea cu premiul, dacă nu mă înşel.

— A, da, premiul. O noapte ciudată.

— Foarte.

— Tu erai pe post de bonă.

— Ce să fac? Sara era cu relaţiile publice.

— N-am stat de vorbă nici zece minute. Nici măcar nu-mi aduc aminte despre ce.

— Erai năuc. Erai vedeta nopţii.

— Mi-ar fi făcut plăcere să stau mai mult cu voi.

— Am înţeles, că n-ai făcut-o. (O tăcere măsurând ce trebuie să urmeze, să nu se simtă prost nimeni, tipic pentru Max.) Mai rău mi-a părut că după aia ai dispărut. Niciun telefon, niciun mesaj în tot timpul ăsta. Pe Sara a durut-o.

Sara îşi muşcă buza de jos. Acum universul bubuie de tobe, căci a sosit cea mai aşteptată clipă din noapte: să audă cum explică Oriol Pairot prietenului său ceva ce nu poate fi explicat, ceva ce Max ar rezuma aşa: după noaptea cu premiul, de la hotelul Arts, prietenul a decis să dispară din vieţile lor. Şi a făcut-o de parc-ar fi fost un iluzionist din secolul al XIX-lea, unul din ăia care evadează dintr-un rezervor plin cu apă.

— Îmi pare tare rău. A fost o decizie dificilă.

Cuvântul doare toate părţile. „Decizie.” Nu uitare, ceva făcut cu intenţie. Oriol adaugă:

— Trebuia să fug, băiete.
— Să fugi, de ce anume?
— De voi doi.
Oriol lasă paharul, iar îl ia, îşi pune picior peste picior, se joacă cu piciorul paharului pe genunchi. Îngaimă:
— Muream de gelozie, Max. Ăsta e adevărul. A venit un moment când mi-a devenit insuportabil.
Gelozie? Hai, că asta-i bună! A amânat subiectul, dar până la urmă s-a hotărât, gândeşte Sara.
— Gelozie… pe mine?
Max ridică din sprâncene, nedumerit, iar explicațiile nu întârzie:
— Aveai tot ce-ți doriseşi. Catedra, afacerea, apartamentul, copiii, urma să publici o carte…
— Sara…
— N-o să-ți spun că nu.
Asta-i tot? „N-o să-ți spun că nu?” Ăsta este balsamul cu care trebuie să-şi aline ea arsura care durează de-atâția ani? Exact din clipa în care, în noaptea premiului, noaptea de la hotelul Arts, s-a dat jos din patul *extra large* din *junior suite* cu vedere spre mare şi a întrebat-o dacă vrea să facă duş cu el. Ea i-a spus că nu, fiindcă în clipa aia cel mai mult şi mai mult avea nevoie să nu se mai gândească la ce face şi să plece acasă. Şi să mediteze. Avea, mai ales, nevoie să mediteze la viața ei, cum era şi cum vrea să fie.
Oriol a întrebat-o: „O să-i spui lui Max că ai fost cu mine?” Şi ea a răspuns: „O să mă gândesc”. El a adăugat: „De acord”, la fel cum ar fi putut zice: „Deci aşa rămâne” sau „La revedere, a fost o plăcere” sau orice altceva gol de sens. Sara păstra încă gustul sărutărilor lui când s-a îmbrăcat, s-a privit în oglindă să vadă cum arată o femeie adulteră şi-a ieşit din cameră, cu grijă să nu trântească uşa.
În zilele ce-au urmat a aşteptat un telefon, un mesaj, chiar şi o ilustrată, una dintr-alea absurde, cum din când în când trimitea Oriol din oraşe ciudate, dar telefonul suna doar din motivele dintotdeauna şi Oriol, ca întotdeauna, dispăruse pe pavajul străzilor vieții. Puțin după aia l-a văzut la televizor, la blestemata oră de după cină şi s-a pus pe plâns cu atâta furie, încât Max şi-a lăsat cărțile şi a fugit să o consoleze pentru prima oară în viață, fără să ştie de ce-o consolează, sau poate ştiind.
Dar răul cel mare abia urma să vină, şi anume să se

resemneze. Să se resemneze, ce a fost nu va continua, Oriol nu se născuse să-şi împartă viața cu vreo femeie, cu-atât mai puțin cu ea. Să înțeleagă că îl vrea pe Max; în pofida a tot, îl iubea cu o seninătate care-i făcea plăcere şi nu voia să se despartă de el. Să îngroape iluziile stupide ale unei vieți altfel decât cea trăită după noaptea de la hotelul Arts şi după cele ce îi spusese Oriol în patul *extra large* şi să vadă din nou partea bună a rutinei dintotdeauna. *Tortell de Reis*[12], *crema catalana, bunyols de Quaresma*[13], *mona de Pasqua, coques de Sant Joan, panellets*[14], *torrons de Xixona* şi specialitatea casei: ciocolată neagră cu umplutură de pralin. Viața curgea an după an, Max o iubea fără condiții, fără pasiune, fără poticneli, fără polițe de plătit, cele o mie şi una de obligații ale maternității concomitent dorită şi detestată, rutina confortabilă a laboratorului, mersul lin, fără emoții, al afacerii.

În adâncul ei, Sara ştie c-ar fi făcut o bună figură lângă Oriol. Ar fi fost tovarăşa perfectă, admiratoarea fără condiții, ajutorul dezinteresat. Şi aureola de femeie adulteră care-şi părăseşte familia şi fuge cu cel mai bun prieten al soțului i-ar fi dat patina de malițiozitate care-i lipsise întotdeauna. I-ar fi trebuit două vieți ca să fie tot ce-ar fi putut fi.

— Ai tupeu, să-mi spui… zice Max.

— După nouă ani? Nu cred.

— Pot să te-ntreb de ce acum?

— Acum e altceva. Am noutăți.

— Importante?

— Metafizice.

— Dă-i drumul!

— M-am însurat. Şi o să am un copil.

Max parcă-şi iese din minți. Îşi ridică brațele în sus de bucurie, strigă:

— Mamăăă, Oriol, măi băiete, în sfârşit îți vezi de viață.

Şi-atunci se întâmplă de ce se temuse Sara, traiectoria brațului lui Max în această clipă de euforie sinceră nu are cum rata. S-ar fi putut evita cu o clipă înainte, dar acum nu mai e scăpare. Cotul

---

12 Prăjitură tipică de Bobotează, sub forma unui colac din aluat asemănător cu al brioşei, cu umplutură din migdale, ou, zahăr, ornată cu fructe confiate. (N.tr.)

13 Un fel de gogoşi cate se mănâncă în postul Paştelui. (N.tr.)

14 Mici prăjiturele, în general pe bază de marțipan, care constituie desertul tradițional de Ziua Tuturor Sfinților (Ziua Morților). (N.tr.)

soțului ei lovește ciocolatiera oprită prea aproape de abis, mâna lui Oriol nu ajunge la timp să evite catastrofa și ecoul bufniturii răsună pe toată strada.

Ciocolatiera doamnei Adèlaïde e doar un mozaic translucid, fin, care zace pe dalele roșii ale podelei. Resturile unei lungi și folositoare vieți de obiect.

Talentele multiple ale lui Oriol Pairot

— Și, dacă am face pralinul Sarei cu crantzul tău din tort de mere și scorțișoară, amestecat totul, n-ar fi bine? Așa niciunul n-ar trebui să renunțați la idee și am da lucrarea la timp. Suntem mult în urmă!

— Doamne, Max! În viață mereu trebuie să renunți la ceva. Orice alegere presupune cincizeci de renunțări! Așa-i făcută viața, exact așa, din alegeri și renunțări. Zi odată care din cele două ți se pare mai bine, te rog...

— Dar o să mi se pară mereu că celălalt era...

— Uite ce-i, Max, îl întrerupea Oriol, foarte sigur de ce spunea, până nu-nveți să nu te gândești la ce-ai lăsat pe drum, n-o să-nveți cu adevărat ce e viața.

La douăzeci de ani, Oriol Pairot era deja expert în renunțări. Unele, impuse, ca moartea mamei la 55 de ani, de-un atac cerebral la care, evident, nu se aștepta nimeni, care ei îi secerase viața, iar într-a lui trăsese o foarte clară linie despărțitoare. Cu anii, Oriol avea să-și dea seama că moartea mamei fusese și moartea tinereții lui, care n-avea să mai revină, și că tot ce a venit după ea făcea parte, în bine sau în rău, din lumea complicată, liberă și deseori absurdă a adulților. La doar o săptămână după înmormântare, o altă femeie dormea în patul conjugal alături de tatăl lui, acum un desăvârșit necunoscut. Îi auzea noaptea cum fac frenetic sex, i se părea scârbos. Nici ziua nu încercau să se ascundă: se afișau pe stradă, făceau împreună diverse treburi, luau împreună prânzul, se țineau de mână sau se sărutau, ca doi adolescenți îndrăgostiți care nu se pot stăpâni și simt nevoia să fugă unul după altul peste tot. Doar la câteva zile după ce venise, ea-și cumpărase un șorț ridicol, numai volănașe, și se proțăpise la casă în patiserie, acolo unde peste douăzeci de ani stătuse mama lui. Clienților, evident, nu le venea să creadă. Unii încercau s-o ascundă, dar li se vedea oroarea. O femeie chiar a întors spatele, indignată, mormăind ceva despre graba bărbaților rămași văduvi.

Taică-său nu zicea nimic, nu făcea niciun comentariu, nu scotea o vorbă, felul lui de a fi, mai mult sau mai puțin, de când venise pe lume. Nu vorbea nici cu băiatul lui, care își zisese nu o dată c-ar trebui să aibă o discuție cu tată-său de la bărbat la bărbat, dar, până la urmă, din lipsă de încredere şi din obişnuință, a lăsat-o moartă.

Oriol a ajuns singur la concluzia că femeia care o înlocuise pe maică-sa în doar cinci zile era acolo de mult, rezervă, aşteptând ocazia să ocupe locul câştigat poate cu brio. La urma urmelor, nici să-l suporte pe taică-său nu era ceva simplu. În fond, îi era recunoscător c-o făcuse, eliberându-l de orice responsabilitate. A hotărât deci să vadă partea plină a paharului, şi-a strâns lucrurile şi a plecat la Barcelona, fără să dea nimănui explicații.

Prima noapte a dormit pe o bancă din gara Sants, dar a doua zi a găsit de lucru în cafeneaua mare din incintă, unde intrase să întrebe dacă au nevoie de chelner şi i-au zis că da şi dacă îl interesează. Erau anii euforiei preolimpice şi la Barcelona era uşor de găsit o slujbă, mai ales pentru tinerii dispuşi să facă orice şi toată lumea era convinsă că lucrurile n-o să mai meargă rău niciodată, de parcă olimpismul şi lucrările şi străzile tăiate şi Olimpiada Culturală şi primarul Maragall inaugurând ceva la fiecare sfert de oră şi cozile la intrarea şi ieşirea din oraş (dar într-o veselie, fiindcă Barcelona era mai cu moț ca oricând şi, în sfârşit, avea să o poată demonstra) ar fi fost lucruri care aveau să dureze veşnic.

Problema lui Oriol când a ajuns în oraşul preolimpic era locuința. Cu buzunarele goale, nu era deloc uşor de găsit un loc de stat. Puținele lui economii le cheltuise ca să-şi cumpere nişte pantaloni, o cămaşă şi pantofi noi şi ca să plătească două nopți la o pensiune din strada Numància. Dar era abia începutul lunii şi mai avea bani doar pentru săptămâna şi ea abia începută. A cerut un avans şefului, dar omul îl privise cu o figură care spunea: „Ei, bravo! Da ştiu că ne grăbim!” şi-a refuzat categoric. Noroc c-a văzut anunțul lipit pe o poartă: „Închiriez cameră unui tânăr, curat, responsabil. Ieftin. Etaj 3, ap. 2. Întrebați de doamna Fàtima”. Oriol şi-a zis că din cele trei cerințe îndeplinea cel puțin două şi că nu pierde nimic dacă încearcă. A intrat pe o poartă murdară şi părăginită, a urcat treptele prost luminate şi-a sunat la etajul trei. Obosise deja să mai aştepte, când a auzit un zăngănit de fiare şi-n uşă şi-a făcut apariția o femeie de vreo

cincizeci de ani prost purtați, într-un halat de inspirație orientală.

— Ai văzut anunțul? a zis când l-a zărit.

— Da. Dar nu pot plăti până la sfârşitul lunii.

— Intră, nu te văd la față.

Oriol a făcut un pas şi-a intrat într-o casă dărăpănată, prăpădită ca şi poarta. Pardoseala era din mozaic, dar îşi pierduse toată splendoarea. Holul părea interminabil. La capăt era o lampă unde, a ghicit, trebuia să fi fost sufrageria.

— Câți ani ai?

— Douăzeci.

— Ai de lucru?

— Spăl vasele la barul din gara Sants.

— Dacă vin acolo, dau te tine?

— Bine-nțeles.

— Şi mă inviți la micul dejun?

— Nu.

— Cum ai spus că te cheamă?

— Nu ți-am spus. Oriol.

— Foarte bine, Oriol. Pari băiat de treabă. Camera e prima pe dreapta, cea de lângă intrare. Aşa o să ai puțină intimitate. Ai baia ta, cu duş, în cealaltă baie, a mea, nu intri. Te poți folosi de bucătărie, dacă ne înțelegem în privința programului. Nu poți să ții animale, să faci zgomot la ore nepotrivite sau să aduci fete. Chiria e de zece mii de pesete pe lună, în avans, dar în cazul tău o să fac o excepție. Dar, dacă nu-mi plăteşti înainte de întâi ale lunii, pleci.

— De acord.

— Sunt Fàtima. Şi a întins o mână cu unghiile roase.

Cum şi-a luat salariul, Oriol l-a împărțit în trei: o treime pentru chirie, una – bani de buzunar şi-o parte de pus la bancă. Voia să economisească, să facă încă nu ştia ce, ceva să-i poată aduce câştig. Când s-a dus să plătească chiria, Fàtima i-a zis:

— Ți-o las la opt mii, dacă păstrezi restul să mă inviți la cină.

I s-a părut o afacere bună. După douăzeci şi şase de zile de stat la Fàtima, îi era foarte limpede că, într-un fel oarecare, o să tragă folos din felul cum îl privea. Luna următoare i-a lăsat chiria la doar patru mii. A treia, nu i-a mai vrut banii. „Tu ai mai multă nevoie de ei decât mine”, i-a zis, apăsându-i mâna şi închizându-i-o peste bani. Fàtima era încântată de chiriaş, bine făcut, tânăr, amabil. Dreptul la bucătărie mai crescuse şi, din când în când,

Oriol dormea în patul proprietarei. Fusese ridicată şi interdicţia de a intra în baia ei. În lunile alea, Oriol a reuşit să economisească mult mai mult decât crezuse.

A avut parte de surprize, pentru prima oară, şi la bancă. În contul lui apăruseră brusc două sute de mii de pesete. Îl întrebase pe domnul de la ghişeu: „Viramentul a fost făcut de Oriol Pairot Bardagi'", a zis, informându-l şi că banii intraseră de trei săptămâni. Şi-a sunat tatăl de la primul telefon public.

— N-am nevoie să-mi trimiţi bani, minţise.

— Bună, băiete. Totul bine?

— De ce mi-ai virat două sute de mii de pesete? Nu ţi-am cerut nimic.

— O clipă, băiete, nu te frământa. Banii ăştia erau ai mamei tale, rezervă succesorală îi zice. Îţi revin conform legii, acum, că s-a deschis testamentul. Sunt moştenirea ta, poţi să-i foloseşti pe orice-ţi trebuie, cum i-ar fi făcut ei plăcere.

După ce s-a tot gândit şi după multe îndoieli până-n ultima clipă, Oriol a decis să investească o bună parte din bani ca să se înscrie la cursul de tehnici pentru prepararea ciocolatei de la Breasla Patiserilor şi să cumpere ustensile de bucătărie. Îi fusese mereu limpede că-i place patiseria, dar nici nu voia să fie ca tată-său. Nu voia să piardă timpul cu produse care nu durează nici douăzeci şi patru de ore. Nu croissante, brioşe, *ensaïmades* sau pişcoturi. Nu-l interesau nici sărbătorile şi nu se vedea făcând *coques* de Sfântul Ioan sau *mones* de Paşte. Ceea ce se numea „tradiţia patiseriei noastre" nu-l interesa niciun pic. Avea o droaie de idei inovatoare, dar i se părea că n-au nicio valoare fără ceva studiu. A renunţat la alte posibilităţi care i-au trecut prin cap ca să-şi cheltuie mica avere – o motocicletă, de exemplu, i-ar fi picat bine ca să se mişte prin oraşul plin de lucrări; o călătorie la câteva dintre cele mai importante saloane de patiserie din Europa, în vizită (şi în căutare de idei) – şi s-a oprit la curs. E deja ştiut: în viaţă fiecare alegere se plăteşte cu cincizeci de renunţări. Până ce n-ai învăţat să nu te gândeşti la ce-ai lăsat pe drum, nu ai cum spune că ştii într-adevăr să trăieşti.

Astfel că renunţările au început să se ivească în discuţie şi s-au instalat complet când Max a privit-o pe Sara cu o figură tristă de-ţi rupea inima şi a dat verdictul:

— Atunci aleg mărul. A tras cu ochiul la Sara înainte de-a adăuga: îmi pare foarte rău.

Şi Oriol şi-a încleştat pumnii, şi-a încrețit sprâncenele şi a deschis gura ca să scoată un strigăt surd care îi celebra victoria.

— Am avut o rivală periculoasă, a zis şi cuvintele i-au sunat ca un premiu de consolare.

— Ai avut un judecător părtinitor, aia ai avut. Unul oarecare, a contraatacat ea, care nu ştiuse niciodată să facă față unei înfrângeri.

Max nu putea să scape de regretul că trebuise să aleagă. I-a prins mâna Sarei, să se consoleze:

— Îmi pare atât de rău! Sigur că pralinul e superbun.

— Nu-i nimic, a zis ea sec, trăgându-şi mâna.

Să pierzi e o artă dificilă. La patruzeci şi patru de ani n-a învățat încă. Chiar acum ar plânge cu foc, dacă ar putea, dar nici plânsul de furie sau neputință nu face parte din dexteritățile ei. Ea plânge doar pentru prostii: când Aina apare îmbrăcată în ceva nou şi nu poate crede că e atât de mare sau când i se arde mâncarea cât e la duş. Dar, când i se sfâşie viața şi înțelege pentru totdeauna că unul din cei doi bărbați pe care-i iubeşte a ales şi n-a ales-o pe ea, nu poate să verse o lacrimă. Doar să strângă din dinți şi, să continue în tăcere să-şi contemple existența de la distanța sigură din casa vecinei.

Cei doi prieteni au terminat de strâns cioburile ciocolatierei doamnei Adèlaïde şi le-au lăsat într-o parte pe masă, pe un şervet fin.

— Sara o să fie necăjită.

Oriol strânge din buze şi dă din cap că da, amărât.

— O să-i căutăm alta. Sigur nu-i greu pe internet.

Se-apropie clipa să-şi facă apariția desertul şi Sara o doreşte din toate puterile.

— Ei? Şi cine e fericita? Cum v-ați cunoscut? Aveți ceva vechime, nu? De ce n-ai adus-o, s-o cunoaştem?

— N-am adus-o fiindcă e la Tokyo şi e în şase luni.

— Te-ai însurat cu o japoneză? întreabă Max uimit. (Prietenul dă din cap, da.) Hopa!

— Am cunoscut-o prin tipul despre care tu mi-ai vorbit primul… Ți-aduci aminte? Cum îl chema? Sato nu-ştiu-cum sau nu-ştiu-cum Sato, de la Universitatea aia din Hiroshima…

— Laboratory of Food Biophysics of the Faculty of Applied Biological Science of The Hiroshima University, precizează Max, care colaborase cu ei peste cinci ani.

— Exact! De fapt, au fost o mulțime de împrejurări. Căutam pe cineva să facă designul magazinelor mele din China şi Japonia. Voiam ceva care să pară foarte japonez, dar rămânând european. Am făcut interviuri cu câțiva candidați şi le-am văzut proiectele. Al ei mi s-a părut excelent, exact ce căutam. Are nişte idei de-o claritate fantastică, e foarte inteligentă, a-nțeles imediat ce-i cer. Ne-am aruncat amândoi în cucerirea Japoniei (fiindcă, să nu te îndoieşti nicio clipă, o mare parte din merit este al ei şi al liniei designului). Voiam să deschid un magazin la Tokyo, dar, cu Hina, obiectivele mi-au devenit ceva mai ambițioase. N-ai idee ce piață e aia! Au devenit dependenți de ciocolată, fanatici, şi au bun-gust şi chef de cheltuit yeni mulți. Şi-or fi dat seama că unul dintre indicatorii nivelului de viață dintr-o țară este consumul de ciocolată. Cert e că se deschid magazine impresionante, supermarketuri întregi doar de patiserie. Sunt acum pe punctul să inaugurez la Osaka a cincea mea *confiserie.* Îi spun aşa, în franceză, că acolo place mai mult. Li s-o fi părând mai sofisticat. Ocup piața.

— Ai zis Hina?

— Hina, cu H. Te asigur că era imposibil să nu te îndrăgosteşti. Incredibil e că mă place ea. Atât de frumoasă, atât de tânără, s-ar fi putut mărita cu fiul unui împărat, cel puțin.

— Cât de tânără?

Oriol spune puțin jenat, de parcă şi-ar scuze. Dar ticălos cât încape. Ştie că prietenul lui automat o să-l invidieze.

— Douăzeci şi cinci.

— Douăzeci şi cât? Ce tupeu ai, neruşinatule!

— Ei, acum a făcut douăzeci şi şase. Creşte. Uite, să-ți arăt o fotografie.

Oriol scotoceşte prin mobil, Max îşi pune ochelarii – îi poartă la gât cu un şnur aurit, ca-ntotdeauna de trei-patru ani – şi se lasă o tăcere plină de venerație cât cei doi bărbați privesc fotografia, verticală, în prim-plan, a unei tinere cu pielea foarte albă, părul foarte negru şi ochii migdalați, îmbrăcată în nişte pantalonaşi roz scurți.

— E superbă, Oriol. Eşti un tip norocos.

— E şi mai frumoasă în realitate. Asta e din ziua căsătoriei.

Îi arată o altă fotografie.

— Ei, ăsta eşti tu? Îți stă bine în kimono.

— E veşmântul tradițional al comercianților, potrivit codului (n-

ai idee cât de complicat e totul în Japonia), trebuia să-l pun. Ea poartă kimonoul care se cuvenea în onoarea familiei, una de samurai.

— Samurai? Mamăăă, băiete!

— Da, băiete, da. Uite, aici își scosese *shiromuku,* complet alb, folosit doar în timpul ceremoniei. Vezi? Acum are *hanayome*, un kimono de sărbătoare pentru femeile proaspăt căsătorite, îți spun, e complicat.

— Şi domnii ăştia de-aici?

— Tatăl meu şi actuala lui nevastă.

— Aha. Şi socrii tăi, evident.

— Da, uite, aici se văd mai bine.

— Ohooo! Ăsta e samuraiul?

Oriol râde.

— Străbunicul lui, cred, a fost. El doar conduce un lanț de benzinării.

— Zău! Mi-ar fi frică să-mi pună domnul ăsta benzină.

— Nu, omule, nu. Îl am în buzunarul cel mic de când a aflat c-o să fie bunic.

— Băiat sau fată?

— Nu ştim. Hina preferă să fie surpriză.

— Şi se va naşte în Japonia, clar.

— Sigur. E o țară fantastică pentru naştere. E o țară fantastică pentru orice, de fapt. Trebuie să veniți să mă vizitați.

— Doamne, Oriol, nu e ca şi cum am veni să te vizităm la Paris.

— Hai, vorbeşte cu Sara. Mi-ar face mare plăcere să v-o prezint pe Hina. Cred că o să vă placă.

— Asta trebuie sărbătorit. (Max se ridică, intră, îl lasă pe Oriol cu un zâmbet cam nătâng desenat pe buze, care începe să se ofilească atunci când își face din nou apariția, în mâini cu o sticlă de Moet & Chandon.) O păstram pentru o ocazie specială, cred că asta e cu vârf şi-ndesat. Vreau să toastez pentru nunta ta şi pentru viitorul tău fiu sau viitoarea ta fiică.

Sticla pocneşte, dopul țâşneşte zburând, lichidul spumos se revarsă din cupe şi cristalul de Boemia scoate un clinchet pur ca nota unei viori.

— I-am trimis un mesaj Sarei, să văd dacă mai are mult, zice Max, ridicându-se din scaun după ce a sorbit dintr-o înghițitură şampania şi umplându-şi iar cupa. (I s-o fi urcat amestecul de băuturi la cap, dar nu poate să stea locului.) A, desertul! Să nu

uit! De-ai şti cu câtă dragoste a făcut Sara trufele, cu gândul la tine! O secundă, mă întorc imediat.

Rămas singur, Oriol dă drumul unui oftat de oboseală, resemnare, de ceva ce n-ai chef să faci, dar trebuie făcut.

Telefonul Sarei vibrează, tocmai a primit un mesaj.

Max iese pe terasă cu o tavă de trufe şi alta de *catànies* glasate, specialitatea casei. Le oferă lui Oriol, care ia una, o bagă în gură şi o mestecă pe îndelete.

— Ciocolata Sarei a fost întotdeauna inegalabilă, decretează, parcă mormăind.

Şi Sara, de cealaltă parte a barierei, îşi zice că în sfârşit. În sfârşit, marele Oriol Pairot, unul din cei doi bărbați pe care i-a iubit cel mai mult pe lume, pe care n-o să poată înceta să-l iubească, deşi de acum va trebui s-o facă altfel, în sfârşit Oriol Pairot a recunoscut că e cea mai bună. Dacă ar fi făcut-o cu cincisprezece ani în urmă, ar fi plâns de emoție.

— Şi tu? Vorbind atâta despre Hina, nu te-am întrebat nimic. Părinții tăi?

— Aaa, ca întotdeauna. Viață de pensionari americani tipici. Dintr-o croazieră în alta. Cred că petrec mai mult timp pe Marea Caraibilor decât acasă.

Max este fiul cel mare. Părinții îi sunt incredibil de tineri – se-apropie de şaptezeci de ani – şi Sarei, uneori, i se pare că au mai multă energie ca ea.

— Tot vă mai duceți o dată pe an să-i vizitați la New York?

— Da. Acum se întorc acasă, de Ziua Recunoştinței. Noi îi vizităm primăvara, deşi New Yorkul ne place cu adevărat toamna.

— În noiembrie e cel mai plăcut oraş din lume.

— Total de acord.

— Şi soacra? Ce face?

— De anul trecut stă într-un cămin de bătrâni. – Oriol ridică surprins din sprâncene, de parcă ceva i se pare în neregulă. – Aşa-i că-i ciudat? Ei bine, ea singurică a hotărât. Într-o bună zi ne-a spus că aici nu mai are nimic de făcut, că vrea să meargă la un cămin ultrascump unde era cea mai bună prietenă a ei, tovarăşa de bridge.

— Bridge?

— Proasta influență a mamei mele, nu s-a lăsat până nu şi-a învățat cuscra să joace.

— Şi apartamentul părinților Sarei?

— La fel cum era, neatins. Inclusiv camera de fată a nevestii-mii, cu patul de fier şi rufele din dulap. Un pic înspăimântător. Parcă intri într-un muzeu.

— Şi n-aveți de gând să faceți ceva?

— Deocamdată, nu, cel puțin cât trăieşte soacră-mea. Pe urmă, om vedea. Mie mi-ar plăcea s-o conving pe Sara să dezvoltăm ciocolateria. Am putea lega apartamentul cu magazinul şi să facem sus un restaurant.

— Ce idee bună, băiete! Perfect. V-ați gândit ce fel de restaurant?

— Încă nu. Mă tot gândesc, dar nu e încă momentul.

— Am înțeles. Văd că nici tu nu stai locului, cel puțin cu gândul.

— Ce să fac, băiete? Trebuie să fac ceva să nu mă deprim, mai ales acum că universitatea e o mare casă în ruine. Acum cică trebuie să fim vandabili şi rentabili. Ni se măsoară succesul prin numărul de studenți care ne aleg cursul. Dacă vrei să fii un profesor sever, să-i biciui puțin ca să fie buni şi exigenți cu ei înşişi, ai presă proastă şi suferi consecințele. Ne guvernează legile marketingului. Şi ştii ce e marketingul? Nu să vinzi ce ai, ci să produci ce se poate vinde. – A făcut o pauză, întreruptă de un oftat. – Ei, băiete, chestia asta e iremediabilă. Am copiat modelul academic din Statele Unite, dar numai în ce are rău. Am decis să nu-mi dau sufletul. Număr anii pe care-i am până la pensie, vreau doar să treacă rapid. Nu mai bombăn. Nu fac parte din rezistență, am trecut la inamic.

— Dar… chestia cu şefia de catedră pe care ți-au oferit-o?

— Nimic, nimic, nimic! Max dă din mâini parcă să sperie un roi de muşte. Am refuzat. Nu vreau probleme. Universitatea e o ruină, îți spun eu. De-ar fi una fizică, încă ar mai exista leac, dar e intelectuală. Nu mai e nimic de făcut. În clipa asta, mai bine să mă gândesc să deschid un restaurant.

Sara nu ştia nimic de ideea lui Max cu dezvoltarea afacerii, îi place, deşi i-ar fi plăcut mai mult să afle altfel. Bărbatul ei, veşnic precaut, veşnic în căutarea momentului adecvat să facă sau să spună totul. Asta o fi una dintre problemele pentru care fac sex doar din când în când, adecvarea: Max nu se aruncă dacă nu are toate, absolut toate, circumstanțele favorabile (incluşi fiind factori atmosferici, biologici, de oră, de sănătate, emoționali şi, evident, cu vârsta şi viața lui, asta nu se-ntâmplă aproape niciodată).

Şi Oriol, la fel de limbut, egoist şi fără chef ca întotdeauna. Ar putea să se împrumute-ntre ei, ăştia doi, gândeşte Sara, preocupată, fiindcă Oriol tocmai a făcut o greşeală imensă, colosală, deocamdată fără urmări. Din fericire, Max e un tip distrat, i-e greu să-şi dea seama de asemenea detalii. N-a stat să se gândească cum poate fi Oriol la curent cu povestea cu şefia de catedră. N-a făcut calcule, evident. Calcule care ar fi, aproximativ, aşa: când i s-a oferit postul? În ianuarie 2004. Cât a tot amânat să răspundă nu, după ce a tot rumegat? Mai mult de şase luni: răspunsul definitiv l-a dat în septembrie 2004. Când a fost povestea cu premiul la hotel Arts? Ultima oară când el şi Oriol s-au văzut. Pe 16 iunie 2004, când încă era posibil ca răspunsul să fie afirmativ, sau aşa credea Sara. Dar atunci era încă un secret şi Max nu voia să vorbească despre asta. Nici măcar cu Oriol. El, cel puțin, nu a deschis vorba în cele zece minute cât au vorbit. Iar lui Oriol nu-i stătea mintea la aşa ceva, primise cel mai important premiu la care poate aspira un ciocolatier şi era euforic şi ultraocupat.

Şi-atunci?

Atunci, piesele nu se îmbină, dar Max nu-şi dă seama.

— Uite! Mi-a răspuns Sara, zice Max mulțumit, punându-şi ochelarii ca să citească mesajul cu voce tare: „Într-o jumătate de oră sunt cu voi. Lăsați-mi ceva de băut”. Întreabă dacă merge totul bine. O să-i spun că da. De ciocolatieră îi spunem mai bine când vine.

— O să-i spunem că a fost vina mea, zice Oriol.

— Nu, nu, nu, n-ar fi corect. O secundă – Max se încruntă cât scrie mesajul – De-a-cord-nu-ntâr-zia-să-ru-tă-ri. Gata. Mai pune, băiete, Moet & Chandon!

— O să ne găsească nevastă-ta afumați bine.

— Foarte bine. Pune. Până sus.

Cupele sunt umplute şi golite. Bărbații tac un moment, fiecare cu gândurile lui.

În clipa asta luminile de la Santa Maria del Mar se sting.

— Douăsprezece, anunță Max. E deja mâine.

Ecranul mobilului lui Oriol se luminează, a sosit un mesaj. Sara îşi dă seama că are telefonul pus pe silențios, dar nu şi-a schimbat numărul. Asta înseamnă că, deşi nu i-a răspuns, a primit toate celelalte mesaje ale ei. Vrea să dea o interpretare la toate astea, dar nu-i iese niciuna. Oriol priveşte un moment

ecranul.

Eşti gură-spartă.

Oriol aruncă o privire spre sufragerie, o alta, mai discretă, în jur, căutând-o pe Sara. Apoi închide şi pune, indiferent, mobilul într-o parte. E limpede că nici de data nu are de gând să răspundă.

Max şi-a întins picioarele, încrucişate. Mâinile sprijinite pe burtă. Vorbeşte cu privirea fixată într-un punct nedefinit al cerului nocturn. Pare foarte liniştit. Şi beat.

— Ți-aminteşti de data aceea la Paris? Acolo da băutură! Acum deja nu mai rezistăm. Îmbătrânim.

— Atunci, la Paris, a fost într-adevăr fantastic, râde Oriol lăsându-se mângâiat de amintiri. Tu îi dădeai întruna cu Luvrul. Nu era chip să te facem să te opreşti.

— Nu-ți poți imagina cât de impresionați am fost, eu şi Sara, când te-am văzut la Fauchon, în uniforma neagră atât de elegantă, dând ordine la toți oamenii ăia, în franceza ta perfectă. – Oriol face din mână un gest de modestie, de parcă ar spune: „Ei, perfectă. Nici vorbă!” – Cred că atunci ne-am dat cu adevărat seama ce bestie eşti. Şi ce geniu! Dar erai un copil… Noi nici nu eram căsătoriți.

— Bine-nțeles că nu erați. Acolo mi-ați spus că vă căsătoriți, nu-ți aduci aminte? „Oriol, avem să-ți spunem ceva. Sara şi cu mine ne-am gândit că vrem să ne fii naş la nuntă.”

— Doamne, e-adevărat! Uitasem.

— I-am adus un buchet de fiori miresei. Şi i-am citit un poem.

— Oribil! Voiam să-l înrămăm, dar era prea prost.

— Era vara lui ’92. Ți-aminteşti? Am văzut deschiderea Jocurilor Olimpice în apartamentul meu din Allée de la Surprise.

— Cum să nu, cum să nu! Dumnezeule! Toți trei vârâți în canapeaua aia desfundată, cu ochii în televizorul minuscul, uzi leoarcă de transpirație…

— Mâncând bomboane.

— Exact! Bomboane oribile din chestii ciudate, tu le testai. Unele nici nu se puteau mesteca. Şi-atunci Sara mi-a zis: „Max, nu ai să-i spui ceva prietenului tău?” şi eu ți-am spus şi tu ai rămas încremenit, o vorbă nu puteai să scoți.

— Nu m-aşteptam!

— Şi-atunci ai început să scoţi sticle şi iar sticle, parcă înnebuniseşi, şi ne-am făcut toţi trei pulbere de-atâta râs şi de-atâta băut pentru toate, dar mai ales pentru noi.

— Din noaptea-aia a ieşit cutia „Trei prieteni”, deşi a mai durat ceva până să pot s-o fac... – îşi aminteşte Oriol – şi nu pot să nu mă gândesc că a fost o noapte foarte rentabilă, în pofida beției şi-a veştii proaste.

— Pe urmă te-ai ocupat de tortul meu de nuntă, băiețaş. Părinții mei şi-acum îmi aduc aminte că era ciudat rău şi-avea gust de colonie.

— Părinții tăi sunt americani! Cea mai vândută ciocolată în State e Hershey, Max! Cu asta am spus tot!

— Mătuşa mea Margaret a şi leşinat din cauza crampelor. Şi-n timp ce-o însoțeam la baie întreba întruna: *„Isn’t it too spicy, sweety*?”[15]

Cei doi bărbați râd cu poftă, ca-n noaptea aia pe o canapea înfundată dintr-un cartier mărginaş din Paris. Colțurile străzii Argenteria fac ca ecoul râsului lor să sară dintr-o casă în alta, să prindă viteză, să se înalțe pe clopotnița turnurilor gotice ale bisericii Santa Maria del Mar, să intre şi să iasă în timp ce clopotele bat încă de douăsprezece şi, în sfârşit, să se piardă pe strada Espaseria până pe chei, căutând murmurul mării şi căldura nopții.

Oriol mai primeşte un mesaj, dar nu-i curmă râsul.

Îl înțelege – cum să nu-l înțeleagă! –, dar nu-l mai afectează.

709

În noaptea când Oriol Pairot a primit cel mai prestigios premiu din cariera lui, Sara şi Max au fost primii sosiți. „Ca să prindem loc în primul rând”, zisese Max înainte să afle că prietenul lor le rezervase patru scaune în sectorul VIP din Marele Salon Gaudí, unde urma să se desfăşoare ceremonia acordării premiului. Patru, deşi aveau nevoie doar de trei: pentru Pol aduseseră căruțul, prevăzând că, în cel mai bun caz, o să-l apuce somnul şi plânsul şi mai bine să aibă un loc să-l pună. Aina însă a rezistat cu brio.

---

15 „Nu e prea condimentat, scumpule?” (engl.). (N.ed.orig.)

A rămas pe toată durata ceremoniei liniştită şi serioasă, doar o dată i-a scăpat un căscat puţin prea indiscret care l-a făcut să zâmbească pe consilierul de cultură, aşezat chiar în faţa ei. Apoi, în timpul dineului, a mâncat aşa de mult şi aşa de repede, încât i s-a făcut rău.

În seara aia Sara şi-a făcut mai multe relaţii decât în tot restul vieţii ei. L-a revăzut, după atâţia ani, pe Ortega şi i s-a părut mai bătrân, la fel de plăcut, la fel de generos ca întotdeauna, foarte mulţumit să poată spune că i-a fost profesor protagonistului nopţii şi poate un pic dus cu pluta, dar nu era sigură. Era singur, îmbrăcat într-un costum bleumarin, demodat şi niţel ros.

— Nu-mi plac defel chestiile astea, a zis. Dacă n-ar fi fost vorba de Oriol, n-aş fi venit.

A putut să-şi vadă şi câţiva colegi, s-a trezit prinsă în mijlocul unei discuţii aprinse despre noile directive europene, care permiteau producătorilor de ciocolată să folosească până la cinci la sută grăsimi vegetale altele decât untul de cacao. Unii o vedeau ca pe o oportunitate, alţii ca pe un dezastru de dimensiuni cosmice. Sara înclina mai degrabă spre a doua părere, dar nu avea chef să intre în tot soiul de chiţibuşuri. S-a trezit, nu ştia cum, într-un grup în care era directorul revistei *Bucătării*, care, de cum a zărit-o, a întrebat-o dacă nu vrea să colaboreze cu articole de istoria patiseriei. „Mi-a şoptit o viorea că eşti de formaţie istoric", adăugase. Şi Sara, flatată, a promis că o să se gândească serios, în timp ce-şi vâra în buzunar cartea de vizită pe care omul i-o întinsese, cu adresa de mail şi telefonul personal.

Între timp, Max rămăsese cu copiii; cei trei formau o insulă curioasă în oceanul acela mişcător. Îl vedea de departe pe Oriol, iţindu-se din puhoiul de oameni care aşteptau să-l salute. Îl vedea cum zâmbeşte, strânge mâini, se fotografiază cu domnişoare strălucitoare ca lămpile din tavan, stă de vorbă cu personalităţi care tocmai îi fuseseră prezentate, primeşte îmbrăţişarea preşedintelui Breslei Patiserilor, felicitările primarului sau se întreţine cu bucătari faimoşi care-i vorbeau de parcă-l cunoşteau de-o viaţă. Încet, foarte încet, Oriol înainta spre locul unde îl aştepta Max, în postura de tată a doi copii prea mici ca să înţeleagă ce caută acolo.

În timp ce Oriol se apropia, dar nu reuşea să ajungă, pe Aina a apucat-o o nevoie urgentissimă:

— Tati, fac caca, a zis foarte firesc.

Şi Max a pus veşnic inutila întrebare pe care o pun taţii în asemenea cazuri:

— Poţi să te mai ţii?

Dar fata a fost foarte clară:

— Nu, fac caca *acum.*

Max a pornit într-o expediţie complicată prin coridoarele hotelului, cu căruţul, geanta plină de ustensilele lui Pol şi fata care nu se mai putea ţine. A ajuns miraculos de repede, dar, în timp ce Aina era în toaleta doamnelor, cu uşa deschisă şi transmiţând în direct – „Iese, tati, iese” –, Pol plângea, de atâta agitaţie se trezise. Mai mult, îi era sete şi sticluţa de apă era goală. Max l-a scos din căruţ şi a intrat cu el în toaleta bărbaţilor, să umple sticluţa. După ce a băut, Pol s-a lipit de pieptul tatălui, şi-a pus capul pe umărul lui drept şi s-a lăsat legănat peste vreo zece minute, până a adormit buştean.

Aina, animată, oferea în continuare informaţii în direct:

— Tati! Am făcut mult, o grămadă! Şi e verde!

Şi Max dădea instrucţiuni de afară, în timp ce câteva vizitatoare ale toaletei, îmbrăcate cum era de aşteptat de la clientele unui hotel de lux, îl priveau cu neplăcere, poate fiindcă făceau parte din categoria celor care nu avuseseră niciodată legătură cu evacuările altora.

— Şterge-te bine, aruncă hârtia în WC şi trage de lanţ, fetiţo!

— Da, tati.

— Şi spală-te pe mâini.

— Da, tati.

Culoarea verde nu era prea liniştitoare, mai ales că acum fata-şi golise (literalmente) intestinele şi cerea să se întoarcă în Salonul Gaudí să se îndoape în continuare cu tartine dulci şi sărate şi cu suc de portocale. Max era la capătul puterilor.

La întoarcere, profitând că Pol, în sfârşit, doarme şi că Aina înfulecă tot ce găseşte, Max a reuşit să vorbească zece minute cu Oriol. L-a felicitat îmbrăţişându-l strâns, i-a zis că şi el şi Sara sunt foarte mândri de tot ce-a realizat şi i-a prezentat copiii, care nu erau în cea mai bună formă (Aina era somnoroasă, iar Pol, roşu ca o pătlăgică, transpirat tot, dormea dus). Oriol l-a întrebat despre slujbă şi Max i-a făcut un rezumat al ultimilor unsprezece ani la Catedra de biochimia alimentelor de la Facultatea de Ştiinţe Chimice a Universităţii din Barcelona:

— Nimic nou.

Apoi Oriol a zis că păcat că nu pot sta mai mult împreună, cu-atâtea lucruri pe care le are de explicat, şi a întrebat dacă nu au un pic de timp a doua zi, că o să fie liber câteva ore…

— Mâine? Imposibil. Mâine suntem la Liceu, ştii că asta-i sfânt, a zis Max şi, de teamă că a fost prea direct, a adăugat: Nu vii şi tu?

— Nu, nu! a refuzat el. Nu mă pricep la operă!

— Nu-i nimic de priceput, Oriol. Muzica e un limbaj universal.

— Ei, nu, nu.

— În plus, mâine e Donizetti. Uşurel, uşurel. Chiar şi pentru un leneş ca tine.

— Data viitoare, bine? a conchis el, care nu putea să suporte să se simtă străin nicăieri.

Şi a plecat imediat, căci o domnişoară cu jachetă i-a spus la ureche că îl aşteaptă presa. Cu cea mai mare bună-credință, i-a spus prietenului: „Stai aici, că mă-ntorc”. Dar Max n-a rămas, că ştia cum se întâmplă în asemenea cazuri, deşi făcea parte dintre cei mai blânzi din lume, cei care aşteaptă veşnic în timp ce restul îşi văd de treburile lor importante. Aina a zis că o doare rău burta şi Max a hotărât că gata. A căutat-o pe Sara, care, foarte veselă, şi foarte frumoasă, cu o cupă de şampanie în mână, stătea de vorbă cu câțiva dintre cei mai faimoşi patiseri din Barcelona şi i-a spus să nu-şi facă nicio grijă, dar el pleacă acasă.

— Vin cu tine, a zis ea.

— Nu, scumpo, nu. Rămâi aici, pentru tine coşmarul ăsta e o chestie de serviciu. Eu plec, copiii sunt insuportabili, sunt o scuză perfectă.

— Sigur?

— Sigur că da, nici vorbă. Când se termină, dacă e prea târziu, ia un taxi. Bine? Să ți-l comande de la poartă.

— Bine…

Sara, încă o dată, şi-a zis că are mare noroc cu bărbatul ăsta. Cu oricare altul ar fi fost altfel.

— Simte-te bine! i-a urat Max, înainte să plece, împingând cu o mână căruțul şi-apucând-o cu cealaltă pe Aina, care, ca o prințesă, îşi lua rămas-bun de la toată lumea.

Sara a simțit un ghem în stomac văzându-i că pleacă, dar, din fericire, i-a trecut repede, de cum preşedintele breslei i-a zis că pralinul ei este cel mai bun din Barcelona şi el cumpără în fiecare an *torrons* de la Casa Rovira să-i trimită preşedintelui

Generalităţii, ca dar personal. Politicienii care condimentaseră evenimentul cu micile lor discursuri o şterseseră deja de ceva timp, invitaţii din obligaţie plecaseră şi ei, mai rămăseseră câţiva colegi şi câte un prieten nevăzut de mult. Oriol era într-un du-te-vino între ziarişti şi adulatori, greu de văzut. Sara începea să se gândească să se ducă acasă, când a primit un mesaj pe mobil. De la Oriol.

709

I-a luat ceva timp să-şi ia rămas-bun de la cine a putut. Le-a cerut să spună la revedere din partea ei celor pe care acum nu-i vedea, mai ales preşedintelui breslei, care fusese atât de amabil cu ea. A ieşit din Marele Salon Gaudí surescitată, ca totdeauna când vedea aproape şansa întâlnirii cu Oriol. S-a pierdut într-un coridor nesfârşit căutând lifturile şi-a trebuit să se-ntoarcă şi să întrebe un chelner, acesta a însoţit-o ca pe-o fetiţă şi-a apăsat chiar el pe butonul pentru etajul şapte. „Dacă aş vrea să-l ucid pe Oriol, omul ăsta ar fi un martor al acuzării perfect”, i-a trecut prin cap.

Întreaga operaţiune, de când primise mesajul până când liftul a lăsat-o să debarce la etajul şapte, a durat vreo douăsprezece minute, timp care lui Oriol i se părea o eternitate, de aceea ultima bucată a coridorului, între 730 şi 709, a străbătut-o în fugă. Uşa de la 709 s-a deschis înainte să bată. De cealaltă parte, Oriol, încă în smokingul de la ceremonie, o aştepta cu zâmbetul lui şiret pe buze. A lipit-o de uşă, cu un sărut urgent, dureros. Era mult mai înalt ca ea, chiar şi acum, când Sara era pe tocuri, şi ca să o sărute a trebuit să se aplece puţin. Era ca o insectă care îşi devorează la cină victima. Sara şi-a scos pantofii, a dat drumul genţii şi a suspinat profund. Ca întotdeauna când îl recupera pe Oriol, simţea cât de mult îi lipsise când nu fusese aici şi, ca atare, acum, o nevoie urgentă să facă acele lucruri care să-i compenseze nostalgia. Fără să-şi desprindă buzele de ale iubitului, şi-a scos hainele lăsându-le să alunece în jos. Purta un chilot tanga, cumpărat cu gândul la el, cu câteva zile în urmă, şi sutien fără bretele, care-i lăsa gol spatele încă ispititor. Oriol s-a aruncat asupra lui cu o aviditate de prădător, de vampir. Spatele, gâtul, bărbia, iarăşi buzele. Buzele de mii de ori jinduite ale Sarei Rovira. Mâinile ei i-au cuprins gâtul, de parcă ar fi vrut să-l

sugrume, apăsând cu degetul mare pe omuşor, ispita neschimbată, înconjurată de piele alburie, aspră şi totodată moale, care îi amintea de burta unei reptile. Acum, că nu mai era pe tocuri, nodul de pe gâtul lui Oriol îi venea deasupra ochilor, înălțimea perfectă pentru atac.

— O clipă, încă nu-s liber de tot. Mă aşteaptă nişte ziarişti francezi, a mormăit el gâfâind.

— Treaba ta. Dacă întârzii, o să adorm.

— Dacă adormi, găsesc eu cum să te trezesc.

Oriol a întârziat peste două ore şi Sara a avut timp pentru toate. Pentru explorarea locului, o *suite* de lux, de două apartamente, cu o splendidă vedere spre portul olimpic şi spre mare. Păcat că era noapte şi că n-avea cum să se trezească în fața ferestrelor ălora. Apoi şi-a contemplat, multă vreme, reflexia în oglindă, încântată că cele două sarcini nu lăsaseră urmă pe trupul ei, încă tânăr şi flexibil. A răscolit toate sticluțele din baie, a făcut un duş şi şi-a pus unul din cele două halate cu logoul hotelului. Şi-a turnat o cupă de şampanie dintr-o sticlă pusă lângă pat într-o frapieră, apoi nu s-a atins de ea, s-a vârât în cearşafuri şi a rămas nemişcată, ascultându-şi doar bătăile nerăbdătoare ale inimii, simțind că se excită de fiecare dată când pe coridor se-apropiau nişte paşi amorțiți.

Brusc i-a venit în minte Max şi a sunat acasă să întrebe cum merg lucrurile. Totul mergea şnur, i-a spus, copiii dormeau şi el citea puțin în salon să-i vină somnul. Singurul inconvenient era că Aina avea o indigestie, dar, cum se dusese la baie de nu ştiu câte ori şi luase o lingură din siropul ăla miraculos, nu trebuie să se neliniştească. „Şi tu, tot mai eşti acolo?” a întrebat Max. „Da. Se lungeşte. Ne-am aprins rău.” Max nu a mai cerut nicio explicație – dacă ar fi făcut-o, Sara n-ar fi ştiut ce să zică şi s-ar fi tulburat – şi doar i-a repetat: „Simte-te bine!” De data asta a mai adăugat o vorbă: „Simte-te bine, *mamă!*”

După ce a vorbit cu Max, a simțit că o cuprinde somnul. Oriol plecase de-o oră, n-avea cum să mai întârzie mult. Sigur îl reținuseră ziariştii, pisălogi cât încape. De obicei, Oriol nu voia să aibă de-a face cu ei, dar noaptea aia se simțea obligat să fie în relații bune cu toată lumea, aşa cum ea se simțea obligată să îl aştepte până termină. Asta însemna să fii faimos şi, la fel, să fii amanta clandestină a unui bărbat faimos. Şi ei deja i se potrivea.

S-a învelit puțin cu pilota din puf, mirosea bine, a curat, şi,

brusc, i-a venit în minte cealaltă cameră 709, de la Paris. Era 709, sigur? De ce i-a fost aşa clar, dintr-odată? Nu-şi amintise până în clipa aia, dar trebuia să recunoască, această coincidență ar fi fost fantastică. Cât fac 7 plus 9? Şaisprezece, 1+6. Adică şapte. Şapte este numărul ei norocos, cel puțin aşa a crezut totdeauna, de foarte tânără. E o prostie, dar nu poate să uite că Aina s-a născut într-o zi de 7, că ea s-a născut în luna 7, că anii terminați în 7 mereu au fost buni în viața ei şi că în clipa aia era la etajul şapte al celui mai bun hotel din oraş, aşteptând bărbatul pe care-l dorea cel mai mult pe lume.

Sarei i-au venit în minte lucrurile târâte de mare pe plajă, despre care nimeni nu ştie de unde vin şi ce sunt. I s-a părut că numărul 709 era ca una din aceste comori marine inexplicabile. Şi în cealaltă 709, din hotelul Madeleine din Paris – acum îi e clar că era 709 – au fost înnebunitor de fericiți. Era anul când Barcelona era olimpică, Oriol era responsabilul ciocolateriei Fauchon, iar Max şi Sara doi turişti destul de tipici într-un oraş cu multe de văzut.

Max înnebunea în muzeele pariziene. Voise să meargă la Luvru trei zile la rând şi tot nu se săturase de mumii, sculpturi, tablouri. În fața fiecărei lucrări trebuia petrecut un sfert de oră, căci voia să ştie tot, trebuia să citească tot, trebuia s-o vadă de aproape, de departe, iarăşi de aproape. A doua zi Sara i-a spus să se ducă fără ea şi-a rămas dormind acasă la Oriol. Când s-a trezit era aproape douăsprezece, pe masa din bucătăria-sufragerie era cafea, un coşuleț cu croissante cu unt şi o notă de la Oriol care spunea: „Dacă cineva e liber pentru masa de prânz, să mă sune la...” şi numărul de la serviciu. A lenevit până pe la douăsprezece jumătate. A scotocit câteva sertare căutând urmele trecerii vreunei femei prin apartament, dar n-a găsit nimic. Din câte se părea, pe Oriol nu-l interesau franțuzoaicele. Apoi s-a îmbrăcat şi a luat metroul până la Place de la Madeleine. Cum a ieşit din subteran, a observat că lângă firma sofisticată şi ultrascumpă la care lucra prietenul ei era un hotel. De parcă ar fi planificat, a intrat la recepție şi a întrebat dacă au liberă o cameră dublă „cu pat matrimonial” şi cât costă. *„Oui, madame*” i-a răspuns recepționerul, tot un zâmbet amabil, înainte să-i ceară paşaportul. Ajunsă în cameră, a sunat la numărul notat de Oriol şi i-a spus că-l aşteaptă goală la 709, să-şi ia liber restul zilei. Oriol a zis doar, ca să nu se prindă nimeni, *„Oui, madame,*

naturellement”.

A durat doar o jumătate de oră. Cu o cutiuță cu patru prăjituri şi o erecție care promitea o după-amiază plăcută. Cum a văzut-o, i-a zis:

— Eşti nebună.

Şi ea i-a dat dreptate.

A fost cea mai frumoasă după-amiază petrecută vreodată împreună. Se întâlneau doar pentru a doua oară, dar aşteptarea, amintirea şi dorința au făcut restul. De la povestea din camera Sarei trecuse o eternitate de doi ani.

Întinsă de-a latul în pat, cu capul atârnându-i, părul măturând mocheta, gleznele pe umerii lui Oriol şi sângele bubuindu-i în tâmple, Sara îi invidia vigoarea asalturilor, rolul atât de puternic şi de activ rezervat de natură în sex bărbaților. I-ar fi plăcut să-şi poată schimba câtva timp atributele sexuale, doar ca să ştie ce simt în timpul penetrării sau al orgasmului. *La petite mort,* zic francezii. O mică moarte, sigur foarte diferită decât a ei, pe care niciodată – ce neputință misterioasă! – n-o s-o poată încerca.

La sfârşit, întinşi cum trebuie în pat, au mâncat prăjiturile aduse de Oriol – două cu lămâie şi două cu ciocolată –, frumos aranjate în carton. Patru, câte două de fiecare, însoțite de o sticluță de vin alb, uitaseră s-o pună în minibar şi-acum se încălzise puțin. Şi au luat-o de la capăt. Credea că de data asta o s-o facă mai domol, dar doar până până când, alunecând, jucăuş, arătătorul lui Oriol a ajuns între fesele ei şi a început să le testeze posibilitățile.

— O să mă laşi într-o zi să intru aici? a întrebat-o.

— Într-o zi? A râs. Trebuie să cerem cuiva voie?

— Şi dacă nu-ți place?

— Dac-o faci tu, îmi place.

— Şi dacă te doare?

— O să strig.

— Nu ți-e teamă?

— Ba da. De-aia vreau s-o faci.

— Acum?

— Pierzi vremea, Oriol Pairot.

Pe Oriol îl înnebunea tot ce zicea sau făcea Sara. Nu ştia pe nimeni ca ea. Capacitatea lui de a-şi reveni fizic ar fi ucis de invidie bărbatul de patruzeci şi trei de ani care avea să fie, dar era şi contribuția Sarei. Era excepțională. Îl provoca. Îl aducea la

nebunie.

— Şi lui Max îi spui astea?

— Taci, prostule. Asta nu-i întrebare.

A doua parte a zilei a fost şi mai bună. Există o singură posibilitate să faci ceva pentru prima oară în viață şi au ştiut să profite de ea cu adevărat. După o după-amiază atât de activă şi de multiorgasmică cum poate fi imaginată la două trupuri atât de tinere ca ale lor atunci, amândoi aveau nevoie să se răcorească puțin. „Faci duş cu mine?" a întrebat Oriol, cu un zâmbet fermecător, scoțând capul din baie. „Mă săpuneşti pe spate?" i-a cerut. Şi l-a săpunit. „Şi-acum în față?" Da. „Închide ochii!" În întuneric i-a simțit mâinile cum întind spuma atât de încet, că ar fi putut să nu se sfârşească niciodată, şi-atât de bine, căci Oriol iarăşi se pierdea în trupul ei şi începea iarăşi să răsufle greu şi ea a zâmbit flatată şi-a zis: „Nu ți-a fost de ajuns?" şi el a răspuns: „Cu tine, niciodată". Era epuizată şi totuşi continua. „Dacă vrei să mă opresc, mă opresc", a adăugat el. „Să nu te opreşti niciodată", a răspuns.

Îl dorea, sigur că-l dorea, Sara hotărâse deja că lui Oriol n-o să-i refuze niciodată nimic. Au luat-o de la capăt sub şuvoiul de apă al duşului, ea prinsă de un suport de prosoape aflat în cel mai oportun loc imaginabil şi el făcând echilibristică, să nu alunece şi să cadă pe spate. Înainte de final, când ea se încolăcea cu mâinile şi picioarele pe trupul lui zvâcnind, iar nasul lui Oriol îi atingea Sarei urechea, el a schimbat pentru prima oară scenariul: „Ce dor mi-a fost", a zis. Şi ea a răspuns: „De ce? Sunt mereu aici".

A fost singurul moment de slăbiciune şi era doar a doua oară din treisprezece. Sara întotdeauna ținea socoteala, era specialitatea ei. Treisprezece, fără să se ia în calcul noaptea premiului, cea care încă nu sosise şi care aştepta lăsând gândurile să zboare. Revenind la Paris: în timp ce ea îşi usca părul cu fohnul din baie, Oriol întrebase:

— Unde-ai să-i spui lui Max că ai fost după-masa asta?

— Cu tine, bineînțeles, a răspuns cu atât de logica ei naturalețe care a sfârşit prin a pune bazele a ceea ce avea să fie viața ei, a lor trei, din clipa aia.

Şi nu a greşit niciun pic.

Oriol a ajuns târziu de tot la 709 din hotelul Arts, obosit să vorbească cu oameni care credeau că-l cunosc, deşi nu ştiau nimic despre el. El îşi juca rolul, rolul unui bărbat care se preface

că e aşa cum vor ceilalţi să fie. Epuizant. Când a intrat, a găsit-o pe Sara dormind ca o fetiţă. A profitat ca să scape de smoking şi de pantofi, să bea, în picioare lângă fereastră, cupa de care ea nu se atinsese, gândindu-se ce-ar trebui să facă, s-o lase să doarmă sau să o trezească. A hotărât să o trezească, nu voia să-l facă pe Max să sufere dacă ea n-avea să ajungă acasă până se luminează. Şi-a scos chiloţii – de firmă –, s-a strecurat în cearşafuri şi şi-a trecut o mână caldă, mare, peste mijlocul Sarei. Ea s-a răsucit, încă adormită, şi-a desfăcut picioarele, a zâmbit. Oriol s-a lipit de trupul ei micuţ şi l-a răsucit. Îi cunoştea fiecare colţişor, ştia ce se face. A apăsat puţin pântecul, i-a observat pulpele, i-a căutat din spate vaginul şi a pătruns cu uşurinţa celui care cunoaşte bine drumul.

Sara a scos un geamăt lung, parcă de suferinţă (dar nu prea mare) şi nu şi-a clintit un muşchi. Trupul îi era moale ca al unei păpuşi de cârpă şi, ca întotdeauna, în slujba dorinţei lui Oriol, în acelaşi timp şi a ei. Cum respiraţia îi devenea tot mai accelerată, Oriol şi-a îngropat faţa în pletele ei moi şi-a zis: „Seara asta nu puteam să-mi iau ochii de la tine. Erai superbă". Sara a zâmbit şi mai mult, cu ochii închişi, mulţumită de ce se petrece. Erau încă în formă, în pofida a tot. Nu mai erau doi tineri de douăzeci de ani, dar poate că sexual puteau oferi mai mult decât în după-amiaza aia la Paris. Şi amândoi păreau dispuşi să ofere şi să ia tot. „Dar mi-ar fi plăcut mai mult să fii lângă mine", a adăugat Oriol.

Odată, cu mult timp în urmă, ea îi zisese: „Tu deasupra mea, împingând din toate puterile, în acele trei-patru secunde dinaintea orgasmului. Pentru mine imaginea asta este legată de ce-i mai bun pe lume. Tinereţea, fericirea, dorinţa de viaţă, îţi promit că o s-o invoc când o să-mi dau sufletul, s-o duc cu mine ca pe cel mai frumos dar pe care mi l-a dat viaţa". Încă gândea aşa, după atâţia ani.

În 709 din hotelul Arts, sexul a fost, ca întotdeauna, splendid. Poate cu anii învăţaseră să fie mai cumpătaţi. Nu strigau ca înainte şi Oriol nu-şi recăpăta forma decât după câteva ore. Asta, într-adevăr, se schimbase: sesiunile duble erau de neimaginat. Cu atât mai puţin cele triple.

Oriol a adus ceva de băut, ea şi-a pus halatul de la hotel şi s-au aşezat cu faţa spre mare.

— Ştii că am un bilet de avion în plus? a zis el. Şi încă la clasa

întâi! Cei cu premiul au crezut că o să vin cu partenera şi mi-au cumpărat două. Vii cu mine?

Ea l-a privit cu ochii mijiți, să vadă dacă glumeşte. Nu glumea.

— Unde pleci de data asta?

— La Tokyo.

— Mi se pare puțin cam departe, Oriol.

— Nu te-ai gândit niciodată să-l părăseşti pe Max?

— Niciodată.

— Nici la început?

— Nu.

— Nici când petreci din nou o noapte cu mine?

— Cu-atât mai puțin.

— Nici când, după o noapte petrecută cu mine, trebuie să te culci cu el? O să-mi spui acum că e la fel de bine cu Max cum e cu mine, Sara?

— Nu vorbi aşa de Max! Nu merită.

O tăcere de sedimentare. Să fie lucrurile lăsate să revină în matca lor, ca tot ce nu ar fi trebuit rostit cu voce tare să se evapore în uitare.

— O să pleci curând, nu?

— Curând? E aproape cinci dimineața.

O ultimă sorbitură înainte de ultima propunere a lui Oriol.

— Faci duş cu mine?

În timp ce el intra în baie şi dădea drumul la apă, Sara rămăsese afară, împietrită, gândindu-se la consecințe. 709 din hotelul Madeleine, duşul, vorbele spuse la ureche, încă nu de tot şterse, cele două bilete de clasa întâi la Tokyo, trecerea anilor, scaunul gol de lângă Oriol noaptea asta, cei doi copii ai ei, Max aşteptând-o adormit în fotoliul pentru citit.

Decizia că, de data asta, Oriol va face duş singur, a venit mai târziu ca oricând. N-a avut curajul să-şi ia rămas-bun. Ar fi fost prea trist, prea ridicol. N-ar fi ştiut să găsească vorbele potrivite. S-a îmbrăcat în tăcere, şi-a strâns lucrurile şi a plecat.

S-a întors acasă pe jos, a ocolit pe chei, doar puțin, cât să se aşeze, să privească marea şi să se linişteasca un pic. Îi era plin capul de probleme insolubile. Dubii, deloc, fiindcă întotdeauna ştiuse ce avea de făcut: să se întoarcă acasă la bărbatul ei. Altceva era dacă avea chef s-o facă în clipa aia, la şase fără un sfert dimineața într-o joi din luna aprilie a anului 2004.

A ajuns acasă când deja se lumina, cu o plasă de *ensaïmades*

calde încă, pe care responsabila se ducea să le pună în vitrină. L-a găsit pe Max dormind în fotoliu, cu lumina aprinsă. A făcut repede duş, a făcut două ceşti de ciocolată şi l-a trezit cât de tandru s-a priceput, să-i spună că micul dejun îl aşteaptă pe masă.

— Cum a fost?

— Foarte bine.

— Te-ai simțit bine?

— Foarte.

— Mă bucur, mamă.

Săptămânile care au urmat au fost de nesuportat. Sara a hotărât că modul cel mai bun de a face față contradicțiilor e să le închidă în ea. Max o împiedica tot timpul, nu putea să îl sufere, fiecare vorbă rostită de el i se părea nelalocul ei, dar era suficient de matură ca să-şi dea seama că cel mai mare defect al bărbatului ei era că nu e Oriol Pairot. Vorbea puțin ca să nu-l rănească, să nu spună ceva necuvenit, şi între timp aştepta să-i treacă ce avea în ea şi nu o lăsa să respire. Max a dat dovadă de o răbdare infinită.

Abia peste mai bine de două luni a încetat să se mai uite din oră în oră la mobil. Aştepta o veste de la Oriol, o rugăminte, o cronică a propriei suferințe, neapărat asemănătoare cu a ei. Doar tăcere. Poate era supărat de cum plecase din 709. Poate nu era atât de afectat. Tăcerea s-a prelungit nouă ani, semn că se supărase rău sau că poate nici nu-şi mai amintea de ea. Oricare dintre soluții era insuportabilă. Oricât de mult timp ar fi trecut, durerea provocată de absența lui se aprindea cu prea mare uşurință. Era, la fel ca dorința, mereu vie, mereu acolo. Şi toate astea până în seara aceea cu televizorul, când, după cină, Max ridicase privirea din cartea despre riscurile polimorfismului şi îi spusese, ca pe cel mai firesc lucru din lume:

— A, mamă, era să uit! Ştii cine m-a sunat azi? Când o să-ți spun n-o să-ți vină să crezi. Pairot. Zice că e la Barcelona şi poimâine seară e liber. I-am spus să vină la cină. Nu-ți doreşti să-l vezi? De când nu ne-am mai văzut!

Sara tocmai pleca din observatorul ei clandestin, dar a trebuit să se aşeze din nou. În clipa în care Max a zis:

— Aăă, Oriol. E ceva ce aş vrea să ştii, acum că te văd atât de îndrăgostit de Hina şi că, în sfârşit, ai făcut ceva bun cu viața ta.

Un asemenea preambul garantează atenția asistenței.

— N-aş vrea să sune prea teatral. Ştii că nu mi-e felul să țin sau să ascult discursuri pompoase. Dar nu vreau să fac acum pe misteriosul. Ce vreau să-ți spun e că ştiu că Sara şi cu tine ați avut de-a lungul anilor o serie de întâlniri sexuale, ultima, dacă nu mă înşel, la hotelul Arts, în noaptea premiului tău. Stai, nu spune nimic, încă n-am terminat. Fă-mi hatârul şi mai bea puțin vin. Nu vreau să crezi că aştept vreo scuză sau că acum o să scot o armă sau să fac vreunul din lucrurile pe care le fac soții din cărți. Sunt un bărbat în carne şi oase, Oriol, şi am avut noroc că tu i-ai oferit uneori Sarei ceea ce eu nu ştiam şi nu simțeam nevoia să-i ofer. Lucrurile sunt complicate şi trecerea timpului nu le face mai uşoare. Nu ştiu dacă ție ți se întâmplă, dar cu anii îmi dau seama că devin ciudat, că mi se denaturează structura, cum s-ar zice. Tu eşti un tip charismatic, bogat, faimos, frumos. Şi un pic insuportabil, dar, cred, calitățile îți compensează defectele, cel puțin în ochii femeilor. Şi, ce vrei, în ultimii nouă ani în care nu te-am văzut deloc, m-am obişnuit prea mult s-o am pe Sara, care e o minune de femeie, doar pentru mine. Nu c-aş fi atât de tembel încât să cred că oamenii se pot poseda. Sigur că nu: evident, Sara nu e nici a mea, nici a ta, nici a nimănui, doar că în ultimul timp am încercat o emoție aparte la gândul că a vrut să stea aici, cu mine, fiindcă în viață vine un moment când începe să fie mai important ce a fost făcut decât ce se mai poate încă face. De aceea voiam să-ți spun lucrurile astea şi, în treacăt, să te întreb ceva, Oriol, dacă nu te deranjează. M-ar interesa să ştiu, atât cât poți să prevezi, evident, dacă crezi că însurătoarea ta poate reprezenta pentru mine o speranță fermă de a-mi avea soția doar pentru mine.

Oriol tace. Îi tremură mâinile.

— Nu spui nimic, Oriol?

— Doamne…

— Te văd afectat de ce ți-am spus, dar te-ar deranja să fii un pic mai puțin laconic, prietene?

— Cred că în clipa asta nu sunt în stare de nimic. Dumnezeule, Max, ce mi-ai spus? Atunci… atunci, ai ştiut totdeauna tot?

— Tot, omule, tot. Sincer să fiu, nu eram prea interesat să ştiu tot. Sunt lucruri pe care este mai bine să nu le ştim, nu crezi? Să fii prea informat este uneori rău. În plus, *a şti* nu e cuvântul adecvat. Uneori aveam o bănuială a priori, când ea inventa scuze

să rămână singură cu tine, şi eu nu ceream niciodată explicații, dar ea tot mi le dădea şi asta îmi dădea de bănuit. Alte bănuieli veneau a posteriori, când se întorcea cu aerul că a făcut ceva rău, care o făcea atât de frumoasă, şi-şi petrecea zilele cam taciturnă, prefăcându-se ultraocupată. Uneori erau fleacuri, îmi dădeam seama fiindcă totdeauna am fost un bun observator şi din tot ce am putut observa, întotdeauna mi-a plăcut să fiu atent la ea. De exemplu, dacă în pat făcea vreun gest nou, ştiam că nu l-a inventat pentru mine. Sau dacă-şi cumpăra vreun obiect de lenjerie intimă, cu câteva zile înainte să vii tu, eram sigur că nu pentru mine era. N-o să-ți pot da toate exemplele, sunt foarte multe şi nu au nicio importanță. Pe cele mai multe le-am uitat demult. Dar cred că te-am făcut să-nțelegi despre ce-ți vorbesc, nu? Hai, omule, nu face mutra asta. Crezi că-s motive să te tufleşti aşa?

— M-ai făcut praf, Max. Mi-e foarte ruşine. Nu ştiu ce să-ți spun.

— Nu trebuie să-mi spui nimic. Şi nu văd de ce trebuie să-ți fie ruşine, acum. Pentru mine nu s-a schimbat nimic. Nu aştept nimic extraordinar, doar să putem vorbi ca doi bărbați care țin unul la altul şi se stimează reciproc, băiete. Dacă mi-e ceva clar e că ai pentru mine un anumit respect. E mult mai mult decât puteam spera în această situație. Şi, dacă analizez la rece, îmi dau seama că eu n-aveam nicio şansă serioasă să intru în competiție cu tine pentru ea. Nu-ți aduci aminte? În prima zi, eu eram deja îndrăgostit şi ea nu avea ochi decât pentru tine. Eram un caz pierdut. Eram un nătărău de doi bani, nu reuşeam nici măcar să nu roşesc când îmi vorbea! De n-ai fi fost tu, Sara ar fi trecut pe lângă mine fără să mă vadă.

— Eu? Dar ce zici, omule? Ați început să ieşiți împreună când eu eram în Franța.

— Fiindcă pentru ea era singurul mod de a fi în continuare lângă tine. Clar, mă mai deşteptasem puțin, nici chiar aşa! Am îndrăznit să-i propun diverse (mereu zicea nu), să-i fur câte un sărut (se enerva atât de tare, că uneori credeam c-o să mă pocnească) şi cred că şi-n pat am surprins-o, prima oară. Să nu-ți închipui că nu mi-a fost greu să nu mă duc la fund. N-am început să rezolv misterul până n-am invitat-o la susținerea tezei. Chestia cu polimorfii a avut un succes nebun. Latura mea intelectuală i-a plăcut mai mult decât oricare alta. Femeile îşi pierd mințile după

bărbați frumoşi şi îndrăzneți ca tine, dar pe urmă rămân cu cei plicticoşi şi comuni ca mine. Ştii de ce? Fiindcă mai devreme sau mai târziu descoperă că în viață cel mai mult timp ți-l petreci în afara patului, nu în el. Evident, Sara a făcut mai bine. Ne-a ales pe amândoi, fiecare cu specialitatea lui. Totdeauna a fost foarte inteligentă, ştii asta. Multe femei ar trebui să facă aşa.

— Nu vorbi aşa, Max: a rămas cu tine, cu toate consecințele. Când am aflat, te-am înjurat urât.

— Adevărat? Cred că i-ar face plăcere să ştie, aş zice că ea crede că n-a însemnat nimic pentru tine. Vreau să zic nimic mai mult decât o femeie uşoară cu care te culci când n-ai încotro (vorbesc cum ar vorbi ea, nu te supăra. Pentru mine, Sara a fost tot ce vrei, numai uşoară nu).

— Se-nşală dacă asta crede.

— Mă gândeam eu, Oriol, dar nu puteam să-i spun. Vreau să zic că bănuiam că la un moment dat şi tu te îndrăgostiseşi. Adevărul e că mi-e greu să-nțeleg cum de nu se îndrăgostesc toți, nu mai ştiu alta ca ea. În felul tău, evident, sau poate obligat de împrejurări s-o ascunzi, dar eu ştiam că o iubeşti. Uneori aş fi vrut să-i spun, s-o văd mai fericită, dar nu puteam. Nu puteam să ridic tam-nisam ochii din cărți şi să zic: „Hai, nu mai suferi, că şi Oriol te iubeşte şi-acum e probabil la fel de dărâmat ca tine, i-o fi dor în fiecare miime de secundă, amintindu-şi fiecare amănunt al ultimei voastre după-amiezi de sex şi numărând zilele până o să te revadă”. Poate dacă ar fi ştiut… O, Oriol, băiete, de-ar fi ştiut… Cred că lucrurile ar fi fost pentru mine altfel. Uite, ştii ce? Rectific. Nu i-aş fi spus niciodată nimic. Dacă Sara m-ar fi părăsit pentru tine, nu ştiu ce-aş fi făcut. În fond, am tolerat totul fiindcă eram convins că n-o să mă părăsească niciodată. Sau aproape niciodată.

— Eu cred că ea niciodată nu…

— Uite ce, la urma urmelor, nu are atâta importanță. Nici n-a fost de prea multe ori, nu? De câte ori, exact, ați fost împreună? Ai numărat?

— Adevărul e că nu.

— Aha! Eu aş zice că Sara da. Păcat că nu pot s-o-ntreb. Şi eu. Cred că au fost paisprezece dăți, cu ultima. Mi-o fi scăpat vreuna, deşi nu, nu cred. Paisprezece. De-aş putea să-mi întreb nevasta, ți-ar confirma, ai rămâne cu gura căscată. Dar, bineînțeles, sper că n-o să-i spui niciun cuvințel din discuția asta.

— Nu, nu, eu nu. Tu cred că…

— Nu. Eu n-am de gând să-i spun nimic.

— Nu?

— Îmi dau seama că ți s-o fi părând ciudat; poate chiar *este* puțin ciudat. Dar nu vreau să risc să se schimbe ceva. O chestie de-asta ar face să crească necontrolat temperatura. Reacțiile unei creşteri necontrolate a temperaturii sunt imprevizibile. Tu trebuie că ştii bine ce arc de temperaturi e perfect ca untul de cacao să dea cea mai bună ciocolată posibilă, nu? 45, 27, 32. Ei, am putea să mai despicăm firu-n patru, dar, în esență, ce-am spus acum e sigur. Peste sau sub aceste temperaturi, chiar şi cu juma de grad Celsius, e dezastru. Ciocolata, ca oamenii, e o microstructură extrem de complexă, de-aia e bine să nu te-atingi de nimic, să faci lucrurile cum trebuie făcute. Acum mă-nțelegi? Nu vreau să se schimbe nimic în relația mea cu Sara. O vreau cum e, fermecătoare, perfecționistă, arogantă, contradictorie, uneori foarte, foarte enervantă, mereu atentă cu mine, mereu devotată familiei, dar cu stropul ăla de distanță al omului care ştie c-ar fi putut demult să ne părăsească, dar ne-a făcut o favoare şi a rămas. Nu vreau nicio alta. Nu vreau o Sara jenată, vinovată, acaparată de tristețe. O asemenea femeie nu ar fi Sara noastră, nu ți se pare? Sara *mea.*

Oriol simte că i se învârte capul, când deodată sună soneria. Şi Max se ridică de parcă nu s-a-ntâmplat nimic, îşi netezeşte cămaşa şi zice:

— Iată-mi-o, e deja aici! Deschide absintul, că avem multe de sărbătorit! Şi tu, Oriol, eşti drăguț să nu mai faci mutra asta? O să creadă că a murit cineva.

Oriol se îneacă, trage aer în piept, ca înotătorii pe punctul de a sări într-o piscină olimpică. Face câțiva paşi, să vadă contururile-strajă ale celor două turnuri de la Santa Maria, acum întunecate. Şi atunci observă că gardul viu al vecinului e găurit şi prin gaura cea mai mare se poate vedea terasa de alături. Se lasă-n jos şi trage cu coada ochiului într-acolo. Îi e ruşine la gândul că s-ar fi putut să spioneze cineva discuția. Dar nu, de cealaltă parte e doar întuneric şi un scaun gol. Storurile de la fereastră sunt ridicate, dar în apartamentul de alături pare că nu-i nimeni.

— Şi s-a spart rău? O să se poată lipi?

Aude vocea Sarei apropiindu-se prin sufragerie, îşi bagă mâinile în buzunare, încearcă să pară un bărbat încă atrăgător.

— Sigur că da, zice Max, o s-o fac eu.

Când iese pe terasă, îmbrăcată toată în negru, cu părul strâns, i se pare mai frumoasă ca oricând. Îşi zice că ar putea desena centimetru cu centimetru harta trupului ei, pe care încă îl doreşte. Ea se apropie, cu ochii strălucitori de emoție, îi prinde mâinile, i se pare că o secundă îi priveşte iar mărul lui Adam. Parfumul ei îl impresoară cu intensitatea amintirilor reînviate.

— Oriol! Trăieşti! Ce bucurie să te revăd! zice apropiindu-se.

Se sărută pe obraji. În secundele următoare niciunul din ei nu poate evita ca mirosul celuilalt să-l învăluie şi să-i dezlănțuie bătăile inimii.

Sara zice:

— Mi-ați lăsat vreo trufă? Mi-e poftă de ciocolată!

Max zâmbeşte. Are în mâini sticla de absint şi cel puțin trei motive serioase ca să toasteze.

PRIMUL INTERMEZZO
CAPACUL

…cum să nu se poată, domnişoară, intră, intră, nu vezi că tăblița spune „Deschis”? Nu e o oră prea normală să aştepți clienți, dar veşnic e câte unul, ca tine, care intră şi găseşte ce caută. Câteodată găseşte şi ce nu ştia că ar căuta, să ştii. Lucrurile se întâmplă întotdeauna dintr-un anumit motiv. Crezi că are multă lume obiceiul să intre la cinci dimineața într-un anticariat? Poate e vreun obiect care aşteaptă în port şi lumina din vitrină, printre străzile întunecate, e ca un far pentru călător: îl cheamă, îl atrage, deşi el nu ştie de ce. Tu ai intrat aici căutând ceva, domnişoară, şi-s sigur c-o să găseşti. Poftim, cred că ai şi găsit. Îți place vasul ăsta ciobit? E o ciocolatieră veche, din porțelan fin, priveşte-o în contralumină şi-o să-ți dai seama de calitatea argilei, e ceva excepțional. Din nefericire, şi-a pierdut capacul, se vede că e o ciocolatieră doar după cioc. Îl are foarte sus, vezi? Asta fiindcă înainte ciocolata trebuia servită cu toată spuma şi, dacă ciocul ar fi fost mai jos, nu se făcea. Nu-mi amintesc cât costă, spune pe eticheta agățată de mâner? Ai observat mânerul, cât e de fin? Trei mii de pesete, zici? Nu mi se pare un preț exagerat, deloc, dar mă pot gândi să-ți fac o mică reducere. Am senzația că pe tine te aştepta piesa asta. De peste douăzeci şi cinci de ani se perindă pe aici, ştii? De peste douăzeci şi cinci de ani nu se uită la ea nimeni sau nu interesează pe nimeni suficient şi-acum intri tu, aproape o copilă, la cinci dimineața dintr-o zi oarecare şi întâmplător mă găseşti aici aranjând nişte hârtii, că nu puteam să dorm, mergi drept la vechea ciocolatieră a lui Adèlaïde şi pac! îți place. Pe tine, domnişoară, te aşteptam noi, lucrurile nu se petrec pur şi simplu. Ciocolatiera este a ta de când am cumpărat-o, într-un lot cu câte ceva din toate, în o mie nouă sute… stai să-mi aduc aminte… o mie nouă sute şaizeci şi cinci, exact. Tu nici nu te născuseşi, nu? Vezi, tu te pregăteai să te naşti şi-n lumea asta exista deja un obiect splendid care te aştepta doar pe tine… mi-ai spus cum te cheamă?

Ia loc, Sara Rovira, gândeşte-te. Ai văzut literele de la bază? De-un albastru intens, de rang seniorial. Spun, în franceză: „Aparțin doamnei Adèlaïde a Franței”. La vremea ei, am făcut câteva

investigații, știi? N-am altceva de făcut, în colțul ăsta de lume. Un porțelan atât de fin nu iese de oriunde. Trebuie să fie de la fabrica din Sevres, de lângă Paris, așa cred. E puțin ciudat că nu poartă marca tipică a fabricii regale, doi *L* înlănțuiți (inițiala numelui regelui Ludovic) și o a treia literă, care varia, să indice anul producției. Dar nu contează, se făceau și excepții acolo. Eu sunt atent mai ales la culori. Albastrul ăsta atât de intens al literelor e foarte caracteristic, eu aș zice unic, și a fost folosit prima oară în manufactura franceză în 1749. Fabrica din Sevres, clar, a fost un capriciu al doamnei de Pompadour, favorita regelui Ludovic XV, o femeie admirabilă, nu doar că se culca cu regele, dar era și prietenă intimă a reginei și amfitrioană a petrecerilor de la Versailles. Și toate astea la doar douăzeci și trei de ani, imaginează-ți! Tu câți ani ai, domnișoară, dacă-mi este permisă întrebarea? Păi vezi, aveți, aproximativ, aceeași vârstă. Încă o femeie care știe bine ce vrea!

Dar să nu batem câmpii. Vorbeam despre fabrica de porțelan de la Sevres, nu? Fondată ca un capriciu al fantasticei Pompadour, cu aurul regelui, dar nu asta conta. De aceea a devenit fabrica regală de porțelanuri și multă vreme a lucrat doar pentru Versailles. N-ai idee câtă lume era la Versailles! Și toți aveau nevoie de borcane, farfurii, cești, lighene, figurine, și-n ce cantități! Fabrica de porțelan a produs obiecte finissime, unele de-o opulență și de un baroc impresionante. N-ar fi însă surprinzător să fi fabricat și mici piese, la comanda familiei regale, adaptându-se gusturilor fiecăruia. E cunoscută pofta de ciocolată a doamnelor de la Versailles, începând cu prima dintre ele, nefericita Anna Maria de Austria, sărăcuța, ce mostră de apatie, singurul ei lucru bun în viață era ciocolata. Și se mai știe de Adèlaïde, cum se numea a șasea fiică a lui Ludovic XV, născută – sigur – la palat și moartă în exil în Italia după ce a văzut cum cade ghilotina pe diferiți grumaji din familie. O altă femeie remarcabilă, care-i ura pe favoriții părintelui său, cu o cultură tipică pentru un principe. O femeie plictisită să fie femeie, care a trebuit să se lase călcată în picioare tocmai pentru că era femeie. Și frumoasă! O frumusețe.

Iartă-mă, Sara, știu că mă aprind când vorbesc despre aceste doamne de la Versailles. Mie doamna Adèlaïde îmi trezește și admirație, și tristețe. Destinul ei de fugară printr-o Europă de nerecunoscut în timp ce Napoleon se juca de-a posedarea lumii ca

un prost… Sărăcuța, în ce anume moment s-o fi văzut obligată să se despartă de ciocolatiera comandată de ea însăşi – „Simplă, vă rog, vreau ceva simplu, fără flori, fără zeițe goale. Şi mică, doar pentru mine, că nu beau niciodată mai mult de trei ceşti de ciocolată”, parcă-i poți auzi glasul de înger spunându-i cameristei personale, ca să transmită curierului care aştepta afară, în curtea palatului, căscând gura şi privind norii care alunecau peste fațadele somptuoase –, în ce moment o fi văzut-o prima oară şi-o fi zis: „Este exact ce voiam. Simplă şi elegantă”? Nu putea fi înainte de 1749, nici după 1785. Momentul exact e imposibil de aflat, dar mie-mi place să mi-o imaginez pe doamna Adèlaïde din tablourile de la Versailles, cu obraji fini ca acest porțelan şi ochi de nevăstuică, plini de inteligență şi de tragedie. O femeie încă tânără, de maximum douăzeci şi cinci de ani, care oferea aici ciocolată caldă în fiecare după-amiază, când începea să pună la cale cum să intervină în guvernarea bunicului său şi, mai târziu, a fratelui său. Guvernarea care i se refuzase nu fiindcă ar fi fost netoată, ci fiindcă se născuse femeie.

Văd, Sara, că te interesează ce-ți povestesc. Eşti dintre cei care, ca mine, cred că toate lucrurile trecutului trăiesc în continuare în noi? Ei, acest entuziasm merită o reducere de preț. Ce zici dacă ți-o las la două mii? E cu totul altceva, nu? Cât te gândeşti, o să-ți spun a doua parte a poveştii, unde apar eu. Cum am dat de această minune fără să-mi propun absolut deloc. Era în noiembrie 1965, la doar o săptămână după moartea doamnei Antonia Sampons i Turull, nu doar o pildă de moralitate, ci şi foarte bogată şi foarte urâtă. Unii spun că din acest din urmă motiv a murit fără urmaşi şi a lăsat tot fundațiilor, muzeelor şi operelor de binefacere, dar aici nu mă bag, că nu e specialitatea mea.

Doamna Antonia Sampons i Turull era singurul copil al proprietarului ciocolatierei, amintit astăzi, mai ales, fiindcă a dat numele casei din Passeig de Gràcia pe care Puig i Cadafalch a transformat-o într-o minune a modernismului. Ți-o aminteşti? Chiar lângă casa Batlló şi foarte aproape de casa Lleó i Morera. Antoni Sampons a fost un pionier al reformelor originale, grandilocvente şi poate vinovatul că toți vecinii l-au invidiat şi au început o cursă nebună să vadă cine-şi face casa cu cele mai multe culori, cele mai multe sculpturi, cele mai ample ferestre sau cele mai multe turnuri.

Am avut norocul să intru în casa Sampons chiar la o săptămână după moartea proprietarei, puțini pot spune asta. Am putut să-i văd mozaicurile în stil roman, plafoanele cu muluri, pereții tapisați cu mătase, mobilele aşa cum le ținea ea, garderoba, patul, biroul tot numai vitralii, sala de muzică, unde îi plăcea să se aşeze şi să asculte transmisiunile în direct de la Liceu când aproape nu mai ieşea din casă. Mă invitaseră la un fel de cenaclu cu executorul testamentar al defunctei pe post de conducător. Erau acolo un expert de la primărie, un istoric specialist în industrializarea catalană şi, cred, chiar şi un preot, dar nu sunt sigur, căci n-am schimbat cu el nici trei vorbe. Ce-mi amintesc foarte bine e că erau făcute diferite loturi, cu tot felul de obiecte. Moştenirea doamnei Sampons includea donații către muzee şi instituții, în afară de crearea unei fundații cu o bună parte din tezaurul artistic păstrat în casă. Îmi amintesc că am auzit vorbindu-se despre un viitor muzeu al ciocolatei. Unul dintre bărbații de-acolo venise să ia o mulțime de piese care urmau să intre în muzeu, printre ele colecții de cromo-litografii vechi, din cele care înainte se ofereau cu tabletele de ciocolată, ustensile din aramă, câteva tablouri şi afişe publicitare vechi pentru Ciocolata Sampons – „Satisface orice poftă", afirmau –, multe schițe, poate de aparatură industrială (foarte complicate) şi ciocolatierele din care în fiecare după-masă doamna Antonia îşi servea prietenele cu ciocolată. Era şi ciocolatiera doamnei Adèlaïda. Pe atunci încă mai avea capacul, cu o gaură în mijloc, ştii, ca să treacă piciorul moriştii de lemn – şi-ar fi părut aproape nouă de n-ar fi avut o ciobitură pe cioc, foarte vizibilă. Nu m-am uitat atent la ciocolatieră decât mai târziu, că n-am obiceiul să-mi vâr nasul unde nu sunt dorit.

— Poftiți pe aici, mi-a zis domnul foarte amabil, executorul, conducându-mă într-o cameră care dădea spre Passeig de Gràcia. Acesta este lotul. Dacă vă interesează, spuneți-ne ce preț considerați rezonabil.

Aflasem de la un prieten că la casa Sampons era nevoie de un anticar. Mare noroc, nu ai în fiecare zi şansa să pătrunzi într-un loc ca ăla. În meseria mea, să intri într-o casă bună înseamnă afaceri sigure. Totdeauna pleci cu ceva ce merită. Chiar dacă doar cu amintiri, ca acestea despre care-ți vorbesc. Cu amintirile nu se fac bani, dar pentru noi, Sara, sunt cea mai prețioasă comoară, ştiai? Câteodată chiar merită plătit ceva pentru o amintire

frumoasă. Păcat că în locuri ca al meu nu se poate cumpăra memorie, fiindcă m-aş îmbogăți, te asigur. Există oameni care ar ucide ca să aibă altfel de amintiri, nu cele pe care le au.

Dar să revenim în octombrie 1965. Îți spuneam că un prieten îmi spusese că ar fi acolo ceva pentru mine, că făceau lichidarea bunurilor casei şi, sigur, o să existe vechituri pe care n-o să le vrea nimeni. Am telefonat imediat şi m-au convocat a doua zi. Îmi ziceam: când se goleşte o casă, totdeauna trebuie să vină careva să arunce gunoiul. În povestea asta, eu sunt acela.

Îți spuneam că m-au dus într-o încăpere luminoasă care dădea spre Passeig de Gràcia. Mă aştepta o mulțime de obiecte: o maşină de cusut, peste o duzină de lucruri desperecheate sau un coş pătuț pentru pisică. O droaie de lucruri care au valoare doar pentru mâna care jinduieşte la ele, şi nici atât.

— Ce spuneți? m-a întrebat executorul, brusc ivit cu aerul lui hotărât.

— Ofer patru sute de pesete, am zis.

— S-a făcut, a zis, fără să se gândească nicio secundă. (Prietenul meu avea dreptate, aveau nevoie de cineva să arunce gunoiul. Ar fi trebuit să ofer două sute.) Dacă le luați chiar acum.

— Cum să nu! Chiar acum.

Regula de aur în meseria mea: să nu pleci niciodată fără marfă. Când te întorci, n-o să mai fie toată.

Am început să-mi împachetez achizițiile. N-aveam nicio grabă să plec de-acolo. Cu coada ochiului, îi vedeam pe domnii aceia, toți în costum, cu cravată, cum îşi încheie negocierile. Reprezentantul viitorului muzeu privea afişele publicitare, în extaz.

— Uite! Asta e unul dintre faimoasele desene ale lui Rafael Penagos! Uitați-vă şi la ăsta, al lui Amadeu Lax! E o colecție magnifică.

Şi atunci l-am văzut că ia ciocolatiera, o studiază.

— Ziceți că are o inscripție la bază? a întrebat.

A întors neatent piesa. Capacul a căzut. S-a spart în trei bucăți.

— Ptiu! a exclamat omul, văzând ce făcuse. Credeam că se ține singur. Strâng eu, fir-ar să fie.

Dirijorul orchestrei ăleia de ageamii a apărut la puțin timp după aia, să încaseze banii pentru marfa pe care o împachetasem. Cu ciocolatiera ciobită.

— Dacă o vreți… Aşa cum e, nu-i mai interesează. Nu se poate

expune cu celelalte. Păcat, era dintre cele mai frumoase.

A lăsat-o pe cutia maşinii de cusut. Mi s-a părut că porțelanul îl blestema în şoaptă, că blestema toată mâna aia de neajutorați, nepricepuți să se poarte cu lucrurile într-adevăr merituoase. Am scos din buzunar banii şi-am pus ciocolatiera doamnei Adèlaïde laolaltă cu restul lotului.

Iată cum a ajuns în mâinile mele şi-n magazinul meu.

La început, când mi-am dat seama că poate fi o piesă valoroasă, m-am gândit s-o repar. Să comand un capac nou. Dacă cheltuiam ceva bani, nu se ştie dacă nu puteam s-o vând bine. Dar ştii cum e cu asemenea scopuri. Ți le faci, le amâni mereu pentru o dată care nu mai vine şi până la urmă uiți sau te apucă lenea şi e ca şi cum ai fi uitat. Prioritățile se schimbă în viață, nu? Şi noi ne schimbăm. Ne lenevim. Ciocolatiera a aşteptat douăzeci şi cinci de ani să fac ceva. Douăzeci şi cinci de ani pe un raft, lângă masa mea de lucru. Până când, într-o zi, m-am uitat la ea şi mi-am zis: „Ce dracu', e cu asta aici?", i-am pus un preț şi-am dus-o în magazin, să aştepte omul căruia îi era destinată. Fiindcă toate obiectele sunt destinate unuia sau altuia. Magazine ca ale mele sunt doar locuri unde sunt posibile întâlnirile.

Ce părere ai? Ți-am spus toată povestea, de-a fir a păr, chiar şi pe cea pe care n-o ştiu, dar mi-o imaginez. Îmi dai o sută de amărâți de duros şi pleci cu ea? Mai bun preț n-am cum să-ți las. O fac ca omagiu pentru *madame* Pompadour, *madame* Adèlaïde şi toate *mesdames* ale Franței şi fiindcă te văd foarte tânără şi sunt înduioşat să văd că-ți plac antichitățile. Şi fiindcă ai multă răbdare, domnişoară. Cred că nimeni nu m-a ascultat vreodată atât de mult timp şi asta merită din plin o răsplată.

De timp, nu-ți face griji, prietenii tăi o să te-aştepte... În plus, aici, la mine, minutele se mişcă foarte, foarte încet. Nu vezi că toate antichitățile astea nu le lasă să înainteze? Dacă timpul s-ar mişca la fel aici şi în stradă, eu aş fi mort. Nici nu mai ştiu de câți ani văd lumea rotindu-se.

Ei, iat-o, Sara, e doar a ta. Pleacă mulțumită: ai cumpărat un obiect încărcat de poveşti. Dacă-ți apleci urechea, vei putea să le-asculți, sunt sigur. E clar că tu eşti omul pe care îl aşteptăm de douăzeci şi cinci de ani. Zic eu că lucrurile se-ntâmplă cum şi când trebuie să se-ntâmple, nicio secundă mai devreme.

ACTUL DOI
CACAO, ZAHĂR ŞI SCORŢIŞOARĂ

Infelice core, cor tradito,
Per angoscia non scoppiare.[16]

FRANCESCO MARIA PIAVE
Rigoletto

Tristan und Isolde

Vezi scena de la distanța timpului ce a trecut, dar odată cu anii nu au zburat şi amintirile, la fel de vii ca în prima zi. 8 noiembrie 1899, Gran Teatre del Liceu străluceşte aşa cum o face doar în serile de premieră. E o bună ocazie să te laşi văzută, mergi la brațul cuiva care a insistat mult să-l însoțeşti. Mult. Înainte să cobori din trăsură spui o rugăciune, ce-ți vine în minte, te rogi să meargă totul bine.

Nu vrei să se simtă jenat de tine doctorul, adică Horaci.

În hol, toți discută veseli, fără griji, de parcă cel mai important pe lume ar fi că se fac premiere de opere. Te privesc pe furiş, se prefac că nu-i nimic ciudat, că toată lumea e acolo unde trebuie să fie. Ştii că eşti un element discordant, nu-i nevoie să ți-o reproşeze privirile lor. Adineauri, când plecai de acasă, ți-ai jurat să nu te afecteze, dar acum eşti neputincioasă. Te afectează. Zâmbeşti ca să nu se observe, să nu suferi, să nu te simți atât de altfel, atât de descurajată.

Dacă doctorul Volpi, Horaci, ar şti cât de teamă îți este, ar vrea să ți-o scoată din cap cu una din frazele lui – „Hai, hai, Aurora, lasă-i pe fandosiții ăştia să vorbească, nu vezi că n-au altceva de făcut?”, dar nu vrei să sufere, nu vrei să-i strici seara. Abia coborâtă din trăsură, cât doctorul Volpi se desparte de vizitiu, eşti orbită de ținutele doamnelor pline de bijuterii. Par nişte prințese şi vor să fie privite de toți. Scara principală e o defilare de eleganță. De-ai putea să priveşti totul de-afară, gândeşti, când începi să urci. De n-ai face parte din spectacolul ăsta!

Horaci arată foarte bine în frac. Jiletcă, lanțul ceasului de aur,

16 „Nefericită inimă trădată, nu plesni de durere!” (ital.). (N.ed.orig.)

joben, pantofii de lac şi părul bine aranjat, cu un strop de briantină. Nu-i după ultima modă, dar îți place gustul lui din alt timp. Pe de altă parte, e un bărbat din cei eleganți de la natură, născuți parcă să umble tot timpul îmbrăcați conform etichetei. Ți-e de-ajuns o privire ca să verifici că nu-i niciunul ca el. Niciunul nu-i poate face concurență. Doctorul are o lumină specială, poate fiindcă în el totul respiră armonie sau poate fiindcă zâmbetul nu-l părăseşte nicio secundă. Arată mulțumit. Nu-s mulți care la vârsta lui – se apropie de optzeci – să zâmbească atât de senin, atât de simplu şi natural, de parcă doar asta ar fi făcut. Când zâmbeşte, ochii albaştri i se luminează de ceva copilăresc şi ție ți se pare un băiețaş, care încă nu vrea să crească. Şi atunci îi zici: „Eşti ca un copil mare, Horaci”, şi el zâmbeşte şi răspunde: „Grație ție, Aurora, doar grație ție”.

— Uite, Aurora, Salonul Oglinzilor, îți şopteşte discret la ureche şi-n glasul lui desluşeşti admirația celui care intră într-un loc sacru.

Ți-e greu să nu izbucneşti în exclamații. Încerci s-o ascunzi, dar eşti copleşită. Ridici privirea discret, ți se pare că-l strângi un pic de braț, fără să-ți dai seama.

Ia uite, Aurora! Cine este femeia în rochie mov care te priveşte, uimită, impertinentă, din oglinda înconjurată de coloane şi muluri? Nu mai e tânără, a trecut de patruzeci de ani, dar, aranjată aşa, pare altceva. Părul îi e strâns la ceafă. Rochia îi lasă umerii goi. Îi are încă delicați, ca de tinerică, şi la mijlocul decolteului luceşte un medalion din aur alb şi fildeş, asortat cu cerceii. Pe mâini, doar un solitar, nici exagerat, nici ostentativ – aşa a vrut ea –, martor prețios al unei iubiri pe care nici acum nu crede că o merită. Cine e nou-venita asta pe care nu o cunoaşte nimeni? De unde a ieşit? Din ce lume subterană a fost salvată? Cine o s-o observe primul? Şi cum o să afle cine, ce mic gest o să-l trădeze? O fi ceva ciudat în îmbrăcăminte, în purtarea, în cuvintele ei? Nimic, poate doar o prudență exagerată, ca aceea pe care-o arată cei care calcă pe un teren nesigur. Şi totuşi se vede de la prima privire: e o intrusă. Locul ei e departe de această splendoare: e o intrusă. E aici, dar nu are dreptul. De-ar şti oglinda, ar refuza să-i întoarcă imaginea. Dar oglinzile nu vor să ştie nimic de aceste complicații şi se amuză lăsându-se înşelate de aparențe.

— Îți place? Aşa-i că-i fabulos? te întreabă la ureche doctorul

Volpi, cu figura aia de copil jucăuş.

Dai din cap că da, că vorbele nu-ți ies. Ochii ți-s umezi de emoție. E mult mai frumos decât ți-ai închipuit vreodată când îți povestea el, în nopțile în care savurați împreună două ceşti de ciocolată.

— Dar stai să vezi restul, adaugă avansând spre garderobă.

Cât aşteptați ca să vă lăsați pardesiele şi pălăria, salutați câteva persoane. Înainte de salutul de rigoare, te privesc cu coada ochiului, nu reuşesc s-o ascundă destul.

Horaci face prezentările.

— Dați-mi voie să v-o prezint pe Aurora, soția mea.

Doctorul Volpi, Horaci, stârneşte admirație unanimă; toți îl respectă, chiar şi când ia hotărâri nebuneşti. Să aduci o oarecare la operă, unde s-a mai văzut? Nimeni nu vrea să se poarte urât, zâmbesc şi vă spun afectat: „Bun venit, stimată doamnă” sau te întreabă, parşiv, dacă-ți place Wagner, să vadă ce spui, sau să vadă dacă poți să spui ceva, şi Horaci te salvează: „Aurora e mai mult cu opera italiană, ce să-i faci, se spune doar că nimeni nu-i perfect”. Şi ei, ceilalți, se întorc şi fac în şoaptă comentarii malițioase. „Soția lui? Nu cred! Sigur nu s-a-nsurat. Nu e posibil să se fi-nsurat”. De câte ori stau de vorbă doi ți se pare că te critică, că te-au descoperit, că vorbele lor îl murdăresc pe Horaci şi-l pun într-o situație penibilă... şi inima-ți bubuie de-atâta suferință şi nelinişte. Horaci, totdeauna atent, îşi dă seama, se-apropie şi-ți spune la ureche:

— Lasă-i să plesnească de invidie.

E o uşurare să ajungi în avanlojă, chiar dacă a trebuit să străbateți un culoar plin de prezentări şi de priviri surprinse, de neîncredere şi de orgoliu. Te-aşezi pe scaun şi laşi să-ți scape un suspin. Ai vrea să-i spui să te lase aici, ascunsă de toate privirile sau, şi mai bine, să te lase să te întorci acasă, să spună la toți că ai leşinat. Nu s-ar mira nimeni. „A fost prea mult pentru ea, sigur, sărăcuța, nu e obişnuită cu aşa-ceva”. Dar Horaci îți oferă un pahar de apă rece, îți strânge mâna şi-ți spune:

— Mă bucur că ai vrut să vii.

Şi asta ți-e destul ca să-ți recuperezi forțele. Îți zici: „Cum aş putea să-i refuz ceva omului ăstuia?” Te ridici, îți aranjezi fusta şi-ți umpli plămânii cu aerul încărcat de esențe necunoscute. Doar atunci te îndrepți spre lojă. Horaci ți-a povestit că rolul Isoldei e unul dintre cele mai dificile pentru cântărețe – „Cuvântul

corect este «soprană», dar tu zi-i cum vrei” – şi te gândeşti la biata fată care-o să iasă peste câteva minute pe scenă şi te întrebi cui i-o fi mai frică, ție sau ei? Horaci te apropie de scaun, aşteaptă să te aşezi, se aşază lângă tine, salută pe cineva cu o mişcare a capului şi te priveşte fascinat, cu privirea aceea care te transformă, şi zice „Totu-i bine” şi te face să te simți demnă să ocupi un scaun într-o lojă de la Liceu cu un minut înainte să înceapă o operă de Wagner. „Pesemne nu eşti în toate mințile, Aurora”, mormăi în sinea ta.

„Şi, Dumnezeule, ce spectacol!” gândeşti înainte de a avea timp să priveşti măcar scena. Rochiile doamnelor, zecile de lumini electrice, ornamentele aurite, catifelele, parfumul de grandilocvență peste tot. Îți scoți încet mănuşile, le pui pe balustradă. Horaci le ia şi le aşază pe un scaun.

— Să nu-ți cadă, zice şi imediat face semn cu ochii spre loja de vizavi. E Antoni Sampons cu fata lui, dar cred că nu te-au recunoscut.

Chiar în clipa aia, ciocolatierul Sampons, de parcă privirile s-ar atrage, face un gest cu capul ca să-l salute pe Horaci, care-i răspunde, politicos, la fel. Îl imiți, cu mai puțină afectare, cum te-a învățat Horaci. Antonieta, fiica, îşi ridică privirea din program, vă salută cu o răceală distrată şi se întoarce imediat la lectură. De mult nu mai e fetița pe care ți-o aminteşti tu, ai impresia că nici măcar n-ai fi recunoscut-o. Trebuie să aibă – faci calcule rapide, dar exacte – da, sigur: are douăzeci şi şase de ani. O priveşti pe furiş, zicându-ți că are nu ştiu ce din mama ei, poate aroganța gestului sau poate felul cum îi încadrează părul fața, dar, în ansamblu, e mult mai puțin grațioasă decât Càndida. N-o ajută deloc îmbrăcămintea de culoare atât de închisă, n-o avantajează deloc, atât de nepotrivită pentru o femeie tânără ca ea, dar nu, nu e asta, adevărul e că bietul copil n-are scăpare. E urâtă şi nu-i nimic de făcut, mai bine să spui lucrurilor pe nume. E urâtă ca păcatul, pare de necrezut, cum e posibil, când tată-său lângă ea încă arată bine, iar maică-sa, nici ea o madonă, putea fi privită. O fi nenorocirea, nu poate să treacă dezastrul printr-o viață de om şi să nu-l boțească. Dintr-odată îți dai seama ce faci şi te cerți că eşti atât de rea. „Ce faci, la Liceu, cu gânduri atât de murdare despre o doamnă pe care o ştii de când s-a născut, Aurora, pentru numele lui Dumnezeu, învață să te porți!”

— Tot singură-i domnişoara Sampons, nu-i aşa? îl întrebi pe

Horaci, care-ți confirmă imediat.

Bineînțeles că-i singură, ştiai deja, e de-ajuns s-o priveşti, sărăcuța! Acum ia un binoclu şi se pregăteşte să urmărească spectacolul, îi spune ceva tatălui şi el zice da, amândoi formează o pereche ciudată, parcă foarte potrivită, dacă n-ar fi tată şi fiică şi dacă lucrurile ar fi cum ar trebui să fie. Nu e ciudat că nu s-a măritat, dacă chiar şi de-aici văzută parc-ar avea mustață, cu umbra-aia neagră ca de puf deasupra buzei. Şi iar te cerți, şi mai aspru: „Aurora, vrei să fii amabilă să te porți ca o doamnă şi să nu-l faci pe doctor să se jeneze, că nu merită, era aşa de bucuros să te aducă". Aşa-ți petreci un timp, certându-te pentru gând, în timp ce pe-afară îți pui un zâmbet misterios foarte adecvat circumstanței.

E chiar un paradox că singurii care te cunosc cu-adevărat nici nu te-au privit. Antonieta, fiindcă pare foarte preocupată să studieze programul de sus până jos. Domnul Antoni, fiindcă viața celorlalți nu-l interesează nici cât negru sub unghie. Şi, chiar de l-ar interesa, sunt ani de când a pierdut capacitatea de a mai fi surprins de ceva.

Fabricantul de ciocolată Antoni Sampons, fostul ginere al defunctului şi nefericitului inventator al utilajelor industriale *don* Estanislau Turull, care-i era şi vecin de lojă, nu lipseşte niciodată de la spectacolele de la Liceu, asta dacă nu se cântă *Il trovatore,* singura operă pe care nu vrea s-o mai vadă niciodată. Oricine în acest univers de flecari şi indiscreți ştie că bogatul ciocolatier e un adevărat domn, nu doar un meloman înrăit, şi că are o problemă fără soluție cu personajul Manrico, despre care nu vorbeşte nimeni în prezența lui şi a fiicei.

„Şi cea de-alături trebuie să fie loja lui Turull", îți zici, dar despre asta nu vrei să întrebi. E mult de când ți-ai interzis ție însăți să vorbeşti cu Horaci despre lucruri din trecut. Şi-apoi, totul începe să fie puțin prea îndepărtat, nici nu merită. Dar memoria nu poate sta locului şi acum, că eşti pe scena originală, privind drept spre loja care a fost a fabricantului de utilaje industriale Estanislau Turull şi a soției lui, *donya* Horténsia, nu ştii cum îți vine, clară, în minte imaginea domnişoarei Càndida îmbrăcată ca o prințesă, ieşind din casă la brațul tatălui ei. Cât l-a adorat nefericitul domn Estanislau pe copilul ăla! N-ai mai văzut aşa ceva, nici în bine, nici în rău.

Şi deodată înțelegi de ce copilul adormea în avanlojă de cum

începea primul act, dar îi înțelegi şi tatăl, îndurerat că fata nu poate să aprecieze operele, nici măcar pe cele italiene. Mai ales *Rigoletto.* Ah, *Rigoletto,* o să-i spui doctorului Volpi, adică Horaci, să te ia când o s-o prezinte, că vrei să ştii toate lucrurile despre care domnul Stanislas vorbea fascinat. Ți-e clar că o să ştii să cânți o bucățică, cea cu *„Bella figlia dell'amore*”, pe care-ai ascultat-o de-atâtea ori lângă Càndida.

— Ştii ce-am auzit? zice deodată doctorul, purtat de gânduri în aceeaşi direcție cu tine. Càndida Turull s-a întors la Barcelona.

— S-a-ntors? zici. Singură?

— Nu ştiu nimic mai mult. Nici cine mi-a spus nu era foarte informat. Se pare că a închiriat un apartament în Bonanova.

— În Bonanova? Aşa departe?

Şi rămâi pe gânduri: cum se schimbă viața. Càndida Turull în Bonanova, singură sau însoțită; domnul Antoni în lojă cu fiica, ținându-şi de urât unul altuia ca două mâțe şi tu privindu-i fără să te recunoască. Sigur nu te recunosc, Aurora, că n-au cum să-şi închipuie că doamna în rochie mov care-l însoțeşte pe doctorul Volpi eşti tu. Nici dac-ar şti cum arăți şi te-ar descoperi de la distanța asta.

— Uite, Aurora, îți întrerupe doctorul gândurile. Acolo a căzut bomba, pe rândul treisprezece din partea dreaptă. Scaunele pe care le vezi şi acum goale sunt cele pe care le ocupau în seara aia bieții oameni care au murit. Au rămas aşa în semn de respect. Parcă văd. Se prezenta *Guglielmo Tell,* zice Horaci şi ție îți trece un fior pe şira spinării doar amintindu-ți de doctor sosind acasă, încă descompus şi cu fracul pătat tot de sânge, povestind că librarului Dalmàs îi murise soția în brațe, nu putuse să facă nimic s-o salveze şi nu era singura, spectacolul morții şi distrugerii fusese dantesc. Şi încă trebuiau să zică mersi, că mai fusese o a doua bombă, care nu explodase, rămăsese agățată în fusta soției avocatului Cardellac, deja moartă. „O, Doamne! exclama doctorul Volpi, pe care niciodată până atunci nu-l văzuseşi tulburat. Liceu n-o să mai fie niciodată ce era, Aurora. Niciodată n-o să ne revenim din baia asta de sânge.”

Dar oamenii ăştia nu s-au născut să-şi plece capul, nici să-şi piardă timpul amintindu-şi momentele rele. Priveşte-l doar pe Antoni Sampons, aşezat în lojă cu distincția dintotdeauna şi memoria la adăpost de toate furtunile vieții. Pesemne i-a ajuns zvonul la urechi despre Càndida, cum că s-a întors la Barcelona.

Clar că ştie, asemenea veşti se răspândesc repede. Ce figură o fi făcut când a aflat? Şi fata o şti că mamă-sa s-a întors? S-o gândi să se ducă s-o vadă sau nici ea nu vrea să ştie de ea?

Luminile nu s-au stins şi deja începe muzica. Suavă, dar doctorul te-a avertizat c-o să se anime, că Wagner întotdeauna se animă. La parter şi în loji e un murmur de protest. Un bărbat din rândul trei gesticulează, parcă supărat rău. Horaci îți spune că Wagner are la Barcelona un cerc serios de admiratori care vor ca operele lui să fie reprezentate cum trebuie, în linişte şi cu luminile stinse, să-şi poată concentra întreaga atenție asupra scenei, dar directorul teatrului este un prostănac, nu vede aşa lucrurile şi asta-i un sacrilegiu, o profanare a voinței artistului şi a artei în general. Domnul din rândul trei este un critic important care-şi pierde deja răbdarea. Un critic fără răbdare poate ajunge un coşmar, asta o s-o înveți cu timpul, când o să-ți dai seama că acesta este un univers cu legi proprii şi-o să aşezi fiecare personaj la locul lui. Deocamdată, ca să zicem aşa, eşti nou-venită şi încerci să înțelegi de ce-o fi atât de grav să laşi aprinse nişte lumini atât de frumoase şi ai o tresărire dureroasă din cauza unei bruşte ascensiuni a viorilor, foarte intensă, fiindcă sunt multe, când o să ai un moment să încerci să le numeri şi aşa o să te gândeşti la altceva. Mai încerci şi să faci figură de doamnă care merge la operă, deşi nu ştie cum se face şi, oricât te chinui, nu încetezi să gândeşti că nu, nu-ți iese.

Horaci îți mângâie mâna şi zice:

— Simplitatea şi adevărul sunt principiile frumuseții.

Te uiți la el, căutând o explicație a vorbelor atât de frumos spuse şi vocea lui blândă adaugă:

— Închide ochii şi lasă-te purtată de muzică, iubirea mea.

Închizi ochii, ascultătoare, fericită. Primul lucru de care-ți dai seama e că, dacă nu vezi viorile, muzica nu te sperie. Melodia e uneori blândă ca un cântec de leagăn şi ți se pare că-ți leagănă amintirile, acum febrile. Deodată coardele gem şi tobele muşcă şi parcă uvertura operei te ceartă pentru ceva teribil ce nu ştii că ai făcut. Şi muzica-ți dezlănțuie bătăile inimii cum nu ştiai că se poate întâmpla şi e o senzație plăcută pe care nu o cunoşti, să te emoționezi fără să ştii de ce. Încet-încet, cu ochii închişi, te întrebi dacă toate astea nu sunt exact ce ar trebui să simtă femeia din oglindă, necunoscuta impertinentă, şi, la fel, dacă emoțiile nu sunt unul dintre puținele lucruri în lume care nu fac distincție

între bogați și săraci. Cu ochii închiși, în timp ce Horaci îți mângâie mâna și se simte, datorită ție, omul cel mai norocos de pe pământ, ajungi la concluzia că muzica asta și omul ăsta sunt unul și același lucru: un miracol în stare să transforme oamenii. Să te transforme pe tine, Aurora – *sărăcuța, nenorocoasă ai fost în viață, va trebui să compensăm într-un fel* –, în femeia pe care el o voia lângă el. Sau poate în cea pe care-o purtai în tine fără să știi.

I puritani

În ziua în care s-a născut domnișoara Càndida, 12 august 1851, în casa Turull a fost sărbătoare mare. Și cum să nu fie? Pentru părinți sarcina însemnase șaptesprezece ani de rugăciuni, făgăduințe, băi, tratamente. Șaptesprezece ani fără să se descurajeze, deși de fiecare dată speranța scădea tot mai mult. Când, în sfârșit, au aflat că vor avea un copil, doamna Horténsia avea treizeci și nouă de ani, iar domnul Eusebi tocmai făcuse patruzeci și opt și nu știau dacă să mulțumească Maicii Domnului, călugărițelor de la mănăstirea Jonqueres, apelor de la Baden-Baden sau unei lungi jumătăți de duzină de medici cu nume imposibil de pronunțat și cu toate tratamentele lor. Când s-a născut copilul, și-a fost fată, erau atât de fericiți, că nu le-a părut rău niciun pic.

Așadar, domnișoara Càndida fusese un miracol înainte să vină pe lume, ca profeții din Evanghelii, ca icoanele cu Maica Domnului. Doamnei Horténsia îi plăcea să spună că sarcina fusese plăcută ca o plimbare de vară. Toți cei care au văzut fetița nou-născută s-au îndrăgostit de obrajii ei trandafirii și de fericirea senină pe care o degaja. Tatăl, talentul veșnic ocupat al lui *don* Estanislau Turull, era atât de vesel, că, într-un acces de generozitate, i-a servit cu ciocolată din cea mai bună pe toți servitorii casei. Cu mama ta, și ea gata să nască, nouăsprezece persoane.

Peste patru zile, clopotele de botez de la Santa Maria del Mar au bătut mai mult decât de obicei în cinstea micuței Càndida, al cărei nume venea de la o bunică moartă de care prea puțini își aminteau (cum se întâmplă de obicei). Trebuie spus că atunci numele părea foarte bine ales. Imediat domnii și-au deschis porțile casei, din strada Princesa, și toată floarea Barcelonei a venit să tragă cu ochiul, să-și prezinte omagiile fericitei perechi și în treacăt să cunoască copilița, poate nu foarte drăguță, dar, în

schimb, foarte bogată. La vremea aceea, *don* Estanislau îşi făcuse deja un nume printre concetăţeni, din vânzarea maşinilor inventate de el oricui era dispus să aibă încredere în progresele tehnologiei. Dar, cum cei convinşi ca el erau puţini sau prea tineri ca să aibă bani, norocul îi venise din Anglia şi de la industria ei textilă, căreia îi vânduse jumătate de duzină de patente la un preţ mai mult decât convenabil.

Tu ai venit pe lume la doar câteva zile după răsunătorul botez al moştenitoarei casei Turull. Circumstanţele au fost însă diferite, n-avea cum fi altfel. Mama ta, sărăcuţa, s-a zvârcolit de durere ore în şir în camera ei de la subsolul doi până când una dintre bucătărese a auzit-o urlând. Despre tată-tău să nu vorbim: un fluşturatic dornic să treacă din pat în pat. Nici măcar nu-i ştii numele, ţi s-a spus doar că era un pezevenchi foarte bine făcut şi că mama ta n-avea nicio idee când s-a lăsat îmbrobodită. Nimic din toate astea nu conta însă când bucătăreasa s-a dus după doamna Horténsia şi i-a spus că la subsol trage să moară o cameristă în chinurile facerii, şi s-a trimis imediat după doctor.

Când a ajuns doctorul era prea târziu pentru mama ta, din fericire nu şi pentru tine. Intervenţia doctorului, se spune, te-a salvat în ultima clipă, dar ţi-ai plătit scump viaţa. Viaţă pentru viaţă. Să te naşti fără tată, dintr-o mamă moartă, ţi-ai zis dintotdeauna, era o condamnare pe care vrând-nevrând trebuia s-o ispăşeşti.

Numele ţi l-a dat doamna Horténsia. „Sărăcuţa, nenorocoasă ai fost în viaţă, va trebui să compensăm într-un fel”, ţi-a zis Aurora, care înseamnă lumină, soare, început, şi, ca atare, e un cuvânt plin de speranţă. „Şi frumos. O fată trebuie să aibă un nume frumos, poate cu numele i se dă şi destinul, nu se ştie niciodată.”

Mereu ţi-a fost limpede că marele tău noroc, cel care te-a salvat cu adevărat, a fost să vii pe lume cu doar câteva zile după domnişoara Càndida. Domnii, graţie ei, aveau inima copleşită de fericire şi nu au putut sau nu au vrut să se uite în altă parte când au aflat de neşansa ta. La urma urmelor, una dintre primele nevoi ale celor mai bogaţi dintre bogaţii din vremea aceea era să se simtă oameni buni. Tu le-ai oferit o şansă ca într-adevăr să se distingă. Şi au făcut-o strălucit: te-au hrănit, îmbrăcat – moşteneai hainele luminii ochilor lor –, educat – erai tovarăşa perfectă de joacă – şi iubit – în felul lor, evident, nu puteai să ceri mai mult – toată viaţa. Şi, când fata s-a măritat şi-a plecat de-

acasă, ai plecat şi tu, fiindcă destinul tău şi al domnişoarei Càndida erau legate şi nu puteau fi niciodată despărțite.

Aşa, cel puțin, îți spusese odată doamna Horténsia.

— Càndida şi cu tine sunteți surori de lapte, Aurora. Înțelegi ce înseamnă asta?

Ai dat din cap că nu.

— Înseamnă că trebuie să fiți unite pentru totdeauna că aşa vrea cerul. Şi tu trebuie să veghezi asupra ei toată viața, indiferent ce se-ntâmplă. Vreau să-mi promiți.

— Vă promit, ai zis, puțin speriată.

— Şi că n-o s-o părăseşti niciodată.

— Nu, doamnă. N-o s-o părăsesc niciodată.

— Şi-o să fii pentru ea ca o soră când domnul Estanislau şi cu mine vom pleca de pe lumea asta.

— Da, doamnă. Voi veghea asupra ei totdeauna, nu are de ce să-şi facă griji.

Doamna a zâmbit şi tu ai simțit ceva asemănător cu orgoliul.

— Eşti o fată bună, Aurora. Nu m-am înşelat cu tine.

— Mulțumesc, doamnă.

— Du-te.

Ai făcut o reverență, prinzând cu două degete fusta uniformei. Ți-ar fi plăcut să pui întrebări, dar n-ar fi fost bine. O cameristă nu pune întrebări, doar când doamna îi dă ocazia. Dar doamna spusese ceva ce nu reuşeai să-nțelegi şi ți-ar fi plăcut să întrebi. Un mister cuprins în doar trei cuvinte – „surori de lapte” şi, din cât ai ajuns să-ți dai seama pe măsură ce treceau anii, imposibil de lămurit.

Ai putea evoca multe scene despre pasiunea domnului Estanislau pentru Càndida lui. Cea mai vie dintre toate e cu un cântec într-o limbă străină pe care i-l cânta înainte să meargă la culcare, motiv pentru care mulți ani ai crezut că e un cântec de leagăn. Capriciul memoriei face ca acum să îi vezi, în fața căminului, într-o după-masă rece de sfârşit de iarnă. Este întuneric dincolo de geamuri, iar în casă lămpile cu gaz tremură de teamă. Domnul este în scaunul balansoar şi-şi ține pe picioare fiica, parcă leşinată, cu capul sprijinit pe umărul lui drept. Se leagănă în ritmul unei melodii pe care o cântă, încet, încetişor, parcă spre a îndepărta o umbră neagră care-i scapă din inimă:

Bella figlia dell'amore,
schiavo son de'vezzi tuoi;
Con un detto, un detto solo
tu puoi le mie pene,
le mie pene consolar.[17]

Càndida a făcut febră, durează deja de câteva zile. Nu demult, în oraş, au fost teribile epidemii de holeră şi febră galbenă, au lăsat morţi cu miile. Spectacolul căruţelor adunând cu duzinele morţi din case e unul din cele care nu se uită o viaţă întreagă. Domnii au fost mereu prevăzători şi credeau că au scăpat, dar, brusc, fata este mai rău şi tatăl e disperat la gândul trupului iubit urcat pe un morman în căruţă, plecând pentru totdeauna. S-au dus după medic, dar, până vine, domnul Estanislau a luat din pat fata înfăşurată într-o pătură şi-o îmbrăţişează şi-i cântă la ureche veşnicul cântec. Îşi zice că atâta timp cât o ţine în braţe n-o să i-o ia, atât de disperat e. Din când în când, se opreşte să-şi şteargă o lacrimă, îşi revine şi iar începe melopeea.

Douăzeci şi patru de zile a stat domnul Estanislau lângă comoara bolnavă, vorbind, cântând, citindu-i poveşti, privind cu lupa ce trebuia să mănânce, dându-i apă, până când în sfârşit a văzut că este mai bine. După ce a revenit bucuria şi umbra din inima domnului Estanislau s-a făcut mai mică, tot mai mică, până a dispărut de tot, fetiţa deschidea ochii mari şi cerea:

— Tată, cântă-mi aia.

Şi tatăl îşi lua voce de bariton şi se întorcea la cvartetul din *Rigoletto:*

— *Bella figlia dell'amoooo… oo… oreee!*

Pentru unii însă, adevărata prezentare în societate a domnişoarei Càndida a venit câţiva ani mai târziu, în seara când, gătită ca o prinţesă, ai văzut-o plecând de acasă spre Liceu. *Don* Estanislau, deja acţionar la Gran Teatre când la Barcelona nimeni nu credea că proiectul o să meargă într-adevăr şi, ca atare, considerându-se pe bună dreptate proprietar, hotărâse demult momentul când floarea lui îi va impresiona din lojă pe toţi. Alesese primul spectacol din stagiunea 1861–1862, exact anul când Càndida avea să facă zece ani, moment perfect pentru primul contact cu opera şi cu societatea care o aplauda.

17 „Frumoasă fiică a iubirii /sunt sclav al farmecelor tale. /Cu o singură vorbă, tu îmi poţi alina suferinţele" (ital.). (N.ed.orig.)

Anii şi stagiunea erau singurele puncte în care *don* Estanislau şi *donya* Horténsia erau de acord. Restul, numai neînțelegeri, începând cu cea mai importantă: repertoriul. Dat fiind că doamna îi admira cu o pasiune oarbă pe Rossini şi Donizetti şi din când în când îl apăra chiar şi pe Mozart – pe care *don* Estanislau îl numea „prostul ăla" – şi, în calitate de mamă a copilului, i-ar fi plăcut ca fata să se amuze în prima ei noapte la Liceu. De aceea credea că ar fi fantastic ceva uşor, care s-o facă să râdă un pic, ca *Il barbiere di Siviglia* sau *L'elisir damore*. *Don* Estanislau, însă, voia ca micuța să debuteze cu o operă „adevărată", moralizatoare şi plină de nefericiri epice, că la operă, zicea, „nu te duci să râzi sau să vezi cum mor în pat doamnele moderne". Atât de în felul lui voia seara, încât a tras sforile ca să obțină ca inaugurarea celei de-a paisprezecea stagiuni la Gran Teatre să le aducă *Rigoletto,* preferata lui, sau poate o *Anna Bolena* sau o *Norma,* dar ghinionul i-a spulberat crunt iluziile.

Mai erau patru luni până când lumina ochilor să facă anii şi la Liceu totul era pregătit pentru spectacol când o lampă prost stinsă a aprins unul dintre depozitele de costume. Apa era departe şi materialul foarte inflamabil. Flăcările s-au întins rapid şi doar în jumătate de oră au distrus cel mai european capriciu pe care-l avusese vreodată Barcelona. Au rămas doar pietre fumegânde şi suspine îndurerate.

A doua zi după dezastru, domnul Estanislau, ca membru de drept în conducerea asociației de proprietari, a luat parte la o întrunire mai mohorâtă ca o înmormântare, unde s-au decis câteva lucruri importante. Primul: de cerut bani reginei Isabela pentru reconstrucția clădirii, căci, dintr-un motiv oarecare, primul Liceu îi purta numele. Al doilea: crearea unei comisii pentru reconstrucție şi fixarea sumei ce urma a fi plătită de fiecare dintre proprietari înainte de începerea lucrărilor. Şi trei: de trimis arhitectul Mestres la Paris, Londra şi Bruxelles – toate trei cu teatre lirice incendiate – să adune idei şi să se întoarcă acasă cât de repede posibil să înceapă lucrul. Pe domnul Estanislau graba de a-şi duce fiica la operă l-a costat trei mii de duros, dar a plătit cu plăcere. Au fost multe obstacole: regina n-a vrut să dea nici cinci bani pentru reconstrucție, invocând *„agotamiento del fondo destinado a calamidades publicas*[18]*";* pentru izolarea parterului de

18 „Epuizarea fondurilor destinate calamităților publice" (span.). (N.tr.)

subsoluri a trebuit angajat, la un preț record, un arhitect francez; pentru ultrascumpele materiale au trebuit să plătească o vamă astronomică, deşi s-a cerut scutirea, plus o mie de alte nimicuri care şi-au aflat soluția. După douăsprezece luni teatrul era iarăşi nou-nouț, acționarii aveau un motiv serios să se împăuneze cu efortul lor, iar domnul Estanislau intra în holul principal urcând pe scări cu perla sa de cultură.

Pe scaune, în timp ce aşteptau să-şi pregătească muzicienii instrumentele, cei din familia Turull comentau noutățile cu vecinii de lojă, ciocolatierul Gabriel Sampons şi încântătoarea lui soție. „Tu ştii ce caută grasa de bourbonă în capul scării, de parcă ar merita?”, şoptea *don* Estanislau Turull, referindu-se la un bust al Isabelei II mai urât decât regina însăşi. Iar *don* Gabriel murmura: „Nu-ți face griji, cu vremurile astea, o să se găsească-n curând cineva s-o dea jos de pe piedestal”.

Femeile aveau alte nelinişti. „Nu ți se pare că acum hainele doamnelor de la etajul unu se văd mult mai bine? Pesemne or fi pus mai mult gaz în lămpi”, comenta *donya* Horténsia. „Nu, nu de asta, au pus lojile mai în față, fii atentă. Mi se pare o alegere bună, în sfârşit au înțeles de ce venim noi, femeile, la Liceu! Să vedem rochii şi să ne inspirăm, evident!”

Stagiunea era un capriciu pe gustul oricui. Bellini, Verdi şi Donizetti, aproape toți dublu. *Rigoletto* era, dar nu printre primii, şi domnul Turull nu mai avea răbdare. Deja avusese prea multă, îşi zicea. Şi-a dus lumina ochilor în lojă chiar în ziua inaugurării, 20 aprilie, deşi era programată *I puritani,* o dramă istorică de Vincenzo Bellini, pe care *don* Antoni o găsea plicticoasă şi, după gustul lui, prea plină de scoțieni. Nu conta, important era să fie acolo; o să fie timp pentru *barbieras* şi *somnambulas,* bietul tată murea de nelinişte. Bobocelul nu prea i-a dat însă satisfacție. I s-a părut că luptele dintre puritanii lui Cromwell şi partizanii Casei Stuart erau de-un plictis ieşit din comun, de care nu le salva nici nebunia isterică a protagonistei şi, înainte să se încheie primul act, s-a închis în avanlojă şi-a adormit întinsă pe canapea. Ar fi rămas acolo până a doua zi dacă mamă-sa n-ar fi trezit-o obligând-o să iasă să aplaude artiştii.

Aşa că debutul operistic al fetiței, văzut de tată, a fost un dezastru. Pentru mamă, în schimb, a fost ceea ce era de aşteptat de la o seară fără Rossini sau Donizetti.

La cei şaizeci şi şase de ani ai lui, în timp ce se chinuia ca bobocelul său să se pasioneze de operă, domnul Estanislau era încă un bărbat vioi, cu spiritul tânăr, dispus să discute cu oricine despre cele două lucruri în care credea mai mult decât în propria viață: avantajele tehnologiei şi oportunitatea programării la Liceu a unui *Rigoletto* pe stagiune. A fost un noroc să aibă ca vecin de lojă un om cu răbdarea lui Gabriel Sampons, a doua generație dintr-o eminentă familie de fabricanți de ciocolată şi proprietar al unui magazin pe strada Manresa colț cu Argenteria, care avea ca slogan – scris cu litere mari pe fațada principală – „Ciocolata Sampons satisface orice poftă".

Cei doi bărbați profitau de serile de operă, în timp ce doamnele încercau să înțeleagă ariile, ca să vorbească despre ale lor. Domnul Estanislau, mai extrovertit, îi făcea celuilalt capul calendar explicându-i ce ultimă maşinărie îi venise în cap să proiecteze, fără să uite niciun piston, nicio manetă sau arc. *Don* Gabriel îl asculta plictisit, fără să priceapă nimic şi fără să facă vreun comentariu. Când Turull termina explicațiile şi-l întreba cum îi merg afacerile, el răspundea doar:

— Ne descurcăm, Turull, ne descurcăm.

Dar nu era lucru pe lume să nu-i trezească domnului Estanislau curiozitatea. Inclusiv procesul de fabricare a ciocolatei, pe care-l descoperea şi despre care cerea în orice clipă detalii. La început, *don* Gabriel Sampons voia să se cruțe de explicații.

— Te rog, Turull, lasă-mă să mă gândesc la altceva, nu fi rău!

Dar curând ciocolatierul a descoperit că, dacă vrea ca tema să se termine odată, trebuie să cedeze. Spectacolele au devenit un martiriu pentru blândul domn Sampons, trebuia să se-aşeze la marginea propriei loji, ca să fie lângă Turull. Sub tirul întrebărilor, nu era chip să audă ceva, nu-l clinteau nici suferințele din dragoste, nici trădările tenebroase. Omul ăla fabrica maşini, dar el însuşi era ca o maşină de pus întrebări.

În seara aia se cânta Mozart. *Don* Estanislau desena într-un colț, moleşit, cu gândul la ale lui, până când a văzut că pe scenă se servea ciocolată. S-a uitat în program şi a înțeles: Don Giovanni, „tânărul desfrânat", voia să fie amabil cu musafirii. S-a apropiat de *don* Gabriel şi l-a întrebat la ureche cum i se pare acest omagiu adus ciocolatierilor.

— Îmi place, Turull, bineînțeles, a zis amabilul vecin, cuprins

de teamă că s-a sfârşit cu liniştea lui.

Nu se înşela. Lui *don* Estanislau scena îi stârnea toate întrebările.

— Dumneata mi-ai spus că întâi şi-ntâi trebuie prăjite boabele de cacao, aşa-i?

— Da, chiar aşa.

— Şi pe urmă?

— Pe urmă se decojesc, răspundea Turull, cât de concis putea, doar-doar scurtimea l-o descuraja pe pisălog.

— Cu o maşină?

— Mai bine de mână.

— De ce aşa?

— Le place mai mult oamenilor!

— Vrei să zici că oamenii observă?

— Bine-nțeles. Ce, crezi că-s proşti?

— O maşină ar face-o mai rapid.

— Nu zic că nu.

— Şi-apoi?

— Apoi trebuie măcinat.

— C-o maşină?

— La mine, nu, Turull.

— Şi cum se face?

— Cu o moară cu piatră, evident.

— Cu tracțiune…?

— Cu muşchi. Trei ucenici zdraveni.

— Şi asta ar face-o mai bine o maşină.

— Poate că da. Dar maşinile nu gândesc şi nu ştiu să rezolve probleme.

— Deocamdată, Sampons! Deocamdată!

— Şi-apoi se amestecă toate ingredientele.

— Puține, Turull. Nu se mai face ciocolata ca înainte, s-au simplificat mult gusturile. Oamenii cer acum simplitate şi calitate.

— Şi-atunci care sunt…

— Cacao, zahăr, vanilie, Turull. Cine pune mai multe, nu ştie nimic despre ciocolată.

— Iată ciocolata care satisface orice poftă, cum zice reclama.

— Iat-o, domnul meu!

— Şi trebuie mestecat mult?

— Cât de mult se poate!

— Nu se plâng muncitorii?

— Mult.
— Vezi? Ar trebui s-o facă o maşină!
— Problema e rezolvată.
— A, da? Cum?
— Dacă se plâng prea mult, ajung în stradă.
— Dar ce metode anacronice, domnul meu!
— Anacronice? Ce spui dumneata! Anacronică era a tatălui meu, care măcina în genunchi în fața clientului, cu piatra adusă de-acasă!

Pe scenă, servitorul Leporello făcea socoteala femeilor seduse de stăpânul lui: *In Italia seicento e quaranta, in Allemagna duecento e trentuna; cento in Francia, in Turchia novantuna; ma in Ispagna son già mille e tre*[19]. Doamnele apreciau vocea tenorului, dar găseau că exagerează actele de vitejie. Fata făcea calcule să afle dacă eroismul era tehnic posibil şi câte femei trebuie cucerite pe lună ca s-o rezolvi înainte de-a împlini treizeci de ani. I-au ieşit peste unsprezece, cam trei virgulă patru pe săptămână şi-a fost atât de impresionată, că rămăsese cu gura căscată.

Domnul Estanislau dădea din cap că nu, gânditor.
— *Don* Gabriel, în plin secol XIX! Un om ca dumneata! Lasă-mă să fac o maşină şi te conving…

Don Gabriel alunga ideea dând din mâini:
— Nici vorbă, nu, las-o baltă cu maşinile, Turull!
— Dac-ai avea maşini ai produce de douăzeci de ori mai multă ciocolată!
— Şi ce-aş face cu-atâta ciocolată? M-aş sufoca! Nu pot să le spun clienților să mănânce de douăzeci de ori mai mult!
— Caută clienți noi! Ai nevoie doar de mijloace de transport.
— Am deja! Două catârce. Merg în Gràcia de două ori pe săptămână.
— Catârce? Trenuri, asta îți trebuie! Şi nu să meargă în Gràcia, ci la Paris, Madrid, Londra.
— Taci, omule, taci! Dumneata ți-ai pierdut mințile!
— Ăsta-i viitorul, Sampons, viitorul urcat pe-un motor cu abur şi pe-un motor diesel şi-un piston electric. Dacă nu urci, te calcă.

Don Gabriel Sampons amețea doar la un asemenea gând. Ca să-l facă să tacă pe omul care-i răpea liniştea şi-l lăsa fără opere,

19 „În Italia şase sute patruzeci, în Germania două sute treizeci şi una; o sută în Franța, în Turcia nouăzeci şi una; dar în Spania deja o mie trei” (ital.). (N.tr.)

a fost expeditiv:

— Asta cu viitorul discut-o cu fi-miu, vine săptămâna asta din Elveția. E tânăr şi crede încă în prostii. Şi lasă-mă să ascult, Turull, fii drăguț.

Dar era prea târziu pentru *don* Gabriel, aşa că a făcut un efort să citească programul să aibă o idee de ce pierduse, dar n-a priceput o iotă. Când în ultima scenă a apărut *commendatore* tot gipsat şi transformat într-o statuie, a exclamat:

— Dar omul ăsta nu era mort? Ce caută pe scenă?

Doamnele l-au făcut să tacă, enervate de intervenția într-un moment atât de dramatic, chiar când totul era pe punctul să se încheie cum voiau. Pe scenă corul dădea foarte clar de înțeles că sfârşitul celor răi poate fi teribil, iar *don* Gabriel tot răsucea programul căutând un răspuns şi bodogănind:

— Opera asta n-are nici cap, nici coadă.

Doamnele şi lumina ochilor lui au aplaudat cu entuziasm. *Don* Gabriel s-a abținut şi *don* Estanislau i-a dat dreptate la ureche:

— Ți-am spus eu dumitale că-i lipseşte o doagă.

Domnişoarei Càndida Mozart i-a plăcut mai mult decât Bellini, dar mai puțin decât Verdi, cam ca unei bune părți din publicul de la Liceu. Ştii fiindcă mereu îți povestea tot, pe vremea aia. Îți povestea, de exemplu, că doamnei Sampons nu-i vine nimic bine, fiindcă e grasă ca o focă, păcat de colierul cu rubine pe gâtul ca de vacă bătrână. Îți povestea că peste câteva săptămâni o să-l cunoască pe băiatul Samponilor, care vine acasă după doi ani de studii, cică în Elveția, şi că doamna Horténsia şi foca grasă nu mai vorbeau de altceva, o țineau întruna ce noroc, Candideta, aşa o să ai pe cineva de vârsta ta cu care să vorbeşti în timpul spectacolelor, sigur o să vă înțelegeți, aveți atâtea în comun. Şi ea întreba ce au în comun şi mamele cloşti ziceau: păi educație, familie bună, lojă la Liceu, tinerețe, viitor… „Adică nimic”, îşi zicea fata, care vedea intențiile celor două şi strâmba din nas.

Întoarsă acasă, *donya* Horténsia o ținea langa, Antoni e un băiat foarte bine făcut, foarte inteligent, muncitor şi după atâta timp de absență de-acasă n-are cum să nu facă conversație bună, sigur c-o să poată să-ți povestească tot felul de lucruri amuzante şi, cine ştie, poate între voi se naşte ceva mai mult decât o frumoasă prietenie. Nu eşti nerăbdătoare, odorul meu? Noi deja numărăm minutele până când o să vă vedem împreună şi-avem o

presimțire, nu ştiu...! Te-ai gândit în care lojă o să vreți să stați, în asta, sau în cealaltă?

Domnişoarei Càndida nu-i miroseau a bine toate astea. Credea că mamă-sa şi foca îşi puseseră ceva în cap, dar ea avea doar cincisprezece ani, capul în nori şi n-avea de gând să se lase orbită de primul ciocolatier venit din Elveția. În plus, Antoni Sampons n-o interesa câtuşi de puțin, şi-l închipuia la fel de plicticos ca părinții lui, veşnic vorbind despre ciocolată şi dăruindu-i cutii care susțineau că „Ciocolata satisface orice poftă". Domnişoara Càndida nu voia obligații şi dacă mama ei şi foca grasă insistau prea mult, deja se gândise ce-o să facă: o să leşine de tristețe în brațele domnului Estanislau şi-o să verse nişte foarte oportune lăcrimioare spunându-i tatălui că ea nu vrea să plece niciodată de lângă el. Credea că asta o să fie de-ajuns ca toate maşinațiile doamnelor să se topească asemenea unui cub de zahăr într-un pahar cu apă caldă. Nu, ea nu voia să ştie nimic de bărbați care miros a ciocolată, cu gândul la muncă şi la făcut bani şi pe urmă descoperă că atât de mult muncesc, încât nu au timp nici să-i cheltuiască. O, nu!

Ce i-ar fi plăcut într-adevăr domnişoarei Càndida – asta doar ție-ți spunea – ar fi fost să găsească un Don Giovanni ca acela din opera lui Mozart ăla pe care nu-l cunoştea nimeni la Liceu. „Ce bărbat, Aurora, ce talent să spună minciuni frumoase. Tu nu crezi că e mai bine să fii amanta unui bărbat ca ăsta, fie şi pentru o noapte, decât să te măriți cu un ciocolatier? Mie mi se pare sublim. Să fii femeia înşelată de un criminal, o ființă demnă de dispreț, un bărbat care miroase a vin, a sudoare şi a toate femeile de care a uitat înainte să-i cazi tu în brațe." Tu te scandalizai când auzeai vorbele astea şi credeai că domnişoara Càndida bate câmpii. O ascultai cu respect, n-o contraziceai, cum fuseseşi învățată, dar înăuntrul tău nu ştiai ce să zici, doar că biata moştenitoare a casei Turull o ia razna imaginându-şi lucruri atât de ciudate.

Uneori, foarte rar, te încumetai să-i pui întrebări. Càndida era altfel decât mama ei, care impunea. Crescuserăți împreună, deşi păstrând totdeauna o distanță prudentă şi necesară. De mici, vă jucați în curte în după-amiezile însorite. Câteodată prindeai pentru ea câte un peşte din arteziană şi vă stricați de râs când sărea pe pietre până să-l aruncați iar în apă şi să-i salvați viața. Mai măricele, îi țineai de urât în orele de croitorie sau de istorie

sacră. Va spuneați împreună rugăciunile, citeați cu voce tare aceleaşi cărți. De n-ai fi fost tu, domnişoara Càndida ar fi murit de plictiseală. De n-ar fi fost ea, tu n-ai fi ieşit niciodată din bucătărie. Din când în când, doamna îți dăruia câte o rochie care-i rămăsese bobocelului mică – ți-erau mari, mereu a fost mai robustă decât tine, dar nu conta, că erau foarte frumoase, sau te lăsa să iei pentru o noapte vreo păpuşă veche pe care fata n-o mai voia. Cu anii, la voința expresă a doamnei, rolurile s-au definit mai bine. Când ați făcut amândouă paisprezece ani, *donya* Horténsia a decis că din momentul ăla o să fii camerista personală a domnişoarei. Numirea ți-a plăcut mult. Îți conferea un loc propriu şi-ți îngăduia să fii utilă.

Din clipa aia ai fost primul şi ultimul om pe care-l vedea în fiecare zi domnişoara Càndida, confidenta, poate un pic prietena ei. O trezeai dimineața, o ajutai să se dea jos din pat, îi pregăteai micul dejun, îi împleteai cozile, o însoțeai la plimbări, totdeauna spre prânz, o ascultai cu o infinită răbdare, stăteai lângă ea la biserică, îi duceai broderia după-amiază, îi aprindeai lămpile când nu se mai vedea, îi duceai misalul şi rozariul, şalul când îi era frig, îi despleteai cozile, o pieptănai, îi puneai sticla cu apă caldă între cearşafuri, apropiai de ea sfeşnicul, uneori citeai puțin pentru ea, cu voce tare, şi dacă adormea îi spuneai noapte bună, suflai în flacăra micuță şi te retrăgeai bucuroasă, mulțumind cerului pentru norocul tău. Într-o zi ai îndrăznit să-i pui domnişoarei întrebarea pe care-o cloceai demult:

— Domnişoară, mata ştii cine a fost doica noastră?

Ea s-a gândit o secundă.

— Nu. De ce vrei să ştii?

— Fără motiv. Sunt curioasă.

— Da ciudată mai eşti, Aurora. Ce lucruri te interesează! De ce n-o întrebi pe mama?

— Nu vreau s-o supăr cu obrăznicii.

— Nu văd de ce s-ar supăra.

— Nu contează. N-are importanță. E o prostie.

— Ah, Aurora, Auroreta, eşti prea prudentă. Hai, stai liniştită, o s-o-ntreb eu.

Şi câteva zile mai târziu sosea răspunsul.

— Zice mama că nu-şi aminteşte cum o chema pe doica noastră, ştie doar că locuia la grădinile Sant Pau şi că tocmai născuse un băiat. Mister dezlegat, Auroreta! Eşti mulțumită?

Dar pe tine explicația aia nu te satisfăcea.

— Şi cât ne-a alăptat a locuit aici, în casă? reveneai.

— Asta n-am întrebat-o!

— Mie mi se pare că-i important.

— Biiiineee. O s-o-ntreb. Dar de ce vrei să ştii?

— Aşa! Doar să ştiu. Matale nu ți se-ntâmplă să nu-ți dea pace nişte întrebări? De parc-ar fi lucruri care trebuie ştiute, cu orice preț.

— O! Sigur că mi s-a-ntâmplat. De exemplu: vreau să ştiu cum e să săruți un bărbat. Nu-i spune mamei!

Te înroşeai, nu ştiai ce să zici. Ea râdea de tine, că eşti nătângă.

— Tu ai sărutat vreodată un bărbat, Aurora?

— Sigur că nu.

— Da' te-a atins?

— Cum adică?

— Mama zice că jos, la voi, e altfel. Mai repede sau aşa ceva. Zice că voi nu simțiți aceleaşi lucruri. Crezi că are dreptate?

Acum tu deschideai ochii mari.

— Eu cred că sentimentele sunt la toți la fel, domnişoară.

— Cine ştie? cugeta ea. Nici tu, nici eu nu putem să spunem, că încă suntem neatinse!

Iar îți urca roşeața-n obraji, nu şi Candidei. Ea vorbea foarte firesc despre lucruri la care tu nu îndrăzneai nici să te gândeşti.

După câteva zile sosea un nou răspuns.

— Mama s-a săturat s-o tot întreb de doică, zice că nu mai răspunde la nicio întrebare, Aurora. Dar zice că femeia aia, nu-i mai ştie numele, n-a locuit niciodată aici, că avea casa ei şi-n fiecare zi venea cu o brişcă, a unui frate de-al ei, şi pleca după ce-şi termina treaba. Ei, acum eşti mulțumită?

Ți se vedea pe față că nu. Tu tot îi dădeai târcoale. Pe bună dreptate, că era ceva ce nu mergea.

— Da' dacă venea cu trăsurica de la grădinile Sant Pau făcea cel puțin o oră – ziceai, vorbind cu tine însăți. Să ne dea să sugem la amândouă îi lua pesemne o oră (cel puțin) sau poate o oră şi jumătate. Cum putea s-o facă, să vină şi să plece de fiecare dată? Nu ți se pare mătăluță cam ciudat?

— Se vede că avea familie, Aurora. Pleca şi pe urmă se-ntorcea. Mie ciudat mi se pare că-ți pierzi timpul cu asta. Las-o baltă!

Dar n-o lăsai baltă. Zilnic găseai noi explicații.

— Domnişoară Càndida, ştii, cu doica? Dacă era cineva care locuia aici? Eu cred că e singura explicație care…

Dar domnişoara Càndida şi-a pierdut răbdarea.

— Ți-am spus destul de clar, Aurora! Gata cu întrebările! Mama nu mai vrea să ştie, şi nici eu. Las-o baltă! N-o să-ți mai repet!

Se enervase rău, nu ştiai din ce motiv. I-ai zis că o laşi baltă, dar ai mințit-o. Ai întrebat pe oricine ai putut. Bucătăresele, şoferul, intendenta. Nimeni nu-şi amintea să fi văzut vreo doică, în casă, sau vreo brişcă la poartă. Sigur, şoferul avea douăzeci şi nouă de ani şi capul plin de aiureli. Dintre bucătărese, doar una era în casă în anii despre care făceai cercetări, de parc-ai fi fost comisar de poliție, şi ți-a spus clar că pe-atunci avea atâta treabă că nu poate să spună decât despre oale puse pe foc, că nu ieşea niciodată din bucătărie.

— Dar doica trebuia să mănânce, ziceai tu, continuându-ți interogatoriul. Şi doicile au faimă că mănâncă mult şi că au tot felul de toane. Ar trebui să-ți aduci aminte, dac-ai fi văzut-o.

— Da, fată, ai dreptate. Doicile sunt ca nişte marchize! Vai de cine trebuie să le servească! exclama bucătăreasa.

— Şi-atunci?

— Şi-atunci nu ştiu ce să-ți spun, Aurora. Eu, aici jos, n-am văzut niciuna. N-am dat niciodată de mâncare vreunei doici. Şi-acum, se poate şti de ce tot întrebi?

Nu i-ai explicat. Nu ai dat explicații nici în joia aia spre seară – după-masa ta liberă – când te-ai dus să dai o tură, parcă întâmplător, prin grădinile Sant Pau. Era o prostie, dar ai întrebat oamenii dacă nu ştiu să locuiască pe-acolo o doică bătrână, care avea familie şi un frate care o ducea cu trăsurica, mama unui copil acum cam de vârsta ta şi toate amănuntele care ți-au trecut prin cap… Dar nimic. Nimeni n-a putut să-ți spună nimic. Aia sigur era o prostie, Aurora, cum să-i dea cuiva prin cap să facă aşa ceva, de parcă la grădinile Sant Pau n-ar fi locuit o groază de oameni.

Norma

Să lăsăm timpul să treacă. Pământul s-a rotit de câteva ori de la premiera cu *Don Giovanni. Don* Gabriel a murit brusc după câteva ore de dureri în piept şi fiul, Antoni, a preluat afacerea. E foarte tânăr – douăzeci şi unu de ani abia împliniți –, dar, grație călătoriilor şi studiilor în străinătate, are ceva experiență şi, mai

ales, multă ambiție şi, şi mai multă, dorință de muncă. Se gândeşte să înceapă să mecanizeze fabrica înaintaşilor, să facă o adevărată industrie. Antoni Sampons este, urmând o veche tradiție a familiilor de industriaşi catalani, generația căreia îi revine să strălucească, să crească numele familiei, să facă avere şi să se umfle ca un cozonac în cuptor. Urmaşii lui, în schimb, sunt destinați ruinei şi suspendării plăților, dar vom vedea cum vor merge lucrurile în acest caz.

Cum prevăzuse *don* Gabriel Sampons, Estanislau Turull, un bătrân cu suflet de tânăr, şi Antoni Sampons, un tânăr cu obiceiuri de bătrân, s-au înțeles de minune. La zece minute după ce s-au cunoscut, îndată ce au schimbat formulele de rigoare, deja discutau despre ce trebuiau să discute.

— Deci domnia ta faci maşini… a zis nou-venitul.

— Şi câte-aş mai face, dacă m-ar lăsa.

— Vă felicit! Era şi timpul să decidă cineva la noi să inventeze ceva.

— Ehei, tinere! E o bogată tradiție aici, de țăcăniți ca mine. Alaltăieri mi se povestea cazul unui ciocolatier din secolul trecut care construise o maşină care măcina boabele şi făcea ciocolată. Cred că a fost primul. Un progresist! Şi era la fel de barcelonez ca dumneata, ca mine sau ca gâştele de la mănăstirea Santa Eulàlia.

— Mergea bine maşina? S-a păstrat?

— Nimeni nu ştie sigur cum era. A dispărut fără urmă.

— Adevărat?

— N-a rămas nicio schiță.

— Se ştie numele inventatorului?

— Fernandes.

— Hopa! nu-i de bine, cu un nume atât de banal va fi greu de găsit.

— Ca un ac în carul cu fân.

Tânărului Antoni totul i se părea captivant şi murea de dorință să participe la dezvoltarea tehnologiei barceloneze. Venise cu nişte idei din cele mai avansate țări din Europa, de exemplu să se pună în ciocolată lapte, să fie mai dulce şi mai delicată pe cerul gurii. *Don* Estanislau se gândea zi şi noapte, entuziasmat de noutățile din domeniu, cărora le întrevedea un viitor măreț.

În primii ani de colaborare, discuțiile lor erau de-a dreptul insuportabile.

— Cojile sunt problema, Turull! Nu cad unde ar trebui. Trebuie

făcut ceva!

Sau:

— Temperatura să crească şi să coboare când cred eu de cuviință, de-asta am nevoie, Turull, nu când vrea maşinuța dumitale!

Don Estanislau îşi spărgea capul cu voluptate. Îi plăcea că maşinile erau încăpățânate, fiindcă el era şi mai şi.

Au fost vremuri de inovații profunde: tânărul Sampons a hotărât că trebuie să meargă personal în Cuba, să inspecteze plantațiile de cacao şi să decidă ce bob e cel mai bun pentru produsele lui, care, pentru prima oară de când bunicul său deschisese magazinul din strada Manresa, aspirau la excelență.

A început astfel un neîntrerupt du-te-vino prin lume, în care, cu anii şi zguduiturile istoriei, va tot schimba ruta: Fernando Póo[20], Turcia, nordul Marocului, Ghana… Bătea şi Europa, să nu piardă din ochi concurența şi, în treacăt, să adune idei. După una dintre aceste călătorii i-a venit ideea care avea să schimbe totul:

— Secretul stă în mestecare, prietene. Mestecare neîncetat, cu plăcere, cu drag, cel puțin trei zile. Nu ştii ce deosebire! Iese o ciocolată moale, delicată, ca de catifea. Fă-mi o maşină în stare să mestece atâta timp într-un ritm bun şi te umplu de-un produs de-o să ni-l smulgă din mâini!

Şi Turull a reflectat, a făcut maşina şi mai târziu a ajustat-o să iasă perfectă. Previziunile tânărului Sampons s-au împlinit cu brio. Ciocolata lui a crescut şi mai mult pofta oamenilor.

Paralel cu tehnologizarea fabricii lui, tânărul Sampons făcea mari progrese într-o acțiune mult mai complicată: s-o convingă pe fata asociatului său că trebuie să se mărite cu el. S-a lovit de multe piedici, mai ales la început, şi pe astea a trebuit să le depăşească singur. Sau, cel puțin, fără ajutorul viitorului socru. Un mare impediment, dar încă nu se inventase nicio maşină pentru seducția fetelor.

Domnişoara Càndida era singura piesă care-i lipsea tânărului ciocolatier ca să completeze puzzle-ul viitorului perfect pe care şi-l proiectase. Dar ea se amuza dispreţuindu-l şi refuzându-i până şi cea mai mică fărâmă de speranță. Era ca un joc, început când s-au întâlnit prima oară la Liceu, sub privirile radioase ale celor două mame. Antoni Sampons îi adusese – cum prevăzuse Càndida

---

20 Nume dat insulei Bioko (din vestul Africii) în perioada colonială.

– o cutie de ciocolată. Càndida şi-a manifestat gratitudinea, a lăudat conținutul cutiei, le-a oferit-o doamnelor să se servească şi-apoi a lăsat-o într-o parte, parcă uitată. A rămas toată seara în lojă, chipurile foarte interesată de ce se petrece pe scenă – ceva între Wilhelm Tell şi soldații austrieci –, dar lui Antoni nu i-a aruncat o privire.

De două ori, profitând de pauze, el a încercat să înfiripeze o conversație: prima oară a făcut o deloc scurtă introducere în operele lui Rossini văzute de el în diferite teatre europene, până a ajuns la *Guglielmo Tell* – aşa zicea, în italiană i se părea cea mai bună, deşi puțin prea lungă. Văzând puținul succes obținut în încercarea anterioară, în a doua tânărul Sampons a recurs la câteva anecdote de autentic erudit: ştia, poate, că Rossini a compus o mare parte dintre opere pentru amanta lui, cu care pe urmă s-a însurat, cântăreața Isabella Colbran? Sau poate nu ştia că s-a retras la treizeci şi şapte de ani, în culmea succesului, şi nici până azi nu se ştie de ce? Càndida l-a ascultat cu un zâmbet şters şi privirea pierdută, dând uşor din cap, parcă vag interesată. Cu prima ocazie ivită, s-a strecurat înapoi în lojă. Ciocolatierul a rămas încremenit.

A doua zi te aştepta, deja trează, să-ți prezinte evaluarea, doar ție ți-o putea împărtăşi, leşinată de râs. Tu de-abia aşteptai să ştii cum mersese.

— E plicticos cât încape, a zis.

— Şi mata ce-ai făcut?

— Am fugit de el toată seara.

— Atunci, nu-l vrei pretendent?

— Preten...? Hei, tacă-ți fleanca! Bine-nțeles că nu!

— Atunci bine-ai făcut, domnişoară, ziceai tu. Dacă nu vrei să se intereseze de mata, mai bine să-i arăți clar, cu cât mai repede, cu-atât mai bine.

— Auroreta, nu pricepi chiar nimic. Eu vreau să fie nebun după mine.

— Cum?

— Cât eşti de bleagă, Aurora! Nu ştii că metoda cea mai bună să faci un bărbat să înnebunească după tine e să-l desconsideri cât poți?

Tu te tulburai, ca totdeauna când domnişoara Càndida vorbea în felul ăla. Te tulburai şi nu înțelegeai nimic.

— Dar de ce vrei să-l faci să înnebunească? Acum îți place?

— Nici pic. Nu pot nici să-l văd. Îi dă întruna cu compozitori morți!

— Nu te înțeleg, domnişoară.

— Îmi place cum mă priveşte. Ție nu-ți place să te privească bărbații? Nu te face să te simți importantă?

Era una dintre multele întrebări la care nu te gândiseşi niciodată. Te priveau bărbații? Nu, pe tine nu, erai convinsă. Pe tine n-o să te privească niciodată. Şi, dacă vreodată ar face-o, nu te-ai simți importantă. Oamenii ca tine nu ştiu să se simtă importanți, chiar de-ar avea vreodată ocazia.

— Şi te-ai gândit ce-o să faci dacă-ți cere mâna? ziceai, făcând puțin pe avocatul diavolului. Mamei dumitale îi place mult Antoni Sampons.

Càndida dădea din umeri.

— Cu unul sau altul o să trebuiască să mă mărit, nu?

Nu te înşelai. Doamna Horténsia era încântată de pretendentul fiicei ei. Îl găsea plin de daruri. De-aia nu putea să înțeleagă purtarea bobocelului ei şi-şi petrecea ziua în ciorovăieli cu ea.

— N-ai putea să fii un pic mai drăguță cu bietul băiat? N-ai văzut ce figură chinuită are de câte ori se-apropie de tine? Alaltăieri seară nici măcar nu te-ai uitat la ciocolate, de n-aş fi fost eu le-ai fi lăsat în avanlojă. Ți-era atât de greu să vorbeşti cu el, să fii simpatică, plăcută?

— Vorbea despre Rossini! Ce ştiu eu de Rossini!

— Nu-i nevoie să ştii despre toate ca să vorbeşti puțin. Şi, dacă nu ştii ce să spui, îi dai dreptate şi gata. Bărbaților le place mult să li se dea dreptate.

Domnişoara Càndida strâmba din nas, cu o mutriță de fetiță. De fetiță răzgâiată. Doamna Horténsia n-avea de gând să încheie predica:

— Oi fi crezând că-s mulți pretendenți ca el? Dar e o comoară! Are de toate: fizic, minte, avere, ştie să se distreze! Chiar numai şi asta e un noroc, fiindcă bărbații fără distracții au gânduri rele, cum ar fi, de exemplu, să bată femeia sau să plece cu o coristă. Poate tu nu ştii să-i apreciezi calitățile, fată, că n-ai trecut prin multe. Îți spun eu, dacă nu faci ceva, o să ți-l ia şi-o să rămâi cu buza umflată, singură cuc.

— Nu-i nimic, că nu vreau niciun pretendent!

— Aha, de-acord. Chiar mâine mă duc la mănăstirea Jonqueras să-ntreb dacă au loc!

— Foarte bine, du-te!

— O să mă duc, fără doar şi poate!

Discuţiile se încâlceau într-atât, că veşnic trebuia să intervină *don* Estanislau să facă pace.

— N-o lua şi tu chiar aşa, scumpo, îi zicea soţiei, pe un ton atât de fermecător, că ar fi calmat şi o furie, fetiţa este încă prea necoaptă ca să se gândească la soţi şi căsătorii. Dacă tânărul Sampons este inteligent, o să-şi dea seama şi va şti să aştepte să fie pregătită să-l asculte. Şi-apoi, şi o femeie care nu ştie ce-i aia răutate este o comoară, bărbatul cu cap ar trebui s-o aprecieze.

Aceste argumente erau ca un balsam pentru rănile doamnei Horténsia şi ajutau la ieşirea din impas. Dar rănile se deschideau din nou totdeauna în serile de operă.

Tânărul Antoni Sampons o ţinea întruna cu muzica, poate credea – sărăcuţul – că aşa o să strălucească în faţa candidatei. Moştenise pasiunea pentru muzică a mamei lui, care-l lua cu ea de mic la Liceu şi la Principal[21], dar în anii petrecuţi în străinătate avusese grijă s-o amplifice, s-o modeleze, s-o rafineze, până ce devenise antipaticul antipaticilor. Ştia în amănunt tot repertoriul clasicilor, avea o opinie fermă despre jumătate de duzină de opere de Mozart încă necunoscute la Barcelona şi era la curent cu cele mai recente premiere ale celor mai populari compozitori ai momentului, ca Meyerbeer sau Verdi. Vorbea chiar şi de Wagner – avea prieteni care văzuseră *Tannhäuser* la premiera de la Paris – şi aştepta ziua când scenele din întreaga lume aveau să-i cadă la picioare.

În loja de la Liceu, singura care asculta cu adevărat disertaţiile lui Antoni Sampons era viitoarea soacră, şi nu doar fiindcă simţea nevoia să compenseze într-un fel neplăcerile pe care i le provoca Candideta, ci şi pentru că o interesa cu adevărat tot ce spunea. De cum deschidea gura, Antoni era o fântână de înţelepciune. Cunoştea cântăreţe, dirijori, stiluri, ştia să identifice orice făceau tenorii sau sopranele cu vocea, le indica dinainte cele mai bune părţi ale operei la care mergeau şi în pauze admira siguranţa acutelor tenorului sau forţa sopranei în registrul mediu. Nu se duceau niciodată să vadă ceva fără să-l întrebe înainte pe Antoni ce crede şi dacă are vreo anecdotă de povestit. Şi Antoni se grăbea să dea satisfacţie redusului său auditoriu, din care făcea

21 Cel mai vechi teatru din Barcelona, fondat în sec. al XVI-lea. (N.tr.)

totdeauna parte o Càndida distrată sau cu ochii în toate părțile, plictisită.

Într-o seară, înainte să înceapă spectacolul cu *Norma,* s-a anunțat că soprana Caterina Mas-Porcell, care trebuia s-o interpreteze pe tânăra fecioară Adalgisa, este răguşită şi-n locul ei o să cânte o interpretă cu nume italian de care nu auzise nimeni, Marietta Lombardi. Doamna Horténsia l-a întrebat pe tânărul expert cum i se pare suplinitoarea şi el, indignat – era mare admirator al doamnei Mas-Porcell –, a trebuit să recunoască: nu auzise niciodată de ea.

În timpul spectacolului, Antoni Sampons a avut parte de surpriză după surpriză. Respectiva Marietă era o soprană lirico-lejeră, cu nişte supraacute incredibile şi o frazare de mare forță, la care nu se-aştepta nimeni. Era tânără, frumoasă şi interpreta rolul cu o siguranță de cântăreață experimentată, deşi – au aflat în pauză – o interpreta prima oară pe Adalgisa şi tot pentru prima oară cânta departe de oraşul natal, Padova. Antoni Sampons era atât de impresionat, că nu înceta să-i enumere virtuțile şi doamnele îi făceau pe plac, că nu observau prea mare diferență.

Când s-a terminat spectacolul, Liceu căzuse la picioarele copilei cu voce splendidă şi chip de înger. Până şi criticul Joan Cortada aplauda entuziasmat. Impresarul răsufla uşurat, iar soprana Carolina Briol, în seara aia în rolul Normei, trăgea cu coada ochiului la debutantă, îi venea s-o sugrume. A fost o baie de admirație şi succes.

În aceeaşi seară, proaspăta Marietta Lombardi, căreia încă nu-i venea să creadă ce i se întâmplă, a primit un luxuriant buchet de trandafiri roşii, cu un bilet care spunea: *„Dai vostro devoto ammiratore Antoni Sampons”*.

A doua zi, tânărul afacerist s-a interesat de starea sănătății doamnei Mas-Porcell şi, aflând că încă nu scăpase de răguşeală, a făcut ce nu mai făcuse niciodată: s-a dus singur la Liceu. Arăta ca un ucenic oarecare, stând în lojă şi admirând re-urile şi mi-urile, chiar fa-urile splendidei italience. În pauză, domnişoara Lombardi a primit, cu absolută premeditare, o cutie specială de ciocolate Sampons şi-a cerut să i se traducă sloganul scris sus. Când a deschis cutia, a căzut o carte de vizită cu, într-o caligrafie impecabilă, o invitație la cină seara. A trimis un răspuns afirmativ lojii respective şi a continuat spectacolul.

Antoni Sampons vorbea italiana. Când voia, că s-a spus că era

un om mai degrabă zgârcit la vorbă. În seara aceea era euforic, dispus să îndruge vrute şi nevrute, convins că a invita necunoscute la cină era un mod de a demonstra că-i bărbat. A aşteptat-o pe Marietta fumând, în picioare, în holul teatrului. Nu-i păsa că-l vede cineva când îi sărută mâna şi îi oferă braţul să se sprijine. Au mers pe Rambla, până la hotelul Colón, unde rezervase o masă şi – pentru orice eventualitate – o *suite.*

La Colón erau, ca totdeauna, chipuri cunoscute, dar nu l-a deranjat. Era un bărbat tânăr, liber, cu spirit european. Nu avea a se teme de nimic. Marietta Lombardi era cu doi ani mai mare decât el – douăzeci şi trei – şi avea sâni rotunzi şi bine aşezaţi, care-l vrăjeau şi mai mult decât acutele ei. Mânca fără mofturi, cu poftă, şi în afara scenei părea o femeie simplă, mult diferită de ce auzise el despre artiste. Au vorbit despre muzică toată noaptea şi, când la cinci dimineaţa ea a zis că este târziu şi trebuie să plece, Antoni era atât de exaltat, că nici măcar nu şi-a amintit de *suite* (pentru care plătise un preţ astronomic). Nu i-a părut deloc rău că-şi petrecuse noaptea vorbind despre operă. De fapt, pentru Antoni Sampons era la fel de neobişnuit să-şi petreacă noaptea vorbind sau într-o *suite* la Colón.

Când a ajuns acasă, cu fracul şifonat şi un zâmbet nătâng pe buze, s-a dus la culcare fără să-şi închipuie că mama lui aflase vestea de mai multe ore şi-şi plângea amarul închisă în camera ei.

Domnişoara Càndida a aflat din gura doamnei Sampons, care îi povestea doamnei Horténsia. Nu ca şi cum i-ar fi cerut ajutor, ci ca să se descarce, căci era „bolnavă de supărare”. Femeie deşteaptă soţia ciocolatierului, a ştiut să profite de momentul în care bărbaţii au coborât să ia o gustare, ca să povestească, încet, în şoaptă şi cu urgenţa specifică secretelor, tot ce se petrecea:

— Cum să nu ţi se pară ciudat Antoni, că nu mai e el! Îţi aminteşti de italianca aia drăguţă care a înlocuit-o pe Mas-Porcell a noastră în *Norma,* primăvara trecută? Ei, băiatului i s-au aprins călcâiele. Credeam c-o să fie o distracţie trecătoare, dar artistele astea au şcoala vieţii şi Antoni al meu e o partidă bună, nu-i nevoie să-ţi spun mai mult. Ei, şi băiatul a-nceput să-i trimită daruri. Flori, ciocolată, câte-o bijuterie, mai ştiu eu ce. A invitat-o la cină în locurile cele mai scumpe din Barcelona şi s-a lăsat văzut cu ea peste tot, smintitul. Dar nu febra asta absurdă e cel mai rău lucru, la urma urmelor băiatul e bărbat, şi ştim. Cel mai

rău, Horténsia, e că febra durează şi eu încep să mă gândesc la povestea cu boală lungă, moarte sigură… Vreau să spun că durează de prea mult timp ca să aibă leac. Acum i-a intrat în cap să se ducă la Paris, noi am aflat că ea e acolo, nu ştiu ce cântă. Se vede că italienuța a mers şnur după povestea de la Barcelona, acum o cheamă toți, plouă cu contracte de la cele mai bune teatre din Europa. Ah, de-ar chema-o din Argentina, că ştii cum sunt ăştia, doar bat lumea de colo-colo, spectacole, repetiții, recitaluri, sute şi mii, şi muzicieni, omagii, admiratori… şi farmecele fetişcanei (nu-i puțin lucru, mai ales dacă-şi pune masca aia de preoteasă), ei, toate astea mi-l țin pe Antoni atât de dat peste cap, că mă tem că-ntr-o bună zi o să apară însurat cu ea şi n-o să mai fie nimic de făcut. Sau şi mai rău: să ne spună că i-a făcut un copil. Ce supărare!

Doamna Horténsia îşi punea mâna la gură şi-i țâşneau lacrimile. Lejeritatea sopranei lejere – un titlu de vodevil, care pentru ele era o adevărată tragedie. Tinerei îi fusese de-ajuns un spectacol ca să facă zob visurile de încuscrire ale celor două doamne. Dar acum că făceau mişculații – nu, e un cuvânt prea urât pentru nişte obiective atât de legitime; mult mai bine acum că erau asociate – a, da, ce uşurare să foloseşti cuvântul adecvat fiecărui scop acum că erau asociate, ziceam, totul avea să se sfârşească cu bine, n-avea cum fi altfel.

Donya Horténsia n-a zăbovit să arunce vina pe fiica ei:

— Ți-am spus, isteața pământului, c-o să ți-l ia. Ei, eşti mulțumită? N-ai de gând să faci nimic? O să-ți placă să-l vezi la braț cu o italiancă cu sânii goi?

Răspunsul era atât de complex, că domnişoara Càndida a preferat să tacă. Nu, nu era mulțumită că Antoni are o amantă. Dar în acelaşi timp da, era, fiindcă aşa se deschidea un evantai de posibilități incitante. Avea o rivală! Şi nu una oarecare! Iată o bătălie pe care trebuia s-o câştige, făcând front comun cu doamnele, dar şi remarcându-se prin cutezanța ei pe teren. N-avea de gând, sub nicio formă, să îngăduie ca Antoni să rămână fermecat de acea Marietta Lombardi.

Toate astea erau provocatoare, deşi n-avea s-o spună niciodată nimănui – nimănui în afară, evident, de tine, veşnica ei confidentă – fiindcă episodul sopranei de coloratură i-a permis să afle că în plicticosul Sampons dormea un om diferit, capabil să comită răutăți, să risipească averi şi – credea mama lui – să-i facă unei

oarecare copii. Şi asta, în ochii Càndidei, îl făcea interesant. Acum altfel se uita la Antoni Sampons, de parcă ar fi fost al ei şi ar fi meritat tot efortul. Şi astfel s-a trezit în ea un fel de nevoie să se lupte cu Marietta Lombardi şi, mai ales, să câştige, clar, fiindcă a ştiut mereu că o să câştige.

— Cred că mata ai fost tot timpul îndrăgostită de Antoni Sampons, i-ai zis când ți-a mărturisit toate astea.

— Îndrăgostită? Crezi? Tu te-ai îndrăgostit vreodată, Aurora?

Ai dat din umeri. Nu ştiai ce să răspunzi. Dacă te-oi fi îndrăgostit, nu-ți făcuse rău.

— Cred că nici eu, a continuat ea. Mama zice că nu e bine să-ți pierzi capul din dragoste, dar mie mi-ar plăcea, ție?

— Ce-nseamnă să-ți pierzi capul?

— Dar nu pentru un fitecine! Pentru un om rău, Aurora, care să mă facă să sufăr.

— Ca Antoni Sampons?

— Ah, ce bine ar fi de-ar fi el, Aurora. Ce bine! Tu crezi că-i destul de rău?

Şi tu iar dădeai din umeri şi ea ofta, bleaga, prea tânără să ştie despre ce este vorba.

Astfel a început bătălia domnişoarei Càndida, calmă, dar fermă. În primul rând a început să fie interesată de tot ce povestea Antoni şi-a reieşit – ce surpriză! – că i se părea interesant. Şi, când îi vorbea, a început şi să-l privească şi să răspundă ceva mai mult decât monosilabe când el aştepta un răspuns. A luat obiceiul să-şi pună rochii mai decoltate – „Dacă trebuie să mă lupt cu o femeie înveşmântată ca o preoteasă celtă, va trebui să dezgolesc ceva”, îi spusese doamnei Horténsia, care i-a dat imediat dreptate; înainte să iasă îşi parfuma decolteul şi umerii şi, ajunsă la teatru, zâmbea întruna cochet, dar numai în prezența lui Antoni, ca pescarul care trage de undiță în fața splendidelor mustăți ale unui țipar.

Rezultatele s-au văzut imediat. Antoni, în ultimul timp atât de ursuz cu ea, îi vorbea din nou, o invita în pauze la o mică plimbare în Sala Oglinzilor şi-i dăruia din nou ciocolată în cutii mari.

Într-una dintre aceste plimbări, în una din cele două pauze, el a zis:

— Càndida, vreau să-ți vorbesc despre un episod de care mi-e ruşine. Cu câteva luni în urmă am avut relații cu o domnişoară şi

am făcut lucruri abominabile.

— Cât de abominabile? a întrebat ea.

— Excesiv.

— Sincer, nu te văd pe domnia ta capabil de-aşa ceva, Antoni, a zâmbit, fermecătoare, fără a se opri.

— Ai fi surprinsă.

— De ce nu-mi povesteşti, să vedem dacă ai domnia ta dreptate.

— Niciodată, Càndida! N-aş putea!

— Ah!

— Un singur lucru îți pot spune.

— Şi anume?

— Iartă-mă.

— De ce? Domnia ta nu m-ai jignit.

— Vorbeşti serios?

— Şi de-ai fi făcut-o, tot te-aş fi iertat.

— Nu cred.

— Pune-mă la încercare.

— Ce spui?

— Jigneşte-mă.

— Dar, Càndida, ce spui?

Càndida s-a oprit, s-a uitat în ochii lui cu pupile de femeie care ştie foarte bine ce vrea şi-a zis:

— Vreau să fiu în situația de a-ți ierta ceva. O să-mi faci hatârul ăsta?

Femeile sunt o subspecie tare curioasă, o fi gândit bietul Sampons, o subspecie care veşnic face altceva decât te aştepți.

— M-ai accepta ca pretendent?

— Doar cu o condiție.

— Ascult.

— Să-ți pierzi capul după mine!

— Asta nu trebuie să mi-o ceri, Càndida. Mi l-am pierdut demult. Cum nu mă băgai în seamă, a trebuit să-ți caut o înlocuitoare care nu-ți ajunge nici la degetul mic.

Dacă ea l-ar fi instruit pe pretendent ce să spună, n-ar fi nimerit mai bine. Erau exact cuvintele pe care le voia. Cele de care orgoliul ei avea nevoie.

— Şi acum te pot întreba ce crezi despre mine? a continuat el.

— Poți, dar n-o să îți răspund.

— Atunci o să te întreb iarăşi când am să fiu soțul dumitale.

— Dar tot n-o să-ți răspund.

Antoni Sampons şi moştenitoarea Casei Turull s-au căsătorit la biserica Mercé în 24 mai 1872. Ea avea optsprezece ani, el douăzeci şi doi, tocmai se sfârşise anul de doliu după defunctul *don* Gabriel şi în strada Manresa cincisprezece maşini inventate de socru funcționau deja cu deplin randament.

Tânăra pereche avea totul: un prezent cu tinerețe, frumusețe şi relații sociale satisfăcătoare şi un viitor de expansiune economică şi mari speranțe. La Ciocolate Sampons producția a crescut de o sută de ori numai în primul an. Au început inovațiile, ciocolata cu lapte, invenție a elvețienilor, exporturile, ideile inspirate ale lui Antoni, ca aceea de a dărui cu tabletele de ciocolată abțibilduri colecționabile sau de a comanda picturi artiştilor cunoscuți pe care să le poată reproduce pe cutiile din cositor în care îşi vindea sortimentul. A început şi reclama în ziare, ceva nemaivăzut până atunci. „Ciocolatele Sampons sunt pentru toate buzunarele şi toate gusturile”, „O ceaşcă de ciocolată Sampons este cel mai plăcut mic dejun”, „Gustați ciocolata Sampons când vă plictisiți de alte ciocolate”. Afacerea mergea, iar tânărul Antoni trăia ca s-o facă să meargă. Şi, la zece luni după nuntă, cireaşa de pe tort, a venit pe lume micuța Antonieta.

— Bine-i, când te-oi mărita, să rămâi pe dată grea, mormăia de fericire soacra, care vedea în micuța nepoată trăsăturile defunctului soț.

La rândul lor, doamna Horténsia şi domnul Estanislau, foarte satisfăcuți de cum mersese totul, erau convinşi că pentru ei viața avea să fie o pantă lină printr-un peisaj mirific. De trei ori pe săptămână mergeau în vizită la fată – ca noră, se mutase în casa din strada Ample – şi-acolo dădeau de un întreg univers: cuscra cu ciocolata şi pişcoturile pregătite, ginerele cu o droaie de noi himere pe care voia să le propună socrului şi tu, Aurora, atât de bucuroasă să-i vezi ca o a doua fiică. Se serveau, se extaziau la vederea micuței regine a casei – nu semăna cu nimeni, li se părea minunată, deşi nu era deloc, bietul copil –, iar domnul cânta şi acum *„Bella figlia dell’amore, schiavo son de’vezzi tuoi”* de câte ori o vedea trecând pe Càndida, în rochiile ei de doamnă căsătorită, cu coafurile ei perfecte.

Se întâlneau şi la Liceu, evident, cam ca totdeauna. Acum tânăra pereche era invidiată de toți, atât de arătoşi şi cu aerul că au lumea la picioarele lor. Ocupau loja dintotdeauna, soacra se

lăsa tot mai puțin văzută, poate fiindcă nu mai avea chef să-şi pună rochiile alea de păreau perdele şi nici să-şi sugrume osânza de sub bărbie cu colierul de rubine. În timpul spectacolelor, cei doi bărbați vorbeau tot despre maşini – nici asta nu se schimbase –, iar cele două femei, mamă şi fiică, vorbeau despre fată, despre soacră, despre soți sau despre o mie şi una de ciudățenii ce trebuiau povestite, fiindcă, oricât ar fi vorbit, nu le era de ajuns. Şi în puținele clipe când tăcea ca să se uite spre scenă, familia Turull îşi privea cu ochi copilăroşi fetița şi aducea mulțumiri cerului. Mulțumiri fiindcă fiica aceea târzie avea să fie portul sigur al tuturor neliniştilor trecute, cea mai mare mândrie a vieții lor, bucuria şi balsamul care avea să le aline bătrânețea. Mulțumesc, mulțumesc, mulțumesc.

Şi atunci a venit premiera cu *Il trovatore.*

Il trovatore

Primii Sampons locuiau în strada Manresa, deasupra magazinului deschis de bunic de cum venise din Molins de Rei. *Don* Gabriel însă a vrut să-i satisfacă o toană soției lui şi i-a cumpărat un mic palat vechi, cam prăpădit, din strada Ample, a făcut câteva reparații absolut necesare – şi mai degrabă insuficiente – şi s-a instalat acolo cu tot neamul. Casa era rectangulară, solidă ca o stâncă, avea mari balcoane din fier forjat spre stradă, tavane încărcate de muluri, o sală de bal unde nu avea să danseze nimeni şi chiar o intrare pentru trăsuri.

În casa aia a intrat Càndida ca noră după căsătoria cu Antoni Sampons. Încăperile ei, salon şi dormitor, dădeau spre stradă, erau una dintre cele mai vesele părți din casă, căci, situate la etajul doi, soarele le găsea cu uşurință când îşi urma drumul deasupra oraşului. Antoni îşi păstrase dormitorul, la acelaşi etaj, aproape de-al soției, se ştie de ce, dar în acelaşi timp separat prin câteva uşi, covoare şi cornuri ale abundenței. Ție ți-au dat, cum era normal, o cămăruță la subsol. Patru pereți murdari, nicio fereastră, o uşă cu balamalele rupte, un dulap şi o oală de noapte. Un patrimoniu subțirel, dar nici nu aşteptai mai mult.

Nu ți s-a schimbat deloc viața în casa din strada Ample. Zilnic, la nouă jumătate dimineața, urcai scara făcând echilibristică cu tava. Pe ea un şervet din in, deasupra ciocolata – în ciocolatiera de porțelan alb –, coşulețul cu câteva felii de pâine şi o farfurioară cu fructe. Făceai o haltă de trei secunde la măsuța de pe palier ca să

bați la ușa de la camera domnișoarei, iertare, a doamnei Càndida. Două ciocănituri ușoare și imediat glasul ei îți dădea dinăuntru voie: „Intră, Auroreta, intră!” Și intrai într-o cameră în penumbră, cu tava în mâini și porțelanurile făcând cling-cling, lăsai totul pe masă, închideai ușa, trăgeai draperiile de la ferestre și lumina soarelui se revărsa peste mobile, peste covoare, peste tapetul de pe pereți. Doamna își lua micul dejun în pat – o doamnă nu se poate scula de cum se trezește, evident – și începea pentru ea ziua, deși pentru tine începuse de ore bune.

Apoi îi alegeai hainele, îi periai pantofii, îi căutai șalul, o însoțeai la plimbare spre douăsprezece și, uneori, la slujbă sau la spovedanie. După-amiaza îi aduceai lucrul, gustarea, rozariul și celălalt șal, cel de lână, că atunci când soarele fugea prin ferestre era un frig groaznic. Seara o ajutai să se schimbe, îi periai părul, îi aduceai un pahar cu apă, îi țineai de urât, îi puneai sticle cu apă caldă în așternut. Càndida nu tăcea niciodată – alt lucru neschimbat –, deși uneori ai fi preferat să tacă, fiindcă uneori ce-ți spunea te făcea să roșești. Dar încă nu știai pe nimeni în stare s-o facă să tacă pe domnișoara Càndida.

— O, Aurora, noaptea nunții! Ar trebui toate fetele obligate prin lege să aibă una, chiar dacă n-au în gând să se mărite. De-ai ști câte am învățat în doar câteva ore! Câte surprize! De exemplu: tu știai că bărbații nu se pot stăpâni? Oricât de educați ar fi și-oricâte eforturi ar face, bieții, nu reușesc: pocnesc ca o bombă – bum! – sau poate ca să nu te sperii ar trebui să spun că stropesc ca o fântână, da, da, chiar așa, și-atunci se pare că-și pierd puterile și rămân ca amorțiți. Un timp parcă nu mai sunt ei: te privesc ca un huhurez, te-mbrățișează fără motiv, vorbesc în șoaptă și-i apucă o moleșeală… Trebuie profitat de clipele astea să le ceri ceva ce-ți dorești mult și nu-i ușor de obținut, fiindcă n-o să fie în stare să-ți refuze nimic. Nu merită să zici ce-ți trece întâi prin cap, ar fi păcat, trebuie să ai bine gândit ce-o să ceri când vine momentul. Și nu puțintel, mai ales dacă ai fost drăguță și a rămas satisfăcut. Fiindcă mărinimia o să-i fie cât fericirea pe care a simțit-o lângă tine. De-aia e important, foarte important, să fii bună cu ei, îngăduitoare, supusă. Mi-a spus și confesorul înainte de măritiș: „Mai ales, fata mea, fă tot ce-ți cere soțul tău, nu-i refuza niciodată nimic, chiar de nu-ți place și chiar de-ți este un pic teamă, fiindcă mai devreme sau mai târziu Dumnezeu te va răsplăti”. Și știi ce, Auroreta? Eu cred că de-aia am venit pe lume,

noi, femeile: să fim răsplătite de Dumnezeu pentru cum ştim să potolim urgența bărbaților noştri, să poată să se descarce de apăsare şi să trateze senini mia lor de afaceri zilnice. În timpuăsta noi ieşim puțin la aer să ne fălim cu dovada meritelor noastre, nu ştiu, o haină de blană, o berlină nouă, un inel frumos…

Sunt nişte animăluțe nostime, bărbații, nu m-aş fi gândit niciodată! Au trupul foarte altfel decât al nostru, ştii? Au chiar o bucată care se zbârleşte când o priveşti (şi mai mult dacă o atingi) şi se face un fel de ciupercă din aia cu pălărie roşie. Nu face fața asta, femeie, că nu-i pe vecie schimbarea şi cred că nu le face rău, dar un pic de nelinişte cred că da. Ştii ce zic eu? Că mare noroc avem să fim dintr-o singură bucată, noi, femeile. Nu trebuie să trecem prin spaime de-astea. Doar sarcinile, dar astea-s un dar de la Dumnezeu.

Am încercat să-ți explic cât am ştiut de bine, dar ca să-nțelegi ce vreau să spun ar trebui să-ncerci. Nu, nu te speria, de parcă ți-aş spune nu ştiu ce. Ce ai tu de pierdut? Nu eşti măritată şi din câte ştiu nici n-ai vreun pretendent, cine să-ți ceară socoteală? Nu crezi că e o prostie să te păstrezi pentru cineva pe care nu-l ştii? Şi nu contează ce zic popii în cazul ăsta, că ei fac ce vor când le convine sau crezi că ei se abțin de la plăcerile trupului? Păi dacă nici Domnul nostru Isus Cristos n-o făcea? Auroreta, iubito, de ce faci figura asta? Hai, fato, chiar nu mori de curiozitate? Mi-ar plăcea să te văd, pe tine cu un bărbat ca tine, prin gaura cheii. Mi-ar plăcea să ştiu ce fac bărbații care-s altfel decât Antoni, cât sunt de grosolani sau de sălbatici, o, ce plăcere doar la gânduăsta! O să mă laşi să mă uit? Nu, sigur că nu! Nu ştiu de ce-ți cer şi-apoi pe cine-am găsi să vrea să se culce cu tine? Dar începe sămi fie clar, Aurora, ca să-i înțelegi pe bărbați nu-i de-ajuns să cunoşti unul. Şi eu vreau să fiu expertă în domeniul ăsta! Cu unul nu-i de-ajuns nici pentru început. Nu te uita aşa la mine, parcă eşti fermecată! Ce-mi place să te sperii, fato, şi ce uşor e! Te sperii din orice, Aurora, la vârsta ta, şi încă n-ai învățat nimic. Noroc că mă ai pe mine să-ți explic tot, nu-i aşa?

Ciocolatiera era acolo de ani de zile, dar domnişoara Càndida te-a pus s-o scoți din vitrină şi ți-a cerut s-o speli bine cu apă şi săpun.

— Se pare că n-a fost de mult folosită. L-am întrebat pe Antoni dacă pot s-o iau eu şi ştii ce mi-a spus? A zis că tot ce e-n casa

asta e al meu, să folosesc tot ce vreau. Frumos, nu? Şi nu crezi că-i perfectă pentru ciocolata de dimineaţă? Mâine o inaugurez.

Cât o spălai, ţi-ai dat seama că nu era o piesă oarecare. Fineţea porţelanului, forma liniilor delicate, ciocul înalt şi mânerul generos, în formă de fundiţă. La bază era scris ceva cu litere albastre, în franceză sau italiană, n-ai fi putut spune. Morişca se pierduse, dar ai găsit alta la bucătărie de aceeaşi mărime. O ciocolatieră fără morişcă aminteşte prea mult de un copil cu gura căscată, e inacceptabil. În plus, ciocolata trebuie amestecată, dacă nu, e jale. Păcat de ciobitura aia aşa urâtă de pe cioc. Ai pipăit-o cu vârful degetului. Argila era aspră, neplăcută, îţi amintea de viaţă, dar doar câteodată. Te-ai auzit spunând: „E o ciocolatieră superbă. Un pic ciobită – ce păcat –, dar nu contează”.

Ai întrebat-o pe domnişoara Càndida ce scrie.

— E în franceză, Aurora, ţi-a explicat. Uite, zice: „Aparţin doamnei Adèlaïde a Franţei”.

— Şi cine-i doamna asta? ai zis uimită.

— Nu ştiu. Va trebui s-o-ntrebi pe soacra mea. Aurora, fii drăguţă şi nu-mi mai zice *domnişoară.* Acum sunt *doamna* Càndida. Sau *doamna* Sampons, dacă preferi.

Dar nimic, ‘ie chestia cu doamna nu-ţi ieşea, şi chiar erai atentă.

Soacra v-a lămurit imediat misterul.

— Ciocolatiera, zici? Sunt ani de când e aici! De-ar vorbi, ţi-ar povesti istoria întregii familii. Nu ştiu exact de unde a apărut, că bărbatul meu nu mi-a spus niciodată. Am scos-o din găleata de gunoi, mă crezi? Magazinul era foarte mic, încă nu mărisem afacerea. Şi noi eram foarte tineri, abia căsătoriţi. O fi fost darul cuiva, n-am încercat niciodată să descopăr. Crezi sau nu, eşti primul om care întreabă.

În ciocolatieră încăpeau trei ceşcuţe. Domnişoara Càndida, adică doamna Sampons, avea obiceiul să mai bea şi-a doua ceaşcă, dar aproape niciodată pe toate trei. După ce o ajutai să se dea jos din pat, o pieptănai, îi alegeai hainele, iar ea vorbea, vorbea.

— Duc tava, domnişoară?

— Iarăşi, Auroreta! Cum să-ţi spun? *Doamnă!* Acum trebuie să-mi zici *doamnă!* Dacă te-aude domnul Antoni?

Când domnişoara – adică doamna – îţi spunea, te retrăgeai şi duceai serviciul de mic dejun la bucătărie, unde aşteptai prilejul

să te ascunzi o clipă în cămară să scurgi puțina ciocolată rămasă în porțelan. Era atât de bună, că te-nfiorai de plăcere şi asta deşi trebuia să te grăbeşti să nu te prindă nici Enriqueta, bucătăreasa, nici Quima, intendenta, amândouă de-alea care nu stau locului o clipă, apar dintr-odată din cine ştie ce întuneric, ca fantomele. Apoi spălai cu grijă ciocolatiera, atentă să nu se lovească de marginile tari ale chiuvetei, o ştergeai bine şi-o lăsai, bine aşezată, pe un raft lângă cămară, s-o ai gata a doua zi dimineață. Şi-n fiecare zi, la fel. Doi ani, patru luni şi douăzeci şi patru de zile, numărând-o şi pe ultima, când ai băut tu toată ciocolata.

Când a cântat pentru prima oară la Liceu, Augusto Bulterini a interpretat rolul lui Alvaro, din *La forza del destino,* într-una din serile când tânărul cuplu Sampons strălucea în loja familiei, invidiat de toți cei prezenți. Càndidei i-a plăcut mult opera, căci era dintre cele în care pe bărbați nu-i deranjează să moară pentru doamnele lor, iar ele îi iubesc veşnic cu un dramatism care le face să scoată triluri înalte, tot mai înalte, şi totul se termină mereu foarte rău (mai ales dacă e Verdi), aşa cum de ceva timp deja anunță trompetele orchestrei. A plâns cu foc când protagonista îi spunea dragostei ei „Te aştept în cer, *addio*” şi murea rostindu-i pe jumătate numele, nefericita, înjunghiată de propriul ei frate, ce lucruri se petreceau înainte şi ce bine că geniul are grijă să ni le amintească!

Despre tenor nu au vorbit aproape deloc. Avea un stil mai mult decât corect, era bine în rolurile de june-prim, deşi nu era atât de tânăr cum părea, i-a atras atenția domnul Antoni; să fi avut cel puțin treizeci şi cinci de ani. Domnişoara Càndida găsea că treizeci şi cinci de ani e o vârstă splendidă pentru un tenor, cu-atât mai mult pentru unul atât de bine făcut ca acel Bulterini, care se mişca pe scenă ca o felină şi avea un zuluf negru pe frunte, o plăcere să-l priveşti. Italianul a plăcut imprevizibilului public de la Liceu şi a revenit încă două stagiuni, de data asta ca protagonist în *Il trovatore.* Alegerea n-avea cum să fie mai pe gustul domnişoarei Càndida. Ai aflat într-o dimineață când o pieptănai în fața oglinzii de la toaletă.

— Ştii, Aurora? Lui Antoni i-a venit o idee de-aia de-a lui şi la inaugurarea noilor corpuri ale fabricii a vrut să dea o petrecere trăsnet. I-a pus pe toți la treabă, să arate bine locul, dar cu maşinăriile tatei vizibile, ca să se minuneze toți cât suntem de

avansați şi cât cheltuim. Invitații, o grămadă, erau de toate soiurile: politicieni, ziarişti, arhitecți, oameni de afaceri, directori de-ai concurenței – de la casele Ametller, Juncosa, Company, Farga, scriitori, oameni de teatru. Clar că acum Barcelona nu duce lipsă de oameni pentru o serbare atât de mare şi totul a fost cum era de aşteptat.

Ca să-mi facă mie pe plac, şi unora dintre invitații noştri melomani, Antoni a chemat compania care are mâine la Liceu premiera cu *Il trovatore*, să prezinte ceva. Impresarul a acceptat încântat şi-a mers totul şnur. Se serviseră de ceva timp gustările când şi-au făcut apariția muzicanții şi trioul din finalul primului act – cei doi îndrăgostiți de doamnă, ducele şi trubadurul, şi nefericita Leonora – şi i-au lăsat pe toți vrăjiți când au cântat chestia aia atât de frumoasă cu țipete şi amenințări, care se sfârşeşte când ea îi spune *„vibra il ferro in questo core che te amar non vuol né puó”*[22]. O, Aurora, ce emoție, poți să-ți imaginezi? Pe urmă a fost o pauză şi mai târziu artiştii au interpretat câteva arii. Domnul Bulterini, de exemplu, a fost fantastic, a cântat aia cu nu e nicio forță pe pământ să-l poată opri, ce bărbat! Ce frumos era şi cum l-au mai aplaudat! A fost o noapte de neuitat, într-adevăr! Aşa că, Aurora, după asta, toți o să aibă în cap ciocolatele Sampons şi când o să se gândească la ele, o să-şi amintească şi de muzică, cu cât gust era pregătit totul. Şi-o să se ducă vestea!

Dar mai voiam să-ți povestesc ceva. Înainte să-nceapă, ne-au fost prezentați personal. Toți au fost foarte amabili cu Antoni, la urma urmelor el era capul, dar mai ales a strălucit domnul Augusto Bulterini, văzut de-aproape şi nedeghizat m-a impresionat foarte mult. Aurora, nu ştii ce păr negru şi ondulat, puțin albit la tâmple, Antoni a avut pesemne dreptate, probabil se-apropie de patruzeci de ani. Şi ce privire fixă, îți taie respirația! Domnul Bulterini şi-a petrecut toată seara lângă mine, n-a avut ochi pentru nimeni altcineva. S-a conversat cu mine amabil – în spaniolă –, degajat, la fel de natural ca un rege sau ca un ministru obişnuit cu aşa ceva. Părea foarte mirat de tinerețea mea şi că-s căsătorită şi mamă a unui copil de un an şi-mi tot spunea ce lucruri i se păreau irezistibile pe chipul meu: ochii, nasul, gura, chiar şi urechile. Cum mi-a dat ocazia şi nici nu ştiam ce să zic, l-am întrebat dacă-i căsătorit şi ştii ce-a răspuns? A zis,

---

22 „Înfige sabia în inima care nu vrea şi nu poate să te iubească” (ital.). (N.tr.)

impertinent: „În clipa asta sunt liber, dar pentru cineva ca domnia ta, doamna mea, mi-aş lăsa aripile tăiate cu dragă inimă”. Ce crezi, nu te cruceşti? Ce îndrăzneală încântătoare, cu soțul atât de-aproape! De l-ar fi auzit Antoni, sigur l-ar fi pocnit, ce grozăvie! Şi de n-ar fi atât de bine-crescut poate chiar l-ar fi provocat la duel, până ar fi fost unul rănit sau – cine ştie – mort. Ți-nchipui, Aurora, ce s-ar fi putut întâmpla de n-aş fi fost atât de discretă? Cât de aproape am fost de un deznodământ catastrofal, ca-n opere? Dar nu contează, c-am ştiut să stau la locul meu. Am rămas acolo, prinsă în conversația cu noul Casanova fără să fac tam-tam. După ce a dat drumul prostiei cu libertatea lui, domnul Bulterini a zâmbit, un zâmbet înfiorător de viclean. Eu îi vorbeam întruna de Antoni, parcă să-i aduc aminte că-s femeie măritată, dar el nimic, făcea pe surdul, dă-i cu galanterii, de mă făceam roşie. Şi tot aşa până l-au chemat iar pe scenă, dar cât cânta tot cu ochii pe mine, şi-i străluceau cu îndrăzneala aia de speriat.

Cu-atâtea emoții, n-am putut să dorm toată noaptea, Aurora, doar cu gândul la privirea aia neruşinată, şi-acum tremur toată doar la gândul c-o să-l văd din nou pe scenă la Liceu, şi lângă Antoni, care nu ştie că e un escroc care vrea să-i ia nevasta. Mor să ştiu cu ce-o să-mi mai vină azi acest domn Bulterini, sunt pregătită pentru orice, că omul ăsta e un demon, Aurora, un demon care nu se potoleşte până nu obține ceva, de asta poți fi sigură.

Il trovatore a fost un succes. Bulterini şi soprana care o interpreta pe Leonora au fost chemați la rampă de opt ori. Chiar şi Antoni Sampons a avut cuvinte de laudă pentru cuplu, mai ales pentru el, că ştiuse să dea cel mai intens şi briliant Manrico văzut de el. Toți ştiau că Verdi şi Antoni Sampons nu prea se aveau bine, dar seara aia părerea a fost unanimă, nu era nimic de zis: fusese o seară mare.

Càndida rămăsese de-o vreme tăcută. Antoni a întrebat-o dacă nu-i plăcuse. A zis că da, mult, a fost fantastic şi şi-a lăsat mâna să cadă pe brațul soțului, să meargă acasă. Cât cobora scara de marmură, inima i-o luase la galop. Dacă închidea ochii, îl vedea pe Manrico privind-o de pe scenă cu aerul că vrea ceva de la ea. Ceva ce nu putea avea. I-ar fi plăcut să-l pălmuiască fiindcă o privea aşa, dar i-ar fi plăcut şi să-i ofere ce voia. Iar contradicțiile creşteau văzând cu ochii şi-o sufocau.

— Zici că ți-a plăcut? insista Antoni.

— Mult. Doar că în actul patru am ațipit un pic, ce păcat! Păcat că n-avem cum s-o mai vedem.

Antoni Sampons a strâmbat din nas.

— Mâine plec. Am bilet la diligența de nouă, spre Madrid.

— Da, sigur, a zis ea şi a lăsat tăcerea să umple de gânduri discuția.

— Ai putea, eventual, să-i ceri tatălui tău să te însoțească, a propus el, veşnic dispus să nu-i refuze nimic, oricât de mic, soției.

— Pot să mă duc şi singură. N-o să pățesc nimic.

— Singură?! Antoni s-a uitat la ea cu un amestec de fascinație şi orgoliu. Ți-a plăcut aşa mult?

Càndida a zâmbit.

— Perfect, deci nu mai e nimic de spus, a conchis el. La urma urmei, eşti căsătorită. Ştiu toți.

— O, Aurora, sunt într-o agitație, nu pot spune nimănui, de trei nopți nu dorm, nu mănânc, nu mi-e gândul la altceva. Vino, Auroreta, să mă asculți când mi-e mai greu. Tu mi-ai fost mereu alături, tu mă cunoşti mai bine ca oricine şi-o să poți să-mi spui ce să fac. Ți-aduci aminte de domnul Bulterini, cântărețul italian? Ți-am povestit ce lucruri îndrăznețe mi-a zis, la petrecerea lui Antoni de la fabrica nouă. Ei, a doua zi, a luat-o de la capăt, cu şi mai mare îndrăzneală. A trebuit să-l ascult, biata de mine, ce puteam face? Eram singură, a intrat în loja mea, a încuiat-o pe dinăuntru. O femeie n-are cum să înfrunte o situație ca asta dacă n-are alături un soț s-o apere. Nu poți să-ți închipui ce de prostii a trebuit să ascult, Auroreta... Că nu poate trăi departe de mine, închipuie-ți! Zice că de când m-a văzut nu se gândeşte decât la mine şi la clipa când o să se poată din nou bucura de compania mea. Numai adjective să mă ridice-n slăvi! Şi vorbeşte c-o grație, are un accent... parcă mă hipnotiza. Poate a făcut-o, nu sunt sigură. Dar ascultă, că asta nu-i tot. Vrea să plec cu el la Napoli, să-i fiu amantă. La Napoli, îți imaginezi! Şi amanta lui, eu! Omu-ăsta crede că suntem într-o operă! Zice că nu suportă să mă ştie în brațele altuia, că în sufletul lui e o furtună şi doar privirea mea i-o poate alunga. Şi-o fi, da, că mă priveşte-ntr-un fel care nu e normal! Cel mai rău nu e ce spune cu vorbe, cel mai rău e ce mă face să-nțeleg cu ochii. Mă vrăjesc, mă dezbracă, mă posedă. E cum te-ai uita la o fiară sălbatică. Înspăimântă. Te sperii, Aurora? Aşa-i că acum înțelegi de ce sunt atât de dată peste cap? Ce-ți

spun eu nu e de parcă aş fi moartă în viață?

Înțelegeai mult mai mult decât îndrăzneai să-i spui domnişoarei Càndida. Mult mai mult decât puteai digera şi decât ar fi vrut ea să asculte. Ți-ai cunoscut mereu lungul nasului, chiar şi când ea proclama sus şi tare că erați prietene şi de-aia îți cerea sfatul. Nu. Nu erați prietene şi nu puteați fi niciodată, prea multe vă despărțeau. Ce căuta domnişoara Càndida – şi înțelegeai şi asta şi nici asta nu puteai spune – era complicitatea ta la nelegiuire. Căuta s-o îndemni, s-o împingi, să-i eliberezi conştiința de vină. Tu însă nu-i puteai spune decât adevărul. Chiar şi unul îngrozit şi incomplet.

— Mata ațâți un foc foarte periculos, doamnă.

— Periculos, Aurora? Eu aş zice ucigător. Ştii ce mi-a făcut Augusto, ieri seară în avanlojă? Nu, mai bine nu-ți spun, nu vreau să te fac să te simți prost. Ți-am spus deja că eram singură şi a ştiut să profite. Se vede că are multă experiență, că e priceput. Când se uită-n felu-ăla la tine, parc-ar avea-n ochi venin. Un venin care încremeneşte, lasă victima fără apărare. Am devenit în brațele lui o marionetă, o păpuşă lipsită de voință, lăsată în vraja mâinilor şi cuvintelor lui. Da, Aurora, nu plânge, m-am lăsat sedusă de-un alt bărbat, dar nu sunt singura vinovată. Unde mi-era bărbatul când eu începeam lupta asta? A făcut ceva să evite ofensa? Să nu mă lase, poate, să merg singură la teatru? S-a gândit la ce mi se putea întâmpla? Nu crezi că nici n-a dat atenție? Şi desfrânatu-ăla ai zice că şi-a amintit că-s a altuia, că asta i-a oprit atacul? Clar că nu! A mers până la capăt şi m-a făcut nebună de tulburare. Şi-acum, acum nu ştiu ce să fac cu zilele fără el.

— Trebuie să îl uiți, ai zis, mai îngrozită ca ea. Ia în seamă sfatul prieteniei.

— Să-l uit, zici? Biata de tine, nu ştii despre ce vorbeşti. Crezi c-o să mă lase? Crezi c-o să fiu în stare? O să facă bărbatul meu ceva să reuşesc? Lui îi e gândul doar la călătoriile şi la maşinile lui. Ce ştii tu! Într-o bună zi o să vii la mine şi-o să fiu plecată. Plecată pentru totdeauna, Aurora. Ce simt nu poate fi spus în cuvinte. E ca o beție, doar de mine înțeleasă. Parcă destinul mi-ar fi arătat drumul. Iar destinul meu nu se poate împlini decât lângă… Nu vreau să-i mai rostesc numele, că mă arde uite-aici, pe dinăuntru. Trebuie să trăiesc pentru ce simt, Aurora, sau să mor.

Ce îngrozită ai fost! Doamna era nebună, nebună de tot. Nu-ți

da prin cap ce să spui, să faci. Te întrebai dacă trebuia să-i povesteşti totul domnului Antoni sau poate să te duci la familia Turull şi să vorbeşti cu *don* Estanislau şi cu *donya* Horténsia. Dar te opreai. Şi dacă era o închipuire de-a ei? O dorință ciudată, cum avea din când în când Càndida, ca atunci când voia să găsească un Don Giovanni care s-o facă să sufere? Poate nu trebuia să-ți faci griji.

Deodată ai văzut cum doamna stătea în fotoliu, sorbea ciocolata pe care i-o serviseşi, privea spre stradă, ofta şi zicea:

— Mi-aduci lucrul, Aurora? Vreau să brodez puțin.

Cât îi căutai gherghefull şi cutia cu ace, îți recăpătai răsuflarea şi-ți ziceai: „Sigur a fost o închipuire, pesemne n-a făcut nimic cu tenorul, sunt prostii de fată alintată”. Fiindcă, în adâncul tău, întotdeauna ai ştiut că ea, Càndida, doamnă sau domnişoară, fusese mereu aceeaşi: o fată răsfățată şi insuportabilă.

I-ai pus gherghefull în poală. Ea te-a întrebat:

— Te-aşezi să coşi cu mine?

Ai inventat prima scuză care ți-a trecut prin cap: aveai multă treabă la bucătărie, trebuia s-o ajuți pe Enriqueta să aleagă legumele şi să facă nişte prăjituri. A dat din cap că da, dar până să se-apuce de brodat, ți-a mai aruncat o ultimă privire, puțin pierdută şi tristă, şi a murmurat cu un firicel de voce:

— Cine a iubit o dată atât de mult să nu se căiască niciodată.

Ai lăsat-o lângă fereastră cu ciudatele ei melancolii şi te-ai dus la bucătărie să plângi de teamă.

La Traviata

Nu era o închipuire. Ți-ai dat brusc seama, cu groaza în suflet.

Îți aminteşti ca de un coşmar. Era 16 octombrie 1874. Domnişoara Càndida n-a răspuns când ai bătut de două ori în uşa camerei ei. Ai insistat, nimic. Ți-ai zis c-o fi avut o noapte proastă şi nu se putuse trezi. În ultimul timp i se întâmpla des să nu doarmă sau să se trezească în zori cu vreun coşmar pe care doar ție ți-l povestea. Ai hotărât să intri oricum, deşi nu-ți dăduse nimeni voie.

Camera era în penumbră. Ai făcut ce făceai de obicei: tava, uşa, draperiile. Soarele care scălda de multişor strada Ample era şi el cel de fiecare zi. Lucrurile se încăpățânau în rutina lor, prefacându-se că nu s-a întâmplat nimic.

Dar camera era goală. Şi patul nedesfăcut.

„Nu se poate”, ți-ai zis, şi toate vorbele pe care Càndida ți le spusese în orele şi zilele dinainte ți-au venit în cap ca o palmă zdravănă. „Nu, nu se poate.” Ai căutat-o prin toată casa, cu o nădejde care era deznădejde. Te-ai uitat prin locurile fireşti, de exemplu grădina, ca şi prin cele mai nefireşti, cele prin care nu călca niciodată, bucătăriile, camera ta. L-ai întrebat pe şofer dacă doamna îi ceruse vreun serviciu în dimineața aia. Nu, doamna nu-i ceruse nimic. „Şi ieri?” ai zis cu inima cât un purice. „Nici ieri”, a zis bărbatul, şi-a adăugat: „Dar ieri după-masă s-a oprit în fața porții o berlină”. „O berlină? A cui?” Şoferul s-a strâmbat. Adică: „Ce treabă am eu?”

O berlină. Inima-ți bătea iute. Nu erai inocentă, ştiai diverse lucruri, aveai bănuieli. Nu bănuieli, Aurora – acum nu puteai nega evidența –, aveai certitudini, nişte certitudini cât casa! Cum ai putut să fii atât de oarbă? N-ai crezut niciodată că domnişoara vorbea de-adevăratelea… Mereu ai crezut că vorbea să nu tacă, că în realitate nu era în stare de… Proastă, oarbă, surdă, Aurora! Aşa fuseseşi! Şi-acum te simțeai vinovată de parcă tu ai fi pus la cale trădarea.

Deodată ți-a venit în minte fetița. Mica Antonieta. Ai găsit-o în camera de joacă, pieptăna cu degetele o păpuşă, sub privirea adormită a unei slujnicuțe tinerele. Ai întrebat dacă *doamna* trecuse pe-acolo în dimineața aia. Nu ştii de ce, dar încă mai trăgeai speranță. *Aveai nevoie* de o speranță. Aveai în inimă o pojghiță neagră de tristețe.

Fata râdea, bietul copil, atentă la micile ei probleme. Slujnica ți-a spus: „N-am văzut-o”.

Aşa că din toată casa doar tu ştiai, Aurora. Doar tu. Acesta era nefericitul privilegiu rezervat slujnicei din flori, fiicei salvate ca printr-o minune a unei femei moarte. În dimineața aceea de octombrie ți-ai dorit să nu te fi născut, să nu fii nevoită să-l vezi pe domnul Antoni venind din călătoria de afaceri, întrebând de iubita lui soție, mirându-se că încă nu-i ieşise în întâmpinare şi, la urmă, nevenindu-i să creadă şi rănit de moarte încă viu, ascultând de la tine întregul adevăr. Un adevăr care te zgâria pe dinăuntru şi pe care acum îl purtai pe umeri de parc-ar fi fost un munte.

Într-o clipă ai prevăzut totul, ca o vrăjitoare care poate ghici viitorul. Oprită în fața patului nedesfăcut al doamnei, ai înțeles că era sfârşitul (rareori se identifică în viață cu atâta limpezime) şi că

nu era nimic de făcut. Oamenii ca tine nu țineți frâiele istoriei, voi doar le puteți îndura consecințele.

Ai răsucit cheia în broască pe dinăuntru şi te-ai aşezat la masa la care Càndida n-avea să mai vină niciodată să ia micul dejun. Ai despăturit şervetul de pânză şi ți l-ai pus în poală, cum o văzuseşi pe ea făcând de-atâtea şi-atâtea ori. Şi-apoi te-ai servit cu ciocolată. Trei ceşti întregi, tot ce era în ciocolatiera misterioasei Adèlaïde de France. Ai băut-o cu calmul condamnaților, privind în stradă. Nu era foarte dulce, dar era foarte fină. Când ai terminat, ai înfulecat pâinea şi fructele. Ai lăsat farfuriile lună.

Doar o secundă te-ai gândit că meritai.

Coşmarul avea trei acte, ca operele preferate ale doamnei Horténsia. În al doilea, domnul Antoni venea din călătorie. Dacă ar fi compus cineva un preludiu la sosirea lui acasă, ar fi început cu un adagio puțin tumultuos, ca, treptat, să treacă la allegro şi să se încheie într-un presto plin de tobe, din cele care pregătesc publicul pentru când lucrurile încep să meargă rău de tot. A, şi trompetele! Nu putem uita de trompete ca prevestire a destinului. Apoi ar fi urmat un duet – tu şi domnul –, în vechiul stil: întâi tu dădeai propriile explicații, apoi el pe-a lui şi doar în final cele două voci se uneau. Ar fi mers, imediat, o arie de un mare dramatism, cea a domnului Antoni, cu fiica în brațe, blestemând femeia care îi părăsise, ziua când se căsătorise cu ea şi pe tenorul napolitan care i-o furase. Ca încheiere, o *cabaletta* plină de furie în care el să făgăduiască lui Dumnezeu că i-o va consacra pe fiica lui, Antonieta, cu trup şi suflet, şi că o va creşte departe de amintirea sfâşietoare şi nocivă a mamei ei. Cortina şi aplauze.

În viață însă nimic nu e ca pe scenă. Tu mureai de frică aşteptând să se întâmple ceva, dar nu aveai curaj să mărturiseşti adevărul. Şi orele treceau după fuga ei. Trei zile de când Càndida nu mai era. În casă domnea o tăcere tristă. Veneau musafiri, îi auzeai urcând scările după intendentă şi apoi îi auzeai plecând. Domnul Antoni îşi lua acum prânzul în cabinetul său. Aveai puțină treabă, te plictiseai pentru prima oară în viață. Din când în când te duceai la Antonieta, ți-era milă de ea la fel cum îți era de tine. Te întorceai în cămăruța ta, vizuina ta, şi lăsai timpul să se scurgă ascultând zgomotele de la etajele de sus şi te întrebai: „Poate ar trebui să-i spun ceva domnului Antoni?” Şi plângeai de frică şi de furie.

— Aurora, te-aşteaptă domnii în salon, ți-a zis Madrona, vârându-şi capul pe uşa cu balamalele rupte.

Ai urcat imediat, îți tremurau mâinile de teamă, de nervi, de tristețe.

Domnul Antoni stătea în picioare în fața căminului. Mamă-sa, în fotoliu, lângă perdele. Cu o figură gravă, domnul Estanislau prindea mâna doamnei Horténsia, care părea că plânsese mult. Ți-au cerut să stai în mijlocul scenei, să te poată vedea toți bine. Domnul Antoni te-a întrebat dacă ştii unde e doamna Càndida.

— Nu sigur, domnule, dar îmi închipui.

— Ce-ți închipui, Aurora? te-a întrebat atunci.

— Nu mă puneți să spun, domnule! ai zis, cu vocea gâtuită de spaimă. De zile întregi.

— Spune-ne atunci motivul. De ce bănuieşti? Ți-a spus ea?

— Da, domnule.

— Vorbea cu tine despre domnul Bulterini?

— De câteva ori mi-a vorbit.

Doamna Horténsia a intervenit brusc, tulburată.

— Şi tu nu-i ziceai nimic, toanto? Nu-i scoteai din cap prostiile alea, nu-i spuneai că-i femeie măritată, mama unei fete?

— Ba da, doamnă. Dar nu credeam că domnişoara, adică doamna Càndida vorbeşte serios. Credeam că sunt închipuiri de-ale ei.

— M-a informat intendenta, a continuat domnul, că acum trei nopți te-a văzut ieşind din casă după zece, grăbită, trimisă de doamna, şi te-ai întors la unsprezece jumătate.

Ai observat cum inima-ți creşte, creşte şi-ți umple tot pieptul şi-o clipă ai crezut că o să mori acolo, pe loc, în fața domnilor. Câteva clipe pe ochi ți s-a aşternut un văl negru şi ai gândit: „Sunt pierdută".

— E-adevărat, Aurora?

— Da, domnule.

— Poți să ne spui unde te-ai dus?

— Să duc o scrisoare.

— Unde?

— La Liceu, la intrarea artiştilor, domnule.

— Cui trebuia să i-o dai?

— Servitorului domnului Bulterini, domnule.

— I-ai dat-o?

— Da, domnule.

— Ți-a spus doamna ce era în scrisoare?
— Da, domnule.
— Atunci erai pe deplin conştientă de ce făceai, tartore! a răcnit doamna Horténsia şi i s-a gâtuit vocea.
N-ai mai putut. Te-ai pus pe plâns ca un plod. Nu aveai aer. Poate c-o să leşini. Nu voiai, pentru nimic în lume. Nu voiai să-i superi pe domni, sub nicio formă.
— Domnişoara Càndida, ai bălmăjit, cu un fir de voce, doamna Càndida m-a păcălit.
— Cum adică te-a păcălit, ce vrei să zici, Aurora? Spune!
Doamna Horténsia țipa cum n-o auziseşi țipând niciodată, dar cel care impresiona cu adevărat era domnul Estanislau. Rămăsese tot timpul nemişcat. Mut, cu ochii fixați pe tivul perdelelor şi privirea tulbure. Se vedea că e viu doar fiindcă din când în când clipea.
— Biletul, ai răspuns, plângând cu sughițuri, descompusă, credeam că e un adio pentru totdeauna. Aşa mi-a spus. Eu am îndemnat-o să-i scrie.
— Spui adevărul? a vrut să ştie domnul Antoni.
— Da, domnule, vă jur.
— Nu jura, neam prost! a strigat doamna Horténsia. Şi nu plânge!
Te clătinai. Domnul Antoni a trebuit să-ți întindă brațul, să te sprijini. De n-ar fi fost el, te-ai fi prăbuşit.
— Mi-e rău, ai scâncit. Eu n-am făcut nimic. Doamna Càndida e încăpățânată. Nu m-asculta. Eu cred c-o să se-ntoarcă. Nu se poate să nu se-ntoarcă. Când şi-o da seama de ce-a făcut, o să se-ntoarcă. Sunt sigură.
Strigai ca o fetiță. Erai atât de nenorocită, că domnul Antoni a întrebat-o pe doamna Horténsia dacă eşti cinstită, dacă puteau avea încredere în ce spui. Şi doamna a răspuns:
— Aurora este o fată bună. O ştiu ca pe fata mea. Garantez pentru ea.
Lacrimile ți s-au oprit brusc. Ai rămas țeapănă în mijlocul adunării, aşteptând iarăşi să se întâmple ceva. Un ceas bătea de şase.
— Du-te, Aurora, a zis domnul Antoni, calm, cum fusese tot timpul. Tu n-ai nicio vină pentru ce s-a întâmplat.
Ai ieşit. Mergeai împleticită. Parcă nu era adevărat. Când coborai scara, ai auzit glasul doamnei Horténsia, se tânguia:

— De ce ni s-a-ntâmplat asta nouă? De ce?

Nu ajunseseşi la jumătatea scării, te-ai oprit. Mama domnului Antoni vorbea despre tine:

— Nu poate rămâne aici, înțelegeți, nu? Ar fi mai bine s-o luați. N-am putea s-o recomandăm cuiva după ce a făcut.

Doamna Horténsia nu te-a apărat, nu s-a apărat nici pe sine.

— Bine, a zis.

Bine: un biet fleac cât să schimbe cursul unei existențe.

Lucrurile tale erau curând strânse, încăpeau în aceeaşi valijoară pe care-o aveai când ai venit.

Când ai terminat, te-ai aşezat pe banca de la bucătărie, temătoare, aşteptând. Atunci ți s-a aprins în minte, ca un licurici, o idee proastă: ciocolatiera. Nu puteai să o laşi acolo, pe raftul de lângă cămară, nefericită. Şi nici n-o să-i ducă nimeni lipsa, după ce o să pleci. În casa aia erau alte probleme până să se întrebe ce s-a întâmplat cu ciocolatiera veche, ciobită. Cum se întâmplă în asemenea cazuri, o idee proastă a chemat alta şi imediat îți explicai ție însăți că, chiar de-ar căuta-o, o să creadă că o luase doamna Càndida şi era clar că n-ar fi putut demonstra nimeni. Avuseseşi o zi grea, inima îți bătea să-ți sară din piept şi era posibil, căci în bucătărie nu era nimeni şi nu se auzeau nicăieri paşii ca de soldat francez ai Madronei, cea veşnic peste tot, ce femeie antipatică! Brusc, ai făcut-o. Fără să te gândeşti, cum se fac lucrurile astea. Împinsă de-o dorință ciudată de-a poseda un obiect care pentru tine însemna mult mai mult: era parte a unui trecut încă foarte viu, dar deja îngropat. Ai înfăşurat-o într-o cârpă şi-ai pus-o pe fundul valizei. Apoi te-ai întors pe banca de la intrare şi-ai aşteptat să ți se potolească inima.

Domnii au mai rămas destul de mult în salon. Aveau de lămurit multe lucruri şi de luat câteva decizii dificile, dar necesare. Să o dezmoştenească pe domnişoara Càndida în favoarea Antonietei, de exemplu. Să discute despre clauzele concrete pe care să le cuprindă actul de separare, deja redactat de avocatul domnului Antoni. În document erau foarte clare două condiții importante: Càndida n-o să-şi poată revedea fiica până la majoratul fetei şi îi era total interzis să mai calce vreodată prin casa fostului soț.

Se pare că auzind ultima clauză, domnul Estanislau a şoptit, privind în gol:

— Bine-ar fi să nu se mai întoarcă niciodată.

După asta, era deja limpede că actul trei va fi teribil. Cam cum este la *Traviata* doar auzind preludiul părții a treia: povestea n-are cum se sfârşi bine, sub nicio formă, oricât ar vrea publicul.

Nu mai văzuseşi o mamă atât de disperată ca doamna Horténsia să şteargă amintirea fiicei ei, niciun tată atât de năpădit de ruşine de tot ce se întâmplase, ca domnul Estanislau. N-ai aflat niciodată care din ei doi a hotărât să scoată în curte mobilele şi toate lucrurile rămase încă în camera Càndidei, să le facă grămadă şi să le dea foc. Doamna s-a închis în camera ei, să nu trebuiască să vadă. Domnul Estanislau însă s-a aşezat într-un balansoar şi nu s-a mişcat până ce din foc a rămas doar jarul şi din jar cenuşa şi din cenuşă o amintire înghețată ce împietrea inima.

În timpul ăsta se legăna încet, cântând *„Bella figlia dell'amore, schiavo son de'vezzi tuoi”* şi lăsa amintirile să-i facă un rău din care n-avea să-şi mai poată reveni. A fost ultima dată când l-a auzit cineva cântând faimosul cvartet din *Rigoletto.* A doua zi, ca o consecință logică a tot ce se întâmplase, a pus să se închidă sala de muzică şi a mormăit:

— Tot ce am dorit în viață s-a întors împotriva mea.

Din când în când întreba: „Este ceva corespondență?” Îi dădeau scrisorile, le privea fără interes şi continua cu ale lui, tot mai absent. Nu mai ieşea – nu putea suporta figurile vechilor prieteni, nici tăcerile de circumstanță, nu putea să se prefacă –, încet-încet îşi pierdea dorința de a inventa noi maşini – „În lume sunt grămezi de maşini! De ce să mă mai deranjez?” – şi s-a închis în tăcerea lui de nepătruns. Domnul Estanislau se îndepărta cu fiecare zi tot mai mult.

Până când a venit accidentul vascular cerebral şi s-a îndepărtat de tot. De boala lui s-au molipsit încet-încet toate încăperile casei, care, ca el, îşi subțiau tot mai mult ființa. Cearşafuri albe au ascuns mobilele din sufragerie şi din salonaşul pentru fumat; masa din cabinetul domnului, cu tot feluri de planuri, schițe, formule şi comenzi împrăştiate, a fost încuiată cu cheia. Perdelele, covoarele şi tapetele care se schimbau de două ori pe an au rămas blocate într-o perpetuă iarnă.

Doamna Horténsia a dat afară tot personalul. Nu şi pe tine:

— Tu şi cu mine o să ne ocupăm de-acum de toate, Aurora, ți-a zis şi-a adăugat: Domnul n-ar vrea să-l vadă nimeni aşa. Nimeni, în afară de tine, care ai fost pentru noi ca o fiică şi, până la urmă,

ai să fii mult mai mult decât am crezut.

Bietul domn Estanislau, ce milă trezea! Un bărbat ca el, care fusese mare şi puternic ca un stejar, vesel ca o zi de primăvară, iute de gând şi de picioare, obişnuit să facă şi să desfacă fără să dea nimănui explicații, brusc se vedea condamnat să-şi petreacă ziua din pat în balcon, din balcon în pat, mâncând supele pe care trebuia să i le dați, doamna sau tu, cu o linguriță, fiindcă nu mai ştia nici să deschidă gura. Dacă-l priveai în ochi, întâlneai în ei anunțul morții. Acelaşi lucru se putea spune despre doamna Horténsia, care, din ziua când te-ai întors la casa din strada Princesa, s-a veştejit treptat, ca un fruct care se usucă la soare. Nu ieşea, aproape nu mânca, se îmbrăca numai în doliu, deşi în casă nu era niciun mort, şi, pe neaşteptate, a chemat avocatul şi i-a zis, fermă, dar cu un tremur în voce:

— Vreau să vând loja de la Liceu.

Rămăseseră mult în urmă timpurile când domnul Estanislau, cu un deget înălțat spre cer şi glas de zeu Wotan la final de *Walkiriile,* susținea orgolios:

— Întâi şi-ntâi vând casa, nu loja de la Liceu!

Nu ştiai care din ei doi era mai de plâns, el sau ea. Cel puțin domnul Estanislau nu era întreg, când şi când zâmbea ca un nebun lângă ferestre şi ducea o viață liniştită. Absentă, dar liniştită. Doamna însă nu ştia decât să plângă pe ascuns, când credea că n-o aude nimeni, şi repeta întruna: „De ce trebuia să ni se întâmple nouă asta? De ce ni s-a întâmplat asta nouă?”

Era trist să aparții decadenței ăleia prea timpurii. Mai ales pentru cineva, ca tine, care încă aveai atât de clare amintirile splendorii, timpul când mereu erau petreceri, noutăți, un du-te-vino de modiste, ceasornicari, avocați, prieteni veniți la o gustare, spălătorese şi călcătorese. Şi nopți de operă. Epoca în care se vorbea mult despre începutul stagiunii la Liceu şi cea mai mare problemă era că veşnic lipsea *Rigoletto.*

Domnul Estanislau a murit în scaun în fața ferestrelor, privindu-şi strada, inundată de soarele primăverii, cu zâmbetul acela de fericire îndepărtată desenat pe buze. Ai zice că n-a suferit şi că a părăsit lumea asta în pace. La înmormântare, la catedrală, s-a strâns o mulțime de lume. Doamna Horténsia părea o păsărică picată de sus dintr-un cuib. Antoni Sampons stătea în primul rând însoțit de micuța Antonieta, de doar cinci ani. Oamenii murmurau. În discuții apăreau cuvinte urâte, precum

„ruşine”, „trădare”, „târfă”, şi se făcea risipă de compasiune şi tristețe fățarnică. Antoni Sampons şi-a luat rămas-bun de la soacră în piață şi s-a întors acasă încetişor, cu fata de mânuță. Doamna Horténsia aproape n-a îndrăznit să îl privească în ochi.

În următoarea stagiune de la Gran Teatre del Liceu, prima fără *don* Estanislau, s-a cântat un magnific *Rigoletto.*

Nici nu ieşiseşi din casa Sampons şi deja îți părea rău. Tu nu eşti aşa, Aurora, îți spunea o voce micuță dinăuntru, cum te-ai încumetat? Să iei ceva ce nu era al tău ca şi cum ar fi fost. Să furi. Acesta era cuvântul potrivit: furt. Un cuvânt urât, din cele care nu-ți plac, Aurora.

Toate motivele pe care ți le dăduseşi, care te împinseseră să iei piesa de porțelan de pe raft şi să o vâri în valiză acum nu erau nicăieri. Le căutai înăuntrul tău şi nu răspundeau. Licuriciul ideii plecase şi el. Îți lăsase doar căința, vina, ruşinea de tine însăți.

Mereu ai fost puțin exagerată, Aurora, recunoaşte!

Înainte de a pleca din casa Samponilor, păzită de domnul Estanislau şi de doamna Horténsia, toți trei cu figuri de înmormântare, deja hotărâseşi ce trebuia să faci, chiar de n-o fi uşor. Nu te-a învățat nimeni, nici măcar vocea micuță (tăcea, trădătoarea), dar tu ştiai.

Să duci ciocolatiera acolo de unde o luaseşi fără aprobare. Asta trebuia să faci.

Cum? Nu ştiai, dar ghiceai că n-avea să fie uşor.

În prima dimineață din casa Turull, te-ai sculat devreme, în zori, şi ai înfăşurat-o în hârtie de mătase. Pachetul, rotofei şi înfăşat ca un copil mic, l-ai legat cu o panglică, şi ea albă. În semn de respect, ți-ai pus haine curate. Ai ieşit din casă când încă nu se luminase şi doar în jumătate de oră erai deja în fața porții din strada Ample. Îți bubuia inima când ai bătut cu ciocănelul în poartă. A venit să deschidă broscoiul de Enriqueta şi, cum te-a văzut, s-a schimbat la față.

— Ce faci aici? te-a întrebat. De ce te-ai întors?

— Am venit să aduc ceva.

— Nu ne interesează, a zis ea, fără să te lase să explici.

— Ascultă-mă! Nu-i al meu.

— De la doamna Càndida nu vrem nimic.

— Enriqueta, vrei să taci? Lasă-mă să vorbesc!

— Nu pot. Chiar nu pot. Enriqueta închidea poarta şi mormăia

înainte: Pentru Dumnezeu, Aurora, nu mai veni. Domnul a suferit deja mult. O să mă fac că nu te-am văzut.

Cu Madrona ar fi fost şi mai rău, ți-ai zis. Te-ai întors, ce puteai face? Îți ziceai: „Bine, Enriqueta, şi eu o să mă fac că nu te-am văzut".

Piesa din porțelan fin îți frigea mâinile cât vă întorceați amândouă acasă.

Apoi au venit zile de tăcere şi de ferestre care nu se mai deschideau niciodată. Ți-era frică să nu-ți moară doamna de durere, că abia de ciugulea câte ceva şi încet-încet îşi pierdea obiceiul de a vorbi. Şi într-o zi ți-a zis:

— Ia loc, Aurora! Şi-a pus mâinile încrucişate în poală, te-a privit într-un fel aparte, cu dragoste parcă, şi ți-a ținut un discurs la care nu te aşteptai: Peste câtva timp, o să mă duc să locuiesc cu o nepoată, am făcut nişte înțelegeri cu ea, m-am gândit la mine şi la anii care mi-au rămas. Nimic prea complicat, nu te gândi: am cumpărat nişte apartamente micuțe la Bonanova şi le-am pus pe numele ei, s-o răsplătesc fiindcă trebuie să mă îngrijească până la moarte. Ştii că nu de bani duc lipsă (patentele domnului Estanislau încă aduc mulți), bani am avut mai mult decât aveam nevoie eu singură şi decât puteam să cheltuiesc. Când plec, totul o să fie pentru Antonieta, singura noastră moştenitoare de când cu povestea cu fata. Problema e, Aurora, că nu vreau să-mi schimb viața fără să te las aranjată bine. Nu mi-aş ierta-o dacă ai sfârşi-o prost. Doamna a făcut o pauză, ți-a cerut să te-apropii mai mult. Vorbea cu greutate şi tot cu greutate o auzeai şi tu: Să ştii că mama ta a fost o fată bună. Să nu iei în seamă ce i s-a-ntâmplat, a dat peste un om rău, care se gândea doar la el. Nu mi s-a părut că-i porți mamei tale ranchiună.

— Nu, doamnă, eu nu port ranchiună nimănui.

— Ascultă-mă bine! Înainte să moară, i-am promis că o să am grijă de tine. Cred că n-am făcut-o prea rău. Nu mi-am călcat niciodată un cuvânt dat, niciodată în viața mea. Şi nu vreau s-o fac acum, să te las în voia sorții. Nu vreau să ai niciodată motiv să mi-o spui.

— Doamna Horténsia, eu nu m-am plâns niciodată, dimp…

— Lasă-mă să termin! A zâmbit uşor: Am vorbit cu prietenul meu, doctorul Horaci Volpi. Ți-l aminteşti? L-ai văzut pe aici de câteva ori. Era foarte bun prieten cu domnul Estanislau, le plăcea

să stea de vorbă cu o cafea în față până târziu, ce distracții! nu-i aşa? Important e că este un adevărat domn, un om din cei dinainte. Stă singur de câțiva ani, dar îmbătrâneşte şi are urgent nevoie de o menajeră, să-l rânduiască puțin.

— Să-l rânduiască?

— Să se ocupe de el, să-l îngrijească, să-i păstreze casa curată. O femeie tânără, dacă e posibil. (A făcut o pauză.) I-am vorbit de tine, Aurora. I-am spus că eşti fată bună, că-ți place munca. I-am spus şi ce i-am făgăduit mamei tale şi cum am vegheat asupra ta în toți anii ăştia. A înțeles şi cred că a fost mulțumit de recomandare. Te asigur că în casa aia o să te simți ca aici. Îți spun, Horaci e un bărbat cum nu mai vezi astăzi.

— Dar poate că n-o să ştiu să le fac pe toate… ai zis.

— Prostii! O să ştii. Nu mă face să mă simt prost.

— Nu, doamnă.

— Să fii acolo mâine la nouă. Uite adresa.

Ți-a întins o hârtie.

— Mâine?

— La nouă. Să fii punctuală!

Nu te aşteptai să fie atât de rapid.

— Da, doamnă.

— Aranjează-te! Pune-ți uniforma de in!

— Da, doamnă.

— Şi să nu întârzii! Nici să nu ajungi prea devreme!

— Nu, doamnă.

— Eşti mulțumită?

— Da, doamnă. Dar dumneavoastră cum o să faceți să…

— O, nu-ți face griji pentru mine. Eu mă descurc singurică. Şi-n plus, acum asta e obligația nepoatei mele, de-aia am făcut înțelegerea. Tu gândeşte-te la tine, Aurora, că eşti încă tânără. Ai nevoie de un loc al tău, acum, când aici s-a dus tot de râpă.

Ți-ai petrecut după-amiaza plângând. Acolo era casa ta, acolo te-ai născut, te-ai jucat când erai copil. Locul de unde ai plecat şi la care te-ai întors. Nu-ți intra în cap că ar fi pe lume altul. Şi ideea să slujeşti pe altcineva, un doctor, un bărbat singur, într-o casă pe care n-o cunoşteai, ți se părea îngrozitoare.

E drept că mai rău de-atât nu se putea. Se vedea de mult c-o să vină. Şi-n viață nu sunt preludii, nici intermezzouri, nici vreo orchestră care să-nceapă brusc să facă tărăboi să-l anunțe pe fiecare ce-l aşteaptă.

În viață lucrurile pur şi simplu încep şi se sfârşesc când vor. Şi, dacă nu te-ai pregătit, asta e.

Don Pasquale

Ai făcut totul cum voia doamna Horténsia. Uniforma de in, părul bine pieptănat, cu cărare perfectă, pantofii lustruiți, fața curată. Ai ajuns devreme şi-ai aşteptat să bată de nouă clopotele de la Santa Maria del Pi. Mai răsuna încă ultima bătaie când doctorul Volpi ți-a deschis uşa. Te-a privit cu ochii mijiți, cu fruntea încrețită şi ochelarii pe vârful nasului. Era într-un halat de mătase numai pete, iar părul vâlvoi îi făcea o aureolă cenuşie în jurul capului.

— Bună ziua, domnule doctor, ai salutat, cu o reverență drăguță. Sunt Aurora, sunt trimisă de doamna Horténsia, văduva lui…

— Intră, intră, domnişoară, te aşteptam. Prietena Horténsia mi-a spus că o să vii miercuri la nouă. Au, drace, e deja miercuri şi-a bătut de nouă? Păi dacă zilele zboară ca rândunicile toamna! Ia loc aici sau acolo, unde poți. Vin imediat, să mă pieptăn puțin. Cum nu credeam că o să primesc pe cineva… Pofteşte, pofteşte, te rog, domnişoară.

Din vestibul, ți-ai aruncat privirea spre salon. Nu era un salon, asta pentru început. Era plin de rafturi ticsite de cărți de sus până jos. În mijloc erau un covor, câteva scaune, un fotoliu, un lampadar… toate puse alandala, parcă abia descărcate de hamali. Pe scaune, teancuri de cărți şi hârtii, pe covor – slinos – un vraf de ziare, perdelele – cu tivurile desfăcute – se târau pe jos, câteva perne erau găurite, iar pe masa rotundă ai numărat şapte pălării – toate prăfuite! „Ce dezastru! ți-ai zis. Ca să cureți aici e de lucru săptămâni.” Din fericire, locuința nu părea prea mare. „E clar, dacă aşa-i salonul, cum o fi bucătăria?” te-ai speriat fără să faci un pas, rămasă în vestibul, cu picioarele lipite şi pardesiul încă încheiat.

— Poftim, poftim, domnişoară, ți-a zis doctorul, care-şi schimbase halatul (cel de-acum fără pete) şi-şi pieptănase părul pe spate. Oh, trebuie să mă ierți. Aşa-i că ți-ai dat seama că nu prea primesc vizite? Nici măcar nu-i un loc să te-aşezi, of! (A luat tot vraful de hârtii de pe un fotoliu şi s-a învârtit de câteva ori prin cameră. Cum nu găsea soluție, a sfârşit prin a-i da drumul în cămin, era aprins. Un val expansiv de cenuşă a zburat prin

cameră.) E, asta e! Măcar n-o să ne mai deranjeze.

Te-ai aşezat în fața doctorului, sforțându-te din răsputeri să ascunzi spaima pe care ți-o provoca situația.

— Sigur că doamna Horténsia ți-a vorbit frumos despre mine, a zis, aşezându-se şi el.

Îl fixai cu privirea, crezând că nu observă. Întâi, mâinile. Albe, cu pielea fină, cu unghiile îngrijite, brăzdate de vene albăstrii. Mâini de domn, aveai să zici mai târziu.

— Ei bine, domnişoară Aurora, doamna dumitale te-a păcălit. Sunt un dezastru. Acum trei luni, când a plecat ultima mea menajeră, mi-am zis că o să mă descurc. Da, ştiu că nu e ceva obişnuit, dar eu sunt un pustnic, ştii? Un bărbat singur, cu foarte puține nevoi, care-şi petrece ziua citind. De obicei mănânc în oraş, rufele mi le spală călugărițele de la Montsio şi nu trebuie să se deranjeze nimeni să-mi pună sticlele cu apă caldă sub cearşafuri. Dar nu, dumneata ai văzut deja, sunt mai nepriceput decât credeam. Horténsia îmi spunea, dar eu, încăpățânat, nu voiam să-i dau dreptate. Încăpățânarea e un alt mare defect al meu. Sunt încăpățânat, căpos, ce să faci! Nu-s în stare să trăiesc singur. Şi-acum, sărăcuța, dacă mata accepți, o să ai o groază de lucru. Totul din vina mea…

Doctorul Volpi era un bărbat înalt şi slab, cu un aer distins, pe care nu l-ar fi putut ascunde nici cel mai murdar halat din lume. Avea cincizeci şi şase de ani, pielea începea să i se subțieze şi părul îi încărunțea, dar îşi păstra corpul zvelt dintotdeauna. Un corp care-l făcea să arate, acum, când se apropia de iarna vieții, mai atrăgător decât fusese vreodată în primăvară şi vară.

— Nu ai nicio întrebare? a zis.

Aveai câteva. Le-ai ordonat după importanță, de la cea mai mare la cea mai mică.

— Aş vrea să ştiu de ce a plecat fosta menajeră, ai început.

— Ai dreptate, Aurora, ar fi trebuit să-ți spun. Biata Joana era aici de patruzeci şi şapte de ani. Avea optzeci şi opt de ani, nu se mai ținea dreaptă. Uneori trebuia s-o ajut să-şi lege şireturile la pantofi, închipuie-ți. În ultimul timp stătea prost cu sănătatea. Într-o zi i-am zis: „Doamna Joana, ce zici dacă te-ai duce să stai cu vreo rudă care să te îngrijească?” A trebuit să-i repet de câteva ori, că nu mai auzea bine. Până la urmă a înțeles. „Crezi, domnule doctor? Şi dumneata ce-o să faci fără nimeni să-ți aibă de grijă?” Biata femeie, nu-şi dădea seama că în ultimul timp ea era

doamna şi eu menajerul. Casa asta era ca o *operetta* de Donizetti. Îl ştii pe Donizetti, domnişoară Aurora?

— Nu, domnule.

— N-are importanță. Lucrurile astea se pot totdeauna aranja. Pe de altă parte, mata pari foarte tânără. Pari a-ți lega singură şireturile.

Ai izbucnit în râs. Nu voiai, dar nu te-ai putut stăpâni. „Aurora, poartă-te cum se cuvine", te-ai certat.

— Da, domnule. Mi le leg singură. Şi am douăzeci şi patru de ani.

— Asta-i fantastic, domnişoară. Nu ştii ce uşurat sunt să aflu. Şi râzi cât vrei. Râsul ameliorează digestia şi lungeşte viața, nu ştiai? Am venit pe lume să râdem! Se spune doar: *cessa alfin di sospirar*[23], un adevăr atât de mare încât foloseşte la încheiat opere, închipuie-ți. Hai, hai să-ți arăt camera dumitale, lucrurile astea trebuie discutate înainte de orice, poftim pe aici, hai, apartamentul ăsta nu e nimic extraordinar, după cum poți vedea. M-am mutat aici când mi-a murit soția. Un bărbat singur nu are nevoie de-o casă mare. Casele mari s-au inventat ca să nu se certe doamnele. Cu soțul sau cu alte doamne. N-ai observat că în spații mici doamnele se ceartă mult mai mult? De-aceea, cu cât mai multe camere, cu-atât mai bine, ideea e să nu se întâlnească niciodată. Nu-ți face griji, e un rău pe cât de generalizat, pe-atât de lipsit de consecințe, ştii deja, *cosi fan tutte.* (A făcut o pauză, te-a privit.) Mă înțelegi, domnişoară?

— Nicio vorbuliță, domnule doctor.

— Aşa fac toate. Mozart. N-o ştii? E o operă bufă, ca *Le nozze di Figaro.* „Bufă" înseamnă că te face să râzi, dar fără să piardă din eleganță, eh! Cu Mozart ăsta totdeauna se râde cu eleganță. Uite, aici e camera. Ce zici?

Toată discuția asta avea loc într-un coridor îngust care din când în când o cotea brusc în unghi drept, de parcă arhitectul ar fi vrut să-şi ştie clienții într-un neîntrerupt joc de-a v-ați ascunselea. Camera era lângă bucătărie, dar dădea spre curte, şi intra puțin lumina zilei. Mai mult, era mult mai mare decât toate camerele pe care le avuseseşi. Avea un dulap, o măsuță şi un scaun şi, totuşi, rămânea loc să treci să deschizi fereastra. Singurul cusur era lumina. Cum nu dormiseşi niciodată într-o

23 „Încetează, în sfârşit, să suspine" (ital.). Text din opera *Cenuşăreasa* de Rossini. (N.tr.)

cameră luminată, ți-era teamă că n-ai să poți s-o faci. Totuşi n-ai stat pe gânduri:

— E foarte bună camera.

— Vor trebui cumpărate cearşafuri. Dumneata îmi spui cât costă şi-ți dau banii, a zis doctorul Volpi.

— Dacă nu vă deranjează, pot să mi le fac eu şi o să fie mai ieftin.

— O, ce spui! E fantastic! Da, da, fantastic! Atunci… ne-am înțeles, domnişoară?

— Mai încolo ce e?

Arătai cu capul spre un alt unghi drept al coridorului.

— A, evident. Poftim, poftim, aici e o sufragerie de care nu mă folosesc, mi-e de ajuns partea din față, mai caldă.

Şi doctorul ți-a arătat o sufragerie micuță, care dădea tot spre curte, unde erau teancuri de hârtii, patru scaune şi două tablouri atât de întunecoase, că nu se vedea ce înfățişează.

— Şi aceea este pesemne camera domniei tale, ai zis.

— Da, da, camera mea. Vrei să o vezi?

— Nu, nu. Nu-i nevoie. Poate ar trebui să-mi spuneți ce leafă îmi dați săptămânal.

— Cum să nu! Săptămânal! Foarte important, domnişoară. Spune-mi dumneata cât vrei.

— Doamna Horténsia îmi dădea în fiecare săptămână şase duros.

— Deci nu se discută. Doamna Horténsia este un exemplu pentru mine.

— Deşi mi-ar plăcea mai mult şapte sau opt. Acum s-au scumpit toate şi câteodată nu mi-ajunge nici de-o basma.

— Îmi place de dumneata, îmi place. Nici n-ai început şi deja vrei să-ți măresc leafa. Foarte bine. Şapte sau opt? Dumneata ce preferi?

— De s-ar putea opt…

— E cel mai înțelept răspuns. Deci nu se discută. Altceva?

— Acolo aveam şi o după-masă liberă. Joia.

— Cum spui dumneata.

— Şi aş vrea să am voie să merg la slujbă duminica dimineața.

— Du-te la slujbă, foarte bine!

— A, şi încă ceva.

— Să vedem.

Ai făcut o pauză temătoare, nu ştiai ce efect aveau să aibă

vorbele pe care urma să le spui. Totuşi ai continuat:

— Eu, domnule doctor… nu am pe nimeni pe lume. Vreau să zic nimeni care să mă apere. Am venit fiindcă mi-a cerut-o doamna Horténsia şi fiindcă mi-a zis că sunteți un cavaler ca pe vremuri.

— Aşa ți-a zis! Mamă, mamă… Ce recomandare!

— Altfel n-aş fi aici. Nu vreau să vă jignesc, dar dumneavoastră sunteți un bărbat singur şi eu o biată fată care niciodată nu…

— Nu mă jigneşti deloc! Dacă mata crezi că toți bărbații suntem nişte mizerabili, îți dau dreptate! Bine faci că nu ai încredere. Nu ştiu ce să-ți spun să-ți fie pe plac: toți lupii ştiu să se deghizeze în oi. Poate ai fi mai liniştită dacă punem un zăvor la uşa camerei dumitale? Crezi c-o să fie destul?

— Cred că da.

— Deci gata. Altceva?

— Doar când vreți să încep.

— Este posibil imediat?

— O să mă duc să-mi strâng lucrurile şi mă întorc mâine la ora prânzului. Bineînțeles, dacă vă convine.

— Domnişoară, mi se pare fascinant! Nu pot să spun decât da la tot!

Niciodată nu te-ai lăsat cu uşurință năucită. Dacă lucrurile erau mai grele decât păreau, te înarmai cu mai multă răbdare. Curățenia casei, de exemplu, nu trebuia făcută într-o zi, nu te obliga nimeni. Întâi şi-ntâi te-ai ocupat de ce era mai urgent: tivurile de la perdele, că arătau jalnic. Pentru hârtii te-ai gândit c-o să ceri sfatul doctorului, dar, cum nu voiai să-l deranjezi, le-ai făcut teancuri şi le-ai pus într-o ladă de lemn. Aşa ai putut să tragi covorul, că era murdar ca vai de el şi nu mai putea aştepta nicio zi. Ai găsit un loc şi pentru pălării, pe un raft din vestibul. Şi, ca să nu se murdărească puse direct pe lemn, ai făcut chiar tu un covoraş din pânză tivită cu o dantelă albă care atârna şi arăta foarte drăguț.

Când a văzut, doctorul a zâmbit încântat şi a zis:

— Cum se cunoaşte că în casa asta este iar o femeie!

Doctorul nu era deloc cărpănos şi nici nu se-amesteca în ce trebuia cumpărat. Te lăsa să faci şi să desfaci, ca atunci când i-ai spus că ai nevoie de trei pesete ca să faci huse la scaunele din salon şi să-ți cumperi cearşafuri şi ți le-a dat fără să pună

întrebări şi niciodată nu a vrut să vadă chitanțele. Era un om prea încrezător, oricare alta l-ar fi tras pe sfoară cum ar fi vrut. N-ar fi de necrezut ca bătrâna menajeră să-şi fi umplut bine buzunarele înainte să plece. Tu n-aveai s-o faci, fiindcă tu erai din altă plămadă.

Doctorului i se păreau toate bune, din prima zi, şi nu ştiai ce să crezi. Dezastrul ăla era un doctor? Doctor de ce? De praf şi de bunătate. Nu reuşeai să înțelegi de ce părea totdeauna atât de mulțumit, nici de ce-ți spunea „domnişoară”. Nu mai cunoscuseşi niciunul ca el. Tot timpul te surprindea, te deruta şi te lăsa fără cuvinte. Când credeai că o să-ți zică ceva, zicea exact pe dos. Făcea lucruri extravagante, de exemplu, să-şi facă una-două apariția în bucătărie ca să întrebe ce miroase atât de bine sau să te cheme de ziceai că dau năvală tătarii, c-a luat foc casa, ca să te-ntrebe ce zi e. Uneori petrecea douăsprezece ore citind în bibliotecă, nici nu ieşea. Alteori comanda o trăsură la nouă dimineața şi nu se întorcea până la miezul nopții. Nu ştiai să aibă poveşti cu fuste, nici copii nelegitimi. Nu primea pe nimeni acasă, dar din când în când cineva îi cerea ajutorul şi-atunci te punea să-l duci pe bolnav în bibliotecă şi-l întindea în mijlocul covorului. Nu ridica niciodată vocea, nu te certa. Nu-l văzuseşi încă supărat. Nimic nu-l făcea să-şi schimbe dispoziția: nici complicațiile politice, nici frigul iernii, nici căldura verii. Era un om liniştit, paşnic, diferit, şi viața lângă el era tihnită. Tu, evident, erai foarte mulțumită. De fapt, poate chiar *prea* mulțumită. De parcă desăvârşirea aia n-ar fi fost posibilă şi trebuia neapărat să ascundă vreun mister.

— Doar o viață avem, Aurora! Tu crezi c-ar trebui s-o risipim în lucruri neplăcute, de exemplu politica? Ducă-se naibii Bourbonii, carliştii, republicanii, federaliştii şi dezastru-ăla de rege italian care-a venit să joace aici teatru! Nu mă interesează niciun pic! Nu stric cuvintele pe-aşa-ceva!

Doctorul îşi făcuse apariția şi abia îşi scosese pălăria şi o lăsa pe masa acum curată şi liberă. Se uita la corespondență – pusă de tine într-un coşuleț de argint – cu o curiozitate calmă în timp ce-şi scotea mănuşile. Tu îi pregătiseşi o delicatesă, i-o aduceai pe o tavă, ascunsă sub un şervet.

— Mmmm... ce-i mirosul ăsta aşa plăcut? zicea, distrat, simțind aroma.

— Atunci, domnule doctor, ziceai tu, dacă nu vreți să vorbiți de

politică, despre ce discutați la întâlnirile săptămânale?

— A! Acolo vorbim doar despre lucruri care merită. Cele care fac din lume un loc plăcut de trăit! Îl priveai cu ochi mari, parcă să înțelegi ceva. El îți explica: Operă. Teatru. Poezie. Pictură. Arhitectură… A coborât puțin vocea: Şi doamne!

— Şi-s atâtea de spus despre astea? întrebai, căci, cu cât îți explica mai mult, mai încurcat ți se părea. Cum puteau sta o întreagă după-amiază vorbind despre aşa-ceva? Ce spuneau?

Te mişcai ca o gâză tăcută şi agilă. Ai luat pălăria şi-ai pus-o pe raftul din vestibul, pe covoraş, în rând cu celelalte. L-ai ajutat să scape de pelerină, ai împachetat-o cu grijă şi-ai pus-o pe canapea. Apoi ai îngenuncheat să-l ajuți să-şi scoată ghetele.

— Ți-ai face cruce, Aurora, ce discuții aprinse avem eu şi prietenii mei! Sunt sigur că isabelinii şi adepții arhiducelui Carol vorbeau mai calm, când amândoi voiau tronul Spaniei. Şi noi am declarat un război! Unul dintre cele mai feroce, Aurora! Masinieni contra gayarrieni.

Făceai o figură de „Ziceam eu că n-are cum fi opera subiect de atâtea discuții" şi te speriai puțin, căci nu ştiai nimic despre războaie, doar că nu-ți plăceau, fiindcă erau urâte.

— O să-ți explic tot, zicea doctorul. Dar un caz ca ăsta nu se poate lămuri cu mâinile goale şi gura uscată. Te-ar deranja dacă-l asezonez cu ce mi-ai adus şi miroase atât de bine de parc-ar fi fost pregătit de un înger? (N-ai zis nimic, atentă la şireturi. Ai zâmbit doar, timidă, în timp ce el vorbea înainte singur.) Ce-ar putea fi? Suc de nor din paradis? Esență de aripă de heruvim cu un singur ochi?

Te pufnea râsul când îl auzeai spunând prostiile alea. Părea mulțumit de tine.

După ce ai terminat cu ghetele, ai ieşit o secundă, discret, ca să te întorci cu halatul de mătase – acum curat, călcat, cu tivul cusut iarăşi – şi cu papucii. I-ai întins cordonul, să nu trebuiască să-l caute. El însă deja-l căuta şi o secundă mâinile tale şi ale lui s-au întâlnit. Ale lui erau fine, aşa le-ai simțit. El le-a observat pe-ale tale, reci ca doi peşti. Te-ai speriat. Ți-ai vârât mâinile în buzunare şi ți-ai îndoit degetele, de nervi. În obraji ți-a urcat o căldură de care te-ai ruşinat groaznic. Ce ți se-ntâmpla, Aurora? Avea nume ce-aveai? Ai fi îndrăznit să spui cu voce tare, chiar dacă doar pentru tine? Nu, bineînțeles că nu. Există emoții dificil de numit. Emoții pe care tu nu ți le puteai permite.

Doctorul s-a aşezat în fotoliu şi te-a privit aşa cum făcea totdeauna de când lucrai la el. O privire care, nu ştiai de ce, îţi amintea de tandreţea cu care domnul Estanislau o privea pe micuţa Càndida.

— Şi azi ai ghicit că o să ajung târziu?

Un zâmbet drept răspuns.

— Dumneata nu crezi că mă tratezi prea bine?

— Nu, domnule. Mi se pare că meritaţi din plin.

Şi ţi-ai plecat ochii.

Îţi plăcea să ai totdeauna o delicatesă să-i oferi şi nu te deranja să-l aştepţi până târziu. Erai mai liniştită dacă n-avea să se bage în pat cu stomacul trist că n-a mâncat de cine ştie când. După-amiezile, când te plictiseai, te foiai prin bucătărie printre cratiţe. În caz că doctorul venea acasă obosit de-atâta vorbit şi-avea chef să ia ceva să prindă putere. Şi, cum era pofticios şi pretenţios, unul dintre lucrurile care-i plăceau cel mai mult era ciocolata caldă de la Casa Sampons. I-o pregăteai cu un strop de scorţişoară, o linguriţă cu vârf de zahăr fin şi puţină apă, să iasă groasă. I-o serveai imediat pe o farfurioară, cu câteva feliuţe de chec şi-un pahar cu apă rece, fiindcă după ciocolată pofta de apă nu suferă amânare.

— Asta da ciocolată barceloneză bine servită! a zis doctorul când ai luat şervetul, ca un scamator care prezintă cine ştie ce minune.

— Da, dar azi este altfel, ai zis tu, mândră.

— Altfel, de ce?

— Gustaţi-o, să vedem cum vi se pare!

Doctorul o lăsa, ca de obicei, să se mai răcească şi între timp încerca să te facă să înţelegi povestea cu războiul operei. Se pare că erau doi cântăreţi – el le zicea tenori, dar ţie cuvântul încă nu-ţi spunea nimic – şi fiecare voia să cânte mai puternic, mai înalt, mai mult, mai des şi pentru mai mulţi bani decât celălalt. Pe unul îl chema Julián Gayarre şi era spaniol. Pe celălalt îl chema Angelo Masini şi era italian. Nu cântau niciodată împreună, căci fiecare din ei considera că vocea lui e prea fabuloasă ca s-o amestece cu a celuilalt, dar mai ales fiindcă ar fi ruinat orice impresar care ar fi vrut să facă cu ei contract. Barcelonei, căreia îi plăcea să fie mereu puţin contra curentului, îi plăcea mai mult Gayarre, dar încet-încet masinienii din rezistenţă – ca doctorul – câştigau teren şi-au obţinut curând ca tenorul lor să cânte o stagiune la Liceu şi

să-i lase pe toți cu gura căscată. Masinismul – zicea – era ca şi catalanismul: cum aveau dreptate şi asta era clar ca lumina zilei, mai devreme sau mai târziu aveau să găsească pe unul cu cap să recunoască, important e să nu pierzi speranța. Şi cu glasul încă molipsit de entuziasmul belic masinian, a adăugat:

— Aurora, ca să gustăm asta avem nevoie de încă o linguriță.

— Ce spuneți, domnule doctor?

— Încă o linguriță, Aurora. Nu pun pe limbă dacă nu mănânci şi dumneata.

— Nu, nu, domnule; ciocolata este pentru domnia ta. Asta ar mai lipsi! Unde s-a mai văzut?

— Nu zici că e o rețetă nouă? Să inventăm atunci şi o metodă nouă de servit. Ca doi vechi prieteni după o discuție obositoare. Hai, adu-ți şi mata o ceaşcă.

— Nu, domnule, nu se cade. Dar o să vă țin de urât.

— Nu, nu şi iar nu, Aurora! Nu mă întreci la încăpățânare – încrucişa brațele ca un copil supărat. Sunt încăpățânat ca un catâr. N-am de gând s-o gust singur. Mă duc eu să-ți aduc ceaşca…

Şi deja se ridica.

— Uf, ce om, stai liniştit domnule doctor. (Ți-a ieşit atât de poruncitor, încât şi pe tine te-a surprins.) Nu vezi că domnia ta nu trebuie să-mi aduci nimic? Poate-o s-ajungi şi să mă legi la pantofi, ca pe menajera cealaltă. Lasă, lasă! Trebuie să fac mereu cum vrei domnia ta.

— *Davvero*[24]? a încrețit din sprâncene cât tu te ridicai şi te duceai la bucătărie.

S-ar fi dus, eşti sigură. Doctorul o lua uneori razna şi-i treceau prin cap bazaconii de-astea. Nu-i cădeau galoanele să intre în bucătărie. Îi plăcea să adulmece ridicând capacele de la cratițe ca un copil răzgâiat. Nu găsea niciodată ce căuta şi lăsa în urmă un dezastru. Mai bine să nu-l scapi din ochi.

Te-ai întors din bucătărie cu instrumentele. Ceşcuța de cafea cea mai mică pe care ai găsit-o şi cea mai mică linguriță. Domnul era aşezat elegant în fotoliu, picior peste picior, dansând cu unul în aer în ritmul unei arii pe care o cânta cu glas scăzut:

Com è gentil

---

24 „Adevărat?” (ital.). (N.ed.orig.)

la notte a mezzo april!
E azzurro il ciel,
la luna è senza vel:
tutt'è languor
pace, mistero, amor![25]

— Ni se scofâlcesc tacâmurile, Aurora? – a întrebat văzându-te cu mititelele alea. (Alt râs pe care nu l-ai putut evita.) Şi de ce nu te-aşezi, omule? Aşa mănânci mata cu un prieten? Ce tristețe!

Nu ştiai cum să te aşezi. Alături, cu un picior în față, mai pe marginea scaunului sau mai pe mijloc... Ți-era ruşine să te vadă domnul mâncând. Nu mâncaseşi niciodată în fața cuiva ca el, de fapt niciodată în afara bucătăriei şi te simțeai atât de ciudat, atât de altfel, atât de necioplită, atât de nelalocul tău... Dar pentru nimic în lume n-ai fi vrut să-l superi şi te sforțai... Luai atât de puțin în linguriță, că abia de simțeai gustul ciocolatei şi deschideai gura ca o păsărică, de tot râsul. Dar doctorul nu râdea de tine, el făcea totul natural, cu uşurință. Până şi privirea aia țintă începea să ți se pară normală. Deşi uneori încă te făcea să roşeşti.

— Ei? Îmi explici noutatea? a zis

— Am făcut-o cu apă şi lapte, juma-juma.

A ridicat din sprâncene, surprins.

— Aaa...

— E ultima modă de la Viena şi de la Paris.

— Şi mata ştii lucruri de-astea, Aurora? Ai fost vreodată la Viena sau la Paris?

— Eu? Bineînțeles că nu, săraca de mine. Am citit într-o revistă străină de modă – ai roşit puțin, de parcă ai fi fost prinsă cu ceva rău.

— Ai dreptate! Uit mereu că ştii să citeşti, Aurora. Mata eşti puțin ciudată. Aşa că-ți cumperi reviste de modă străine.

— Din leafa mea, domnule. Şi doar din când în când, dacă fac ceva economii, că sunt scumpe. Sunt scrise într-o limbă străină, dar dacă tot citeşti şi uiți de cuvinte, ajungi să-nțelegi.

— Adevărat? – Sprâncenele nu coborau. Doctorul se uita la tine ca la un fenomen curios. – Păi, Aurora, dă-mi voie să-ți spun că

---

25 Arie din opera *Don Pasquale* de Donizetti: „Cât e de blândă / noaptea în miez de aprilie / Şi albastru cerul, / fără văl luna / totul este langoare / pace, mister, iubire!" (ital.). (N.ed.orig.)

sunt total de acord cu moda de la Viena şi Paris! Dumitale ți-ar plăcea să mergi în locurile astea?

— Bine-nțeles că nu! Ce să fac eu acolo, ca o momâie?

— Să mănânci ciocolată cu lapte?

— Ei, mănânc aici, ai zis tu şi-ai râs şi de râsul tău s-a molipsit doctorul care, când râdea, parcă era un bas-bariton, deşi tu nu ştiai şi râsul împreună chiar vă făcea să păreți doi vechi prieteni.

— Uite ce-i, Aurora, vreau ca începând de astăzi să incluzi revistele străine de modă în cheltuielile casei.

— O, nu, domnule doctor. Nu e nevoie. E o cheltuială de care ne putem lip...

— E o cheltuială obligatorie! Dacă nu, cum o să ştim dacă se schimbă moda ciocolatei la Paris şi Viena? Fă ce-ți spun, Aurora. Cumpără revistele de modă. Sau, şi mai bine: fă un abonament la revistă.

Dădeai din cap că nu, de parcă doctorul îşi pierduse mințile, de vreme ce-ți propunea o prostie.

— La Paris? ai întrebat, cu o octavă mai sus decât de obicei, atât de speriată erai.

— Unde-o fi, copile! Trimite şi gata. Pe numele dumitale, fireşte. Nu mă abona pe mine la o revistă de modă franceză.

Clătinai din cap, dar te lăsai convinsă. Era prea tentant, prea generos, ca să laşi să-ți scape. Îți încrețeai fruntea, foarte în rolul tău, dar tot nu-ți ieşea din cap cum de era posibil.

Omul ăla era ca lozul cel mare, care-ți picase nu ştiai cum. Ție, care n-avuseseşi niciodată nimic.

Te-ai mai întors de câteva ori la casa domnului Antoni cu ciocolatiera în brațe. Nu se deschidea uşa, dar în spatele vizorului apărea mereu mutra acră a Enriquetei.

— Iar? mormăia, doar când te zărea.

Ai observat că te privea insistent. Erai un pic mai împlinită. Arătai mai bine. Erai şi mai bine îmbrăcată, căci doctorul te lăsa să-ți faci singură hainele, nu te obliga să porți uniformă de-o culoare sau alta. Deşi tu ştiai cum ar fi trebuit să fie.

— Uite ce-i, Enriqueta. (Vocea îți suna mai sigură decât înainte.) E ultima oară când vin şi vreau să spun clar. Când am plecat din casa asta, după povestea cu doamna Càndida, am luat ceva care nu era al meu. Nici acum nu ştiu de ce am făcut-o, eram mai tânără, dată peste cap, nu gândeam limpede. M-am căit

mult, aproape chiar din clipa când am ieşit pe uşa asta. De-atunci vreau să dau înapoi ce-am furat şi veşnic dau de tine şi de figura ta scârbită, nu mă laşi să trec. Zic c-a venit timpul să punem punct, să ne lăsăm de fasoane, nu crezi? Ia, te rog, ciocolatiera şi gata!

Şi i-ai arătat pachetul, dar ea nu s-a arătat prea interesată.

— O ciocolatieră? a zis, cu o figură de parcă ar fi vorbit despre vreun monstru ieşit din fundul mării.

— De porţelan alb.

— Şi cine-şi aduce aminte de ea, Aurora? s-a strâmbat Enriqueta cu dispreţ. Îs zece ani de când doamna Càndida e dusă. Nu crezi că povestea asta n-are cap şi coadă?

— Nu contează. Ciocolatiera nu e a mea. Pentru mama domnului Antoni era ceva special. Sau cel puţin aşa mi-a spus, cu mult timp în urmă.

— Aurora, doamna e pe moarte. Îţi spun, nu-i momentul să răscoleşti rănile trecutului. Lucrul ăsta nu mai e al nimănui. De ce n-o păstrezi? E a ta mai mult decât a oricui, dacă te gândeşti bine. Te rog, nu mai veni! Avem multă treabă.

„Ale cui sunt lucrurile pierdute? Ale cui sunt obiectele pe care le-a iubit cineva, când acel cineva e dus pentru totdeauna? Vor ele să le păstreze un altul, să le aprecieze, să le considere ale lui? E vreun loc unde obiectele pierdute să aştepte să fie găsite? Au lucrurile nevoie de un stăpân sau sunt mai fericite în libertate? Pe cine face fericit libertatea? Nu-i mai bună certitudinea că aparţii cuiva?"

— Bine, Enriqueta. N-o să mai vin, ai zis uitându-te în altă parte.

Vizorul s-a închis şi iar te-ai trezit în stradă cu ciocolatiera în braţe.

Ai mers încet şi cam la întâmplare, prin labirintul de străzi: Agullers ţi s-a părut mai lată ca de obicei, pe Espaseria ai auzit bătaia clopotelor de la Santa Maria del Mar şi ţi s-a părut că ecoul îţi freacă obrajii, în goana lui, ca o săgeată, spre mare. Te-ai dus, ca o insectă care zboară spre lumină, la biserică. Ai rămas acolo o vreme. Locul ăla te fermeca totdeauna. Ai ieşit pe uşa dinspre Banys Vells şi ţi-ai continuat plimbarea liniştită până ce ai cotit la stânga şi-ai luat-o pe îngusta stradă Brosolí. Profitai de drum ca să-ţi pui puţină ordine în gânduri. Fiindcă şi în cap trebuie făcută din când în când curăţenie, trebuie aruncate vechiturile care nu-ţi

sunt de niciun folos şi şters praful de pe ce ai mai bun ca zălog. De nu, timpul acoperă totul cu acelaşi văl.

Strada Brosolí dădea în Argenters, chiar în fața intersecției cu Manresa, unde era magazinul Ciocolate Sampons. Te-ai oprit în fața vitrinelor, străluceau ca un Sfânt Potir şi erau pline ochi cu delicatese frumos aşezate pe farfurii şi platouri. Bețişoare de zahăr candel, parcă nişte capricii din gheață, caramele învelite în hârtie argintie, cornete cu cacao pentru făcut ciocolată, bomboane de toate felurile cu cele mai sofisticate umpluturi, totul pus în valoare de-o pictură cu o frumoasă şi foarte elegantă doamnă în biblioteca ei, bând o ceaşcă de ciocolată. Dedesubt scria: „Ciocolata Sampons satisface orice poftă.” Ochii-ți treceau dincolo de cutiile de culori şi mărimi diferite, pline de bunătăți din care nu gustaseşi niciodată. Din câte se vedea, marea noutate erau nişte bomboane pe care le numeau „gianduja”, care formau piramide lucioase într-o parte importantă a vitrinei, de parcă ar fi fost cheia de boltă. Mai încolo, înşiruite ca nişte soldați, erau tabletele de ciocolată. Mari, mici, mijlocii, de ciocolată neagră – *„a la pedra*” spunea pe ambalaj – sau de ciocolată cu lapte, o raritate, şi ea noutate. Nu se indicau prețurile, dar aveai ceva bani – ca de obicei când ieşeai – şi te-ai gândit c-o să-ți ajungă să cumperi ceva să-i placă doctorului. Ai împins uşa, a sunat un clopoțel. Mireasma te-a încântat. Ai fi rămas acolo, pironită, mirosind, dacă o voce de femeie nu te-ar fi întrebat imediat, toată miere: „Cu ce vă pot servi, doamnă?”

Doamnă.

Ai privit chipul celei care-ți vorbise. O tânără, pesemne nu mai mult de douăzeci de ani, cu ochi mari, zâmbitori. Nu se vedea după uniforma pe care ți-o făcuseşi chiar tu că nu erai doamnă, ci servitoare? De casă bună, asta da, şi norocoasă. Tânăra te-ar fi putut tutui dacă s-ar fi uitat mai bine, avea dreptul, dar a preferat să-ți zică: „Cu ce vă pot servi, doamnă?” Şi tu ai cerut ciocolată pulbere, s-o prepari groasă, cum îi plăcea atât de mult doctorului şi, profitând de ocazie, şi o tabletă din cea cu lapte. Vânzătoarea ți-a împachetat totul în hârtie de mătase, cu zâmbetul neşters. Cât ți le pregătea, te-ai uitat la nişte fotografii agățate pe pereți. Se vedeau bărbați tuciurii la piele care culegeau fructe de cacao din nişte arbori răsuciți şi strâmbi. Dedesubt, o plăcuță preciza: „Ciocolate Sampons. Plantații în Cuba”. Era şi un portret al domnului Antoni lângă un morman de păstăi de cacao puse la

soare la uscat. Eticheta: „Antoni Sampons la Santiago de Cuba, supraveghind uscarea recoltei din anul 1878”. Şi, mai încolo, o plăcuţă scrisă cu litere negre, foarte vizibile, care spunea:

CIOCOLATE SAMPONS
FIRMĂ FONDATĂ ÎN 1877
Produse premiate la toate concursurile
pentru calităţile lor nutritive.
Aprobate şi recomandate de
ACADEMIA REGALĂ DE MEDICINĂ ŞI CHIRURGIE
A ORAŞULUI BARCELONA
De vânzare în principalele cofetării şi băcănii.

— O pesetă şi şaptezeci şi cinci de centime, a zis tânăra şi te-ai grăbit să scoţi banii din buzunar şi să i-i pui în palmă.

Cât aşteptai restul, ai descoperit cum să faci ce încă nu făcuseşi. Ţi s-a părut logic, un fel de act de dreptate. Ai lăsat pe ascuns pachetul cu ciocolatiera pe un scaun de lângă tine, în faţa tejghelei. Vânzătoarea era cu spatele, iar scaunul nu se vedea din partea cealaltă. În magazin mai erau doi clienţi, dar nu erau atenţi: unul era ocupat să aleagă nişte bomboane de cadou, de parc-ar fi ales pietre preţioase. Celălalt, o femeie grasă, certa un copil care voia zahăr candel. Nu era niciun pericol. Ciocolatiera a rămas pe scaun, pe-o margine, suficient de ascunsă ca să nu-ţi zică nimeni nimic. O s-o găsească ei, când o să strângă, la închidere.

— Poftiţi restul, doamnă, să vă fie de bine. O să vedeţi cât de mult o să vă placă ciocolata, a zis tânăra.

Aşa deci, acum arătai a om care bea ciocolată? Aşa crezuse vânzătoarea, că o cumpărai pentru tine?

Ai împins uşa, erai deja în stradă cu marfa dulce în mâini. Ai scos un suspin de uşurare.

„Gata. Am dat-o înapoi. S-a sfârşit”, ţi-ai zis.

Şi te-ai depărtat cu pas sigur şi capul sus.

Ciocolatiera s-a întors rapid în mâinile tale, în viaţa ta, în conştiinţa ta de femeie cinstită, ca un animăluţ din acelea care se pierd pe străzi, dar în niciun minut găsesc drumul spre casă. Ţi-a dat-o vânzătoarea cu chip zâmbitor. Ca întotdeauna, te-ai dus la magazin să cumperi ciocolată pulbere pentru doctor, din cea pe

care o preparai cu lapte după moda de la Paris şi Viena şi aşteptai privind ambalajul caramelelor şi bomboanelor şi abțibildurile pe care le dăruiau cu tabletele şi le colecționau copiii. Când ți-a dat restul, fata ți-a zis:

— Aşteptați-mă o clipă, vă rog. A dispărut în spate şi s-a întors cu pachetul înfăşurat în hârtie de mătase şi cu zâmbetul care-o lumina totdeauna: Alaltăieri ați pus ăsta pe un scaun. Vi l-am păstrat, că eram sigură că o să reveniți.

Ai luat pachetul încercând să fii politicoasă.

— Mulțumesc, ai zis. Credeam că l-am pierdut.

— E la dispoziția doamnei, a zis ea.

Doamna.

Ajunsă acasă, ai pus pachetul în dulap. Acum chiar că nu ştiai când o să mai ai vreo ocazie să scapi de el. Sau dacă o să mai ai vreodată.

Anii zboară ca rândunica toamna, zisese o dată bătrânul lângă care trăiai fericită, fără să înțelegi. Dar câte nu zicea doctorul pe care tu nu reuşeai să le înțelegi. Uneori ți se părea că un comentariu făcut de el cu mult timp în urmă căpăta brusc sens. Câteodată trebuiau să treacă ani. Ca-n ziua în care te-ai uitat în oglindă şi ai văzut o femeie cu fața rotundă, cu un zuluf care-ți cădea pe frunte şi nişte ochi fără urmă de tulburare şi te-ai gândit: „Cum e posibil?”

Cum era posibil să ai treizeci şi nouă de ani şi să faci cincisprezece de când stăteai în apartamentul din strada Pi, unde la fiecare pas se vedea mâna ta, şi acum doctorul Volpi să aibă tot părul alb şi tu încă să-l asculți cu aceeaşi admirație şi aceeaşi teamă ca-n prima zi? Şi cum era posibil chiar şi acum, după atâta timp, să te facă încă să râzi şi să roşeşti?

Între cei patru pereți anii nu treceau sau treceau cântând mereu acelaşi cântec. Doctorul se închidea să citească sau pleca foarte devreme şi nu venea până nu se termina cenaclul – şi tu aveai pregătită o ciocolată cu pâine sau cu pişcoturi sau cu brioşe sau madlene… – şi-ți povestea despre ce vorbise cu prietenii şi bombănea că e frig şi e multă lume bolnavă şi-l ajutai să-şi pună halatul de mătase şi papucii şi apoi îți spunea: „Noapte bună, Aurora, sunt mulțumit că săptămâna viitoare la Liceu e premieră cu *Guglielmo Tell.* O, ce mult îmi place opera în franceză!” şi se ducea la culcare fredonând şi tu îi urai noapte bună, domnule

doctor Volpi, pe mâine, dacă vrea Dumnezeu!

După-amiezile citeai revistele de modă, veneau acum în fiecare lună, şi nu făceai faţă, sau ieşeai să dai o raită pe Rambla, era o plăcere să priveşti, atâta animaţie, atâtea cafenele şi teatre, apoi veneai acasă şi aprindeai lămpile şi-ţi ziceai: „Cum se poate să nu se întâmple nimic, dar anii să se scurgă ca apa printr-o sită?”

Bineînţeles, au fost şi spaime, ca în seara cu blestemata aia de *Guglielmo Tell.* Blestemată, să te ierte cerul, fiindcă doctorul a ajuns acasă mai devreme, descompus şi cu vesta albă pătată de sânge, cât pe-aci să mori de spaimă când l-ai văzut şi-ai crezut că-i rănit. Încă agitat, aşezat în fotoliu în timp ce-l ajutai să-şi scoată ghetele, îţi povestea că soţia librarului Dalmás îi murise în braţe, că nu putuse să facă nimic s-o salveze şi că nu fusese singura, că spectacolul morţii şi distrugerii fusese oribil. Şi explodase doar o bombă din cele două aruncate. A doua rămăsese prinsă ca prin minune în fusta soţiei avocatului Cardellach, deja moartă, Dumnezeu s-o odihnească, biata.

— O, Doamne! exclama doctorul Volpi, pe care-l vedeai pentru prima oară dat peste cap. Liceu n-o să mai fie niciodată ce-a fost, Aurora. Niciodată n-o să ne revenim după baia asta de sânge!

Brusc i-ai dat drumul pe covor celei de-a doua ghete. Acolo, îngenuncheată la picioarele doctorului, ai izbucnit în plâns. El a rămas mut, de spaimă, cu ochii la tine. Tu suspinai ca o fetiţă, plângeai în hohote, nu te mai opreai. Te gândeai: „De unde-a apărut deodată disperarea asta? Ce-i cu mine?” şi doctorul gândea acelaşi lucru şi-l speriau concluziile.

— Aurora! a zis, Aurora, ridică-te de jos. Ce ai, omule? Nu plânge în halul ăsta! Vorbeşte, fii drăguţă!

Şi te-a tras de-un braţ. Şi tu dă-i şi plângi şi-n loc să te ridici ai căzut de tot şi fusta ţi s-a umflat şi-ai rămas ca o ceapă mare pe covor. Şi el, tot mai surprins, mai disperat.

— Aurora, te rog, vrei să m-asculţi? Ce-i cu dumneata? Spune-mi ce ai. Plângi cumva pentru cei ucişi de bombă?

Când ai reuşit să te linişteşti puţin – doar puţin, fiindcă plânsul e încăpăţânat şi când începe nu vrea să se termine – ai mormăit câteva vorbe, doar cât să te-nţeleagă omul ăla.

— Atâta sânge… M-am speriat rău… Credeam… Dumneata păreai rănit… Sângele… Mulţumesc Domnului… N-ai păţit nimic… Ce frică mi-a fost!

Te-a ajutat să te ridici şi te-a privit în ochi.

— Aurora, copilule!… Dar atunci… Atunci, numai din cauza mea plângeai aşa? (Doctorul Volpi avea ochii umezi şi poate-i tremurau puţin mâinile, dar n-ai observat, prea ocupată cu propria tristeţe.) Ia loc, Aurora, ia loc, îţi aduc o batistă.

Şi s-a grăbit să iasă din salon şi te-a lăsat singură, privind cizmele, şi ele pătate de sânge, şi cu cât priveai mai mult sângele, cu atât suspinai mai mult la gândul c-ar fi putut să i se întâmple ceva şi, cu cât suspinai mai mult, cu-atât îţi venea să suspini şi cu cât te uitai la ghete… şi era un fel de a o ţine lângă, odată început, nu te mai opreşti.

Doctorul ţi-a adus o batistă şi o ceaşcă de ciocolată şi a încercat să te încurajeze cu vorbe ca pentru o fetiţă, pline de candoare, cum nu mai primiseşi. Pe urmă te-a pus să pleci în camera ta, să adormi tristeţea şi el a rămas singur, treaz, în fotoliul din bibliotecă, privind cărţile, martori ai atâtor lucruri din viaţa lui, de parcă le-ar fi cerut sfatul sau de parcă le-ar fi împărtăşit tristeţea. A chibzuit mult doctorul Volpi noaptea aia. Poate cum n-o făcuse niciodată, cel puţin când fusese conştient că o face. Când se lumina deja, şi-a zis că trebuie să doarmă puţin şi s-a băgat în pat.

Şi a dormit cu plăcere, fiindcă luase ceva ce aducea puţin a decizie.

— Aurora, trebuie să-ţi vorbesc despre o problemă. Poţi mata să iei loc aici, în faţa mea?

Bietul doctor Volpi! nu bănuia ce muncă îl aşteaptă. Dar de-ar fi bănuit, ar fi făcut acelaşi lucru, fiindcă era un bărbat din aceia încăpăţânaţi, când iau o decizie nu se împiedică de mărunţişuri.

Te-ai aşezat pe scaun cu picioarele lipite, mâinile în poală şi o cută în mijlocul frunţii. Îţi aranjai fusta. Păreai liniştită, dar obrajii îţi erau de culoarea trandafirului.

— Cum spui domnia ta, domnule doctor.

— Ăăă… de multe zile dau târcoale unei probleme care are legătură cu mata şi puţin şi cu mine, fireşte, şi cred că a sosit momentul să-ţi spun, presupunând că o să găsesc cum, căci pesemne ai observat că nu-s foarte sigur. Şi totuşi… dacă e să fiu sincer, oricum ai lua-o, mi se părea mai uşor în teorie, când repetam discursul înainte să te chem pe mata, problema e că acum nu ştiu nici cum să-ncep. Ce chestie, la vârsta mea!

— Aş putea să fiu de ajutor în vreun fel, domnule doctor? ai zis tu.

— Povestea e că e unul din lucrurile care nu se spun des, ştii? Chiar eu, la vârsta mea, m-am găsit în situația asta doar o dată şi data trecută a fost foarte diferit. Cred că nu-i dădusem atâta atenție. O, tinerețea, ce boală a conştiinței! Dar lasă, lasă, o să mă descurc. Ăăă... Aurora, mata probabil nu-ți aminteşti de câți ani eşti în casa asta.

— Din noiembrie 1877, ai răspuns şi cuta de pe frunte ți se adâncea.

— Atunci... – a calculat doctorul – nouăsprezece ani! Mamăăă, chiar că s-a dus repede timpul.

Nelinişţea ți-a țâşnit sub formă de întrebare:

— Se-ntâmplă ceva, domnule doctor? Să mă sperii? V-am supărat cu ceva?

— Nu, nu, nu, nu, Aurora, ascultă-mă, te rog! Nouăsprezece ani înseamnă timp...

— Şi douăzeci şi una de zile.

— Ăăă... ce vreau eu să-ți spun şi poate o să ți se pară puțin ciudat, aşa, deodată, e că în aceşti nouăsprezece ani şi douăzeci şi una de zile am fost omul cel mai bine tratat de pe pământ.

Ai zâmbit, flatată. În acelaşi timp însă, tremura cămaşa pe tine de teamă. Cuvintele alea aveau un uşor de recunoscut aer de rămas-bun, de închidere, de final de ceva. Se întâmpla ceva grav, începeai să vezi limpede.

— Domnia ta nu te simți bine, domnule doctor. Eşti bolnav?

— Bolnav? Nu, din câte ştiu. La vârsta mea, cel mai rău lucru care mi se întâmplă e că am vârsta mea. Nu te nelinişti, Aurora! Lasă-mă să vorbesc!

„Uşor de zis «Nu te nelinişti»”, gândeai. Şi tăceai şi strângeai din dinți şi-l lăsai să vorbească, dar el doar vorbea aiurea.

— Îmi place să cred că şi mata te-ai simțit bine în aceşti ultimi nouăsprezece ani în casa asta, a zis.

— Ai domnia ta vreo problemă? Ai intrat în politică?

— Dacă eşti amabilă să taci o clipă, Aurora... Ți-o cer atât de agresiv fiindcă, dacă nu taci, o să-mi pierd puținul curaj şi-o să te las cu misterul *ad aetemum,* ceea ce înseamnă mult timp.

— Nu, nu, pentru Dumnezeu! Tac.

Şi iar tăceai şi strângeai şi mai tare din dinți, dar îți era tot mai greu. O adevărată tortură.

— Îmi place să cred că ai uitat că ai lucrat pentru mine, că eu am fost stăpânul casei şi toate bazaconiile astea convenționale, că

de fapt am fost doi prieteni care s-au simțit bine povestindu-şi diverse lucruri şi bând ciocolată împreună.

Făceai nişte ochi cât cepele. Încă nu înțelegeai. Te dădea afară? Era pe moarte? Pleca în străinătate? Dacă martiriul este mai mult decât tortura, atunci începea să fie martiriu.

Acum te privea fix, aşteptând ceva şi tu nu ştiai ce aveai de făcut.

— Ai putea să-mi confirmi, Aurora, ce ți-am spus ultima oară?

— Sigur, domnule doctor. Cum era?

— Suntem prieteni?

— Nu, bineînțeles, domnule doctor! Dumneata eşti stăpânul şi eu menajera.

— Dar am putea să ajungem să fim?

— Nu! Ar fi o foarte gravă lipsă de respect din partea mea să mă consider prietena dumitale. Eu nu sunt egală cu domnia ta, ştiu foarte bine.

— Dar ți-ar plăcea să fim?

— Ştii, eu prieteni n-am avut niciodată. Ai văzut cum îşi pierdea forța, de parcă ce voia era un lucru imposibil. Şi totuşi ai continuat: După părerea mea, asta cu prietenii nu-i pentru oameni ca mine. Prietenii te împiedică să munceşti şi eu am venit pe lume să muncesc. Asta e.

Ți-ai încrucişat mâinile în poală, mândră de ce ai spus. Doctorul s-a încruntat, a rămas cu privirea în aer o secundă, descurajat, şi s-a frecat pe față.

— Nu, Aurora, nu mă descurc! E mai greu decât credeam.

Ai avut o tresărire de spaimă, de nelinişte, confuzie. Nici tu nu ştiai ce se întâmplă. Omul ăla nu era doctorul Horaci Volpi pe care-l cunoşteai tu şi cel mai rău era că nu ştiai de ce.

— Nu mă speria mai tare, domnule doctor, ai zis. Spune-mi odată ce-i cu dumneata. Vrei să-mi spui ceva, nu? Lasă-mă să te ajut. E de rău? O veste proastă?

— O, copilule, să dea Domnul să nu ți se pară aşa.

— Nu. Bine. Atunci… Atunci e o… altfel de veste?

— Exact.

— Ciudată?

— Foarte.

— Neplăcută?

— Nu neapărat.

— Pleci cumva din Barcelona?

— Nu, unde vrei să mă duc la vârsta mea?

— Eşti bolnav? O să mori?

— Sigur că o să mor! Dar nu mi-ar plăcea deloc s-o fac chiar acum.

Terminaseşi posibilităţile.

„Gândeşte-te, Aurora, ce poate să fie de este aşa tulburat? Ceva ce nu îndrăzneşte să-ţi spună, că i se sparge glasul de parcă ar fi ca un plod prins cu ceva rău?… M-am prins! E clar că e asta! Nu poate fi altceva."

— Atunci nu poate fi decât ceva legat de femei, ai zis.

— Eşti isteaţă ca o veveriţă, Aurora! a zâmbit doctorul uşor.

— Vrei să te căsătoreşti. Asta e, da?

— *Bravissimo!*

Dezlegarea problemei te-a dezumflat. Voia să-ţi aducă stăpână în casă! În momentul ăla, o stăpână însemna o lovitură, şi încă una mare! Acum trebuia să faci totul cum vrea ea, o să te năucească cu poruncile peste tot, o să vrea să ţină socotelile casei, o să schimbe lucrurile – puteai să-ţi iei adio de la revistele de modă, o să controleze de-a fir a păr cheltuielile casei şi-o să-şi umple buzunarele, clar! Căci dacă nu ca să-şi umple buzunarele, cine să vrea să se mărite cu doctorul Volpi, un bătrân de şaptezeci şi cinci de ani, cu o viaţă atât de searbădă, de la bibliotecă la cenaclu, de la cenaclu la loja de la Liceu? Sigur o femeie tânără şi deşteaptă… Dar, un moment! Cât de tânără? Dac-o să fii nevoită să suporţi o stăpână de douăzeci şi cinci de ani cu trup fraged şi faţă de porţelan fin, care să-ţi scormone toată ziua prin dulapuri, să ţi se urce sângele la cap? Sau şi mai rău: să-l vezi pe doctorul Volpi, pâinea lui Dumnezeu, cum umblă ca pe ace ca să-i facă pe plac unei tinerele profitoare! Sigur c-o să-i suporte toate toanele, că nu e-n stare să zică nu nimănui, şi-o să-şi piardă firea adevărată, căci e ştiut, puterea femeilor asupra bărbaţilor întrece orice s-a inventat vreodată, şi-asta chiar că nu te vedeai în stare să suporţi!

Te-ai ruşinat imediat de gândurile alea. Cine erai tu să gândeşti în felul ăla despre deciziile doctorului? Poate timpul ăla de privilegii ţi se urcase la cap, Aurora? Ai crezut că dacă o gură-cască de vânzătoare de la Sampons îţi zicea „doamnă" aveai deja vreo putere asupra lui? Ţi s-a făcut ruşine de tine şi te-ai certat în gând: „Aurora, e de necrezut, chiar ai ajuns să crezi că o să dureze veşnic? Şi-ncă zi mersi că douăzeci de ani ai dus-o ca pe

roze. Tu, venită pe lume singură-singurică. Tu, care nu meritai nimic”.

Între timp tăcerea creştea, devenea stânjenitoare. Doctorul Volpi respira greu de nelinişte şi de-atâta aşteptare, iar tu nu ştiai ce să spui, ce să faci mai departe:

— Uite ce-i, Aurora, gata! Nu mai pot! O să ți-o spun direct şi-o scoatem mai bine la capăt, nu crezi? (Ai dat din cap că da.) Aăă, Aurora… Aş vrea foarte mult să te căsătoreşti cu mine.

„Eşti rea, Aurora, eşti o femeie rea, un diavol. Ai gândit urât despre doctor. Ai murdărit cu gândul singurul om cu-adevărat bun pe care l-ai cunoscut. Şi singurul lucru care i se-ntâmplă e că, sărăcuțul, s-a țăcănit. A înnebunit. Uite cu ce vine acum! Să se-nsoare! Cu tine! Ah, să mori de râs! Dar fii atentă, că el o ia în serios. Fii politicoasă!”

— Nu, domnule doctor, asta nu se poate, te-ai auzit spunând, foarte fermă, absolut convinsă.

— Şi de ce nu? Nu suntem liberi, mata şi eu?

— Nu se poate fiindcă nu e bine. Domnia ta şi cu mine nu suntem la fel. Nu suntem liberi în acelaşi fel.

— A, nu?

— Nu, domnule doctor. Eu n-aş putea să fiu soția dumitale. Nu te-aş putea însoți nicăieri.

— Şi de ce nu?

— Fiindcă ar vorbi lumea, dumneata nu-ți dai seama!

— Deja vorbeşte. Prefer să vorbească fiindcă m-am însurat decât să umble cu tot feluri de prostii fiindcă nu mă însor. Nu ştiam că te afectează ce zice lumea, Aurora.

— Mă afectează dacă te vorbeşte de rău, clar.

— Ei, uite, mie mi-ar plăcea să le dau motiv să vorbească despre noi.

— Doamne fereşte! Nu, nu, nu, nu – dădeai din cap că nu, subliniind negările cu negări – nu te-ai gândit bine. E o toană. Nu-ți dai seama c-o să te considere smintit?

— Nu mă deranjează, să mă considere! Cât timp mata nu crezi…

— Nu, nu, nu, nu se poate, nu, nu, nu… (Şi iar dă-i din cap într-o parte şi-n alta.) Dumneata ți-ai pierdut mințile, domnule doctor. O să ştie că sunt menajera.

— Mă lasă rece!

— O să râdă de domnia ta.

— Da, de invidie.

— Ce aiureală! N-am auzit una ca asta în viața mea. Se poate şti de ce ți-a intrat în cap, acum?

Doctorul Volpi a scos un oftat. Lung, încărcat de mistere. Un oftat care ascundea peste o mie de motive pentru care voia ca Aurora să-i fie soție.

— Şi-apoi, continua ea, eu despre bărbați nu ştiu nimic. Niciodată nu... Eu niciodată... Sunt domnişoară, poftim!

— Măi copile, iar eu sunt văduv de aproape treizeci de ani. N-am fost niciodată un uşuratic. Cred că am uitat tot ce-am învățat vreodată. Dar ne-om descurca, nu crezi?

Şi tu:

— Nu, nu, nu...

— Uite ce-i, nu că nu-mi imaginez lucrurile astea, Aurora. Mie mi se pare că ai grația unei zeițe, Charis. Cu-atât mai mult cu cât eşti reală şi eşti aici, la mine acasă. Fapt e că atunci când mă gândesc la mata şi la mine într-un viitor împreună, la casa noastră, nu plăceri senzuale îmi imaginez. (Tu continuai negând fiecare expresie pe care o auzeai – „împreună”, „a noastră”, „viitor” – cu severitatea unei mame care îi interzice mezinului ei să facă o prostie.) O fi din cauza anilor şi fiindcă n-am fost niciodată un bărbat prea subtil, dar primul lucru care-mi vine în cap eşti mata întinsă în pat, lângă mine, cu mâna pe mâna mea, în aşternut. Şi mata râzând de ceva ce ți-am spus eu, în felul ăla, de pari un pițigoi, şi mata şi eu la Liceu bucurându-ne de ceva frumos, ca *La Sonnambula* sau *Aida,* şi mata cu mine plimbându-ne pe Rambla şi mata cu mine mâncând împreună ciocolată pe strada Petritxol. Asta-i ce gândesc şi, când o fac, leşin de fericire.

— Liceu! Asta-i acum, taci, taci, taci! ziceai tu. Domnule doctor Volpi, mâine o să-ți pară rău că mi-ai zis toate astea. Dar uite, nu-ți face griji, o să mă fac că n-am auzit nimic. Se vede c-ai muncit prea mult astăzi. Ştii ce-o să facem? Te duci la culcare. Chiar aşa! O să-ți aduc la pat o ceşcuță de ciocolată din aia care îți place dumitale şi-o să închizi ochii şi o să dormi, mă asculți, da?

— Bineînțeles că te-ascult.

— Deci aşa. La culcare, şi mâine o să vezi mai clar tot.

— Şi dacă mâine nu?...

— Nu, acum nu mai spune nimic, că nu e bine, domnule doctor. Mâine o să fie o nouă zi şi toate o să fie cum au fost. Hai!

S-o fi răcit şi sticla cu apă caldă pusă să încălzească patul.

Noaptea a fost lungă. Deşi nu voiai să te gândeşti, cuvintele doctorului Volpi îți veneau în minte, încăpățânate, iar şi iar, „frumoasă”, „zeiță”, „pițigoi”, cuvinte care n-ai fi crezut niciodată c-o să fie pentru tine, doar pentru tine, îți erau prea mari, dar îți plăceau mult. Îți plăceau aşa cum îți plăcea cum te privea doctorul, tonul vocii lui când îți vorbea de viitor, chiar şi venele albăstrii de pe mâini. În liniştea nopții, care întotdeauna face lucrurile confuze, ai încetat o secundă să crezi că totul era o sminteală şi te-ai întrebat ce-ar fi dacă…

„Ce-ar fi dacă…” Toate schimbările din lume, toate revoluțiile, toate cuceririle, tot ce merită efort începe întotdeauna când cineva se întreabă „Ce-ar fi dacă…”

Şi te-ai întrebat atât de intens, că a trebuit să te dai jos din pat şi să bei un pahar de apă, fiindcă dintr-odată ți se uscase gura. Şi cât erai în bucătărie, privind vrăjită ambalajul unei ciocolate, citind şi recitind „Ciocolata Sampons satisface orice poftă”, te-ai întrebat, pentru prima oară, ce doreai. Ce voiai. Ce ți-ar fi plăcut dacă te-ai fi născut într-o altă viață. Răspunsurile te-au speriat.

Când te întorceai de la bucătărie, ți s-a părut că-l auzi pe doctor murmurând un cântecel, ca întotdeauna, că-i plăcea mult să cânte. Ai tras cu urechea şi-ai recunoscut unul dintre cântecele italiene pe care le mai auziseşi şi alte dăți. Cânta cu o bucurie pe care n-ai înțeles-o. Ai dat din cap că nu, încă o dată, în noaptea aia încărcată de negări, şi te-ai întors în pat însoțită de vesela melodie:

La morale din tutto questo
è assai facil di trovar.
Ve la dico presto, presto,
se vi piace d’ascoltar:
Ben è scemo di cervello
Chi s’ammoglia în vecchia età;
va a cercar col campanello
Noie e doglie în quantità.[26]

---

26 Arie din opera Don Pasqnale de Donizetti: „Morala la toate-acestea /uşor este de găsit /V-o spun repede, repejor /Dacă vreți s-o ascultați. /Are minte prea puțină /cine bătrân se însoară /şi caută cu orice preț /probleme şi dureri cu carul” (ital.). (N.ed.orig.)

„Ştii ce-am auzit? Càndida Turull s-a întors la Barcelona.” Vestea ți-a dat-o doctorul, adică Horaci, când aşteptați, în lojă, să înceapă spectacolul *Tristan und Isolde.* La ieşire, el era atât de emoționat explicându-ți de ce sopranele lui Wagner trebuie să fie puternice ca walkiriile şi lăudând frumusețea cu care ştiuse să moară din dragoste protagonista din noaptea aia, încât tot drumul nu ți-a vorbit de nimic altceva şi tu n-ai îndrăznit să-l întrerupi cu întrebări.

Ai preferat să aştepți până a doua zi, în timpul orei tihnite de după micul dejun.

— Dumneata ştii sigur că este la Barcelona Càndida Turull, domnule doctor? Tare aş vrea să o văd, ai zis.

Horaci a făcut figura aceea nemulțumită:

— Aurora, până când ai de gând să-mi zici dumneata? Curând e un an de când ne-am căsătorit!

Dintre toate transformările din viața ta din ultimul an, aceea ți se părea cea mai grea. Adresarea! Cum se schimbă un obicei dobândit de-a lungul unei vieți? Cum să te ridici în rang tu însăți, dacă niciodată nu te-ai respectat?

— Dacă te tutuiesc am impresia că nu vorbesc cu dumneata, ai explicat sau poate te-ai apărat. Vreau să zic cu tine, Horaci, cu tine! Ai răbdare, te rog, şi-ți promit că o să încerc şi mai mult. Cel puțin în lume nu mi se întâmplă, nu? Dar nu te îngrijora, fiindcă, deşi îți spun dumneata, te iubesc la fel de mult.

Zâmbetul tău era atât de fermecător, încât îl dezarmai. Mereu sfârşea prin a-ți da dreptate. În plus, erai o elevă bună, mult mai bună decât crezuse. Învățaseşi într-un an mult mai multe lucruri decât în toată viața ta, de la cele pur mecanice – să mănânci langustă folosindu-te de un cleşte de argint – până la cele mai artistice – să dansezi un vals la dreapta, la stânga – sau tot şirul interminabil de norme şi convenții care trebuie cunoscute când te amesteci cu oameni care nu-ți iartă nimic şi te privesc cu lupa.

Înăuntru, slavă Domnului, îți spuneai, totul era mai uşor, deşi şi acolo se petrecuseră schimbări ultraimportante, evident. Acum doctorul, adică Horaci, nu mai lua cina singur pe măsuța rotundă. Iar tu n-o mai luai în bucătărie, nici la şapte jumătate. Mâncați în bibliotecă la nouă – oră de domni pe o masă în stil englezesc, aleasă chiar de tine în raionul de mobilă din marele depozit al firmei El Siglo, acoperită cu fața de masă făcută de tine.

Nici nu mai coseai la bucătărie sau în camera ta, ci aşezată într-un balansoar pe verandă, privind pe fereastră la lumea de pe strada Pi sau aşteptând să vezi că vine soţul ca să laşi tot, să ai ochi doar pentru el. Şi destul de des, după ce ţi-ai învins teama de a fi văzută de toţi, mâncaţi undeva, la un restaurant – Can Culleretes, Colón… – şi apoi vă plimbaţi şi vă uitaţi la vitrine şi tu râdeai pe sub nas şi-ţi acopereai gura cu mâna înmănuşată, fiindcă învăţaseşi deja că doamnele nu se opresc în mijlocul străzii şi nu se-apucă să râdă ca nebunele cu mâinile-n şolduri, aplecate-n faţă, cum ai fi făcut cu numai douăsprezece luni în urmă.

Nopţile – o, nopţile! – vă băgaţi amândoi în pat, împreună, puţin rigizi, fiecare cu opaiţul lui şi figura de circumstanţă. Doctorul, Horaci, îţi vorbea despre operă, Rossini, Donizetti, Verdi, Mozart, Wagner, Bellini… la început toate erau nume ciudate şi titluri complicate rău şi nu-ţi era uşor. El îţi cânta fragmentele lui preferate şi tu râdeai şi te oripilau atâtea istorii în care se puteau întâmpla de toate – o iertare, o răzbunare, o baie de sânge, trei nunţi deodată… –, dar totdeauna în ultima secundă din ultima scenă. Pasiunea cu care soţul tău vorbea despre toate astea îl făcea să pară mai tânăr, ochii îi străluceau de entuziasm ca unui copil şi râdea când i se stingea vocea fiindcă nu ajungea la acute şi tu îi puneai întrebări, foarte elementare, ca de pildă „Ce este o *cabaletta?”* sau „Atunci când ariile nu sunt triste nu mai sunt arii?”, iar el îţi explica de-a fir a păr, mulţumit peste poate că a trezit în tine interesul pentru unul dintre lucrurile atât de frumoase de pe lume. Şi în nopţile friguroase îi prindeai mâna pe sub plapumă şi-atunci el simţea o nevoie urgentă să sufle-n opaiţe. Şi pe întuneric – o, întunericul! – totul era mult mai uşor decât crezuseşi. El se purta de parcă ar fi fost în pat cu o regină şi nu-ţi era deloc greu să te laşi purtată, urmându-l fără să îi refuzi nimic, iubindu-l fără tam-tam şi fără cuvinte, dar din toată inima. Când te trezeai dimineaţa, cu grabă să-i pregăteşti micul dejun doctorului şi-n inimă o inutilă înţepătură, trebuia să te cerţi ca să-ţi aduci aminte:

„Aurora, neroado, acum altfel stau lucrurile, poate-ţi intră odată-n cap. Acum servitoare e Clara, e la bucătărie, pregăteşte micul dejun, şi tu eşti doamna casei şi eşti datoare să mai tândăleşti puţin în pat, să te ridici încetişor, să nu te ia ameţeala, apoi să-ţi pui halatul şi papucii de mătase şi să-ţi aranjezi părul

zece minute în fața oglinzii. Trebuie să o faci, chiar dacă crezi că zece minute au acelaşi efect ca jumătate de minut sau inimă-ți cere să mergi în fugă la bucătărie, să iei tava şi să pregăteşti ceştile, cafetiera şi farfurioarele. Trebuie să o faci pentru el, pentru doctor, adică pentru Horaci, ca să creadă că ai devenit deja o doamnă şi n-ai nicio grijă."

Şi-n timp ce gândeai aşa şi-ți periai părul negru bărbatul tău te privea mulțumit din pat, iar la bucătărie farfuriile şi ceştile făceau cling-cling anunțând că, într-adevăr, s-au schimbat lucrurile. Chiar dacă nu reuşeşti să-i zici *tu* doctorului – lui Horaci! – şi chiar dacă tocmai i-ai spus c-ai vrea s-o vezi pe Càndida.

— Ştiu ce-o să facem, ți-a zis soțul. Chiar doamna care mi-a vorbit de Càndida Turull ne-a invitat să-i vedem noua casă din pasajul Domingo, unde tocmai s-a mutat familia ei. Îi îndeplinim dorința şi-n treacăt abordăm subiectul, să vedem ce ne poate spune. E Maria del Roser Golorons, soția constructorului Rodolf Lax. O să vezi c-o să-ți placă. Nu ai de ce te teme, nu-i o cucoană din cele înțepate şi insuportabile.

Vizitele şi întâlnirile în societate încă te speriau. Horaci şi-a trimis cartea de vizită la casa din pasajul Domingo şi peste câteva ore o berlină aştepta în fața porții ca să vă conducă până la Passeig de Gràcia şi mai sus, în zona unde hotărâseră să se etaleze oamenii cu bani din oraş.

— Şi nu se satură să stea aşa departe? ai mormăit cât urcai.

— Când ai atâția bani, cred că nu te saturi de nimic, a zis doctorul.

Berlina a străbătut strada Pi până la Portaferissa şi-apoi a luat-o la dreapta, să urce la Plaça Catalunya prin Portal de l'Àngel.

— Iată-ne şi-n afara zidurilor, şi fără să dăm un ban! a zis doctorul, mulțumit, ridicând capul ca să amintească de nişte turnuri existente doar în amintirea lui. Iată o urmare a bătrâneții: se schimbă brusc decorul, scenariul şi dirijorul, dar tu vrei să continui în acelaşi rol.

Doamna Maria del Roser Golorons te-a impresionat. Şi ea părea o intrusă, ca tine, dar invers. O doamnă care se putea deghiza în fată în casă fără să atragă atenția, atât era de firească, deschisă, simpatică. V-a primit chiar ea la picioarele scării mari de marmură. „Atenție la abajur", v-a zis arătând spre o mulură a balustradei, prea încărcată după gustul tău. Ți-ai prins fusta, nici puțin, nici prea mult, nici să nu te împiedici, nici să se vadă

glezna, şi-ai urcat pe scară în spatele gazdei.

Vizitarea casei – obligatorie, dar plăcută – a început din curte, cu vegetație încă rahitică, şi a continuat cu salonul mare cu şemineu, biblioteca, camera de cusut şi camera de joacă a copiilor, unde aşteptau foarte sobri cei trei copii ai familiei, doi băieți care s-au prezentat ca Amadeu şi Joan şi o fetiță de un an care făcea primii paşi, Violeta. Ați salutat-o şi pe bonă, o anume Conxa. Apoi, la întoarcere, la etajul unu ați aruncat o privire rapidă cabinetului domnului Lax şi, la ieşire, v-ați oprit în fața unei cămăruțe de sub scară, încuiată, unde se afla minunăția admirată de toți vizitatorii. „Aici e telefonul!" a anunțat doamna Lax, cu o figură triumfătoare. Doctorul s-a interesat imediat de ciudățenie şi amfitrioana l-a asigurat că le este foarte util ca să vorbească cu responsabilii fabricii de la Mataró, să nu se mai deplaseze de fiecare dată. Horaci dădea din cap, da, şi repeta: „Sigur, sigur, Mataró..."

— Şi chiar vă aud cei din Mataró când vorbiți prin asta? ai întrebat.

— Te asigur, doamna mea, parcă am fi alături, a zis amfitrioana. Şi mie mi-era greu să cred, când am văzut paratrăsnetul ăsta!

Ciocolata vi s-a servit în salonul cu şemineu, o piesă sculpturală prea grandilocventă în opinia tuturor, cu excepția lui Rodolf Lax, care avea tendința să exagereze orice. Cu toate astea, doctorul, adică Horaci, a avut cuvinte de laudă.

— Dumitale îți place? a zis Maria del Roser sorbind din ceşcuța pe care i-o pusese în față camerista. Mie mi se pare o oroare, dar ce să fac, soțul meu hotărăşte!... Alaltăieri ne-a vizitat Antoni Sampons, ciocolatierul, şi lui i-a plăcut mult. De fapt, i-a plăcut atât de mult, încât l-a angajat pe sculptor să-i facă unul la fel în casa pe care şi-a cumpărat-o pe Passeig de Gràcia. Se pare că deja a început să o renoveze unul din arhitecții doriți acum de toți. Domènech i Cadafalch? Puig i Montaner[27]? Nu contează... O, Doamne! Dea Domnul să nu fie din ăştia care nu fac un perete drept! Dacă nu, biata Antonieta n-o să poată să atârne nici măcar un tablou, în viața ei. Că-s de groază!... Ştiți ce se spune despre marchiza de Vinardell, nu? Se pare că arhitectul i-a făcut nişte

---

27 Ironie a autoarei. Personajul combină numele a doi mari arhitecți modernişti catalani, Lluís Domènech i Montaner (1850–1923) şi Josep Puig i Cadafalch (1867–1956). (N.tr.)

pereți atât de strâmbi, că nu-i încăpea pianul cu coadă în sala de muzică şi, când s-a plâns, neruşinatul i-a zis: „Doamnă, învățați să cântați la vioară!” În ce hal am ajuns!

A fost perfect, doamna Lax a introdus tema, de care Horaci s-a agățat imediat:

— Apropo, Maria del Roser, aşa-i că alaltăieri domnia ta mi-ai spus că s-a întors la Barcelona Càndida Turull?

— Sigur, domnule doctor. Se pare că stă într-un apartament din Passeig de Bonanova, un cadou de la mama ei, sfânta aceea, care era cu gândul la toți. Noi o iubeam foarte mult pe doamna Horténsia, odihnească-se-n pace! Cred că nepoata îi seamănă mult, cel puțin la cât e de bună.

Doamna Horténsia a fost câteva minute în centrul discuției, pe bună dreptate. Toți trei ați vorbit despre ea cu dragoste, amintind de blândețea, de simplitatea şi de grija ei pentru alții.

— Eu doamnei Horténsia îi datorez tot ce am, ai zis, cu lacrimile atât de gata să curgă, că le-ai oprit cu greu. M-a tulburat mult moartea ei.

— Presupun, Horaci a spus tot ce tu nu te încumetaseşi să spui, că sunteți la curent că iubita mea soție s-a născut în casa Turull.

Maria del Roser Golorons a pus ceşcuța pe masă. Mişcările îi erau cordiale, fără maliție. Ca şi cuvintele:

— Sunt informată, domnule doctor. Permiteți-mi să vă spun că acum un an, când v-ați căsătorit, nu se discuta nicăieri altceva. A fost bârfa momentului. (A zâmbit, v-a privit întorcând puțin capul.) Oamenii nu suportă să fie alții mai fericiți ca ei.

— Atunci domnia ta ştii deja că interesul Aurorei pentru Càndida este foarte personal. Cum s-ar zice, au supt la acelaşi sân. Îi poartă o dragoste de soră.

Iar tu ai adăugat:

— I-am făgăduit doamnei Horténsia că o să am grijă de fiica ei, să nu cumva să pățească ceva. Dar nu ştiu dacă vreau s-o văd pentru doamna Horténsia sau pentru mine.

Maria del Roser Golorons era veterană a multe războaie. Când a auzit aceste cuvinte, a tăcut şi a strâns uşor din buze.

— Doamna Càndida nu te-a ajutat deloc să-ți ții făgăduința, dar e foarte nobil că totuşi vrei să o faci, draga mea. Spune-mi cum aş putea să te ajut.

— Am nevoie doar de adresă, dacă mi-o poți domnia ta da.

— Cum să nu. Dar îți dau şi un sfat, dacă-mi dai voie (Ai făcut un gest cu mâna, ți-a ieşit foarte convingător.) Să fii pregătită să nu ți se răspundă cu aceeaşi noblețe în sentimente.

Ce proastă reuşeai să fii! Încă îți părea rău să se vorbească rău de domnişoara Càndida. Doamna Càndida. Càndida.

— Cred că nu primeşte vizite, a continuat doamna Lax. Mi s-a spus că stă singură, aproape fără servitori. Se pare că are ceva legături cu Antonieta, că Antonieta e bună ca pâinea caldă, un om cu o inimă cât casa. Iar mama şi fiica s-au regăsit doar de câteva luni. Închipuiți-vă, sunt practic două necunoscute. De n-ar fi avut noroc cu fiica…

— Vrei să spui că…

Pe Horaci realmente îl tulbura povestea aia.

— Vreau să spun că, dacă domnişoara Sampons nu s-ar îngriji să nu-i lipsească nimic, n-ar avea nici ce mânca. Cântărețul acela, se pare, a lăsat-o baltă după ce a făcut-o să treacă prin câte şi mai câte. Nici cât a durat concubinajul nu se poate spune că ar fi tratat-o ca pe-o prințesă. În sfârşit… un dezastru, dar ce dezastru! Dacă s-ar scula bietul domn Estanislau…

Doctorul, adică Horaciu, a făcut un gest de neplăcere:

— Ce situație nefericită, a Càndidei Turull… a conchis.

— Chiar aşa, domnule doctor… Chiar aşa, a confirmat amfitrioana. Iată, cred că-l aud pe Rodolfo. O să se bucure că vă găseşte. Dați-mi voie să vă mai servesc cu puțină ciocolată. Şi să schimbăm subiectul, că pe soțul meu asemenea catastrofe îl afectează mult.

În pofida tuturor explicațiilor şi reținerilor, te-ai hotărât să te duci. Ai închiriat o trăsură să te ducă la Passeig de la Bonanova. Doctorul, Horaci, te-a însoțit. La intrare te-a întrebat din nou, pentru a nu ştiu câta oară în după-amiaza aia:

— Eşti sigură că vrei să urci singură?

— Sigură.

— Foarte bine. O să te iau de-aici peste o oră. Nu crezi că-i prea mult? Dacă nu merge bine?

— O să meargă bine, ai zis, nu-ți face griji.

Aveai în mâini un pachet. Hârtie de mătase îngălbenită legată cu o fundă albă. Amintea puțin de mumiile de animale care apar din când în când în mormintele antice. Ai bătut la uşă de două ori până să-ți deschidă un majordom sfrijit.

— Cum ați spus că vă numiți? te-a pus să repeți, cât îți cerea

să aştepţi într-un vestibul întunecos.

— Aurora. Soţia doctorului Volpi. Spune-i dumneata Auroreta, poate o să-şi dea seama mai repede.

Inima-ţi bătea foarte tare, ca atunci când erai o fetiţă şi doamna Horténsia te striga să-ţi tragă o muştruluială şi-ţi zicea că „prea multă trăncăneală”, că ţii fata de vorbă şi n-o laşi să înveţe. Ca atunci când la casa Sampons beai ciocolata rămasă pe fundul vasului, mereu cu teama că o să intre cineva în bucătărie chiar în clipa aia. Ca atunci când ai intrat în dormitorul Càndidetei şi-ai găsit patul nedesfăcut.

Auzeai voci la capătul coridorului. O discuţie. Pesemne Càndida cerea să i se repete numele. Poate că majordomul îi spusese că venise în vizită „o doamnă”. O doamnă. Biata Càndida n-o fi înţelegând nimic. Aşteptarea începea deja să devină prea lungă când majordomul s-a întors şi cu o voce leşinată te-a anunţat că vei fi primită.

Credeai că-ţi plesneşte inima până ajungi la capătul coridorului. Te-ai uitat în stânga şi-ai văzut figura dizgraţioasă a unui motan mare cât un tigru care făcea „Hrrrrrrrr”. Ai tresărit şi-atunci ai auzit un râs gros şi ai intrat în salon, unde era o canapea desfundată şi, pe ea, o femeie grasă ca o focă râdea şi-şi făcea vânt cu un evantai şi te fixa cu o privire împresurată de riduri.

— Aurora? a zis molfăind silabele, de parcă rostindu-ţi numele rar ar fi ajutat-o să creadă ce se întâmplase. Tu eşti?

Nu s-a ridicat, evident. Nici nu te-a salutat în vreunul din felurile în care ar fi salutat-o pe soţia unui doctor. Te-a privit un timp ca o bufniţă, cât, pironită în faţa ei, tu te lăsai analizată şi la sfârşit a zis:

— Ce rochie frumoasă! Ia roteşte-te!

O, de te-ar fi văzut Horaci rotindu-te în faţa ei! Cum s-ar mai fi înfuriat! Din fericire, erai singură. Până în clipa aia nu-ţi dăduseşi seama, Càndida era singurul om pentru care erai cea de totdeauna.

— Mamăăă! Ce schimbare! a zis.

— Pot să iau loc? ai zis, dar n-ai aşteptat răspunsul, pentru orice eventualitate.

Te-ai aşezat într-un fotoliu în faţa ei, de unde aveai o excelentă perspectivă asupra întregii camere, cu ea în mijloc, ca o Venus clasică.

Începeai să te întrebi de ce ai venit. Şi încă nu începuse conversaţia.

— De-ai şti dumneata ce mult am vrut să te văd! ai mărturisit, şi n-ai fost deloc surprinsă auzindu-te că-i zici dumneata. Nu ţi-a dat prin cap nicio clipă s-o tutuieşti: M-am gândit mult la domnia ta în toţi anii ăştia! Ce bucuroasă am fost să aflu că eşti aici!

— Cum vezi, Auroreta. Pământul se-nvârte…

— Cum te simţi?

— Cum vezi, Auroreta. Grasă şi bătrână.

— Nu vorbi aşa, că suntem de-o seamă, ai încercat să glumeşti.

— Deci eşti la fel de bătrână ca mine.

Majordomul a apărut brusc, ca o fantomă. Apariţia de rigoare ca să întrebe dacă doamnele doresc să fie servite cu ceva, dar în cazul ăsta Càndida a răspuns pentru amândouă:

— Nu-i nevoie să aduci nimic, a zis. Du-te şi dă de mâncare pisicilor, că aşteaptă cam de mult.

Docil, majordomul s-a înclinat, a zis „Da, doamnă” şi a plecat. Ţi-era puţin sete, dar n-ai îndrăznit să spui. Ai aruncat o privire în jur. Nişte cărţi, puţine, un teanc de reviste, o maşină de cusut şi un gramofon. Era primul pe care îl vedeai şi ţi s-a părut un bun pretext să o coteşti spre o conversaţie mai lejeră.

— E fantastic să poţi să asculţi muzică acasă, ai afirmat, arătând din privire aparatul, încă rar.

— Acum îţi place muzica, Aurora? te-a întrebat.

— Începe să mă atragă. Încet-încet.

— Bine faci. Lucrurile trebuie făcute cu încetul. Eu aproape nu ascult nimic. Muzica mă agită.

Pe masă, lângă gramofon, erau vreo şase discuri, fiecare în carcasa lui. Ţi s-a părut că poţi citi nume cunoscute: Wagner, Rossini, Puccini, Verdi. *Rigoletto's Quartet,* spunea singura goală, deschisă. Discul era pesemne pus în aparat, poate puţin înainte cânta. Dintr-odată te-a năpădit durerea imaginându-ţi-o pe Càndida aşezată pe canapeaua aia veche, singură sau cu o pisică în poală, în timp ce în gramofon cineva cânta *„Bella figlia dell'amore, schiavo son de'vezzi tuoi. Con un detto, un detto solo tu puoi le mie pene, le mie pene consolar”.* Cât tu gândeai aceste lucruri triste, domnea o tăcere totală şi mai grăitoare decât orice cuvânt. Atâţia ani şi niciuna din voi două nu găsea nimic de spus.

— Nu-mi povesteşti nimic? a zis Càndida arătând spre hainele tale.

Te enerva că vorbele îți ies pe un ton de disculpare, de comis ceva rău. Sunt oameni care transformă totul în rău. Până în ziua aia, nu te gândiseşi niciodată că şi Càndida era din acest soi de oameni.

— Când doamna Horténsia s-a dus să stea cu nepoata ei, m-a trimis la doctorul Volpi, ca menajeră. L-am slujit nouăsprezece ani, până ce mi-a cerut să mă mărit cu el. Şi, uite-aşa, a fost o nebunie, întâi i-am spus că nu, bineînțeles, dar apoi m-am răzgândit şi până la urmă…

— Nicio nebunie, te-a întrerupt, pe un ton neutru, indiferent. Asta se cheamă a fi deşteaptă. Şi nu păreai, Aurora. Şi cum îți merge cu bărbații?

— Sunt soția unui singur bărbat, ai zis.

— O, proasto, asta nu poți s-o spui niciodată, a zis ea, dând dintr-o mână moale. Bărbații aşa-s de felul lor, fluşturatici şi, mai mult, sunt căscați. Căscați rău. Nu poți să te-ncrezi total niciodată. De-aia, dacă vrei un bărbat, trebuie să-l ții din scurt şi să nu-l laşi niciodată singur. Şi să-l faci să vadă că drumurile inimii tale sunt greu de găsit, ca drumul bun într-un labirint de oglinzi. Te va avea mereu cel care vrea să priceapă. Cine nu, vai de el!

Tu nu gândeai aşa, dar n-ai zis nimic. Ai schimbat puțin cursul discuției şi-a mers. Să vorbeşti despre bărbați cu Càndida era ultimul lucru pe care-l voiai.

— De fapt, datorez totul mamei dumitale, nu? De n-ar fi fost ea…

— N-am fi pe lume nici tu, nici eu, de n-ar fi fost mama.

— Exact. (O altă tăcere, atenuată de miorlăielile pisicilor, poate mulțumite că simțeau mirosul mâncării.) Mă gândesc mult la doamna Horténsia, în fiecare zi. Cu cât trec anii, cu atât mă uimeşte ce a făcut pentru mine şi cu atât îi sunt mai recunoscătoare.

— Despre ce vorbeşti, Aurora? Când se încrunta, Càndida îmbătrânea cu zece ani.

— Vorbesc despre doică. Mama dumitale a aranjat să ne alăpteze pe amândouă, îți aminteşti? Pe dumneata era normal, erai fata ei. Dar pe mine? Să pună să fiu alăptată de o doică? Eram un copil neînsemnat, nu interesam pe nimeni.

— Ce doică, Aurora, ce vorbeşti?

— Dar nu-ți aduci aminte? (Ai răsuflat, în sfârşit ceva despre

care să vorbiți firesc, nu de parcă ați fi două statui.) Când eram mică, am vorbit mult despre doică, noi două. Ai întrebat-o pe doamna Horténsia şi ne-a spus că sta la grădinile Sant Pau. Ştii că m-am dus până şi-acolo să văd dacă o găsesc?

Deodată ți s-a părut că pe fața Candidei vezi o expresie crudă, agresivă.

— Aurora, cum poți să fii încă atât de naivă, la vârsta ta? Povestea cu grădinile Sant Pau am inventat-o eu ca să te fac să taci odată. Tot nu te-ai prins? Fato! N-a existat nicio doică. Mama ne-a alăptat pe amândouă.

Ai avut senzația că ai primit un pumn. O clipă ți s-a făcut negru în fața ochilor, ca o pânză. Cuvintele Càndidei veneau de departe, triumfale.

— Nu pot să cred că n-ai bănuit nimic niciodată! Minciunile mele nu țineau şi tu mereu le găseai un punct slab, nu-ți aduci aminte? Cum să aibă timp doica să se ducă şi să se-ntoarcă, cum de n-o văzuse bucătăreasa niciodată... parcă erai şeful poliției. Dar şi credeai totul. Asta era partea cea mai amuzantă.

— Doamna Horténsia, te bâlbâiai, fără să reuşeşti încă să înțelegi ce auziseşi. Mama dumitale m-a alăptat? De ce?

— Ah! Asta pe ea ar fi trebuit s-o întrebi.

— E lumea pe dos, ai decretat. Doamnele nu alăptează copiii slujnicelor.

— Mai mult sau mai puțin, a zis Càndida, uită-te la noi, tu pari a fi fata familiei Turull, nu eu.

— Şi de ce nu mi-a spus niciodată mama dumitale? ai revenit.

— Ştii cum era mama. Nimic nu-i plăcea mai mult decât să respecte porunca biblică: să nu ştie dreapta ce face stânga. Era buna samariteană... Uite, mie mi-a dăruit apartamentul ăsta cu bani luați de la tata fără ca el să ştie, ce părere ai?

N-aveai nicio părere. Simțeai doar dorința să plângi.

— Ți-am adus asta, ai zis, să umpli cu ceva liniştea şi durerea şi-ai pus pe masă pachetul învelit în hârtie de mătase.

— Ce e? Nu vreau nimic care să-mi amintească de alte vremuri, Aurora, doar ne ştim. Eu şi trecutul nu ne mai vorbim demult.

— Nu vrei să-l desfaci? ai întrebat.

— Spune-mi ce e! Vocea ei aspră, neliniştită, tăioasă ca o lamă de cuțit.

— E ciocolatiera de porțelan alb, cea cu inscripția cu litere albastre.

Pisicile nu mai miorlăiau şi liniştea era acum absolută, de parcă pământul uitase să se învârtă. Şi vocea dură a Candidei:

— Ia-o. Nu vreau nici s-o văd. O pauză, poate o reflecție înainte să adauge: Te rog!

Ai terminat înainte de vreme şi l-ai aşteptat pe doctor, adică Horaci, douăzeci de minute în fața intrării. Te-a găsit devastată, ținându-ți lacrimile, cu ciocolatiera în mână. În drum spre casă te-a lăsat să plângi pe pieptul lui până te-ai răcorit şi pe urmă a ascultat tot ce aveai nevoie să-i povesteşti.

Înainte să te duci la culcare, ai pus încă o dată ciocolatiera în fundul bufetului. Te-ai gândit că acolo o să putrezească, că tu n-aveai de gând s-o mai scoți niciodată.

„Cum de ți se trezesc, din când în când, toate obsesiile, draga mea Aurora?” te întreba Horaci. Şi câtă dreptate avea! Periodic, te apuca ceva inexplicabil. Mai ales când observai că anii trec şi nu poți face nimic sau când aveai o zi proastă sau când erai tristă. Ca în ziua aceea de august 1910, când ai aflat că Antoni Sampons a murit la cincizeci şi nouă de ani.

Te-ai dus la bufet să iei pachetul cu ciocolatiera. Hârtia de mătase bătea în galben şi funda era găurită. Ai schimbat-o cu una curată. Ai scris un bilet: „Vă rog să acceptați acest obiect care v-a aparținut totdeauna, în semn de admirație şi sincere condoleanțe. A dumneavoastră, Aurora”. Apoi ai chemat-o pe Clara şi i-ai zis:

— Du asta la Casa Sampons, pe Paseig de Gràcia, şi fă să ajungă la domnişoara Antonia Sampons din partea noastră.

Ai aşteptat-o pe Clara să se întoarcă, prefăcându-te că ai coase lângă fereastră. Doctorul, Horaci, citea şi tuşea în bibliotecă şi la fiecare tuse a lui ție îți bătea inima puțin mai repede. Deja te gândeai doar la trecut, căci viitorul era plin de o ceață întunecată.

Clara era tânără, mergea repede. A lipsit doar puțin. Te aşteptai să aducă ciocolatiera. Dar de data asta a fost altfel:

— Şi pachetul?

— Dumneata mi-ai spus să-l las…

— Da, da, ştiu ce ți-am spus. L-au vrut?

— Sigur.

— Cine ți-a deschis?

— O menajeră.

— Tânără sau bătrână?

— Cam ca mine. („Oameni noi, slavă Domnului!”) Şi-am primit

asta pentru dumneata. Ți-a întins un plic mic.

În plic, o carte de vizită. Pe o parte, numele: Antonia Sampons Turull. Şi pe cealaltă, câteva cuvinte noi şi izbăvitoare: „Vă mulțumesc mult pentru delicatețea dumneavoastră într-un moment ca acesta. Astfel încât îndrăznesc să vă invit la o ceaşcă de ciocolată, mi-ar face mare plăcere. Transmiteți-i domnului doctor salutările mele şi multă sănătate. Antonia”.

Dumneavoastră. *Să vă invit.* Te-ai lăsat să cazi în balansoar, privind în stradă. Ciocolata preparată de bucătăreasa Antoniei Sampons – neagră, amară, groasă – avea faima de cea mai bună din Barcelona.

— Pot să mă retrag, doamnă?

— Da, da.

Clara a ieşit. Ai citit biletul de încă şase ori, imaginându-ți ce-ți promitea.

Puține dăți se lasă văzute cu atâta claritate. În mod normal, sunt trecătoare, echivoce, evazive sau cu veşmânt nocturn. De data asta nu. De data asta ai văzut clar: asta era un final.

AL DOILEA INTERLUDIU
CIOBITURA

E o dimineață înăbușitoare din vara anului 1834. Orașul e bolnav și aproape pustiu. Oricine își poate permite a fugit. La țară, la mare, la munte, cu cât mai departe de aerul contaminat de moarte, cu-atât mai bine. Nici păsările din copacii de pe Rambla nu s-au încumetat să rămână. Pe bulevardul cel mai animat din lume este acum o liniște de cimitir. Zilnic, în zori, căruța morților trece să ia cadavrele din case. În unele locuri dau de un trup uscat, însoțit doar de un sicriu dintre cele mai simple, care așteaptă la poartă. Rudele au fugit și l-au lăsat acolo, singur cuc, oferit inevitabilului său destin. Fiindcă, atunci când atacă holera, nu-i nimic de făcut. Două-trei zile, cel mult o săptămână, și ești mort. Cine are un alt loc unde să se ducă scapă.

Într-un colț întunecos din strada Trentaclaus, în spatele unui perete căptușit cu mătase roșie și pe un pat tapițat în același fel, agonizează încă o victimă. Tocmai a sosit preotul cu sfânta împărtășanie, care privește totul de parcă n-a văzut în viața lui o casă ca asta (poate chiar trebuie crezut, bietul om) și o întreabă pe bolnavă cum o cheamă și câți ani are. Cu greu mai are forță să răspundă cu un fir de voce:

— Caterina Molins. Șaptezeci și patru.

Agnès, care a stat cincisprezece ani în casa asta și-acum nu a închis ochii patru nopți la rând, așezată într-un scaun lângă pat, are o tresărire, de spaimă. N-a auzit în viața ei de Caterina Molins, dar crede că poate ultima graniță trebuie trecută fără măști și spunând adevărul. Și ce mărunt este adevărul pe care fiecare dintre noi îl poartă în el! Caterina Molins ar putea fi numele oricărei persoane: o vânzătoare de pește, o soție de țesător, o cameristă de casă bună. Într-o zi, demult, toate erau posibile. Dar de atunci a trecut mult timp. Ea a cunoscut-o doar pe *madame* Francesca – formula de adresare pronunțată franțuzește și numele, italienește: Francesca, nu Franxesca[28] –, a fost pentru ea și pentru alte fete ca o mamă ocrotitoare. Le-a învățat să profeseze cu demnitate această meserie murdară și

28 Formă catalană a numelui Francesca, pronunțată „Franșesca”. (N.tr.)

nedemnă, le-a ajutat când le-a mers prost, le-a apărat de bărbații care nu vor să înțeleagă nimic, le-a dat lefuri bune şi chiar le-a vegheat când erau bolnave.

Şi, în nopțile fără mult de lucru, a ştiut să le distreze cu poveşti de când Francesca era numele celei mai renumite curve din oraş, dar numai pentru bărbați cu buzunarele pline, că alții nu puteau nici s-o adulmece.

— Trebuie să fi văzut multe, Caterina! a zis preotul, cu un zâmbet de om bun, gata să-i dea ultima împărtăşanie.

Caterina îşi încrețeşte fruntea şi mişcă uşor capul că da, dând dreptate slujitorului lui Dumnezeu care, după voce, i se pare tânăr. Nu-l vede prea bine, că-s ani de când i s-a încețoşat privirea, ca memoria, ca viitorul. Dacă vorbele i-ar ieşi la fel de uşoare ca gândurile, i-ar spune: „Ai leşina, scumpule, dacă ți-aş povesti ce-am văzut şi, mai ales, ce-am făcut”.

Înainte să plece, preotul binecuvântează uşa stabilimentului, îi face plăcere s-o facă atunci când dă împărtăşania într-o casă de toleranță, cu gândul că într-o zi sau alta va profita. Deşi acum te impresionează: numai camere goale şi tăcere. Clienții au fugit, ca şi fetele. Cele care au rămas sunt aproape toate bolnave. Doar Agnès rezistă. Preotul o binecuvântează şi pe ea, în prag. „Dumnezeu o să te răsplătească pentru ce faci”, îi spune. Apoi pleacă, cu clopotul lui trist, lăsând în urmă un şir de credincioase îngenuncheate.

Când Agnès se întoarce lângă muribundă, o găseşte parcă adormită şi o ia amețeala. „A murit! Atâta veghe şi până la urmă a murit în singura secundă când am lăsat-o singură.” Dar se înşală. *Madame* Francesca nu e moartă, se odihneşte doar, liniştită, în timp ce simte că încet-încet viitorul se şterge. Păcat că senzația asta o să dureze atât de puțin. E atât de plăcut să nu trebuiască să prevezi nimic, să nu ai a te teme de nimic. Mâine ea n-o să mai fie. Ce voluptate!

Când deschide din nou ochii, Caterina arată spre ceva cu un gest confuz. Totul e un chin oribil, chiar şi să-i spună lui Agnès să deschidă o cutie de carton pe care-o s-o găsească sub pat. Din fericire, cea care o veghează e fată deşteaptă şi înțelege chiar fără cuvinte. Se lasă pe vine, ia cutia, se-aşază din nou pe scaun.

Cu mână tremurătoare şi mişcări neîndemânatice Caterina smulge capacul cutiei.

— Caută... îi cere, cu puțina răsuflare rămasă.

Agnès caută. În cutie sunt un rozariu, o morişcă de lemn de amestecat ciocolata, o batistă de mătase, un pieptene de fildeş şi o bucată de hârtie boțită. Caterina arată spre hârtie. Vrea să îi dea atenție, să o citească.

Este o chitanță de amanet. Numele muntelui de pietate, o dată de acum şase luni, o cifră şi un nume: Caterina Molins.

— Du-te… zice *madame* Francesca, înainte să adoarmă din nou.

Nu se mai trezeşte.

Agnès stă la coadă la ghişeul muntelui de pietate. Au trecut patru săptămâni de când a murit *madame* Francesca, dar casa de amanet n-a deschis până astăzi. Epidemia de holeră pare pe sfârşite şi normalitatea vrea să revină pe străzile oraşului, începând cu magazinele şi cafenelele, care au deschis iarăşi.

Când îi vine rândul, Agnès întinde chitanța bărbatului de la ferestruică.

— Şaisprezece pesete, zice bărbatul.

Agnes pune banii pe măsuța din lemn zgrunțuros. Omul dispare cu bonul, răscoleşte ceva şi după câteva clipe se întoarce cu un obiect. Îl pune pe măsuță.

— O cafetieră? întreabă Agnès.

— E o ciocolatiera, explică bărbatul, luând banii. Mi-o amintesc foarte bine pe doamna care-a adus-o. Mi-a spus că e valoroasă, darul cuiva care a plecat definitiv. Am întrebat-o cine era şi a zis: „O prietenă. Singura pe care-am avut-o”. „Şi s-a dus departe?” am zis. A răspuns: „Nu mi-a spus. N-am mai aflat nimic de ea. Probabil acum e moartă. Cum o să fiu şi eu, curând”.

Pentru Agnès povestea asta e total în plus. Ea n-a venit aici să asculte poveşti. A venit să ia un obiect pe care şi-l închipuia un fel de comoară şi-a dat de chestia asta, ce porcărie! Ar vrea să renunțe, să-i dea înapoi banii, dar îi e ruşine să ceară.

— Valorează ceva?

— Porțelanul e foarte fin. Şi vechi, cel puțin cincizeci de ani. Dar nu-s eu vreun deştept.

Agnès ia resemnată ciocolatiera şi-l lasă pe următorul să se-apropie de ferestruică. Ce necaz! Adevărul e că se aştepta la vreun inel, vreo medalie, nişte butoni din argint sau poate o rochie de mătase… Orice, numai un vas de porțelan nu. Ce să facă ea cu o ciocolatieră? De-ar fi ştiut, nu s-ar fi obosit nici să facă drumul.

Ca să nu mai zicem de bani. Ce necaz, da, ce necaz!

Cum iese din curtea casei de amanet se întreabă: cum aş putea să-mi recuperez în vreun fel cheltuiala? Şi-atunci îi vine în minte ciocolatierul care se stabilise chiar înainte de epidemie în strada Manresa. Gabriel numaiştiucum, nu-şi aduce acum aminte tot numele. A trecut pe-acolo doar o dată, dar mirosul care ieşea din magazin umplea toată strada, de-ți trezea o poftă nebună de-o ceaşcă de ciocolată caldă! Agnès e moartă după ciocolată. Mai mult, e bună în meseria ei, fiindcă menține organele tinere şi puternice şi trezeşte cheful de... de... de ce face zilnic Agnès de peste cinci ori.

Cât merge, repede, nu pierde timpul, se gândeşte la lucrurile pierdute şi găsite. Ale cui sunt obiectele iubite de cineva când acel cineva pleacă pentru totdeauna? Vor ele să şi le oprească altul, să le aprecieze, să le considere ale lui? Nu, bine-nțeles că nu, lor le e totuna. O bodogăneşte pe *madame* Francesca, doar a ei e vina. Ce vechitură i-a lăsat moştenire? Nu putea s-o lase unde era, să n-o mai năucească pe ea? Dacă n-are niciun câştig, o să se-nfurie şi mai mult. Se-apropie deja de magazinul ciocolatierului. Gabriel Sampons, zice cu litere aurite, pe uşă. Împinge, decisă, şi-a şi ajuns în mireasma fabuloasă. Ciocolatierul este în încăperea din spate şi iese amabil să-şi primească clienta. Nu că ar cunoaşte-o, cum ar putea spune unii dintre cei care iau ciocolată de-aici. E un bărbat tânăr, ultraocupat, abia însurat şi deloc dornic de încurcături. Nu se îmbogățesc prostituatele din economiile lor. Dar nu vrea s-o vadă aici, să nu-i sperie clientele distinse.

— Ce doriți?

— Vreau să vă propun o afacere, zice ea, că la vorbit degajat n-o întrece nimeni.

Don Gabriel tremură, sunt oameni în fața vitrinei, la gândul că pot să intre şi să-l găsească vorbind cu doamna aia cu viață relaxată.

— Ascult.

Agnès pune ciocolatiera pe o vitrină.

— Un schimb. Vă dau ciocolatiera asta. E din porțelan fin. Şi are peste cincizeci de ani.

— Şi ce vrei în schimb?

— Ce-mi puteți da?

Cu un gest contrariat, *don* Gabriel studiază piesa. Porțelanul este, cum spune proprietara, de foarte bună calitate. La bază are

o inscripție, în franceză, care indică limpede că a aparținut unei femei importante. Adèlaïde? Nu-i spune nimic numele. Evident, nu-i expert în istorie, pentru lucruri din astea complicate trebuie întrebat cineva priceput:

— Nu are morişcă?

Agnès nu înțelege ce-i spune. Dă din umeri.

— Morişcă! Un cilindru din lemn cu mâner lung, pentru amestecat ciocolata.

Ah! Agnes îşi aminteşte, brusc, că era o morişcă în cutia pe care *madame* Francesca o ținea sub pat. Pentru prima oară îşi dă seama că cele două piese, morişcă şi ciocolatiera, sunt înrudite.

— Nu contează, o să-i pun alta, zice *don* Gabriel şi decide: O iau. Vă ofer patru ciocolate.

Agnès e obişnuită să negocieze cu bărbații. De când i-au crescut sânii, n-a făcut altceva.

— Pot fi şase? încearcă.

O doamnă ieşită din strada Brosolí vine, pe Argenteria, drept spre magazin. *Don* Gabriel o cunoaşte, e o clientă bună.

— Da, da, cred că-i bine, se grăbeşte. Poftim. Şi plecați imediat!

Agnès se uită la vitrină, înțelege ce se întâmplă şi respectă jocul. Când vine o doamnă de-adevărat, toți bărbații devin deodată alții. O ştie demult. Ia ciocolatele, salută cu un zâmbet superb şi iese din magazin la timp, să nu o vadă doamna care se-apropie.

Don Gabriel ascunde grabnic ciocolatiera după tejghea. Rapid, puțin temător, de parcă ar da la o parte ceva ruşinos, să nu jignească privirea unei adevărate doamne, şi, ghinion, ciocul loveşte colțul întărit cu fier al vitrinei. O izbitură seacă, neechivocă, sar câteva aşchii. Ciobitura şi-a făcut apariția şi-acolo va rămâne pentru totdeauna.

Acum doamna-doamnă se uită în vitrină, pare că-i vine greu să se decidă. *Don* Gabriel plescăie şi-şi trece degetul peste rana proaspăt făcută. E aspră ca sentimentele lui: abia a ajuns în mâinile lui obiectul şi deja n-are cum să-l vândă. Ce ghinion, se gândea să-l pună în vitrină, ar fi arătat foarte bine. De vină-s graba şi neîndemânarea lui. Aruncă ciocolatiera în găleata de gunoi chiar în clipa când doamna-doamnă împinge uşa magazinului.

Şi porțelanul doamnei Adèlaïde rămâne în găleata de gunoi, ce păcat, toată ziua, până ce seara, când sunt gata să închidă, soția

ciocolatierului vede un fel de mâner de porțelan foarte fin printre resturi şi trage de el.

— Ce-i cu asta la gunoi? E o ciocolatieră superbă. E un pic ciobită, dar nu contează. O, bărbații! Nu-s niciodată în stare să ştie ce merită şi ce nu, mormăie pentru ea însăşi, în timp ce încuie uşa pe dinăuntru şi o ia în sus pe scară cu ciocolatiera.

ACTUL TREI
PIPER, CUIŞOARE ŞI ANNATTO

...nu te simţi bine, aproape că n-ai dormit?
Cu o ciocolată bună o să te refaci.

Marie de Rabutin-Chantal, marchiză de Sevigne,
Scrisoare trimisă de la Versailles la 2 februarie 1671

Unu

Madame,

Îmi face plăcere să vă informez că legaţia noastră a ajuns la Barcelona ieri în jurul orei şase după-amiaza, după o călătorie de paisprezece zile în care am avut parte mai mult de praf decât de ploaie, mai mult de frig decât de vreme bună şi mai mult de figuri ostile decât de vorbe frumoase. Ne-am cazat foarte bine la pensiunea Santa Maria, nu departe de port, lângă o biserică pe care toţi o numesc Santa Maria del Mar, una dintre clădirile magnifice graţie cărora Barcelona este cunoscută ca „oraşul celor trei catedrale”. Proprietarul pensiunii noastre este un italian simpatic cu numele de Zanotti, care, de cum ne-a văzut, ne-a spus că primise ordine nerostite să fim bine trataţi. „Ordine de la cine?” l-a întrebat *monsieur* Beaumarchais într-o italiană destul de reuşită. Şi omul i-a răspuns: „Dacă v-aş spune, n-ar mai fi nerostite. Dar să ştiţi că sunt în acest oraş oameni care vor, *signore,* să fie pe placul unor ambasadori de rang atât de înalt”.

Cei trei maeştri ciocolatieri care ne însoţesc nu s-au mirat de aceste cuvinte, pentru simplul motiv că n-au înţeles o iotă – v-am spus deja că vorbeau în italiană –, dar am observat că *monsieur* Beaumarchais părea îngrijorat să afle că prezenţa noastră nu este atât de discretă cum am fi vrut. Şi asta deşi nu ne-am anunţat şi nu ne aşteaptă nimeni. Îngrijorarea nu l-a părăsit toată seara, nici la cină, nici la mica discuţie de după, şi chiar a adormit cu o cută adâncă pe frunte de-atâta frământare. Eu, bineînţeles, nu am închis ochii până nu am fost sigur că doarme buştean, lucru uşor de aflat: când adoarme, *monsieur* Beaumarchais sforăie ca un

mistreț furios. Cum fereastra cămăruței noastre dă în stradă și e chiar sub intrarea principală, cele două felinare care ard până în zori ne luminează întrucâtva orele nopții. M-am gândit de aceea să dedic un timp, în fiecare noapte, după ce Beaumarchais al nostru adoarme, ca să vă scriu în taină cronica întâmplărilor noastre în această țară, așa cum mi-ați cerut. E cea mai sigură oră. Ora sforăielilor (iertare!).

Încep deci, *madame*, prin a vă informa că legația franceză o alcătuim cinci gentilomi, dintre care trei vă sunt cunoscuți cu asupra de măsură: eu, al vostru sigur slujitor; *monsieur* Beaumarchais, care slujește interesele Majestății Sale, nepotul dumneavoastră, și Labbé, căpetenia cofetarilor de la palat, care s-a dovedit un deloc incomod tovarăș de călătorie. Cum urcă în trăsură și se lasă legănat în cadența drumurilor, îl apucă un somn irezistibil. Adoarme ghemuit într-un colț (știți că omul e mic ca o ciupercă) și nu se trezește până la sosire. Ceilalți doi, aleși – cum știți – grație excelenței muncii lor, sunt *monsieur* Delon, reprezentantul corporației ciocolatierilor ilustrului – și dulcelui – Bayonne, și *monsieur* Maleshèrbes, din breasla ciocolatierilor parizieni. Acest Maleshèrbes este văr de-al doilea – cel puțin așa susține el – al ministrului cu același nume, de doi ani în slujba nepotului dumneavoastră, dar cred că în afară de ascendență cei doi bărbați nu au nimic în comun, spre nenorocul nostru.

Cât despre Delon, este un domn de vreo cincizeci de ani, uscățiv la față, mai degrabă pipernicit, dar numai ca înfățișare. Este un bărbat plăcut, liniștit, cu conversație inteligentă, senină, excelent mediator în situații dificile și discuții, oricât de aprinse, mereu capabil să găsească cuvântul potrivit și prezența de spirit necesare să apere în mod egal cele două părți, ca niciuna să nu se simtă jignită. Am avut noroc cu el, căci Maleshèrbes, care îi reprezintă pe ciocolatierii parizieni, este ca o furtună din acelea cu fulgere și tunete, dar fără o picătură de apă. Înalt și gras ca un munte, roșu ca un demon și cu o fire colerică, prostul lui caracter izbucnește în cele mai neașteptate momente și încheie totul spunând grosolănii și aiureli. Dacă aș fi notat toate situațiile în care în timpul călătoriei a rezolvat problemele prin strigăte, mi-ar trebui patru cifre. La Millau a făcut un cal să leșine de-atâta pus să se grozăvească în fața diligenței. Se pare că-i face plăcere să sperie hangițele: vreo șase au luat-o la fugă plângând, bietele netoate. Labbé al nostru, care are ghinionul să împartă cu el

camera, susține că şi când doarme vociferează şi trezeşte teamă. Am să vă mai povestesc doar un detaliu, de dinaintea plecării din Paris, care vă va oferi o idee aproximativă despre caracterul personajului.

Monsieur Maleshèrbes s-a lăsat aşteptat mai mult de o oră în ziua plecării şi, când a ajuns, a venit însoțit de trei cufere atât de mari, încât păreau trei sicrie. Beaumarchais i-a atras atenția că nu poate călători cu bagajul ăla şi Maleshèrbes a răspuns:

— A, nu? Şi de ce nu? Cine spune că nu?

— Eu spun, domnul meu, s-a sumețit Beaumarchais.

— Şi cine sunteți dumneavoastră?

— Pierre-Augustin Caron de Beaumarchais, domnul meu, secretar al regelui şi directorul acestei călătorii.

Ciocolatierul disprețuitor a ridicat din sprâncene:

— Beaumarchais? Autorul de comedii? a întrebat.

— Chiar el, a zis omul nostru.

— Şi de ce trebuie să iau în seamă ce spune un autor de comedii? l-a provocat Maleshèrbes, înroşindu-se şi răcnind de-a speriat toți pasagerii.

— Fiindcă, dacă nu o faceți, comedia ar putea deveni tragedie, a răspuns Beaumarchais, desfăcându-şi puțin redingota şi lăsând să se vadă sabia, bine ascunsă sub hainele de voiaj.

Maleshèrbes a urcat mofluz în diligență, ne-a salutat cu un mârâit şi s-a lăsat să cadă, ocupând două locuri. Nu l-am auzit scoțând o vorbă în următoarele nouă ore, dar vă asigur că ne simțeam mai bine când tăcea, fiindcă omul ăsta e din cei care deschid gura doar ca să insulte. În doar două zile de drum se certase cu toți.

Şi cu mine a avut o dispută, când ne-am oprit după a doua zi de drum. Cu aerul scârbit al unuia învățat să dea ordine şi fără măcar să mă privească, mi-a zis:

— Hei, tu, băiete! Du-mi cufărul în cameră, repede!

— Îmi pare rău, domnule, dar nu sunt lacheu, sunt asistentul domnului Beaumarchais. Cu dragă inimă însă voi căuta pe cineva să vi-l ducă.

A rămas înmărmurit.

— Asistent al secretarului regelui într-o misiune în străinătate? Dar câți ani aveți?

— Optsprezece, domnule, am zis.

— Şi aveți suficientă experiență încât să-l însoțiți pe secretarul

regelui într-o asemenea călătorie? a întrebat.

— Eu aş zice că da, domnule.

Nu i-am spus, fireşte, că o mai făcusem şi alte dăţi.

— Cum vă numiţi?

— Victor Philibert Guillot, domnule.

— N-am auzit de dumneavoastră. Locuiţi la palat?

— Da, domnule, sunt secretar personal al doamnei Adèlaïde şi al surorii domniei sale, *madame* Victoire.

— Oho… oho… a mormăit, în timp ce pe dinăuntru clocotea, ca un vulcan în pragul unei erupţii. Eu cred că nu v-ar strica, aşa slab cum sunteţi, să căraţi câte un cufăr. Aţi servi mai bine persoanele respective dacă aţi fi mai robust.

— Îmi servesc stăpânele cu puterea intelectului, nu a braţelor, domnule, i-am tăiat-o.

— Ah, intelectul!… a zis dispreţuitor Maleshèrbes, pe un ton ridicat, înălţându-şi ochii spre cer. Ce departe ar fi ajuns ţara noastră de-ar fi avut mai puţini oameni care să gândească şi mai mulţi capabili să care. La o parte, tinere, că o fac eu. Eu nu-mi pierd timpul cu intelectul.

V-aş putea povesti multe ciocniri neplăcute, dar nu vreau să vă obosesc cu anecdote fără importanţă. Şi acum, cu permisiunea dumneavoastră, voi încerca să dorm puţin, căci domnul Beaumarchais a hotărât că odată cu primele lumini ale zorilor, după ce ne vom fi luat micul dejun, vom îndeplini misiunea care ne-a fost încredinţată.

Îmi iau rămas-bun cu o reverenţă. Al dumneavoastră întotdeauna,

Victor Philibert Guillot

Doi

Madame,

Ziua de ieri a început nefiresc. Ne îmbrăcam ca să coborâm la micul dejun, când am fost anunţaţi că, în stradă, în faţa pensiunii, ne aşteaptă trei cavaleri. Ni s-a părut foarte straniu, fiindcă nu aveam întâlnire cu nimeni. Domnul de Beaumarchais şi cu mine am ieşit să vedem despre cine este vorba şi Zanotti, proprietarul pensiunii, a făcut prezentările:

— Domnul este căpitanul general al Regiunii a Patra Militare, domnul Francisco Gonzáles i de Bassecourt, ceilalţi doi care îl însoţesc sunt oameni ai săi de încredere, cu funcţii în Consiliul

Municipal, şi au venit să vă salute.

Primul lucru care mi-a trecut prin cap a fost: „Dar spilcuiți mai sunt politicienii în țara asta!” Ar fi trebuit să-i vedeți: purtau peruci lungi, proaspăt pudrate, pantofi cu catarame strălucitoare şi redingote brodate din plin cu fir de aur, de parcă s-ar fi dus la o slujbă solemnă sau ar fi trebuit să primească un principe.

Căpitanul general era un bărbat corpolent, numai muşchi – mai ales brațele –, dar cu o voce pricăjită, deloc militară, şi avea un nas ca un cartof, de-ți venea să te strici de râs. Zic cartof, doamnă, deşi am observat că aici oamenilor nu le plac deloc cartofii, vă vine să credeți? Dimpotrivă, îi disprețuiesc şi îi dau animalelor. Câteodată trebuie să explic cuiva cât de mult greşesc, cât de împătimiți suntem la Versailles de acest tubercul şi câtă dreptate are *monsieur* Parmentier să îi laude virtuțile. Nu pot să înțeleg de ce nu fac şi aici la fel.

Dar, revenind la domnul căpitan general Nas de Cartof, m-am întrebat: „Cum o face omul ăsta să dea ordine trupelor cu asemenea calități?” Mai târziu Beaumarchais mi-a mărturisit că altfel şi-l imagina pe acest cavaler, căci i se spusese că este un bărbat cult, iubitor al literelor şi protector al artelor scenice. Ca să vedeți cum se schimbă oamenii văzuți de aproape!

Ne-a mai mirat şi că ne vorbesc în engleză, sau că încearcă, deoarece cunoaşterea acestei limbi de barbari pe care o arătau amfitrionii noştri era foarte precară. Doar unul dintre cei trei ciripea, cel mai mic, şi cu chiu cu vai le traducea celor doi tovarăşi ai săi, care dădeau din cap, ca doi nătângi, şi-o țineau întruna: *„Yes, yes, yes”*. Vă veți întreba, cu siguranță, de ce nu am schimbat limba, domnul de Beaumarchais cunoscând atât de bine spaniola, şi vă voi spune că de la bun început nu ni s-a părut adecvat, din politețe, să nesocotim dorințele acelor neaşteptate gazde. Cum şi Beaumarchais şi eu cunoaştem limba ce se vorbeşte la Londra datorită vizitelor în oraşul acela urât mirositor, nu am găsit niciun impediment s-o folosim câtva timp.

Căpitanul şi cei doi consilieri veneau, am înțeles după mult chin, să ne invite la o vizită prin oraş, vizită care, dintr-un anume motiv, nu putea aştepta. Domnul de Beaumarchais a încercat să le explice că avem ceva de făcut înainte de a ne distra cu plimbări, dar cei trei cavaleri gândeau altfel: întâi plimbarea, pe urmă treaba, şi chiar aşa au spus, în maniera lor grosolană şi atât de insistent, încât domnul de Beaumarchais a trebuit să cedeze.

— O să le facem hatârul încercând să nu ne întindem prea mult şi apoi ne vedem de-ale noastre, mi-a zis Beaumarchais în şoaptă, cerându-mi să mă duc după cei trei ciocolatieri.

Vizita, pe jos, într-un frig de te îngheța, la care nu ne aşteptam în această țară din sud, a început într-o stradă în pantă, foarte veselă, care străbate oraşul de sus până jos. Dimineața aici se vând de-ale gurii, după-amiaza se fac plimbări sau se privesc defilări de trupe şi permanent se ridică palate noi şi se aude misa. I se spune Rambla şi este strada cea mai circulată din întregul oraş. Domnul de Beaumarchais s-a arătat dornic să afle mai multe detalii, dar ghizii noştri doar zâmbeau şi dădeau din cap că da: *„Yes, yes, yes".*

Apoi au vrut să ne arate pasajul maritim, care se vede de pe promenada de lângă zidurile oraşului, unde bătea un vânt umed, teribil, de-am înțepenit. Acolo sus a început un concert de strănuturi, amintea de corul zeităților infernale din tragedia lirică ce v-a plăcut atât de mult… cum se numea? Una dintr-ale maestrului nostru Lully, nu-mi vine în cap numele. Nu contează, eu oricum le confund. Sigur dumneavoastră ştiți despre care vă vorbesc. Era un erou şi un cor, ca şi la noi: Maleshèrbes era solistul şi la fiecare explozie a nasului său te temeai că vine apocalipsa. Labbé, Delon şi cu mine îi urmam exemplul, strănutând polifonic. Beaumarchais rezista deocamdată.

Amfitrionii noştri au spus că trebuie făcut ceva să speriem frigul şi ne-au condus la o cafenea unde-am fost serviți cu câteva pahare dintr-un lichior maro cu un nume greu de ținut minte care, ni s-a spus, se face din flori, ierburi, nuci. Într-o clipă am lichidat o sticlă întreagă, dar stăpânul cafenelei a scos alta şi apoi pe a treia. Băutura mergea bine şi ghizii noştri ne tot serveau, îndemnându-ne să bem fără pauză, cu un interes care doar după al patrulea pahar a început să ni se pară cam dubios. Beaumarchais, bărbat cu experiență, cum ştiți, a cerut întregului nostru grup să nu mai bea, dar pentru unii era deja prea târziu. Pricăjitul Labbé nu se mai ținea pe picioare. Delon avea fruntea încruntată şi privirea țintă în praful străzii. Eu însumi observam că mi se învârte capul. Dar cel mai rău a fost Maleshèrbes, care după interdicție a continuat să bea şi s-a luat la ceartă cu Beaumarchais:

— Cine sunteți dumneavoastră să-mi spuneți să nu beau? Beau, dacă socotesc de cuviință.

— Nu aici, domnul meu. Plecăm.
— Încă un pahar, aici, domnul!
— Va spun că nu! Domnule, păstrați-vă sticla!
— Aduceți-o aici! Şi două pahare!
— Maleshèrbes, ieşiți imediat în stradă!
— Duceți-mă, dacă puteți. Dumneavoastră şi sfrijitul care vă e asistent.
— Nu mă enervați, Maleshèrbes!
— Nu mă călcați pe coadă, Beaumarchais!

De data asta Beaumarchais n-a mai discutat şi n-a vrut ceartă. Cred că era prea amețit să mai țipe şi n-avea în gând decât să se întoarcă la pensiune şi să se întindă în pat. În timpul ăsta, înțeleptul şi prudentul Delon îşi golea stomacul pe redingota căpitanului general Nas de Cartof. Labbé, mai prevăzător, îşi vărsa mațele la rădăcina unui plop, sub privirile scârbite ale celor doi gură-cască municipali, aşezați pe două scaune din acelea care se închiriază pe Rambla.

Cum veți înțelege, doamnă, această neprevăzută circumstanță a anulat toate obiectivele noastre. L-am lăsat pe Maleshèrbes la cafenea, cerând de băut, şi cu chiu cu vai am reuşit să ajungem la pensiune, unde ne-am dus drept în pat, fără chef şi fără posibilitatea de-a analiza ce ni se întâmplase. Labbé părea mai senin după ce vomitase şi chiar ne-a urat noapte bună. Domnul de Beaumarchais nu a putut să răspundă, fiindcă în clipa aia era cu capul în lighean, ieşea din el un impresionant lichid acru. De Delon n-am ştiut nimic, şi n-am văzut nicio urmă. În ce mă priveşte, ultimul lucru de care mi-aduc aminte că l-am văzut a fost chipul căpitanului general Nas de Cartof, care zâmbea fals şi îmi zicea (în catalană, limba autohtonă, care e bună la orice):

— Odihniți-vă, tinere, odihniți-vă!

Vedeți deci în ce ignobil mod a luat sfârşit prima noastră zi în acest oraş: dormind după beție la pensiune. În apărarea noastră vă pot doar spune că amfitrionii noştri erau la fel de trădători ca lichiorul din care ne-au dat să bem.

Nu pot încheia, doamna mea, fără să vă anunț că trebuie să vă dau o veste teribilă. Dar, cum azi am o durere de cap cumplită şi abia mă mai țin pe picioare, o să o las pe mâine. Vă rog să nu vă supărați şi vă salut cu o reverență.

Trei

Iată vestea oribilă pe care ieri n-am fost în stare să v-o dau: căpitanul general Nas de Cartof şi cei doi funcţionari ne-au prădat! De-aici interesul să ne însoţească la pensiune, să ne vadă în pat. Când am adormit, ne-au răscolit prin lucruri şi au luat tot ce le-a fost pe plac, adică banii, aurul, ceva bijuterii, ne-au lăsat pe toţi săraci lipiţi. Când a descoperit, Beaumarchais a fost atât de disperat, încât am crezut că o să se arunce pe fereastră. I-au luat tot. Şi, am impresia, în cazul lui tot este mai mult decât ne închipuim.

Eu am fost singurul căruia hoţii i-au acordat un tratament diferit. Pe lângă aur şi bani, mi-au mai luat un obiect din bagaj. Ghiciţi care? Bineînţeles, ce nenorocire! darul pe care i l-aţi trimis maestrului Fernandes, pe care urma să i-l înmânez împreună cu scrisoarea. Nu fiţi îngrijorată: scrisoarea o am. Darul a dispărut. Domnul de Beaumarchais a zis însă că vom recupera fără întârziere ce ni s-a furat şi, în acest scop, a decis să-i facă o vizită căpitanului general la palatul din Plaça del Rei (vă povestesc imediat cum a mers). Mi-a cerut să-i trezesc pe toţi şi să le spun că-i aşteptăm la micul dejun.

Va puteţi imagina, doamna mea, neagra noastră stare de spirit dimineaţa, când am descoperit dezastrele. Delon a coborât de îndată în sufragerie şi a confirmat tot ce v-am spus despre furt. Problema a fost la camera lui Maleshèrbes şi Labbé. Am bătut insistent, i-am strigat – deloc discret –, dar n-am primit niciun răspuns. Înăuntru domnea o tăcere atât de mormântală, că o clipă m-am gândit – prostul de mine – că ieşiseră devreme să meargă la o slujbă religioasă. Dar apoi mi-am adus aminte că Maleshèrbes nu e deloc prieten cu preoţii, i-am cerut proprietarului, în numele regelui Franţei, cheia şi am intrat în cameră, pregătit să înţeleg ce se întâmpla.

Se întâmpla o adevărată ruşine. Înăuntru era o duhoare îngrozitoare de alcool prost digerat. Cei doi dormeau, în penumbra draperiilor trase, cu burta-n sus fiecare în patul lui. Maleshèrbes – ce imagine! – era pe jumătate dezbrăcat. Domnul Labbé era încă îmbrăcat în hainele de stradă. Aruncate pe podea, am numărat şase sticle din lichiorul de casă pe care ni-l oferiseră noaptea trecută, una dintre ele, culcată, se vărsase. Jenat de purtarea celor doi supuşi ai Majestăţii Sale, am încercat să-l trezesc pe Labbé, în care am mai multă încredere, şi n-am reuşit decât să-l zgudui din toate puterile, cum scuturi un copac plin de fructe

coapte, ca să le culegi. Doar după multă stăruință am reuşit să-l fac să deschidă un ochi şi să mă privească, dar pesemne nu era de tot treaz, căci a zis:

— Bucură-te, Marie, cea plină de har, iată un cod uscat, şi s-a prăbuşit iar, să-şi continue somnul.

Am rămas în dubiu: arătam a cod, sau o fi fost o poreclă dată mie de membrii grupului? Am observat că lucrurile lui Labbé şi cufărul lui Maleshèrbes erau şi ele răscolite. Hoții veniseră cu un obiectiv concret şi avuseseră o strategie perfectă ca să şi-l atingă, iar noi fuseserăm nişte nătăfleți uşurându-le treaba.

Toate astea mi le-am spus mie în timp ce coboram să-i povestesc situația domnului de Beaumarchais. Evident, s-a supărat şi, după ce a luat un mic dejun frugal, a plecat spre palat să ceară explicații.

— Dumneavoastră aşteptați-mă aici, Guillot, mi-a cerut, pentru eventualitatea că se trezesc adormiții. Indiferent ce se întâmplă, nu lăsați pe nimeni să iasă din pensiune, ne-am înțeles? Mă întorc înainte de masa de prânz.

Am alergat să-i cer maestrului Labbé ce îmi ceruse Beaumarchais mie. Mi-a promis că o să se străduiască, dar nu era sigur că o să-l poată opri pe Maleshèrbes dacă muntelui de om i se năzare să iasă din pensiune. M-am luat imediat după Beaumarchais, aşa cum mi-ați cerut, mă temeam că o să mă pierd prin labirintul de străduțe înguste. Am avut noroc, am putut să-l disting şi m-am lipit de el ca o umbră, dar foarte discret, fără să-i trezesc suspiciuni.

Întâi şi-ntâi a mers la palatul unde i se spusese că-şi are biroul atât de înzorzonatul domn Gonzáles din ziua anterioară. A întrebat de el şi s-a prezentat ca „trimis al Majestății Sale regele Franței". Cum vă puteți închipui, a fost primit imediat. Ce s-a întâmplat în birou n-am putut să văd cu ochii mei (aşteptam în piață, admirând grandoarea şi splendoarea locului şi tremurând de frig, căci mantaua nu-mi era de ajuns să-l alung). Când a ieşit, Beaumarchais era mai senin, păşea cătinel-cătinel şi zâmbea, de parcă i s-ar fi spus lucruri plăcute. Şi-a continuat drumul cotind-o la dreapta, pe o stradă lungă şi îngustă ca lama unei săbii, numită chiar Espaseria[29]. L-am urmărit cu toată atenția. Păşea atât de hotărât, că oricine ar fi crezut că se întoarce la pensiune.

29 *Espaseria*, derivat de la *espasa* – „sabie", strada pe care-şi avea sediul în Barcelona medievală, breasla fabricanților de săbii, spade, pumnale. (n.tr.)

Am fost surprins să-l văd că o ia pe lângă zidul lateral al bisericii Santa Maria şi iar o coteşte, de data asta la stânga, pe o stradă elegantă, cu numele de Montcada. Mergeam cât se poate de aproape de el, cu instinctul treaz al spionului care nu e începător, mă ajuta animația străzii, plină de oameni alergând încolo şi-ncoace şi de negustori care-şi strigau produsele în limba lor, nu spaniola, nici nu vor asta.

Domnul de Beaumarchais nu a încetinit pasul până nu a ajuns pe la mijlocul străzii. Acolo s-a oprit, şi-a ridicat privirea, mi s-a părut că un moment nu era sigur la ce poartă să bată şi până la urmă s-a decis. A bătut la poarta unui palat şi imediat i s-a deschis şi a fost introdus. Mi s-a părut că nu era un necunoscut pentru cei de-acolo. Am rămas mult pe loc, aşteptând să iasă. Am auzit clopotele de la Santa Maria del Mar bătând de zece şi de unsprezece şi, când deja mă temeam că vine prânzul şi mă prinde acolo, s-a deschis poarta şi domnul de Beaumarchais a ieşit la fel de serios cum intrase, dar cu un fel de mister conturat pe chip. Vreau să zic că avea aerul, dacă se poate şti asta, că a încheiat o afacere profitabilă.

De data asta, am ghicit, se întorcea la pensiune şi m-am grăbit să i-o iau puțin înainte (sunt sprinten, iute la pas, cu picioare lungi şi cu douăzeci şi cinci de ani mai tânăr, dați-mi voie să spun că am reuşit fără mare efort). Cum am ajuns, l-am întrebat pe Labbé dacă sunt noutăți şi mi-a spus că somnoroşii erau tot în camera lor. M-am aşezat la o masă în sufragerie, m-am făcut că citesc o revistă, *Gazeta de Barcelona*, şi-am făcut o figură surprinsă văzându-l că intră pe uşă.

Domnul de Beaumarchais scotea foc pe nări când îmi vorbea despre ce descoperise la palat.

— Ştiți, Guillot? Hoții care ne-au lăsat ieri fără un ban nu au nici în clin, nici în mânecă, cum deja bănuiam, cu căpitanul general şi cu primăria. Adevăratul domn Gonzáles i de Bassecourt e un om cultivat, cum ni se spusese, protector al teatrului din acest oraş şi mare admirator al comediilor mele, le-a văzut pe toate. Ne-am înțeles perfect în franceză, s-a arătat impresionat de ce i-am povestit şi a promis că o să depună toate eforturile posibile să-i prindă pe răufăcători.

— Şi-atunci, am întrebat, cine erau cei trei impostori?

— Asta mă-ntreb şi eu, Guillot, exact asta.

Cum a spus Beaumarchais, a avut loc o investigație. Oamenii

căpitanului general l-au interogat pe Zanotti – „Eu doar am transmis ce mi-au spus, ce ştiam eu, bietul de mine, de pungaşii ăia, dacă nu-i văzusem niciodată!” se smiorcăia – şi au făcut un inventar cu tot ce se furase. Când au vorbit cu mine, au rămas uimiţi:

— O ciocolatieră?

— De porţelan alb, produs al fabricii regale de la Sèvres, dar nu poartă marca ei caracteristică, doi *L* înlănţuiţi. Era împachetată în catifea turcoaz.

— Şi ciocolatiera asta e de valoare?

— De o valoare incalculabilă, domnule. Este o piesă unică.

— Dacă-mi permiteţi, am o curiozitate, a zis unul dintre ei, de ce călătoriţi cu o ciocolatieră?

Nu mai aveam încredere în nimeni. N-am vrut să le vorbesc oamenilor ălora despre dumneavoastră şi despre domnul Fernandes. Am spus:

— Niciodată nu plec fără ea, domnule.

Cel mai frumos a fost când poliţiştii i-au deşteptat pe cei doi cheflii. Interogatoriul n-a fost prea reuşit, trebuie spus. Când au plecat, Beaumarchais în persoană le-a turnat în cap lui Maleshèrbes şi Labbé carafa cu apă de pe măsuţa de toaletă. Efect garantat.

— Să vedem, poate-aşa mai înviaţi un pic. Şi-acoperiţi-vă, omul lui Dumnezeu! a zis arătând spre cele două pulpe ca două şunci ale lui Maleshèrbes, burta numai untură şi cârnăciorul veşted, care în atâta belşug nu ştia nici cum să se mai aşeze. Şi, fiţi amabili, purtaţi-vă cum se cuvine, domnilor, sau trebuie să vă aduc aminte că sunteţi înalţi emisari ai Majestăţii Sale regele Franţei, cea mai măreaţă naţiune văzută vreodată pe…

— Bine, bine, l-a întrerupt Zanotti, vă mai pot fi de folos cu ceva sau pot să duc carafa lângă lighean?

Până la urmă s-a rezolvat totul cu un ibric de cafea caldă, lăsată să se odihnească după ce a făcut şase-şapte bulbuci. Cum ştiţi, este o băutură medicinală cu gust neplăcut, recomandată acum de toţi doctorii din Europa.

Patru

Dar cronica dezastrelor, *madame,* e departe de a se sfârşi aici. Când eram toţi gata, cu capul limpezit şi picioarele uşoare, am văzut că începe să ningă. Cum frig avusesem din plin cu o zi în

urmă şi nu ne ardea de alte concerte de strănuturi şi de vreun guturai, domnul de Beaumarchais, cu ochii spre cer, era tot mai iritat.

— E normal timpul ăsta, Zanotti? Credeam că la Barcelona sunteți mai temperați.

— O ia lumea razna, domnule.

Am stat o bună bucată de timp, toți cinci, muți ca nişte mumii, cu ochii spre cer, sperând că zăpada o să ne lase în pace. S-a întâmplat exact invers, deja semăna cu una cum văzusem o dată la palat, de acoperise complet gărzile de la intrare. Începea să se întunece şi Beaumarchais era disperat că mai trece o zi fără să fi făcut nimic bun. Atunci a venit la mine şi mi-a zis:

— Guillot, dumneavoastră vă strecurați uşor şi picioarele vă zboară, ați putea merge înainte de comisie în strada Tres Voltes? Doar să-l anunțați pe domnul Fernandes că mâine îi vom face cu toții onoarea de a-l vizita.

I-am spus da, nici vorbă, mulțumit să fac un pic de mişcare. Am fugit repede pe scară să iau scrisoarea pe care mi-ați dat-o, s-o duc, bine apărată în taşcă; am ieşit din pensiune sub o zăpadă nemiloasă. Era atât de frig, încât pelerina nu-mi era de niciun folos, oricât încercam să mă zgribulesc sub ea. Cu paşi mari, am străbătut distanța până la Plaça de l'Oli, ajunsesem de-mi tremura şi părul de frig.

Ca să găsesc locul, am întrebat trecătorii. În Passeig del Born, mi-au spus: „O, mai aveți ceva de mers”, la mijlocul străzii Rec, mi-au răspuns: „Nu mai aveți mult” şi, în sfârşit, pe strada cu închisoarea mi-au comunicat: „E la doi paşi. Uite, luați-o pe strada aceea, Bòria, până la piața care e ceva mai jos”. Zis şi făcut. Totul ar fi fost mai uşor, evident, dacă n-ar fi fost ger, dar am ajuns, şi anume la o uşă din lemn încuiată. O tăbliță anunța:

FERNANDES
MAESTRU CIOCOLATIER
FURNIZORUL PRINȚESELOR FRANȚEI

Pe stradă nu era picior de om, ferestrele aveau genele lăsate, zăpada începea să se adune pe străzi, nu-mi mai simțeam nasul, mâinile, degetele de la picioare. Am bătut în uşă, dar nu mi-a deschis nimeni. M-am gândit că o să mor înghețat dacă o să fiu nevoit să rămân pironit acolo şi-am bătut cu insistența care

începuse să-mi devină obicei de când ajunsesem la Barcelona. Să nu credeți că mi s-a deschis imediat. Am avut chiar timp să spun o rugăciune, apărat de pelerină, sub intrarea fără marchiză, în timp ce zăpada îmi luneca pe nas şi-mi pudra peruca. Am bătut în uşă cât m-a sfătuit disperarea. Până la urmă, cu vocea care-mi mai rămăsese am strigat:

— Domnule Fernandes, pentru numele lui Dumnezeu, deschideți-mi odată, că mor aici înghețat ca un câine. Sunt Guillot, vin de la Versailles, trimis de *madame* Adèlaïde, vă aduc o…

Trebuie să ştiți, doamnă, că numele dumneavoastră a fost ca o parolă. Chiar în clipa în care ninsoarea începea să fie atât de nemiloasă, încât nu mai vedeai la doi paşi distanță, o mică deschidere, de speranță, s-a ivit în uşa ciocolatierului şi doi ochi negri ca smoala m-au fixat prin ea. Am implorat:

— Domnule Fernandes, înghet, dați-mi voie să intru!

Uşa, miloasă, s-a deschis şi-am intrat, în sfârşit, la adăpost; într-o încăpere în care ardea focul, cu o tejghea lungă şi un miros de cea mai bună ciocolată.

Am simțit că mi se pune o pătură pe umeri şi o voce blândă, de femeie, îmi zice:

— Aşezați-vă lângă foc, o să vă reveniți imediat.

Poate vă întrebați în ce limbă au fost rostite aceste cuvinte. Ei bine, trebuie să vă spun că nu ştiu sigur. Femeia care îmi deschisese nu era complet străină de secretele frumoasei noastre limbi, dar ar fi exagerat să spun că o vorbea. Cam la fel şi eu, ştiu câteva cuvinte în catalană şi câteva, mai puține, în spaniolă şi m-am putut face înțeles. Ştiți că am avut totdeauna ureche bună pentru cuvintele străine. Astfel că într-un amestec din cele trei limbi, şi nu pot fi sigur dacă n-a fost şi vreo aşchiuță de italiană, ne înțelegeam, cum veți vedea, nu prea rău, eu şi îngerul salvator.

Epitetul de înger salvator i-l dau nu doar pentru pătura de care v-am spus, nici doar pentru ceaşca de ciocolată delicioasă pe care mi-a oferit-o imediat şi care m-a readus la viață. O fac mai ales datorită expresiei chipului ei. Salvatoarea mea era o femeie de cel mult douăzeci şi cinci de ani, cu nişte ochi negri care străluceau ca stelele în fața flăcărilor căminului, cu obraji fini, părul de culoarea aramei învechite şi buze de catifea. Am fost atât de năucit de frumusețea aceea, încât o clipă m-am gândit că îngerii din cer, dacă aş fi murit în fața uşii, nu mi-ar fi plăcut atât de

mult.

— Vorbiți limba mea, i-am zis, cu admirație.

— De fapt, nu... a zis ea, dar înțeleg. Am mulți clienți care vorbesc ca dumneavoastră. La Barcelona sunt mulți francezi.

Mi-am amintit că Beaumarchais mă avertizase, când plecam din Paris: „O să vedeți, prietene Guillot, că Barcelona e cel mai francez dintre oraşele străine”.

Când mi-am terminat ciocolata, femeia m-a întrebat:

— Spuneți că vă trimite *madame?*

— *Oui*, am răspuns.

— Aveți dovezi?

— *Naturellement.*

— Lăsați-mă să le văd.

— Le voi arăta domnului Fernandes. Este acasă?

— Nu în clipa asta.

— O să-l aştept.

— Nu vă sfătuiesc. Ar putea să întârzie.

— Nu-s grăbit.

— Eu, însă, sunt. Lăsați-mi mie dovezile. O să i le arăt domnului Fernandes.

— Sunteți menajera?

— Nu, domnule.

— Domnul Fernades vă este rudă? Tată, poate?

— Nici asta.

— Îmi spuneți sau va trebui să ghicesc?

— Este soțul meu. Şi-acum, îmi arătați ce-ați adus pentru el? Recunosc că m-a făcut să şovăi şi era cât pe-aci să-i arăt, dar mi-am amintit la timp de înşelăciunea de care am avut parte de cum am sosit şi-am dat înapoi.

— Nu mi-e clar dacă pot să am încredere în dumneavoastră, doamnă.

— Am acelaşi dubiu, domnule.

— Unde este domnul Fernandes?

— Dați-mi dovezile de la *madame* şi o să vă spun.

— Nu încape tocmeală.

— Nici din partea mea.

— Nu aveți încredere în mine?

— Din păcate.

— Aveți motive?

— Cu vârf şi-ndesat!
— Am făcut ceva?
— Dumneavoastră, nu. Alții, da.
— Şi plătesc pentru păcate pe care nu le-am comis.
— Ca toată lumea, uneori.
— Dacă mi-ați da dovezile, s-ar aranja totul.
— Sau poate nu. Greu de spus.
— Haideți, domnule, nu fiți atât de încăpățânat.
— Sunt un om hotărât. Şi-s mândru de asta.
— Lăsați-mă să le văd!
— Vă spun că nu!
— Atunci, plecați!
— Nici gând!
— Pentru un bărbat atât de tânăr, sunteți încăpățânat ca un catâr!
— Şi dumneavoastră, pentru o femeie!
Chiar în clipa aia s-au auzit bătăi în uşă, deloc prietenoase: bum! bum! bum!
— Sunt pierdută! Sunt cei de la breaslă! Ne-au auzit! Ştiu că sunt aici! a zis îngerul meu cu fața schimonosită de o reală frică.
Bătăile s-au repetat – bum! bum! bum! de se zguduia lemnul. Un glas tunător a zis, în engleză:
— În numele regelui George, deschideți uşa!
— Soțul dumneavoastră face afaceri cu englezii? am întrebat în şoaptă, dar nervos.
— Nu, domnule, din câte ştiu eu, a zis ea.
— Atunci, ce vor ăştia?
Îngerul a dat din umeri.
— În numele Majestății Sale George III, deschideți uşa!
— Ce facem?
— Deschidem, evident! am zis, cu forța unui titan hotărât să răzbune el singurel onoarea pierdută în Războiul de Şapte Ani[30].
Şi aşa a şi făcut. A deschis larg uşa şi m-am trezit în față cu nasul roşu şi guşa numai negi a unui bărbat, parcă un broscoi râios. Era mai înfofolit ca un servitor şi de trei ori cu mai multă carne, poate de aceea tremura mai puțin. Era însoțit de doi soldați

30 Război desfăşurat în anii 1754, respectiv 1756–1763, care a avut ca protagoniste marile puteri europene (Prusia, Marea Britanie, Austria, Franța, Rusia, Suedia, Spania şi Portugalia). Una dintre urmările lui a fost diminuarea puterii Franței. (N.tr.)

în uniformă, cu spadă, care-i spuneau *sir.*

— Domnilor, vă salut în numele Majestății Sale George III, rege al Angliei, Irlandei, Menorcăi, Indiei, Dominicăi, Granadei, San Vicente, Tobago, Floridei…

— Da, da, da, ştim toate astea. (Englezii ăştia, veşnic în gură cu toate victoriile, sunt insuportabili.) Cu ce vă putem fi de folos? am zis.

— În primul rând, lăsați-ne să trecem, dacă nu vă deranjează.

M-am dat la o parte din calea lui şi i-am făcut semn femeii să facă acelaşi lucru. Cei trei bărbați au intrat înăuntru cu toate farafastâcurile lor şi au închis uşa. O secundă am trăit toți uşurarea de-a fi lăsat afară întunericul şi zăpada. Englezul a aruncat o privire, mi s-a părut că aproba spațiul cu un gest aproape invizibil de buză.

— În numele Majestății Sale George III, vă ordon să îmi arătați aparatul pe care l-ați inventat pentru prepararea ciocolatei, a zis *sir* Broscoi Englez, care, după toate aparențele, nu se prea omora să-şi piardă timpul cu prezentări şi preambuluri. De-atâta eficiență, când vorbea îi tremura guşa.

Dintr-o ocheadă, îngerul meu mi-a dat de înțeles că se teme de oamenii ăia. Şi a rămas cu ochii pe mine, aşteptând să fac ceva.

— Vă ia drept soțul meu, a şoptit.

— Mi-am dat seama, am răspuns.

— Şi ce vor?

— Să vadă maşina.

— Asta nu se poate! Nu-i vreau în casa mea!

Trebuie să recunosc, răspunsul acela şi, la fel, antipatia ei față de englezi mi-au plăcut.

— Vreți, cu adevărat, să plece?

— Da.

— Atunci arătați-le maşina!

Cât noi discutam în şoaptă, broscoiul îşi pierdea răbdarea, bătea din picioare şi începea să bombăne. Soția ciocolatierului a consimțit să mă ia în seamă – mă temeam că nu o s-o facă şi că *sir* o să declare pe loc război – şi ne-a condus într-o încăpere din dosul prăvăliei.

— Va rog, domnilor, după dumneavoastră, am zis, cu o reverență, ştiind că nimic nu-i înmoaie mai mult pe englezi decât politețurile.

În spate, am dat de minunea mecanică ajunsă în zilele noastre

admirația întregii Europe civilizate, o maşină făcută numai din lemn şi metal, cu şase picioare, patru manete mari şi roți de-o mare eleganță, cu şi fără dinți. În maşina asta, cum am putut înțelege din explicațiile îngerului meu, intră boabele de cacao, se amestecă înăuntru cu zahărul şi cu mirodeniile şi iese o pastă foarte gustoasă care poate fi numită, fără exagerare, cea mai bună ciocolată din lume. Englezii au lăudat-o peste poate, au zis că o asemenea invenție nu poate ieşi decât din imaginația unui geniu şi s-au interesat imediat de modul de funcționare, explicat de ea cu toate amănuntele, eu traduceam, trecând poate peste cele mai uluitoare. Şi asta fiindcă la fiecare cuvânt blestemam puțina noastră ingeniozitate, lăsam ambasada sălbaticilor ălora să ne-o ia înainte.

S-au mai interesat supuşii regelui George III şi de mirodeniile care trebuie amestecate cu pasta de cacao. Îngerul le-a spus că pot fi diverse, dar nu pot lipsi niciodată paisprezece boabe de piper negru, o jumătate de uncie de cuişoare şi o nucă mare de annatto, cât mai roşie. Unii recomandă să se pună şi cardamom, scorțişoară, un baton de vanilie, migdale şi chiar roiniță, dar ea – a zis – e adepta rețetelor simple.

— Astăzi oamenilor nu le mai plac mâncărurile atât de încărcate, a zis, fermecătoare, la ciocolată important este să fie cât mai naturală şi de cea mai bună calitate.

Dar, iertare, admiram maşina, care le-a plăcut atât de mult englezilor, încât au rămas fără grai (la fel şi eu, deşi mă vedeam forțat să ascund). Cei doi soldați măsurau totul bucată cu bucată, fără să se ferească, au vrut chiar să vadă cam cât cântăreşte, apucând-o fiecare din câte o parte, ca pentru a afla de câți oameni ar fi nevoie să o care. Intendentul, în schimb, tândălea, fără să scoată o vorbă.

— Aş putea şti motivul acestei atât de mari străduințe, *sir?* am întrebat.

— Regele George a auzit de invenția dumneavoastră, domnule Fernandes, şi vă face cinstea de a-şi arăta interesul. Regelui George îi place mult ciocolata, bea de trei ori pe zi. Îl ajută să gândească şi-i dă o putere cât şase tauri.

Am zâmbit, aparent flatat, dar toate astea mă făceau să am o presimțire rea. Oamenii lui terminaseră de măsurat, cel puțin aşa se părea, când broscoiul a vorbit iarăşi:

— Am o curiozitate, domnule Fernandes, şi numai

dumneavoastră mă puteți lămuri, a zis.

M-am gândit: acum *eu* am băgat-o pe mânecă. Dacă îmi cere vreun detaliu despre construcția şi funcționarea maşinii, va descoperi păcăleala şi furia lui mă va strivi ca pe o muscă.

— Spuneți!

— Cum se face că vorbiți engleza cu un accent atât de francez? a vrut să ştie.

— Ah, asta... – zâmbeam în timp ce căutam un răspuns suficient de convingător – fiindcă am avut o doică franceză.

— Dar mi s-a spus că ați fost discipolul unui maestru Lloseres, care-şi avea magazinul pe-aici, pe-aproape.

— Da, domnule.

— Câți ani aveți?

— Nu-mi arăt vârsta, domnule. Fiindcă sunt slab. Aşa cum mă vedeți, am împlinit de curând treizeci şi unu.

— Adevărat?

— Vă jur.

Broscoiul englez îşi mângâia bărbia.

— O fi ciocolata. Consilierii regelui spun că e foarte bună, că menține vigoarea tinereții.

— N-o să vă spun că nu!

Părea a crede tot.

— Şi încă o întrebare.

Dumnezeule, ce spaimă!

— La ordinele dumneavoastră.

— Cunoaşteți țara mea?

— Nu, *sir,* am mințit.

— Noi, englezii, suntem ospitalieri, avem bun-gust şi admirăm foarte mult oamenii ca dumneavoastră, în stare să facă lumea să progreseze prin idei noi şi utile, capabile să dea naştere la minuni mecanice. Asta este valabil şi pentru Majestatea Sa, bineînțeles. Nu demult, am cumpărat, în numele regelui, o maşină de dragat, foarte utilă pentru recuperarea obiectelor pierdute în naufragii. Sau una care face portretul a trei persoane în basorelief (şi asta doar răsucind o cheie). Majestatea Sa regele George are multă încredere în lucruri din astea, este convins că progresul omenirii trece prin asemenea roți, manivele sau pistoane, care vă sunt atât de bine cunoscute. Majestatea Sa ar mai vrea să ştie dacă dumneavoastră şi frumoasa dumneavoastră soție ați accepta o invitație la Palatul Buckingham, să rămâneți cât timp este nevoie

ca să construiți o maşină ca a dumneavoastră.

Am rămas încremenit. Din fericire, am reuşit să reacționez:

— Va trebui să mă consult cu soția, *sir.*

— Evident, înțeleg.

— Înțelegeți?

— Cum să nu! Dacă as avea o soție atât de frumoasă ca a dumneavoastră, n-aş mişca un deget fără să mă consult cu ea. Tot înainte!

Broscoiul a arătat cu mâna spre îngerul meu şi-n ochi i-a licărit o scânteie de admirație, sau poate de dorință, pentru frumosul meu înger.

— Ne permiteți să vorbim singuri?

Şi el, resemnat:

— Faceți ce aveți de făcut!

Sir Broscoi şi oamenii lui au ieşit din încăpere lăsând maşina liniştită, iar pe noi, şi mai mult. Am tradus toate cuvintele schimbate cu el, n-am lăsat unul deoparte, dar, când ea a priceput despre ce este vorba, a început să dea din cap:

— Nu, nu, nu se poate. Bărbatul meu n-o să mai facă nicio maşină.

— Gândiți-vă bine. Este o excelentă ocazie să câştigați bani frumoşi.

— Va spun, nu. Nu se poate.

— Nu vă grăbiți! Trebuie cântărit pe-ndelete.

— Nu-i nimic de cântărit. Spuneți-le că le refuz oferta.

Cum nu mi se părea recomandat să-l enervez pe englez cu un refuz atât de categoric, am preferat să-mi păstrez o portiță de scăpare. Am ieşit, cu o figură de soț sub papuc – are totdeauna efect între bărbați – şi-am zis:

— Soția mea vrea să se mai gândească. Dacă-mi spuneți un loc unde să vă trimitem răspunsul, îl veți avea în câteva ore.

Englezul a notat o adresă pe o hârtie şi mi-a dat-o. Stăteau la pensiunea Manresa, pe strada cu acelaşi nume.

— Vă dau două zile. Să nu mă faceți să-mi pierd răbdarea, domnule Fernandes.

— Nu, domnule.

— Aaa, Fernandes, s-a întors brusc el spre mine. Încă ceva.

— Da, domnule.

— Nu cumva ați văzut prin oraş o legație de francezi?

— Francezi, domnule? Sunt atâția în oraş…

— Ăştia sunt ambasadorii regelui Ludovic, au sosit acum câteva zile. Stau la pensiunea Santa Maria.

M-a surprins, recunosc, că era atât de la curent. O clipă mi-am spus că ei ne furaseră, dar mi-am amintit cum vorbeau pungaşii ăia şi am renunţat la idee: oricât de nătângi sunt englezii, încă ştiu să vorbească engleza. Iar măgarii ăia nu ştiau o iotă.

— Nu, domnule, n-am văzut niciun francez, am zis.

— Bine. Dacă îi vedeţi cumva, nu vrem sub nicio formă să faceţi afaceri cu ei, m-aţi înţeles, Fernandes?... Vreau să spun – s-a corectat, privindu-l pe înger cu nişte ochi goi – că Majestatea Sa regele George III va şti să-şi exprime recunoştinţa că nu faceţi afaceri cu francezii ăştia grobieni, ci doar cu noi şi marea noastră naţiune.

— Sigur, *sir.* Doar cu dumneavoastră, am zis fără tragere de inimă, dar foarte în rolul meu.

De n-aş fi crezut totdeauna că englezii nu simt decât foame, somn şi-un dezmăţ animalic, aş zice că grăsanul ăla se uita la ciocolatieră cu ochi de broscoi înamorat.

— Sunt convins, a zis, mulţumit. Lăudată fie Majestatea Sa! La revedere.

Cu un fel de salut militar, au ieşit toţi trei trântind uşa. Mi-a fost clar că nici despărţirile lungi nu erau pe gustul idolatrului.

Şi acum, cu permisiunea dumneavoastră, doamna mea, voi da un răgaz mâinii mele înainte de a continua cu ultima parte a acestei utile după-amiezi în casa domnului Fernandes şi a frumoasei şi fermecătoarei sale soţii.

Cinci

Slujitorul dumneavoastră, mai devotat decât oricare altul, după ce a înghiţit două smochine uscate şi o gură de apă, este gata să-şi continue cronica întreruptă la sfârşitul capitolului anterior. O reiau de unde am lăsat-o: suntem în magazinul ciocolatierului Fernandes şi broscoiul englez, însoţit de redusa-i suită, tocmai a ieşit, trântind uşa.

De-atâta agitaţie, îngerul meu, sărăcuţa, era înspăimântată. Stătea lângă maşină, plângând cu lacrimi fierbinţi, nu mă întrebaţi din ce cauză.

— Vor să mi-o fure. Toţi vor să-mi fure maşina, zicea printre suspine.

I-am cerut să se calmeze puţin, am aşezat-o lângă foc şi-am

încercat s-o fac să înțeleagă partea bună a lucrurilor: dacă soțul ei este cât de cât deştept şi renunță la partizanate politice, care nu duc niciodată nicăieri, ar putea pune mâna pe un sac de lire de la blestemații ăştia de englezi şi de la regele lor care, din câte spun, e bine dus cu pluta.

— Domnul Fernandes este realmente un bărbat norocos, am adăugat şi trebuie să vă mărturisesc că doar în parte mă gândeam la afacere.

Dar ea doar dădea din cap că nu şi plângea nemângâiată.

— Va spun că e imposibil, şoptea.

— Dar de ce nu? De ce atâta încăpățânare?

Ea dă-i şi plângi, fără să-mi dea vreun răspuns. Şi eu nu puteam înțelege nimic: nici de ce atâtea lacrimi, nici de ce soțul ei nu vrea să le ia englezilor banii. Mi-ar fi plăcut să am eu ocazia să-mi vâr nasul în palatul ultrainamicului nostru. Ce-aş mai fi profitat!

— Încă nu vă ştiu numele, domnule, a zis brusc îngerul înlăcrimat.

— Victor Philibert, la dispoziția dumneavoastră.

— Pe mine mă cheamă Marianna.

Iertați-mă că vă spun o intimitate, doamna mea, dar auzind acest nume, m-am gândit că de puține ori pământul şi cerul au ştiut să se pună în acord cu atâta succes. Numele acela făcea întru totul dreptate înfățişării acelei făpturi.

— E un nume foarte frumos, Marianna, am zis.

— Mi l-a pus părintele Fideu. Îl cunoaşteți? E un adevărat sfânt. Îi datorez viața, norocul, tot ce sunt.

— Chiar îl cheamă părintele Fideu?

— Aşa-i că-i hazliu? Multă lume crede că-i o poreclă fiindcă îi place supa cu fidea. Dar nu, e numele lui de familie adevărat! Iată câte lucruri ciudate se petrec. (A zâmbit, şi, mulțumită, era şi mai frumoasă.) Părintele Fideu este preotul de la Santa Maria del Mar. Eu țin de parohia lui, ştiți? Mare noroc am avut! Dar, decât să ascultați despre viața mea, nu prea veselă, n-ar fi mai bine să-mi arătați dovezile că sunteți trimis de *madame?*

— De acord.

Am scotocit prin taşcă în căutarea misivei dumneavoastră. Din păcate, nu-i puteam înmâna darul pe care îl promitea scrisoarea, mi-ar fi făcut plăcere întâi şi-ntâi pe el să i-l dau.

— O cunoaşteți pe *madame?* am întrebat-o în timp ce căutam.

— Nu, bineînțeles. Dar atât am auzit vorbindu-se, că parcă am fi vechi prietene. Ne vin atât de des comenzi de la dânsa! Şi are atât de mult bun-gust! Ştiți că ciocolata pe care i-o dăm este făcută special pentru ea, pentru nimeni altcineva.

— Iat-o. Şi i-am înmânat scrisoarea.

A desfăcut-o, a admirat scrisul frumos şi semnătura. Mi-a dat-o înapoi:

— Mi-o citiți?

— Nu ştiți să citiți?

Puteam să-mi închipui, nu era decât soția unui ciocolatier. Frumoasa şi încântătoarea soție a altui bărbat.

— M-au învățat, dar eram grea de cap, a zâmbit.

— Pentru dumneavoastră, o fac cu multă plăcere, am zis. O să-i transmiteți soțului ce scrie?

— Puteți fi sigur!

Şi am început să citesc:

Stimate domnule Fernandes, căruia atâtea lucruri dulci îi datorăm: fac să vă parvină această scrisoare prin secretarul meu, dom…

— Cum de este scrisă în catalană? a ezitat doamna Marianna.

— *Madame* este atentă la fiecare detaliu, am zâmbit, încântat să-i pot da aceste asigurări.

— Oare ne vorbeşte limba?

— Nu cred, doamnă, deşi *madame* are vaste cunoştințe, şi în domenii care ne-ar surprinde pe amândoi, dar cred, mai degrabă, că a pus pe cineva să-i traducă. Gândiți-vă că la Versailles sunt atâția oameni, aşa că totdeauna se găseşte cineva potrivit pentru orice trebuință, oricât de ciudată ar părea.

— A, bineînțeles, bineînțeles…

…fac să vă parvină această scrisoare prin secretarul meu, domnul Guillot, care v-o va înmâna personal, potrivit dispoziției mele. Poate domnul Guillot o să vi se pară prea tânăr, dar nu vă luați după aparențe. Este un om integru şi se bucură de întreaga încredere a mea şi a surorii mele Victoire.

— Vedeți ce frumos vorbeşte despre dumneavoastră? a zis Marianna, emoționată, şi eu am răspuns cu un gest de modestie,

care voia să însemne: „*Madame* este excesiv de generoasă”. Nu voiam să distrag destinatara, şi-aşa cam împrăştiată. Am continuat lectura:

Doresc să vă spun că ciocolata dumneavoastră este la palat ca ambrozia zeilor de odinioară şi la fel de căutată, într-atât, încât o ascundem să nu o găsească nimeni în afară de noi. Sora mea şi cu mine numărăm câte minute mai sunt până la următoarea. O bem la micul dejun şi la gustarea de după-amiază şi-atât de mult ne place, că am cerut să ni se fabrice nişte ciocolatiere speciale, ca să ne-o putem doza în porţii de trei ceşti, cu gândul că astfel va dura mai mult. Ne-am gândit că v-ar face plăcere să aveţi una dintre aceste bijuterii de porţelan, ieşite din fabrica pe care defunctul rege, tatăl nostru, a avut buna idee să o construiască în oraşul Sèvres. Vă trimit, în semn de admiraţie şi de fraternitate, una din zestrea mea personală, marcată cu numele meu, cu speranţa că o să vă placă.

— Citiţi groaznic în catalană! a râs discret Marianna.
— Aţi înţeles ce se spune în scrisoare?
— Da, că vrea să-mi dăruiască un vas pentru ciocolată.
— Nu dumneavoastră, soţului.
— Aşa-i. Şi unde-i vasul?
— Ne-a fost furat. Dar, când îl găsim, o să vi-l aduc.
— Ah! V-a fost furat?
— Da, Marianna, ghinion. Dar ascultaţi, acum urmează ce este mai important.
— Să vedem.

De asemenea, îndrăznesc să vă cer o mică compensaţie. Emisarul care vă va înmâna această scrisoare vine în numele unei comisii de gentilomi trimisă de însuşi regele, nepotul meu, Ludovic XVI. Cum ştiţi, iubitul nostru monarh este un om cu idei progresiste, interesat de orice dovadă de modernitate ce poate apărea în lume. De aceea mecanismul inventat de dumneavoastră pentru fabricarea ciocolatei i-a trezit cel mai viu interes şi a dorit să-l trimită pe maestrul ciocolatier al palatului, monsieur *Labbé, pentru a-i deprinde tainele de la dumneavoastră. Vă rog să-l primiţi cu consideraţia pe care o merită un om care îndulceşte existenţa regelui Franţei. Acelaşi*

lucru şi pentru suita sa, formată din doi cavaleri despre care veți avea curând informații şi de la secretarul regal. Vă spun toate astea ştiind că sunteți un om drept şi onest, ca să vă rog să-i primiți pe toți aceşti domni cu aceeaşi plăcere cu care m-ați primi pe mine însămi sau pe Majestatea Sa şi să-i ajutați să-şi ducă la…

— Şi toți oamenii ăştia au venit cu dumneavoastră? O, Doamne, acum chiar că-s pierdută! m-a întrerupt din nou.

— Aşteptați, doamnă, că imediat închei. Ascultați cu atenție ce urmează, am zis, înainte de a ajunge la finalul scrisorii.

…şi să-i ajutați să-şi ducă la bun sfârşit misiunea. De asemenea, îmi revine trista obligație de a vă aduce la cunoştință că am primit informații că o ambasadă a regelui Angliei, execrabilul George III, aflând de obiectivele noastre, a hotărât să viziteze oraşul Barcelona, presupunem ca să-şi vâre nasul prin magazinul dumneavoastră. Nu sunt, domnule, persoane demne de încrederea oamenilor nobili; ca prietenă a dumneavoastră, cum mă consider, mă văd obligată să vă avertizez. Vă cer, în numele nepotului meu, regele, să nu vă vedeți cu ei sub nicio formă, dacă nu vreți să vă tâlhărească sau să vă ucidă sau ceva şi mai rău.

În acest punct, Marianna s-a încruntat.

— Domnule, dumneavoastră ştiți ce ar putea face mai rău decât să ne ucidă?

— Ssst! Mai e doar formula de încheiere.

Cum ştiu că toate acestea vă vor provoca unele neplăceri şi pentru nimic în lume nu vreau să mă fac vinovată de problemele dumneavoastră, i-am cerut secretarului meu, monsieur *Guillot…*

— Iarăşi dumneavoastră!

— Da! Ascultați, doamnă, nu sunteți deloc atentă!

…i-am cerut secretarului meu, monsieur *Guillot, să vă facă o comandă mare, suficientă spre a îndulci tristele şi friguroasele ierni de la palat în următorii ani… Odată îndeplinite dorințele trimişilor noştri,* monsieur *Guillot vă va explica detaliile şi vă va*

recompensa foarte convenabil munca şi destoinicia. Vă asigur că suma este generoasă şi vă va răsplăti pentru tot deranjul pe care vi-l putem provoca şi, dimpotrivă, veți putea avea satisfacția de a fi oferit un foarte util serviciu Coroanei franceze. Mă opresc aici, domnul meu, nu îmi mai rămâne decât să vă reamintesc recunoştința mea pentru după-amiezile fantastice pe care le petrecem grație băuturii dumneavoastră. De-ați şti ce bine se împacă ciocolata, exercițiile la vioară, lectura în micul cabinet al surorii mele Victoire şi după-amiezile cenuşii în sala armelor… din toate acestea sunt făcute serile de la palat, în apartamentele noastre. Primiți o strângere de mână de la prietena dumneavoastră, madame *Adèlaïde a Franței.*

S-a lăsat o tăcere puțin stingheră.

— Gata? a întrebat Marianna şi, când am făcut semn din cap că da, a dat drumul unui suspin şi-a adăugat: Sunt pierdută!

— Haideți să vedem. Mă însoțeşte un grup de persoane care vor să vadă maşina…

— Am înțeles tot, mai puțin povestea cu afacerea şi compensația.

Am zâmbit, mulțumit că a mers direct la partea cea mai interesantă pentru ea.

— E simplu, Marianna. *Madame* vrea să vă răsplătească pentru deranj. Pe soț şi pe dumneavoastră.

— Şi vrea să ne răsplătească mult sau puțin?

— Foarte mult.

— Bani gheață?

— Aur.

— Curând?

— *Madame* doreşte să fiți bogați înainte ca eu să părăsesc oraşul.

Am trecut total sub tăcere amănuntul că nu aveam nicio centimă, căci toți banii ne fuseseră furați cu o noapte în urmă. Mi-am dorit însă ca *monsieur* Beaumarchais să fi avut dreptate când mi-a spus că o să recuperăm tot ce ni se luase.

— Şi răsplata dumneavoastră ar fi mai mare sau mai mică decât ce îmi oferă englezii?

— Doamnă, nu mă jigniți! Chiar dacă ar fi aceeaşi sumă de bani, tot ar fi mai interesant să aveți relații cu marea națiune franceză!

Ochii Mariannei s-au aprins de emoție. Aş zice că oferta dumneavoastră a interesat-o mult mai mult decât au îndrăznit cuvintele ei să-mi spună, nu mă întrebați din ce motiv. Stătea descumpănită, de parcă mi-ar fi ascuns o informație deosebit de valoroasă sau de parcă, în pofida cuvintelor pe care i le citisem, încă n-ar fi avut încredere în mine şi în intențiile noastre.

— Spuneți-mi, a zis, comisia pe care o reprezentați ar putea să nu se vadă cu soțul meu?

— Evident, nu, doamnă, am zis, soțul dumneavoastră este chiar obiectivul vizitei noastre.

— Credeam că obiectivul este maşina, a răspuns ea.

— Bineînțeles, maşina. Dar soțul dumneavoastră trebuie să ne arate cum funcționează, să ne facă o demonstrație…

— Pot face eu demonstrația. Ştiu toate secretele maşinii. L-am ajutat s-o gândească şi s-o monteze. Şi, de luni de zile, o fac să meargă fără să mă ajute nimeni.

— Nu ştiu… nu la asta ne gândiserăm… – am ezitat, înainte să întreb: Şi de ce să o faceți dumneavoastră? Sunteți atât de sigură că domnul Fernandes nu o să se întoarcă? Nu e prea mare încăpățânarea?

După o tăcere elocventă, au urmat câteva cuvinte triste:

— Din nefericire, domnule, din locul unde s-a dus soțul meu oamenii nu se întorc.

Şi, cum n-am înțeles-o prea bine, a adăugat, în şoaptă, apropiindu-se de mine:

— E mort, domnule. Dintre toate încăpățânările, cea mai mare.

— Mort?

Cu siguranță, de surpriză am ridicat prea mult vocea şi ea a făcut ochii mari îngrozită.

— Sst! Nu strigați! Nu ştie nimeni!

— De cât timp?

— Se fac curând şase luni.

— Şase luni! Şi cum e posibil să nu ştie nimeni?

— Fiindcă am ținut secret.

— Din ce motiv?

În clipa aia s-au auzit iarăşi bătăi în uşă care, prin stil şi forță, ne-au dus cu gândul la neplăcuții ambasadori englezi. O voce stridentă, puternică, ne-a risipit orice umbră de îndoială:

— Hei, tu, femeie! Deschide imediat sau dărâm uşa!

Ea s-a albit. Mi s-a părut că tremura.

— E Mimó, a zis.

Am ridicat din umeri, parcă întrebând cine e atât de puțin civilizatul Mimó. Mi-a explicat:

— Un mizerabil, i-a intrat în cap că mă vrea şi nu-i chip să i-o scoți. Trebuie să vă ascundeți.

La uşă continuau strigătele şi loviturile, atât de puternice, că vasele de ciocolată de pe rafturi (şi inimile noastre) se clătinau.

— Marianna! Deschide! striga vocea stridentă.

Marianna mi-a făcut semn, sub tejghea era o scobitură de mărimea unui om. M-am vârât, cât am putut de ghemuit, exact la timp ca să evit să-şi ducă la capăt amenințările sălbaticul ăla.

— Marianna! Ori deschizi uşa ori…

A deschis. Intra un frig înțepător şi umed, să-ți vină să plângi, nu alta. Am auzit toată discuția şi am înțeles-o fără dificultăți, de parcă auzul mi s-ar fi adaptat la limba asta, care nu-i a mea, dar cu care seamănă într-o anumită măsură. Aveți aici transcrierea, făcută din memorie, dar exactă, a vorbelor auzite:

— Ce ai, Mimó?

— Pot să intru?

— Nu. Ce vrei?

— Am venit la bărbatul tău.

— Bărbatul meu e plecat.

— Şi-acum? Şi când se întoarce?

— O să te anunț.

Vocea aia, doamnă… Am recunoscut-o imediat. Nu pot fi multe pe lume atât de neplăcute. Am ciulit urechile, să fiu sigur.

— Ştii de câte zile e plecat bărbatul tău, Marianna?

— Nu e treaba ta.

— Eu am numărat cinci luni, cel puțin. Poate te-a părăsit şi-ai nevoie de alt bărbat?

Cum să nu! Nu aveam niciun dubiu: era vocea căpitanului general Nas de Cartof. Sau, mai degrabă, a mincinosului care ne vizitase cu o zi în urmă la hotel, făcându-ne să credem că ar fi căpetenia regiunii militare.

— Dac-aş avea nevoie de alt bărbat, ăla n-ai fi tu, Mimó, i-a trântit ea verde-n față.

Respectivului Mimó nu i-a fost pe plac ce a auzit. Vocea-i suna şi mai neplăcut când a spus:

— Ține-ți gura, că putem să-ți închidem afacerea.

— Tu şi mai cine?

— Eu şi ceilalţi maeştri. Din breasla ciocolatierilor şi din altele, că suntem toţi de acord.

— Şi prăvăliaşii?

— Şi măcinătorii.

— Mamăăă, Mimó, dar ai făcut treabă, nu glumă!

— Şi ce-o să mai fac, dacă mă laşi, Marianna.

Vocea, acum, se muiase, se făcuse lipicioasă ca un melc. Îmi venea să ies de sub tejghea şi să-i zic două-trei individului.

— Du-te şi lasă-mă-n pace. Am mai vorbit de asta de multe ori.

— Şi de ce te încăpăţânezi, Marianna? Nu vezi că te-a părăsit bărbatul? Nu ştii ce pot să-ţi ofer eu?

— Tu? Ah, nu mă face să râd!

— Sigur că da. Am bani! Şi-o să am şi mai mulţi! O să fim cei mai bogaţi negustori din oraş. Cu talentul meu în afaceri, cu maşina ta şi zâmbetul tău în spatele tejghelei, n-o să se compare cu noi nimeni.

Marianna a scos un oftat obosit.

— Du-te, Mimó. M-am săturat să tot aud asta.

Am scos, cum am putut, un picior din ascunziş şi m-am aşezat în genunchi în spatele tejghelei. Inima mi-o luase la galop, ştiam că-mi pun în joc capul, dar trebuia să fiu sigur. M-am ridicat încet-încet, ca o păpuşă în spatele decorului, până am reuşit să zăresc bărbatul care vorbea cu atâta neruşinare îngerului meu mort de frig. Şi, mă credeţi sau nu, instinctul nu mă înşelase. El era! Nasul ăla de cartof mi-a confirmat imediat, deşi îşi scosese masca de înşelat străinii şi era îmbrăcat ca un negustor. Avea braţe groase, musculoase, de ciocolatier, şi o faţă de ticălos, înspăimântătoare. O privea pe Marianna de parc-ar fi fost o farfurie cu frişcă şi se apropia de ea. Iertaţi-mi, doamnă, grosolănia acestor cuvinte, vă spun că l-aş fi păruit cu dragă inimă pe loc pe imbecil – pentru Marianna, pentru bani, pentru ciocolatieră! – şi n-am făcut-o doar ca să nu pătez reputaţia îngerului meu (şi fiindcă, e adevărat, m-ar fi făcut zob). În silă, muşcându-mi pumnii, m-am încolăcit din nou ca un vierme sub tejghea, încercând să găsesc o noimă în toată dandanaua aia.

Discuţia continua, la fel de tăioasă ca frigul care pătrundea de afară. Acum Nas de Cartof renunţa la iritarea provocată de refuz:

— Văd că te-au părăsit şi clienţii, nu doar bărbatul.

— Da, din cauza ta şi a alor tăi. Crezi că nu ştiu ce spuneţi despre mine?

— Şi n-o fi adevărat?

— Eşti un mizerabil şi un invidios, Mimó.

Nas de Cartof şi-a umflat pieptul, şi glasul, ca un cântăreț. S-a apropiat de Marianna, dar ea nu s-a tras înapoi. Ce femeie curajoasă! Cred că, văzând-o cum îl înfruntă pe fanfaronul ăla, mi-a plăcut şi mai mult de ea.

— Nu mă ațâța, femeie, că nu ştiu ce am.

— Dacă nu-ți place să auzi adevărul, nu veni la mine.

— Vin fiindcă ştiu că mai devreme sau mai târziu o să-mi spui lucruri plăcute. Trebuie doar să aştept.

— Treaba ta.

— Voi, femeile, faceți mare tărăboi la-nceput, pe urmă vă pierdeți curajul şi căutați pe cineva să vă apere.

— Ai terminat? Vreau să-nchid uşa.

— Încă nu ți-am spus ce venisem să-ți spun. M-a trimis breasla.

— Care?

— A noastră.

— Ce să-mi spui?

— Noi, căpeteniile ciocolatierilor, vrem ca bărbatul tău să plătească ce datorează.

— Nu datorăm nimic.

— Cotizația pe cinci luni. Şi dobânzile. Sunt bani mulți. Vrem să vină bărbatu-tău la prima întrunire, miercurea viitoare, cu banii şi explicații.

— Lăsați-mi bărbatul în pace! Vorbiți cu mine!

— Asta e treabă de bărbați, Marianna. Aşa spune legea.

— Când legea nu mai e bună, trebuie schimbată.

— Dar de ce eşti aşa căpoasă...? Vino cu mine, Marianna. Facem front comun, tu, eu şi maşina. Şi gata cu problemele tale. O s-avem o afacere înfloritoare!

— Eu am deja afacere înfloritoare, oricâte bețe-n roate îmi puneți!

— Da, până-ți luăm maşina...

— Eşti un mizerabil, Mimó, a zis Marianna şi-a împins uşa.

Mimó şi-a pus un picior între uşă şi toc. Prin spărtura rămasă, a intrat cel mai înghețat frig din lume. Şi nu vorbesc de zăpada căzută din cer, ci de cuvintele auzite.

— Nu pricepi? Eşti femeie! Femeile nu pot fi maeştri în nicio meserie. N-ai cum ține tu aparatul ăla. Îți trebuie un bărbat.

— Nu ştii tu ce-mi trebuie. Pleacă, Mimó. Ne-am spus ce-am avut de spus şi e frig.

— Te-ncăpățânezi să fii o amărâtă, Marianna, când poți să ai tot.

— Părerea ta.

— O să-ți pară rău.

— Lasă-mă să închid.

— Tu n-auzi ce-ți spun?

— Sigur c-aud, nemernicule. (Acum Marianna îşi umfla pieptul, glasul şi dorința, de unde nu ştiu, de a se apăra singură şi mi s-a părut că n-o făcea pentru prima oară.) Te-aud prea bine! O să-mi pară rău, zici? Ce-o să-mi faceți de data asta? Să aruncați mai multe minciuni, cum atât de scârbos faceți în ultimul timp? A cui a fost ideea asta îmbârligată? Că pun în ciocolată sânge menstrual, de parc-aş fi vrăjitoare? Aşa ceva nu poate să iasă decât dintr-un cap ca al tău, un mizerabil şi-un invidios. Singurul care-mi strică ciocolata eşti tu, cu fierea din gândurile tale. Că asta ai, doar fiere. Pizma care-ți roade sufletul! Ai vrea tot ce-avea bărbatul meu, nu? Eu, maşina, reuşita în afaceri? Crezi că nu ştiu cum mă priveai şi când era lângă mine? Ei bine, n-o să ai nimic din ce-i al lui. Niciodată, oricât ai aştepta, oricât ai veni la mine acasă să strigi. Ai priceput? Niciodată! În viața mea!

Mimó a făcut un pas înapoi, speriat de forța cu care Marianna îi aruncase-n față toate adevărurile acelea. A mai putut să adauge:

— O să vedem noi!

Şi uşa s-a închis în fața nasului perplex al ciocolatierului – zdrang! – şi biata Marianna s-a chircit, parcă nu era ea cea care cu o clipă în urmă îşi umfla pieptul în fața lui Mimó, s-a prăbuşit la pământ ca un sac gol şi, cu fața în mâini, a izbucnit în hohote de plâns. Am vrut să-i vorbesc, s-o întreb despre tot ce auzisem şi mă neliniştise rău, s-o consolez cu vorbe blânde, dar nu putea vorbi şi nu se putea opri din plâns, mi-a făcut un semn vag că o să ne mai vedem, poate cerându-mi să plec.

Vă mărturisesc, doamnă, că am rămas uluit, incapabil să scot o vorbă sau să fac ceva să-i uşurez disperarea, cu gândul că, atunci când femeile îşi plâng de milă, noi, bărbații, suntem în stare doar să facem figură de neghiobi.

Am ieşit, cu gândul încă la acel Mimó şi la cum să pun mâna pe el, am străbătut câteva străzi căutându-l, dar era aproape beznă în cartierele acelea, unde nu erau nici torțe, nici felinare.

Până m-am oprit să ascult cum scârțâie zăpada sub picioare. Erau puțini oameni afară, pe vremea aia şi la ora aia. Nu trebuia decât să-mi urmez auzul şi instinctul, ca un animal sălbatic.

Brusc, când dădeam colțul unei străzi, am văzut o lumină mişcătoare şi l-am recunoscut pe ticălosul de Mimó în fața unei intrări, cu un felinar în mână. Mi-am fixat bine locul, ca să mă întorc mai târziu, poate însoțit. Strada se numea Caputxes.

La întoarcerea la pensiune, în întuneric, tremurând de frig pe străzile ninse, un glăscior pe care nu voiam să-l ascult îmi zicea întruna:

„Azi totul e lunecos, dar mâine o să fie mai rău”.

Şase

Madame,

Dornic să închei cronica de ieri în punctul cel mai adecvat, ca să vă fie lectura plăcută, am lăsat pentru astăzi un amănunt important. Ajuns la pensiune, după seara de emoții şi îngheț, nu l-am găsit pe Beaumarchais aşteptându-mă. Mi s-a părut straniu. L-am întrebat pe Zanotti şi iată ce mi-a spus:

— Când a ieşit pe uşa asta, a zis că se duce la teatru, dar e o minciună, *signore.*

— Pe ce vă bazați?

— Păi Casa de les Comédies e închisă şi ferecată, *signore.* De doi ani nu mai vedem niciun spectacol, nici cântat, nici vorbit. Ni se spune că este criză şi opera costă bani mulți. Nu e de plâns că am ajuns în halu-ăsta? Cum să trăieşti fără muzică şi fără teatru?

Dar cel mai straniu a fost că Beaumarchais al nostru n-a apărut toată noaptea, a trebuit să dorm singur, după ce, destul de mult timp, am scris la lumina vie a felinarelor din stradă. Dimineața, la micul dejun, nu-l văzuse nimeni şi absența lui lăsa toată legația decapitată şi fără să ştie ce e de făcut.

— Nu putem merge la domnul Fernandes fără el, ar fi nepoliticos, zicea Delon, cel totdeauna corect.

— Eu n-am de gând să-l aştept veşnic! adăuga Maleshèrbes, cât înghițea trei felii de pâine cu brânză.

— Oare n-ar trebui să-l anunțăm pe căpitanul general? Poate a fost sechestrat, se îngrozea Labbé.

Şi Delon:

— Nici vorbă, dacă ar fi fost sechestrat, am şti deja.

Şi Labbé:

— Da? Cum?

Şi eu:

— Domnilor, să nu ne grăbim prea tare. Sunt doar câteva ore de când lipseşte. Să-l lăsăm să revină prin forțe proprii, să nu-l amestecăm pe căpitanul general!

— Mai bine, căpitanul ăsta general e un zero, intervenea Maleshèrbes cu gura plină. Uite, dacă nu altceva, banii furați. Vi se pare că face ceva să dea de ei?

După câteva clipe de uşoară chibzuință, Delon a luat cuvântul:

— Spuneți dumneavoastră, Guillot, ce planuri sunt pentru astăzi, să ştim ce avem de făcut.

— Eu? am întrebat.

— Evident. În absența lui Beaumarchais, capul trebuie să fiți dumneavoastră.

Bietul de mine! Dacă e ceva ce nu ştiu, nu ştiu să iau decizii. Nici măcar pentru mine, doamnă. Când trebuie să decid ceva, tremur. Şi, după ce o fac, e şi mai rău, fiindcă tot timpul mă gândesc că ar fi trebuit să aleg ce am dat deoparte. E un chin, vă asigur.

În fața acestei situații care, fără a fi disperată, era destul de gravă, am dat liber întregului grup.

— Şi ce vreți să facem, cu atât de mult timp şi fără un ban? a întrebat Labbé, pe bună dreptate.

— Eu mă duc înapoi în pat, a hotărât Maleshèrbes, cu un aer de purcel satisfăcut. Anunțați-mă când e pusă masa de prânz.

— Omul ăsta trăieşte doar ca să mestece! se îngrozea Delon.

— V-ar plăcea să facem o plimbare pe promenada de lângă zidurile oraşului, domnul meu? i-a propus Labbé colegului său din Bayonne.

Şi astfel, lăsându-i cât de cât aranjați, unul în pat şi doi afară, la răcoare, am dispus şi eu de timpul meu liber cum mi s-a părut mai bine. Şi, cred, cu mare folos, cum o să vă dați imediat seama.

Am început prin a face o vizită îngerului meu ciocolatier. Era plăcut să mergi prin oraş dimineața. Primăria scosese toți deținuții să curețe străzile. La fiecare colț de stradă se adunau mormane de zăpadă. Un soare vesel strălucea, dar nu prea încălzea şi totul mirosea a nou.

În magazinul din strada Tres Voltes am găsit-o pe Marianna în spatele tejghelei, şi mai frumoasă decât cu o zi în urmă, zâmbind unei cliente care cumpărase o livră de ciocolată.

— Nu-i nicăieri ca aici, zicea femeia, cu marfa în mână, soțul meu şi cu mine nu dorim alta.

Marianna dădea din cap că da, mulțumită.

Şi clienta, ieşind:

— Salutări soțului!

— Îi voi transmite, a răspuns ea, cu privirea tulbure.

Când ochii i s-au întâlnit cu ai mei, Marianna a zâmbit larg, parcă se bucura că mă vede.

— Va simțiți mai bine? am întrebat.

— Mult mai bine, mulțumesc.

— Mă bucur să aud.

A apărut o altă clientă. Părea o cameristă de casă bună. Marianna m-a lăsat un moment, să se ocupe de ea.

— Domnii vor să ştie dacă poate veni ciocolatierul la dânşii după-amiază, să facă ciocolată.

— Soțul meu e plecat, a răspuns Marianna, cu zâmbetul ei fermecător, care schimba în adevăruri toate minciunile, dar o să vin eu.

— Dumneavoastră? Să faceți ciocolată?

— Sigur. Şi o să fie la fel de bună ca a soțului meu.

— Şi piatra pentru măcinat?

— Vin eu cu ea, ca întotdeauna.

— Şi îngenuncheați pe jos, ca un bărbat?

— Da, bineînțeles. N-am genunchi?

— Genunchi, da. Dar putere? Vreți să spuneți că...?

— O să rămâneți uimită.

Camerista de casă bună dădea din cap că nu.

— Uf, cred că nu. Stăpânilor n-o să le facă plăcere să vă lase pe jos. (Cu ochii mijiți, o privire gânditoare.) Şi primăria vă dă voie să faceți ciocolată pe la case, ca un bărbat?

Marianna a oftat, resemnată. Începea să-şi dea seama că lupta ei era pierdută. Nu a răspuns nimic. Camerista a continuat:

— Mai bine caut un ciocolatier bărbat. Ştiți unde aş putea găsi unul?

Marianna şi-a permis un zâmbet sarcastic:

— Îmi pare rău, dar nu cunosc niciunul îndeajuns de bărbat.

Clienta a privit-o cu aerul că, într-o problemă atât de simplă, dreptatea e total de partea ei şi a ieşit indignată.

— Chiar ştiți să manevrați piatra de măcinat?

— Cum să nu! E cel mai uşor lucru.

— Credeam că e nevoie de multă forță în brațe.

— Am o forță grozavă, domnule! Mai ales când mă-nfurii.

— Poate vă pot ajuta. Mă puteți învăța?

— Să faceți ciocolată pe la case? Dar v-ați uitat la dumneavoastră? A izbucnit în râs: Păi sunteți slab ca un țâr. N-ați putea nici să ridicați piatra de măcinat. Şi v-ați murdări pe haine. Nu, nu, se vede de la o poştă că sunteți născut să scotociți prin cărți şi hârtii. Şi să gândiți! Nu e de dumneavoastră.

— Adevărul este că aş face orice ca să vă văd mulțumită – a pufnit din nou a resemnare – şi, ca să vă fiu alături, mi-aş murdări şi sufletul, înțelegeți? Sunt cel mai mare admirator al dumneavoastră, Marianna.

— În ultimul timp îmi apar tot felul de combinații! a zis, râzându-şi puțin de mine, dar imediat a adăugat serios: Dar vă mulțumesc din toată inima că vreți să mă ajutați.

— Ieri mi-ar fi plăcut să-i sparg nasul lui Mimó ăla!

— Nu ați obține nimic. Din nefericire pentru mine, are dreptate, ştiți? Orice aş face, va trebui să închid. Şi ei o să-mi ia maşina, că asta vor.

— Cum? Va predați? Dumneavoastră?

A dat din umeri.

— Am obosit să lupt cu tot şi cu toți.

— Şi cum o să trăiți?

— Va trebui să mă întorc la Casa de Binefacere. Îşi mai aduc încă aminte de mine. Am cunoştințe acolo, bătrâne şi tinere. Am vorbit deja cu părintele Fideu. O să mă ajute.

— Casa de Binefacere?

— De-acolo am plecat când m-am măritat, tot cu ajutorul omului ăstuia sfânt. O să vă povestesc într-o zi, povestea mea e una greu de crezut. Am avut mare noroc să pot să mă mărit şi mi-am iubit mult bărbatul! Dar dintr-odată mi s-a sfârşit norocul, aşa, dintr-odată, de parcă ar fi ajuns la fundul unui sac. A tăcut, şi-a reluat zâmbetul care o lumina totdeauna şi-a zis: Dar cel puțin nu mă dau lui Mimó. Asta vă consolează?

Şi iarăşi a izbucnit în râs, fără să-mi lase timp să răspund. Am lăsat-o, fiindcă aştepta o nouă clientă şi nu voiam să deranjez. I-am spus că voi reveni, poate de data asta însoțit de comisia pe care o reprezentam, şi am ieşit în piațetă, unde am zărit un bărbat care, rezemat de zidul din față, nu-şi lua ochii de pe magazin. Îmi venea să-l întreb ce face acolo şi cine îl trimisese,

dar am preferat să nu-i atrag atenția, deocamdată, şi să-mi văd de ale mele.

Cum tot aveam ziua liberă şi o zi are o mulțime de ore de umplut, mi-am zis să fac puțin pe iscoada vizitându-l pe acel bărbat sfânt de care tot vorbea Marianna, să văd dacă-mi poate spune ceva mai mult despre îngerul meu. Am luat-o spre Santa Maria del Mar, marea navă acostată în viața unui întreg cartier, care începea să fie al meu. Totdeauna o parte din mine va aparține acestor străzi şi acestor piațete micuțe, totdeauna îşi va aminti larma diferitelor accente şi voci grăbite care-ți răsună în urechi, va păstra în suflet numele simple ale acestor străzi evocând meserii de oameni simpli: Vidrieria, Esparteria, Espaseria, Formatgeria[31]... Sunt ciudate drumurile inimii, doamnă, dar ea, doar ea, hotărăşte cărui loc vrea să îi aparțină.

Inima mea s-a declarat de puțin timp barceloneză din cartierul Ribera şi văd că nu am ce face.

Pe drum, am avut timp să mă gândesc şi la toată încurcătura în care m-am trezit vârât şi la cum să ies din ea. Nu vi se-ntâmplă ca, atunci când vă mişcați picioarele, să vă meargă şi gândurile? Eu mult mai bine gândesc când mă mişc, *madame*, de mult mi-am dat seama. De aceea, când vreau să mă gândesc, ies la plimbare prin grădinile palatului. Dumnezeule, oare chiar era nevoie de imensitatea aia? Parcă ar fi făcute ca eu, de felul meu nehotărât, să mă lămuresc.

Revenind la gândurile mele în timp ce păşeam prin Barcelona: mi-a trecut prin cap că poate vi se întâmplă cum mi se întâmplă mie şi aveți nevoie de o explicație pentru a înțelege mai bine situația. Aşa că, în timpul necesar spre a merge de la Tres Voltes până la uşa preotului, o să vă explic că breasla ciocolatierilor din Barcelona este încă un copil abia născut. După patruzeci şi opt de ani de dificultăți şi reclamații, vechea confrerie a fabricanților de ciocolată, cu Sfântul Anton de Padova ca patron, a reuşit acum şapte ani să fie recunoscută de tribunal ca breaslă independentă. Trebuie să ştiți că până atunci doar băcanii aveau voie să vândă ciocolată, iar Colegiul Băcanilor şi Cofetarilor din oraş făcea tot posibilul – legitim şi ilegitim – să-şi păstreze monopolul. Şi, colac

31 Nume de străzi date după breslele care le ocupau, respectiv: sticlari, artizani care produceau obiecte din împletituri, producători de sulițe, de brânzeturi. (N.tr.).

peste pupăză, şi cei care macină boabele de cacao au început să ceară dreptul de a vinde produsul măcinat şi li s-a refuzat şi lor, din vina băcanilor care, ani de zile, au avut marele talent să facă să ajungă la judecători ce îi interesa.

De când există breasla, ciocolatierii au propriile norme, adunate în regulament: doar maeştrii ciocolatieri pot intra în breaslă. Cine nu e membru al breslei nu are dreptul să vândă dulcele aliment nici în detaliu, nici angro. Ca să devii maestru ciocolatier trebuie să faci ucenicie cel puţin şase ani şi trebuie plătite cu religiozitate cotizaţiile către breaslă. Nu-ţi poţi schimba maestrul decât de două ori. De asemenea, trebuie trecut un examen. Examenele au faima de a fi foarte dificile şi au o parte teoretică şi una practică. Cea practică constă în măcinarea, în faţa unui juriu, cu o piatră din cele numite *metate*[32]. Fiecare aspirant trebuie să aprindă focul şi priceperea lui este foarte apreciată. Aspiranţii trebuie, de asemenea, să analizeze diferite boabe de cacao şi să le separe în funcţie de specie, origine şi calitate. După trecerea examenului, mai trebuie plătită doar cotizaţia spre a te numi ciocolatier. Dacă aceasta nu este plătită timp de patru luni, se pierde calitatea de membru al breslei, nu însă şi cea de maestru. Femeile nu pot da examen şi, ca atare, nu pot fi maeştri ciocolatieri şi nu au nici dreptul de a face parte din breaslă. Cum se zice aici în popor, ciocolata, doamna mea, e treabă de bărbaţi.

Şi, cu aceste explicaţii, care sper că v-au lămurit, am ajuns la uşa domnului paroh de la Santa Maria, cu numele (autentic) de părintele Fideu. Sper că nu o să vă plictisească să aflaţi interesantele lucruri pe care mi le-a povestit despre Marianna noastră, pe care o să vi le spun amănunţit în următorul capitol, fiindcă biata mea mână începe să simtă nevoia de odihnă (iar stomacul se tânguieşte de dorul smochinelor uscate).

Încă ceva.

Probabil gândiţi că atâta pasiune pentru problemele acestei femei nu se poate justifica doar prin interesul de a sluji afacerile legaţiei noastre. Poate credeţi, dumneavoastră care sunteţi atât de

---

32 Cuvânt din America Latină (originar din nahuatl, limba aztecilor) care desemnează un sistem de măcinare a boabelor de cacao cu ajutorul a două pietre: sub cea de jos, vulcanică, se aprinde un foc pentru a o încinge, topind astfel şi transformând într-o pastă boabele de cacao, zdrobite prin acţionarea manuală a pietrei de deasupra. (N.tr.)

perspicace, că, dacă-mi mişc atâta picioarele pe străzile îngheţate ale Barcelonei şi dacă întreb necunoscuţi şi mă deranjez atât de mult, o fac fiindcă există o altă dorinţă care mă inspiră.

Ei, da, *madame*, vreau să vă mărturisesc înainte de a descoperi dumneavoastră. Evident, pasiunea mea este deja vizibilă. Poate vă decepţionez, poate *monsieur* Beaumarchais mă va pedepsi când va afla. Voi primi cu dragă inimă pedepsele şi încă voi întoarce şi celălalt obraz, căci nu-i nimic de făcut şi, mai mult, merită.

Recunosc: Marianna îmi umple toate gândurile, zi şi noapte (cu îngăduinţa Maiestăţii Sale şi a domniei voastre).

Sunt îndrăgostit nebuneşte, doamna mea.

(Acum veţi putea să îmi reproşaţi că mi-am neglijat responsabilităţile. Dar n-o să-mi puteţi spune niciodată că nu ştiu cum să închei un capitol.)

Şapte

Vă cer iertare pentru întorsătura neaşteptată luată de această cronică, din care mă pregătesc să vă ofer încă un capitol, corespunzător discuţiei pe care am avut-o la biroul parohial de la Santa Maria cu acel bărbat sfânt, părintele Fideu. După prezentări (scurte) şi formulele de politeţe (necesare) am trecut direct la Marianna. I-am spus fără ocolişuri că m-a cucerit frumuseţea ei, dar şi mai mult curajul, al cărui martor am fost în timp ce stăteam chircit sub tejghea. Preotul mă asculta de parcă n-ar fi avut nimic de făcut toată ziua, cu un zâmbet abia schiţat pe buze şi cu mâinile încrucişate pe masă. Figura lui amintea de ilustraţiile cu pustnici atinşi de harul lui Dumnezeu din scrierile hagiografice.

Am cutezat să-i vorbesc fără ocolişuri despre interesele mele. I-am spus că, dacă aş locui în acest oraş, sau dacă m-aş gândi să mă stabilesc aici, nu m-aş îndoi nicio clipă să-i propun căsătoria unei femei ca Marianna şi să întemeiez cu ea o familie, cu cât mai numeroasă, cu-atât mai bine, dar, cum, din păcate, înalte obligaţii mă leagă de naţiunea mea, la palatul Versailles şi în slujba doamnei mele, mă văd obligat să mă gândesc la altă soluţie, poate şi ea satisfăcătoare. N-aş vrea, sub nicio formă, ca Marianna să se întoarcă într-o casă de binefacere şi, cu atât mai puţin, să rămână în puterea animalului de Mimó şi a altora ca el, care îi vor doar răul şi se uită la… Poate nu-i nevoie, doamnă, să vă spun la ce se uită.

Părintele Fideu şi-a dat asentimentul la tot ce a auzit.

— E foarte bine că vă gândiţi la ea, *monsieur.* Eu sunt bătrân şi-n curând îmi va veni ceasul să stau de vorbă cu Domnul. Când o să mă întrebe de Marianna, aş vrea să-i pot spune că totul este bine.

— De aceea mă aflu aici, părinte. Ca să duc la bun sfârşit anumite ţeluri pe care le văd posibile, am nevoie de ajutorul şi de acordul dumneavoastră. Marianna vă ascultă şi vă iubeşte. Spune că o cunoaşteţi dintotdeauna. Nu este nimeni mai potrivit decât dumneavoastră să-mi spună câteva lucruri pe care trebuie să le ştiu înainte de a face primul pas. Dacă nu aveţi nimic împotrivă, bineînţeles…

— Vreţi să ştiţi dacă-i fată cinstită, dacă vă puteţi baza pe ea?

— Aţi ghicit.

— Cum aţi venit să aflaţi o istorie… (A bătut încet în masă cu vârful degetelor de la o mână, mulţumit.) Istoria Mariannei, ciocolatiera, aşa-i?

Nu era neplăcere în glasul lui. Părea mai degrabă satisfăcut.

— Dacă se poate…

— Cu multă plăcere. Aşezaţi-vă comod în scaun, că merită. Vă voi povesti ce vreţi să auziţi şi povestea începe când Marianna a rămas de micuţă orfană de tată şi mamă. Cineva a dus-o la Casa de Binefacere, unde se strâng copiii sărmani. Acolo a crescut, sănătoasă şi bine hrănită, după priceperea măicuţelor terţiare. Eu am cunoscut-o, ca şi pe alţi bieţi copii de acolo, în calitatea mea de confesor. Fetiţa Marianna ieşea în evidenţă prin candoarea şi bunătatea ei, ca şi prin drăgălăşenia, fără seamăn, a chipului. De mică era o frumuseţe. Mai mult, toată lumea povestea despre ea lucruri minunate. Călugăriţele spuneau că-i ageră şi harnică şi – cel mai important – nu mai cunoscuseră alta cu un suflet atât de bun.

Dumneavoastră nu ştiţi, poate, ce fac regii Spaniei în aceste ţinuturi, când le prisosesc câţiva bănuţi şi sunt într-o dispoziţie bună. Bunul Carol III, fericit că i se născuse un nepot (nenorocos: nu a trăit nici trei ani), a organizat în oraşul nostru un concurs destinat fetelor sărace aflate la vârsta căsătoriei. A făgăduit şase mii de reali ca dotă pentru trei fete între cincisprezece şi treizeci şi cinci de ani sărace, orfane şi cuminţi. Trebuiau să ceară în scris şi să prezinte garanţia unui slujitor al Domnului.

De cum am aflat, m-am gândit la Marianna. Nu era niciuna ca

ea şi, fără dotă şi fără părinți, şi-ar fi petrecut toată viața între patru pereți. S-a văzut destin mai nedrept pentru o făptură perfectă? Lăudat fie Carol III şi ideile lui, omul ăsta nu pare a fi fiul tatălui său decât prin obsesia de a-i pune pe toți să vorbească spaniolă, ce manie! parcă n-am vorbi în continuare cum vrem, zică el ce-o zice. În sfârşit, întâmplarea aia a fost o mană cerească pentru fată. Am alergat să strâng toate hârtiile: certificatele de moarte ale tatălui şi mamei, o adeverință că e sănătoasă, alta că respectă preceptele Bisericii, una de sărăcie ruşinoasă (ce lucruri!) şi am redactat o scrisoare în care spuneam că e o fată cinstită, bine-crescută, fiică biologică, cuviincioasă şi fără accidente care să îi ascundă bunătatea chipului. Am semnat eu, „neştiind ea să scrie”, şi m-am dus să le prezint.

Marianna a făcut nişte ochi cât cepele, sărăcuța, când i-am explicat, asigurând-o că nimeni nu merita mai mult ca ea să obțină acel favor al regelui nostru. Avea doar şaisprezece ani, dar era deşteaptă şi deja se resemnase să îmbrace haina monahală, singura soluție demnă care îi rămânea ca să nu moară în mizerie, când, brusc, după ce m-a ascultat, m-a întrebat: „Şi cu cine să mă mărit, biata de mine, dacă nu cunosc decât orfane, bătrâne şi călugărițe?”

Atunci mi-am dat seama că nu era destul să-i fac rost de dotă. Trebuia să-i găsesc un bărbat îndeajuns de bun ca să o merite şi asta avea să-mi ceară ceva mai mult timp. M-am apucat imediat. Am faimă de om liniştit şi cumsecade, domnul meu, dar vă asigur că întotdeauna sunt cu ochii în patru şi nu-mi scapă nimic. Din clipa când am depus hârtiile, am început să privesc atent la toți burlacii din oraş şi niciunul nu mi se părea îndeajuns de bun pentru Marianna. Pe unii îi vedeam cum vorbesc grosolan, alții mi se păreau prea molatici sau prea repeziți, sau prea lățoşi, sau prea leneşi, am ajuns chiar să judec rău un băiat al cărui unic defect era că venea din Espluga de Francolí. Simțeam deja că încep s-o iau razna, când l-am cunoscut pe Fernandes, ciocolatierul.

Ce bărbat! Era bun creştin, nici nu credea că tot ce zboară se mănâncă, nici nu dormea pe el. Închipuiți-vă că am dat de el din întâmplare, într-o după-amiază când am intrat în magazinul din strada Tres Voltes şi mi-am îngăduit să-i fac un hatâr gurii lăsându-mă invitat la o ceşcuță de ciocolată dulce şi parfumată. Se pare că necivilizații indieni din cealaltă parte a lumii o

consideră hrana zeilor! Nu mă mir că, după ce au gustat din băutura asta pământeană, e greu să-i aduci la adevărata credință. Fernandes şi-a pus şi el o ceaşcă şi a închis puțin magazinul, căci dorea să-mi mărturisească cele mai intime necazuri ale lui. Ştiți că noi, preoții, ne pricepem foarte bine să ascultăm intimitățile oamenilor.

Astfel am aflat că omul suferea. Suferea mult şi muncea şi mai mult, fiindcă îi băteau la uşă tot mai mulți clienți şi nu le mai făcea față. În plus, mergea, bineînțeles, pe la casele bogătaşilor să le prepare ciocolată, cum s-a făcut totdeauna. Ar fi putut să-şi găsească un ucenic, dar nu prea avea încredere în oamenii din fruntea breslei, nici în băcani şi cu atât mai puțin în cei care măcinau. Nu voia să-şi împărtăşească secretele oricărui necunoscut, voia să le păstreze pentru ziua când o s-o poată face cu cineva deosebit. Am observat cum, rostind aceste cuvinte, i se frânge glasul de disperare şi l-am întrebat la ce se gândea.

Ciocolatierul Fernandes tânjea să aibă pe cineva alături. Era singur, nu avea în oraş nicio rudă. De când venise, pe jos, de la Mataró, încărcat cu pietrele pentru măcinat, nu făcuse decât să muncească de dimineață până seara. Uneori, când îşi ridica privirea de la boabele de cacao prăjite, încă visa să găsească o femeie care să-i alunge neliniştile singurătății, multe (unele ziua, altele noaptea). Nu avea obiceiul să iasă cu femei, nu avea timp decât pentru ciocolată şi iar ciocolată şi acum, că ajunsese la treizeci şi trei de ani, vârsta la care zeii mor şi anticii ne asigură că este jumătatea drumului vieții, era disperat la gândul că ciocolata care îndulcea existența celor bogați pe a lui o amăra.

În timp ce-mi vorbea despre toate acestea, mă uitam la Fernandes, aşa cum mă uit acum la dumneavoastră, şi pe dinăuntru plesneam de fericire. L-am lăsat să termine, fiindcă lucrurile astea fac impresie mai puternică dacă sunt spuse când celălalt s-a descărcat, şi atunci am zis: „Poate o să te mire, Fernandes, că sunt mulțumit de tot ce ți se întâmplă”.

L-a mirat mult, bineînțeles. M-a întrebat de ce sunt mulțumit, de vreme ce-mi povestise doar despre necazuri. „Fiindcă am soluția pentru toate necazurile dumitale, Fernandes. Lasă-mă să-mi fac treaba şi vei vedea despre ce este vorba.”

N-aş vrea să credeți că am aranjat concursul, am vorbit doar cu doi-trei oameni influenți, care-mi dau totdeauna ascultare (mai ales când le impun penitență). N-a fost nevoie să exagerez, doar să

le descriu realele garanții ale candidatei mele şi toți mi-au dat dreptate. Am auzit pe urmă că se prezentaseră o mie opt sute de fete, dintre care au fost eliminate trei sute nouă, care nu îndeplineau toate cerințele. Au rămas o mie cinci sute şaptezeci şi una. Alegerea Mariannei mele a fost un act de dreptate aproape divină, vă asigur. Iar unirea ei cu Fernandes, ciocolatierul, cea mai bună idee pe care am avut-o vreodată.

Formau o pereche fantastică. Ea şi-a găsit adăpost, el bucurie. Cu ajutorul Mariannei, bietul om s-a putut gândi, în sfârşit, la alte lucruri. M-am trezit că le trecea prin cap o maşină de fabricat ciocolată. Noaptea, când închideau magazinul, vorbeau despre piese şi-şi făceau planuri de viitor, din câte-mi spuneau. „Când închideți magazinul, gândiți-vă să aduceți copii pe lume!” îi certam eu, că mă simțeam ca şi cum ar fi trebuit să mă facă bunic. Dar nimic, gândul lor era doar să facă ce le trecuse prin cap. Şi au făcut! Nu era nimic să nu poată face cei doi împreună, mă înțelegeți? Erau ca o vijelie din acelea de septembrie, care, când încep, nu le poate sta nimic în cale şi duc cu ele totul.

Vorbind despre protejata sa şi despre ciocolatier, părintelui Fideu i se umpluseră ochii de lacrimi.

— Aşa că maşina pe care ați văzut-o parc-ar fi fost copilul pe care nu l-au avut niciodată, că erau cu gândul la altele. Le stătea bine împreună celor doi, aşa cred, meritau altă soartă, nu una atât de tristă. Domnul nostru are, uneori, un scris foarte greu de înțeles, of!

Am aşteptat să treacă momentul de emoție şi lacrimi şi l-am întrebat dacă era sigur că Fernandes e mort.

— Sigur că e mort! a sărit. Chiar eu l-am înmormântat, aici, alături, într-o grădină de zarzavaturi a parohiei.

— Dumneavoastră l-ați înmormântat?

— M-a rugat Marianna. S-o ajut să-i facă nefericitului o înmormântare creştinească şi să păstrez secretul morții lui, ca să nu-i închidă cei din breaslă magazinul. Şi eu, cum făpturii ăsteia nu-i pot refuza nimic, am făcut-o. Dumnezeu să mă ierte! Din când în când vine la mormânt, nimeni în afară de noi doi nu ştie unde e. E puțin straniu să vezi o femeie atât de tânără şi atât de frumoasă rugându-se şi vărsând lacrimi la broccoli şi la conopide, dacă mă întreabă sacristana îi spun că, săraca, de-atâtea griji, i s-au tulburat mințile.

— Şi de ce a murit ciocolatierul?

— De pojar. Ce zile groaznice! Într-o zi blestemată a făcut febră mare şi în două săptămâni era sub pământ.

Am fost tare mişcat de povestea îngerului meu şi a ciocolatierului ei. În acelaşi timp, mi-a picat bine vizita la părintele Fideu, căci mi-am dat seama că este perfect pentru ţelurile mele.

— Părinte, am zis, înţeleg că nu aţi fi mulţumit s-o vedeţi pe Marianna călugăriţă, să se îngroape pentru totdeauna între patru pereţi la Casa de Binefacere.

— Bineînţeles că nu, a zis, cu însufleţire. Şi, cu glas mai stins, a adăugat: Dar ce mai pot face eu? V-am spus deja că nu-s tânăr şi nu am…

— Lăsaţi-mă să vă spun, părinte! Sigur, am venit după o poveste. Ce nu ştiţi dumneavoastră e că vreau să vă plătesc un preţ bun pentru ea.

— Adevărat? A deschis ochii mari, a ridicat din sprâncene: Şi care e preţul?

— Un final.

Cum prevăzusem, l-a interesat foarte mult. Dar, înainte de a-i înfăţişa totul de-a fir a păr, l-am întrebat:

— Aveţi ceva de făcut mâine după-amiază la cinci?

Opt

După-amiaza, când am ajuns la pensiunea noastră din Santa Maria, mă aştepta Zanotti.

— Poate mă amestec unde nu-mi fierbe oala, *signore,* dar am aflat că Beaumarchais al dumneavoastră a fost văzut în port, cu un soldat în uniformă.

— Uniformă de-aici sau de-acolo? am întrebat, intrigat.

— Franceză, *signore.* A Ordinului Ludovic cel Sfânt.

Hopa! Asta m-a speriat. Ce făcea Beaumarchais cu asemenea prieteni? Şi, cum dragostea îmi îngăduia încă să gândesc şi nu-mi ştersese profundul sentiment al datoriei, întotdeauna punctul meu forte, am întrebat cum se ajunge în port şi am pornit imediat la drum, însoţit doar de un felinar dat de Zanotti.

Pe drum mă gândeam doar la cuvintele dumneavoastră.

Parcă vă văd, *madame,* aşezată în salonaşul dumneavoastră, cu vioara în poală şi în faţă tava cu serviciul de ciocolată, deja răcită. Aţi oftat, severă, şi mi-aţi spus: „Poate o să vi se pară ciudat, *monsieur* Guillot, dar sora mea şi cu mine avem motive întemeiate

să bănuim că *monsieur* de Beaumarchais şi-a pus ceva în gând şi de aceea s-a înscris la călătoria la Barcelona cu scuza de a proteja legația ciocolatierilor. Şi *madame* Victoire şi eu suntem aproape sigure că va profita de timpul petrecut în acest frumos oraş ca să se întâlnească cu cineva cu care nu se poate vedea la Paris şi, poate, să facă vreo afacere. Nu ştim dacă aceste mişcări le face din ordinul regelui sau din dorință şi interese proprii, dar ne vedem obligate să vă cerem să-l urmăriți îndeaproape şi să ne informați despre tot ce face".

În momentul acela, trebuie să vă spun, neîncrederea dumneavoastră mi s-a părut puțin exagerată. Ieri însă, în timp ce străbăteam în neagra noapte Piața Palatului, spre a găsi poarta către port, îmi ziceam că fusesem nesocotit gândind astfel. Câtă dreptate aveați, *madame!* Şi ce dureros ar fi, dacă se confirmă bănuielile dumneavoastră, să fiu nevoit să vorbesc urât despre secretarul regelui, pentru care nutresc un foarte mare respect şi o adâncă admirație.

Vedeam deja poarta, prin care trebuia să ies înainte să se închidă porțile din zidurile oraşului, când am auzit o larmă confuză. N-o să vă vină să credeți pe cine am văzut!

În fața mea, la o distanță de vreo douăzeci şi cinci de paşi, era un grup de prieteni, sau aşa părea, veseli, ai fi zis că se întorc de la o petrecere. Unul dintre ei, gras, semăna cu o broască, era atât de beat, încât trebuiau să-l care doi oameni. Aceştia, foarte bine îmbrăcați, cu peruci noi, redingote cu nasturi de aur şi strălucitoare catarame din aur la pantofi. Unul dintre ei traducea ce vorbeau într-o engleză atât de rudimentară, să te strici de râs. În grup, ieşea în evidență un bărbat mai aparte, şi el îmbrăcat luxos, cu multe broderii, mult, mult aur, care etala în centrul feței o proeminență nazală care aducea atât de mult a cartof, încât iarăşi m-am trezit gândind: „Oare de ce oamenilor din țara asta li se pare atât de oribil să mănânce cartofi?", de parcă vederea bărbatului ăluia şi gândul la asemenea lucruri ar fi fost unul şi-acelaşi lucru. Din cei doi indivizi rămaşi, unul vomita pe trunchiul firav al unui copac de curând plantat, iar celălalt îl privea cu o figură care parcă spunea: „Termină, că acum mă duc eu".

Vă veți mira şi dumneavoastră, doamnă, că am dat de-o atât de selectă companie? Ei bine, da, doamna mea, se întâmpla iarăşi! Ciocolatierul Mimó, din nou deghizat în căpitan general, hotărâse să iasă să pună în practică distracția cu jefuirea străinilor, care îi

place atât de mult. De data asta, victimele urmau să fie *sir* Broscoi Englez şi cei doi însoţitori ai lui, care, plecaţi la băutură, îşi lăsaseră suliţele acasă. Când i-am găsit, pesemne dăduseră peste cap cel puţin cinci sticle şi mergeau spre pensiunea lor din strada Manresa, unde, ştiam, aveau să fie jumuliţi de cum o să închidă ochii să tragă la aghioase.

Recunosc, această certitudine mi-a ridicat o foarte incomodă dilemă morală. Trebuia să împiedic păţania nefericită a unor oameni pe care-i consideram duşmanii ţării mele şi ai regelui meu? N-aş face un mai bun serviciu ţării dacă mă aşez de partea hoţilor? Dar, aşezându-mă de partea hoţilor, nu mă trădam pe mine însumi, şi eu o victimă inocentă? Nu e de datoria oamenilor decenţi să dea ajutor cui are nevoie? Şi nu e omenesc – şi de bun-simţ – să-i fie alături? Trebuia să servesc Franţa înaintea bunului-simţ? Şi, cum nu mă hotărâm şi oamenii ăia mergeau înainte, am sfârşit prin a lua instantaneu o decizie (ştiţi că deciziile nu sunt punctul meu forte).

Am alergat spre grup şi m-am proţăpit în faţa broscoiului. Voia să mă privească, dar nu reuşea să-şi deschidă complet ochii. Şi totuşi, a zis, cu o voce cleioasă:

— Dumneavoastră, Fernandes?

— Da, domnule. Am venit să vă dau răspunsul în legătură cu maşina, am zis, într-o foarte reuşită engleză şi foarte ferm.

Am observat că Mimó-Nas-de-Cartof mă privea fără să priceapă de unde ieşisem şi ce voiam. Şi, spre norocul meu, nici ce spuneam.

— Şi trebuie acum şi aici? Adică e momentul? a întrebat duşmanul meu.

— N-am putut aştepta, am minţit.

— Bun, a făcut un efort. Deci? Ce aţi hotărât? Şi-a coborât vocea, ca să adauge: Vorbiţi în şoaptă, nu vreau să afle nimeni despre afacerile noastre.

— Bineînţeles. Am hotărât că da.

— Veţi veni cu noi?

— Sigur că da!

— Şi aparatul?

— Va fi al dumneavoastră.

— Şi soţia?

— Nu, ea nici gând!

— Voiam să zic dacă ne va însoţi.

— Da, şi ea.

Pe buzele broscoiului a apărut un zâmbet searbăd, satisfăcut. A vrut să zică: „Magnifice ştiri”, dar i-a ieşit doar:

— Magficite şti…

Chiar în clipa aia i s-a burzuluit stomacul şi numai cuvinte n-au ieşit din el. Un dezastru pentru jiletca domnului Nas de Cartof.

Când a redevenit el însuşi şi şi-a aranjat peruca, a reluat discuția, asudat, palid, dar cu toate farafastâcurile pe care englezii le confundă cu buna educație.

— Voi veni mâine la dumneavoastră să încheiem contractul.

— Aş prefera poimâine.

— N-am nimic împotrivă. Stabiliți dumneavoastră ora.

— Ce-ați zice de cinci după-masă?

— De acord. Vom fi acolo. Venim cu hârtie timbrată.

Lichiorul din nuci şi ierburi țâşnea din stomacurile englezilor, de parc-ar fi fost fântâni umane. Dar broscoiul era mulțumit şi-a arătat-o limpede cu un mic discurs vâscos, dar plin de exaltare, exaltarea aceea dată de lichior.

— Ce oraş aveți, domnule! Câte delicii! Ce oameni amabili! Un adevărat paradis pentru un bărbat. Băutură bună, mâncare bună, prieteni buni – i-a trântit o palmă sonoră însoțitorului său –, femei bune! A coborât puțin vocea, pentru confidențe: Azi după-masă m-am trezit în pat cu o foarte distinsă doamnă, pe care-o cunoscusem de doar câteva ore. Stă chiar la pensiunea mea. E mare adeptă a armatei engleze şi zice că mă găseşte frumos. Nu vă puteți închipui ce ospitalitate! În brațele ei am devenit un cățeluş. Ce plăcere! Ce doamnă! Iertați-mă, vă rog, o clipă!

Cât ofițerul englez se întorcea cu spatele ca să vomite mai plăcut, imbecilul de Mimó nu-şi lua ochii de pe mine. Sigur se întreba cum îi afectează prezența mea interesele. Înainte să plec, m-am apropiat de englez sub pretextul că-i iau de pe redingotă o bucățică de biftec semidigerat şi i-am mormăit la ureche, să mă înțeleagă bine:

— Noapte bună, *sir.*

Mimó se uita cu o privire bănuitoare, exact ce voiam.

Da, ştiu: aş fi putut să-i spun altceva. Am avut ocazia să-l previn de pericolul care îl pândea, dar n-am făcut-o. Vă dau dreptate dinainte, nu-mi reproşați! Voiam să-l previn de furt, dar în ultima clipă m-am răzgândit. Nu sunt în stare să iau decizii, asta e, niciodată nu-s sigur ce e bine să fac şi ce nu.

Broscoiul nici n-a clipit, după gestul meu se aştepta sigur la nişte cuvinte mai solemne. Sever, de parcă ar fi fost gata să-şi dea viața pentru onoare, mi-a răspuns:

— La fel, Fernandes!

Apoi m-am întors spre imbecilul de Mimó, mi-am scos pălăria cum nu se poate mai teatral, zicându-i, în catalana mea încă fragedă:

— Domnule căpitan general, a fost o onoare să vă revăd.

Şi-am luat-o la fugă, căci eram deja în criză de timp.

Nouă

Am ajuns la intrarea dinspre mare chiar în clipa când porțile se închideau cu vuiet grozav. Oricât m-am rugat de paznici să mă lase să ies, invocându-l pe regele francez şi pe cel spaniol, onoarea lor, cuvântul meu şi mama care le-a dat viață, nu am reuşit să-i conving. Cred că nu am folosit argumentele adecvate. S-au uitat la mine cum s-ar fi uitat la un câine râios şi şi-au văzut de treabă.

Nu-mi rămânea decât s-o iau spre promenada de la zidurile oraşului, pe panta de lângă mănăstirea Sant Sebastià şi, de acolo, să văd ce pot face. Portul începea la picioarele zidului, dar se întindea mult şi totul era scufundat în întuneric. Ca să nu fiu văzut, am stins felinarul şi umbra mi s-a topit în umbrele nopții. De frig, gemea totul. Nu vă puteți imagina, doamna mea, ce vânt bătea în locul acela, la ora aceea! La prima rafală, nasul deja nu mai mi-era de niciun folos. Pălăria şi peruca se încăpățânau să-mi lase capul singur, trebuia să le țin. Şi, de parcă nenorocirile n-ar fi fost de ajuns, era o noapte neagră, fără lună.

Trebuie să am răbdare, să aştept, mi-am zis. „Răbdarea este un pom cu rădăcini amare, dar cu fructe dulci”, spunea poetul clasic. Cine a fost? Nu-mi aminteam. Poate Ovidiu? Horațiu? Sau marele Petrarca? Deodată mi-a venit în minte biblioteca tatălui dumneavoastră, după-amiezile atât de încântătoare – şi calde, lângă foc – când ordonam cărți, separându-le pe cele ce trebuiau trimise la legat, lăsându-mă purtat de foşnetul paginilor şi de lectura mută a poeților italieni, care mi-au plăcut totdeauna. Ce fericit aş fi, doamnă, de-aş putea sta mereu în biblioteca palatului! Dacă această misiune o să se termine cum vă doriți, poate o să mă încumet să vă rog să mă recomandați pentru funcția de bibliotecar. Cred că aş îndeplini-o foarte bine, dat fiind că acolo nu trebuie luate decizii mai dificile decât clasificarea

Divinei comedii la D de la Dante sau la A de la Alighieri şi fiindcă firea mea se potriveşte cu liniştea obiectelor.

Cărțile sunt cea mai bună companie, nu credeți? Cuvintele înțelepte, frumoase, pe care le culegem din ele ne fac mai buni. Iată deosebirea dintre unul care a citit şi unul care nu a pus niciodată mâna pe o carte: primul poate spune că a scotocit într-o mulțime de suflete diferite, în timp ce al doilea nu a ieşit niciodată din el însuşi, bietul. Dacă aş fi pus să spun pe cine consider maeştri, fără îndoială ar fi poeții italieni. Nu e miraculos ca un necunoscut născut în urmă cu trei sute de ani să-ți spună lucruri despre tine de care nu ştiai? În noaptea aceea, în timp ce tremuram de frig sus, au venit să mă salveze versurile. Primul a fost, bineînțeles, marele Petrarca, adecvat situației:

Îngândurat, cu leneş pas agale,
Singur măsor câmpiile deşarte
şi ochii-mi cată până-n zări departe
loc neumblat şi neumblată cale.[33]

Dar apoi mi-au venit în minte poezii de dragoste pe care nu le înțelesesem niciodată deplin şi acum, brusc, dobândeau un sens nou, copleşitor. Marianna, chipul, vocea ei erau pretutindeni. *Văzându-te, doar, în chiar prima zi, am hotărât să te iubesc cu credință. Cu ochii şi mintea, femeie, te caut... o, prima mea dragoste!* Şi, ca atrase de undița amintirii ei, au apărut alte versuri, toate încâlcite, în dezordine, dar la fel de autentice ca sentimentul care îmi creştea în piept. *O clipă îi e inimii de ajuns ca să se îndrăgostească. Toate gândurile mele vorbesc de iubire... Şi inima mi-e cuprinsă de-un tremur...* Acum înțelegeam toate neliniştile şi temerile poeților de odinioară.

Nu vi se întâmplă, când cântați, să simțiți şi mai mult dorința de a cânta? Aşa mi s-a întâmplat mie în noaptea aia, după ce am început să-mi laud dragostea cu cuvintele altora, nu mă mai puteam opri. Şi şopteam, cu dinții clănțănind:*...şi vreau să vorbesc şi tulburarea mă amuțeşte...*

Din nefericire pentru mine, viața se scurge în proză şi neliniştile iubirii nu țin deloc de cald. Deodată, în plin tremurat, mi s-a părut că văd mişcându-se pe chei o luminiță şi-a trebuit să-mi

33 Francesco Petrarca, *Cantonierul* I, XXXV, traducere de Eta Boeriu, Humanitas, Bucureşti, 2011. (N.tr.)

întrerup cu neplăcere recitalul poetic pe care mi-l ofeream. Am mijit ochii şi-am încercat să nu pierd din priviri lumina.

Era ca şi cum ai urma cu privirea un licurici care n-are nicio grabă. Pe chei, cineva mergea agale. Era un om, erau doi? plecau sau poate veneau... Încet-încet, am dezlegat misterul. Lumina înainta în direcția mea, dar era încă departe. Felinarul însoțea o discuție. Erau doi oameni. Poate doi prieteni? Sau iubiți? Umbrele sunt totdeauna înşelătoare. Doar când s-au mai apropiat, vântul mi-a îngăduit – acum bătea în favoarea mea – să disting vocile. Una era mai degrabă subțire şi nazală, n-aş şti să spun dacă de bărbat sau de femeie, dar destul de dezacordată. La cealaltă, mi-ar fi foarte uşor să-i descriu consistența şi tonalitatea, dar nu-i nevoie: vă voi spune doar că era inconfundabila voce a iubitului nostru domn Beaumarchais.

„Iată-l pe secretarul regelui în compania prietenului său, comandor al ordinului Ludovic cel Sfânt”, mi-am zis, înainte să văd cum Beaumarchais prinde cu delicatețe mâna persoanei de-alături. Mi-am zis că o fi Beaumarchais un excentric, dar nici chiar să sărute mâna unui ofițer. Atunci am observat că umbra cu vocea dezacordată purta fustă şi avea capul plin de bucle bine alcătuite. Nu i-am putut vedea fața, deşi mi s-a părut că avea maxilare proeminente şi o bărbie pătrățoasă, deloc delicată. A izbucnit în râs, schimonosit, ca tot ce-i ieşea din gură, şi a dispărut în direcția unei umbre tăcute care aştepta puțin mai încolo: o trăsură din cele cu două roți şi o singură bancă, gândite pentru una, cel mult două persoane. A urcat, strângându-şi cu grație fusta şi şi-a luat rămas-bun de la Beaumarchais fluturând din mână. El a aşteptat câteva minute înainte de-a face acelaşi lucru. A urcat în altă trăsură – închiriată, m-am gândit – şi l-am pierdut şi pe el din ochi.

Deci asta era tot, mi-am zis. O întâlnire galantă.

Mi-am râs în barbă la gândul că săgețile iubirii au scrijelit şi inima lui Beaumarchais, omul rece, strategul, imperturbabilul. Eram amândoi loviți de aceeaşi boală. Îmi venea să-l îmbrățişez ca pe-un coleg şi să-i zic: „Domnule, sunt gata să împărtăşesc cu dumneavoastră şi iubita dumneavoastră poeții mei italieni”. Dar ne despărțea un zid.

M-am gândit că ar fi mai bine să mă întorc la pensiune şi să încerc să dorm puțin. În timp ce păşeam pe străzile pustii, aveam în cap doar o întrebare: ce are acest oraş Barcelona încât şi cele

mai înalte spirite găsesc aici ceea ce nu ştiau că ar căuta?

Zece

Beaumarchais a ajuns la pensiune când s-a luminat de ziuă, şi-a scos pantofii, ciorapii şi pantalonii şi s-a întins în pat cât era de lung.

— Stimat domn, i-am zis. M-am gândit că mâine la cinci ar fi un bun moment să mergem tot grupul la magazinul ciocolatierului Fernandes, să vedem maşinăria care constituie motivul călătoriei noastre. După ce vă veți odihni şi…

Dar se pare că Beaumarchais era epuizat şi poate foarte satisfăcut, fiindcă, drept răspuns, a scos un horcăit.

M-am sculat, îngrijorat, am umplut vasul de pe măsuța de toaletă cu apă şi m-am spălat pe față. Oglinda mi-a înapoiat fața de bleg dintotdeauna, dar înrăutățită de prezența unor cearcăne albastre. Nu dormisem deloc. Cu toate astea, trebuia să o văd imediat pe Marianna. Inima nu mai răbda alte ceasuri de despărțire.

Hainele mele, spre deosebire de cele ale secretarului regelui, erau împăturite cu grijă pe un scaun. M-am îmbrăcat, împins de nerăbdare, şi, când eram pe punctul să-mi iau pantofii, am avut parte de o mare surpriză.

Ceva învelit în catifea turcoaz, atât de familiară ochilor mei, apăruse ca prin minune pe masă. Am verificat fără să fac zgomot: era ambalajul ciocolatierei dumneavoastră, pe care mi-ați dat-o împreună cu scrisoarea. Am înlăturat catifeaua şi am dat de finețea porțelanului alb, mânerul elegant, ciocul, inscripția de la bază: *„Je suis a madame Adèlaïde de France*”. Era, fără îndoială, ciocolatiera dumneavoastră. Cea pe care mi-o şterpelise în prima noapte neruşinatul de Mimó deghizat în căpitan general! Cum de era acolo, printre lucrurile lui Beaumarchais?

Mi-am zguduit fără menajamente colegul de cameră. Aveam nevoie de-o explicație.

— Cum de aveți ciocolatiera de la *madame?* De unde ați scos-o?

Dar nu era nimic de făcut în lupta cu somnul secretarului regelui. Am reuşit doar să-l fac să mormăie câteva vorbe.

— Ciocolatiera… A… da… Luați-o… V-am adus-o…

Şi s-a întors pe partea cealaltă, sforăind bubuitor.

Clar, nu era momentul de explicații. Nu conta însă, căci ciocolatiera era o scuză perfectă să mă duc la Marianna şi să duc,

în sfârşit, la capăt planurile dumneavoastră. Ultimul lucru pe care mi-l doream era să dau nas în nas cu vreunul dintre cei trei ciocolatieri francezi. Dar, cum se întâmplă cu toate gândurile rele, providența m-a pedepsit să-l văd pe al meu imediat împlinit. La ieşirea din pensiune am dat, ghinion, de Maleshèrbes, furios.

— Ne ocoliți, domnule Guillot? Vă jucați de-a şoarecele şi pisica?

— Nu, domnule, nici vorbă!

— Şi unde vă duceți la ora asta, fără să luați micul dejun?

— Am de rezolvat nişte probleme personale.

— Tot aşa mi-a spus şi Beaumarchais ieri, când l-am văzut plecând în mare grabă. Ce probleme personale puteți avea într-un oraş străin, cu buzunarele goale? Eu şi colegii mei ne-am săturat de atâtea mistere.

— Nu e niciun mister, întâlnirea e deja stabilită.

— Da? Şi când o să fie?

— Mâine după-amiază, domnule, la cinci fix. Ne întâlnim toți la magazinul domnului Fernandes.

Omul ăla era ca un munte, bara orice trecere! Deşi îi spusesem ce voia, nu mă lăsa să ies.

— Şi-acum ce mai e? am întrebat.

— De ce-ar trebui să cred un guguştiuc ca dumneavoastră?

— Fiindcă pe altcineva nu aveți, domnule.

Obosisem deja. Nu mi-a trecut prin minte decât să m-aşez în patru labe şi să trec printre picioarele lui, în timp ce-i strigam:

— Spuneți-le celorlalți, Maleshèrbes! Şi lui Beaumarchais!

Am mers în grabă pe străzi, tot mai sigure pe măsură ce se topea zăpada. Mai era încă mult până să vină vremea frumoasă la care mă aşteptasem într-un oraş de pe malul mării, dar deja simțeam că mantaua începe să mă apese.

Din câțiva paşi am ajuns în strada Tres Voltes. Am fost mirat să găsesc intrarea păzită de doi soldați înarmați. Marianna mea era cu domnul căpitan general, cel adevărat, acel Gonzáles de Bassecourt care nu ne rezolvase încă problemele. Mi-am dat imediat seama că nu ca să cumpere ciocolată se afla acolo.

Dulcea Marianna stătea pe un scaun în fața tejghelei, iar el dădea roată încăperii pocnind din încălțări şi bombardând-o cu întrebări pe un ton inchizitorial:

— Va rog, nu mă faceți să pierd timpul, doamna mea. Mă aşteaptă probleme importante şi agasante. Trafic de arme, nici

mai mult, nici mai puțin! Şi iată-mă aici, vorbind despre ciocolată! Dar în ultimul timp s-au primit multe denunțuri împotriva dumneavoastră şi nu e posibil. Regele vă este client. Dacă îl păcăliți şi eu nu fac nimic să evit, o să fiu spânzurat fără putință de a mă apăra. Aşa că răspundeți odată! Şi spuneți-mi adevărul!

— Vi l-am spus deja, domnule. Denunțurile nu au nicio bază. Verificați chiar dumneavoastră!

— Şi cum de sunt atâtea? Şi toate dintr-odată?

— Fiindcă îmi vor mulți răul, domnule.

— Deci dumneavoastră jurați că nu ați falsificat niciodată ciocolata ca să scădeți costurile?

— Niciodată, domnule.

— Nici n-ați adăugat vreun produs dezgustător ca să vă răzbunați pe cineva sau să faceți farmece?

— Bineînțeles că nu, domnule. Sunt ciocolatieră, nu alchimistă. Şi nici vrăjitoare, cum vor să vă facă să credeți.

— Ştiți ce porcării spun că puneți în ciocolată?

— Sigur că ştiu, domnule. Din păcate.

— Ați jura în fața unui judecător că acuzațiile sunt false, dacă ar fi nevoie?

— Aş jura în fața lui Dumnezeu. Mai mult, aş putea demonstra.

— Spuneți că vă vor răul. Vă referiți la cineva anume?

— La toată breasla ciocolatierilor. Şi a băcanilor, a cofetarilor şi a măcinătorilor.

— Oho, e vorba de multă lume! Le-ați făcut ceva tuturor acestor oameni?

Văzut de aproape, căpitanul general părea un om destul de slab de înger. Se uita la Marianna ca la un glob de sticlă, aşteptând vreun rezultat magic. În sinea lui, se afla într-o dilemă, dilema celor mari: lua în seamă denunțurile, făcea puțin cam mult caz – din cauza regelui, mare băutor de ciocolată – şi poate comitea o nedreptate, sau asculta ce-i spunea inima şi lăsa în pace ființa aia atât de frumoasă? Domnul Gonzáles se pierdea în îndoieli.

— Domnule, dacă îmi îngăduiți cutezanța, am intervenit. (Altfel aş fi plesnit.) Am să vă răspund eu în numele doamnei, dânsa e prea modestă ca să vă spună adevărul. Motivul pentru care toți aceşti oameni fără caracter vor să fie închis acest magazin este unul singur: Marianna este cea mai bună ciocolatieră din Barcelona. Dar ce spun, din Barcelona? Din toată Catalunya! Din Europa! Din lumea civilizată! Am făcut o pauză: Vă place

ciocolata, domnule?

— Foarte mult! a răspuns el cu un aer vesel.

— Şi de aici n-aţi gustat niciodată?

— Niciodată, spre ghinionul meu...

— Ridicaţi-vă, Marianna, să ia loc domnul căpitan general, că azi are o zi grea şi are nevoie să prindă puteri. Traficanţi de arme, aţi spus! Ce responsabilitate! Aşezaţi-vă comod, domnul meu. (L-am condus, ţinându-l pe după umeri, la scaun şi l-am ajutat uşor să se aşeze, sub privirea furişă a celor doi soldaţi de la poartă.) Daţi-ne voie să vă oferim să gustaţi din ceea ce îi place atât de mult Majestăţii Sale regele Carol, ale cărui gusturi nu coincid cu ale vărului său îndepărtat, Ludovic XVI al Franţei. Se ştie doar că cei doi cu greu se pun de acord. După ce gustaţi, puteţi decide de partea cui sunteţi.

— Nu ştiu... Domnule... Nu ştiu dacă... Dar cine sunteţi dumneavoastră?

— Victor Philibert Guillot, domnule, la dispoziţia dumneavoastră. Cel mai mare admirator al ciocolatei domnului Fernandes şi a soţiei sale, sosit direct de la Versailles spre a-i elogia excelentele calităţi. Cred că l-a impresionat această prezentare, dar şi mai mult ce i-am spus în continuare: Cred că în urmă cu doar câteva zile aţi avut ocazia să-l cunoaşteţi pe conducătorul ambasadei noastre, celebrul autor de comedii Caron de Beaumarchais, a venit la dumneavoastră în legătură cu o întâmplare foarte neplăcută ale cărei victime am fost. Vă amintiţi?

Doar gândul la Beaumarchais l-a făcut pe căpitanul general să-şi dea ochii peste cap.

— Ah, ce om, cât îl admir! a zis. De-aţi şti cât am râs când am văzut *Nunta lui Figaro!* Cred că niciodată nu s-a scris ceva mai bun! A tăcut, parcă să îngăduie amintirii lui Figaro să se şteargă din aerul din jur, şi, puţin abătut, a continuat: De aceea îmi pare atât de rău că nu am reuşit să rezolv povestea cu furtul! Am fost foarte ghinionişti, atâtea necazuri deodată!

— Nu vă faceţi probleme! Cu oraşul plin de traficanţi de arme, nu mă miră că aveţi altceva de făcut! l-am scuzat (fiindcă, evident, îmi convenea).

El a oftat uşurat, aş zice că s-a simţit înţeles.

— Şi nu doar traficanţi de arme, domnule. Sunt lucruri şi mai rele.

— Ce lucruri?

— Din păcate, nu vă pot spune.

— O, ce păcat! Recunosc, m-ați făcut curios. Dar acum nu vă mai gândiți la lucruri neplăcute. Sorbiți un pic din cea mai reconfortantă băutură care există, pregătită de aceste mâini de nea şi servită pe o farfurioară specială cum încă se face în Americi. Farfurioara este din majolică de Liguria, cea mai fină din câte există, adusă special la Barcelona pentru a satisface cele mai fine gusturi! Vedeți ce spumă face băutura? Simțiți aroma boabelor de piper? Iată ce bea regele Carol în fiecare după-amiază. Îi place mult şi papei de la Roma. Ştiți doar că ciocolata a început ca o plăcere aristocratică, monarhică şi vaticaniană, chiar dacă a ajuns şi în mâinile murdare şi păroase ale vulgului. Şi, vă rog, nu uitați să vă ştergeți mustața, să nu se observe unde ați fost!

Căpitanul general a aspirat ceaşca înainte de a lua, ezitant, neîncrezător, prima gură. Apoi nu s-a mai putut opri. Marianna se dusese în încăperea din spate, să ia ceva.

— Vedeți? am continuat, văzându-i figura încântată. Ciocolată de asta, cu bucățele de pâine sau fructe proaspăt culese, bea de două ori pe zi baronul de Maldà, unul dintre mulții clienți iluştri ai acestei case. Îl cunoaşteți? Bineînțeles că da! Ce întrebare prostească! Bineînțeles că oamenii de calitate sunt între ei vechi prieteni. Acum gustați delicatesa asta adusă de stăpâna casei şi-o să vedeți că o să mai vreți.

— Ce este exact?

— O ciocolată solidă cum nu ați mai gustat.

— Solidă? Nu ştiam că există.

— Iată că vedeți. Există fiindcă soțul ei e un geniu. Vă pot asigura că, dacă domnul Fernandes ar fi aici, ar fi încântat să vă explice mulțimea de teorii filosofice, economice, gastronomice, chiar şi astrologice de care a ținut seama ca să-şi conceapă minunea. Păcat că este plecat în călătorie şi mai durează puțin până vine. Sigur, cei care doresc ca doamna Marianna să eşueze v-au spus ceva şi despre…

— De fapt, mi-au spus că n-o să se mai întoarcă.

— Minciuni peste minciuni! Este la Versailles. Vi se pare Versailles-ul un loc de unde nu se mai întorc oamenii? Uitați-vă la mine, intru şi ies de acolo când doresc. Acelaşi lucru îl va face şi domnul Fernandes, după ce o să-şi termine operațiunea secretă pe care o îndeplineşte pentru Majestatea Sa, regele Ludovic.

— Operațiunea secretă?

— Pentru Dumnezeu, nu comentați cu nimeni! Am coborât vocea: Domnul Fernandes a primit o însărcinare de la fiicele regelui. Vor să aibă doar pentru ele o maşină ca aceea de la Barcelona. Cei din breasla ciocolatierilor plesnesc de invidie. Aici talentul celorlalți irită mult.

— O, câtă dreptate aveți! Şi eu sufăr din cauza asta în fiecare zi, zicea căpitanul general cu gura plină.

— Cred, domnule, cred. Vi se pare bună ciocolata?

— Delicioasă.

— Sunteți un pic mai puțin neliniştit?

Toate mărturisirile mele îl îmblânziseră pe căpitanul general, care mi-a răspuns cu secretele lui.

— O, domnul meu, nu pot să mă liniştesc. Sunt înconjurat de incompetenți şi de analfabeți care nu ştiu nici unde-i America!

— Vorbiți serios? am făcut pe uluitul.

— V-am vorbit despre traficanți de arme, nu? (Am dat din cap că da.) Sunt adepți ai independenței Americii.

— Independența? Şi de ce vor să fie independenți ceata aia de sălbatici?

— Nu ştiu, domnule. Nişte analfabeți. Nicăieri n-o să fie mai bine ca sub controlul civilizației. Să se guverneze singuri? Ce prostie. N-au nici rege! După ce o să eşueze, o să se-ntoarcă cu coada între picioare să ceară protecția unui guvern adevărat. Şi-atunci o să vedem cine comandă în lume şi ce preț are aroganța.

— Sunt de acord întru totul! Ați schițat viitorul!

— Ei, şi fantomele pe care le caut vor să trimită bani şi arme rebelilor, ca să lupte contra Imperiului Britanic. Şi vor să o facă de pe cheiul din Barcelona, vă dați seama ce bătaie de cap!

— Îmi dau seama. Ați controlat navele?

— Toate, una câte una. Dar n-am găsit nimic.

— Şi-s multe fantome?

— Nu am putut să aflu. Uneori par a fi mulți oameni, alteori unul singur.

— Ce situație! Mâncați, mâncați, să prindeți putere. Marianna, mai serveşte-l pe domnul!

— Sunt disperat, domnule Guillot.

— Vă plâng, prietene. Poate aveți nevoie de ajutor.

— Am ajutor, să nu credeți că n-am. Nici mai mult, nici mai puțin, un *comandor* al Ordinului Ludovic cel Sfânt, care se află zilele astea la Barcelona. El se ocupă de controlul navelor, una

câte una. E un om foarte riguros.

— Al Ordinului Ludovic cel Sfânt? m-am speriat.

— Pe nume Charles. Îl cunoaşteți cumva?

— Charles? (M-am gândit un moment.) Nu, nu ştiu cine e.

Discuția îmi oferea mai multă informație decât m-aş fi aşteptat. Ca să ne relaxăm puțin, m-am întors la ciocolată.

— Gustați-o pe aceasta, domnule. Este făcută din cacao din aceea adusă prima oară de Hernan Cortés din Mexic. Nu ştiau ce să facă cu ea şi au trimis-o la o mănăstire de maici. Lor le-a venit ideea să o amestece cu zahăr. Să mai spună cineva că ordinele religioase nu sunt de niciun folos.

— Chiar aşa.

— Mai luați! Alimentul ăsta o să vă ajute să rezolvați problema, sunt sigur. E un tonic excelent, toți medicii spun. Are efecte miraculoase! Cunoaşteți, cumva, cazul doamnei Rosa Catalina Font?

— Rosa Catalina... Nu. Despre ce este vorba?

— Această doamnă Rosa Catalina locuieşte în strada Mirallers[34] şi, n-o să vă vină să credeți, se apropie de o sută doi ani, cu o sănătate de fier.

— A, da? Şi cum?

— La optzeci şi cinci de ani s-a angajat la o familie, de care s-a ocupat până la nouăzeci şi trei de ani singură. De ce? Fiindcă zilnic mânca zarzavaturi proaspete din grădină şi bea două ceşti de ciocolată de la casa Fernandes. Vă pot asigura că nici măcar n-a leşinat vreodată. La vârsta de o sută de ani a avut un atac de erizipel pe craniu, dar i s-a luat sânge de două-trei ori şi şi-a revenit în scurt timp. Nici măcar luările de sânge nu au slăbit-o. Iar astăzi, la vârsta sa, încă toarce, coase, se îmbracă şi se gospodăreşte singură. Nu vi se pare un miracol? Ei bine, asta se vinde la tejgheaua asta.

— Foarte interesant totul. Nu vă închipuiți cât vă sunt de recunoscător că m-ați hrănit. Dar acum trebuie să plec. Traficanții...

— Bineînțeles, domnule Gonzáles de Bassecourt, în primul rând traficanții. Dar fiți amabil şi luați pentru drum bucățica rămasă în farfurie. Şi reveniți ori de câte ori vă observați spiritul

---

34 În Barcelona medievală această stradă era locuită de *els mirallers* (derivat de la *mirall* – „oglindă”), cei care fabricau şi vindeau oglinzi, organizați într-o confrerie. (N.tr.)

slăbit, căci la boala asta nimic nu se compară cu ciocolata.

Cum a ieşit, cu forţe proaspete, căpitanul general, m-am aşezat pe scaun, încercând să dezleg enigma care mi se părea tot mai complicată.

Am întrebat-o pe Marianna dacă are şi pentru mine o ceaşcă de ciocolată şi-atunci mi-am amintit că încă aveam la mine ciocola...

Dar aşteptaţi, doamna mea, să facem o pauză, în eventualitatea că vreunul din noi are ceva important sau urgent de făcut înainte de-a continua să savurăm cuvinte şi iarăşi cuvinte.

Unsprezece

— Marianna, este pentru dumneavoastră. Darul de la *madame* Adèlaïde pe care nu vi-l putusem înmâna, i-am zis, scoţând din taşcă pachetul înfăşurat în catifea turcoaz.

— L-aţi recuperat.

— Din fericire.

Marianna a zâmbit, fermecătoare.

— Ce este? a zis, începând să-l desfacă.

Şi în timpul ăsta râdea încetişor, jenată, sigur fiindcă nu este obişnuită să primească daruri. A dat la o parte cu grijă catifeaua – erau două straturi – până ce a apărut piesa de porţelan. Părea nouă, parcă abia scoasă din cuptor.

— O ciocolatieră! Cât e de frumoasă! a zis, privind-o pe toate părţile. Când a văzut literele albastre de la bază, m-a întrebat din ochi.

— Aici zice: „Aparţin doamnei Adèlaïde a Franţei”, am tradus. Este o piesă unică. Pot să-i spun că vă place?

— Cum să nu! a zis. Vreţi să o inauguraţi? Vă pot servi în ea ciocolata.

— Mi-ar face plăcere să o inauguraţi dumneavoastră.

— Atunci o s-o facem împreună.

Ce enigmă, cuvintele! Cel pe care îl rostise Marianna – „împreună” – mi-a făcut inima să tresalte.

Poate o să vă par demn de jenă, doamna mea, dar am pierdut firul. Nu al conversaţiei, mai degrabă al existenţei. Am rămas încremenit, privind-o. Ochii ăia, buzele, sânii de statuie grecească! Şi, de parcă trupul meu ar fi decis de unul singur, am observat că mă îndrept încet spre ea şi că-i privesc buzele de parcă aş fi vrut să le topesc într-ale mele. Nu ştiu ce-aş fi făcut dacă vocea ei catifelată nu m-ar fi adus brusc cu picioarele pe pământ:

— Vă simțiți bine, domnule?

Am tresărit. I-am prins mâna şi am depus pe ea un mic sărut, un biet mic sărut care nu reflecta în niciun fel tot ce îmi inspira când era lângă mine (chiar şi când era departe). În momentul ăla, de parcă lumea m-ar fi chemat, am auzit un zgomot, semn clar că se apropia un vehicul: scârțâit de roți, tropot de copite... M-am uitat un moment afară şi l-am văzut pe Beaumarchais cocoțat pe capra unei trăsuri – poate chiar cea din noaptea trecută – în compania doamnei cu bucle.

Vă asigur că niciodată ca în clipa nu am avut mai mare merit în supunerea la ordinele dumneavoastră. Am părăsit-o pe Marianna – *à contrecœur,* pentru dumneavoastră şi pentru Franța –, mi-am luat rămas-bun în grabă, m-am uitat în toate părțile şi am urmat scârțâitul roților trăsurii, dispărută fără urmă. Nu e uşor să te ții – pe jos – după o trăsură, dar ştiți că-s iute şi cu simțurile treze.

Am ajuns la timp să-l văd pe Beaumarchais intrând, după doamna lui, pe uşa pensiunii Manresa.

Doisprezece

Încă nu ştiu cum, am urcat pe scară în spatele perechii fără să mă las văzut, chircindu-mă pe paliere şi pândind între stâlpii balustradei. La etajul doi, doamna a scos din sân o cheie, a răsucit-o în broască şi a intrat. Înainte de a o urma, Beaumarchais s-a uitat în toate părțile. Uşa s-a închis în spatele secretului celor doi.

M-am apropiat cu prudență şi am privit prin gaura cheii. Nu se vedea nimic. Beaumarchais e lup bătrân, sigur a avut grijă s-o astupe cu vreo haină. Încercând să-mi păstrez toate instinctele în alertă, am făcut singurul lucru pe care îl puteam face în acele împrejurări: să mă încred în auzul meu. Eram pregătit să aud zgomotele obişnuite care însoțesc o întâlnire clandestină între un bărbat şi o femeie într-o pensiune, dar mi-am dat seama că nimic nu suna cum trebuia să sune. Nu scârțâit, nu gemete înăbuşite, nu mobile lovite (asta nu se potriveşte cu Beaumarchais, recunosc), nici mugete ca de animale în călduri, nimic, nimic. Singurul lucru care se auzea era o discuție pe care v-o transcriu din memorie, cât se poate de fidel:

— Ați pregătit totul? a zis vocea lui Beaumarchais.

— N-am uitat niciun amănunt.

— Cum se numeşte nava?

— *Libertas.* E un nume latin. Nu-l notați?
— Prefer să-l țin în minte. E mai sigur.
— Bine faceți. Aveți multă experiență.
— Nava e un bric?
— Sub pavilion spaniol. Comercializează cacao din Venezuela.
— Ascunzătoarea perfectă.
— Sper, domnule.
— Atunci... ne întâlnim acolo mâine la cinci fără un sfert?
— Vă aştept pe chei.
— Aduc tot ce mi-ați spus.
— Cred că noaptea asta n-o să pot dormi de grijă.
— Aş zice că nici eu.
— Să nu întârziați. *Libertas* va ridica ancora la şapte fix.
— Nu vă faceți griji. Sunt om serios. Cuvântul meu e lege.
— Mi-ați demonstrat deja.
— Deci pe mâine.
— Pe mâine.

Când uşa s-a deschis iarăşi, mă ascunsesem într-un cot al coridorului, îmi scoteam doar un pic capul să adulmec noutățile. L-am văzut pe domnul Beaumarchais cum iese cu un aer firesc şi coboară fără grabă scara. Se mişca, mi s-a părut, ca un om care luase o hotărâre capitală. Apoi s-a aşternut liniştea.

Am profitat de ea, să mă liniştesc un pic. Cu atâtea şocuri, de-o bună bucată de vreme îmi sărea inima din piept. Mi-am zis să-i dau un răgaz, în timp ce rumegam ce tocmai aflasem: Beaumarchais ne abandona ca să fugă în Indii cu doamna misterioasă. Astea-i erau intențiile când s-a adăugat grupului nostru! Bine-ați făcut că nu ați avut încredere în el de la început. Cui să-i treacă prin cap, la vârsta lui!

O clipă m-am întrebat câți o să-i ducă dorul la curte, câți o să plângă după el. Mi-am amintit de doamna aceea, Marie-Thérèse de Willer cred că o cheamă, moartă după el. Dar în afară de ea şi de câțiva lingăi care vor să-i fure ideile şi să-i imite comediile, nu mi-a venit nimeni în minte. Nu prea şi-a făcut prieteni la Versailles domnul de Beaumarchais, poate cu un talent ca al lui nu-ți faci uşor prieteni. Uneori mi se pare că nici nepotul dumneavoastră nu-l prea iubeşte şi-l trimite în toate misiunile în străinătate ca să scape de el. Poate este adevărat ce se spune, că a făcut lucruri abominabile, falsificări de documente sau deturnări de fonduri. Mie, doamnă, mi s-ar umple inima de

tristețe să nu-l mai văd. Chiar de-o fi adevărat tot ce se spune despre el.

Pe de altă parte, doamna. Mă întreb cine-o fi? În maniere i se citeşte rangul şi, în înfățişare, banii. Nu este tânără. Printre virtuțile sale, frumusețea nu va ocupa niciodată un loc de frunte, dar vorbeşte plăcut, ca o femeie cultivată, deşi vocea îi are un nu ştiu ce neplăcut, dezacordat, cum am observat seara trecută de lângă ziduri. O voce imprecisă, chiar auzită de-aproape: nu ştii dacă e ieşită dintr-o gură de bărbat sau de femeie. Pe de altă parte, este destul de clar că ea şi Beaumarchais se cunosc de mult. Nimeni nu pune la cale fuga cu alt om pe un continent îndepărtat dacă nu are destulă încredere, nu credeți? Cât o fi de când...? Şi cu ce ocazie s-au...?

Vă asigur, doamna mea, că-mi fierbea capul de-atâta chibzuit şi de-atâta căutat răspunsuri la întrebările mele. Acum, că inimii îi oferisem un armistițiu, era rândul capului să mă sperie.

Nu ajunsesem încă la nicio concluzie, când s-a deschis din nou uşa şi a ieşit cineva. Din fericire, nu mă mişcasem din ascunzişul meu şi am putut să trag cu ochiul. Mă aşteptam să dau de doamna misterioasă răsucind în broască cheia. De-aceea am avut parte de cea mai mare surpriză din viața mea văzând că închidea uşa un comandor al Ordinului Ludovic cel Sfânt, cu uniforma de rigoare, inclusiv o sabie cu lamă lungă şi îngustă, părea foarte uşoară, ideală pentru încăierări de oraş. Nu m-am putut uita la el prea mult, dar mi s-a părut un bărbat nici bătrân, nici tânăr, bine făcut, cu ochi albaştri, maxilare pătrate, obraji rozalii, buze subțiri. Avea o mustăcioară neagră, fină, pe care şi-o tot mângâia cu buricul unui deget, de parcă s-ar fi temut că îi cade. Avea ceva familiar, încât m-am întrebat dacă-l văzusem vreodată, poate altundeva. M-am mai întrebat, evident, de ce nu-i auzisem vocea în timpul discuției lui Beaumarchais cu doamna lui, dacă era în aceeaşi cameră. Se ascunsese oare şi el? Camuflat? Dacă era un criminal, un hoț, un asasin, un spion? Mistere şi iar mistere.

După ce a încuiat uşa, comandantul şi-a pus cheia în buzunarul redingotei, şi-a îndesat pe cap tricornul, s-a încins cu sabia şi-a luat-o în grabă pe scări.

Treisprezece

Poate credeți că episodul cu scara de la pensiune se încheie aici. Ei, nu, doamna mea, din păcate trebuie să vă mai povestesc

o foarte importantă parte de după. Mă prinsesem de capătul balustradei şi mă pregăteam să cobor, încă tulburat de ghemul de gânduri pe care nu-l puteam descâlci, când am auzit că pe treptele de lemn urca parcă o întreagă armată. Am fugit să mă ascund iarăşi într-un cot al coridorului, unde mi-a ajuns la ureche vocea broscoiului englez:

— Repede! Acum! Intrați!

Cei doi soldați care o însoțeau mereu pe piticanie s-au aruncat ca nişte vandali în uşa camerei şi-au spart-o din doar două izbituri. Metoda te ducea cu gândul la o trupă de cuceritori ajunşi într-un teritoriu strategic. Doar gândul la femeia rămasă în cameră, singură şi fără apărare în fața celor trei sălbatici, m-a umplut de revoltă.

Nu este de datoria oricărui bărbat care se consideră aşa să apere o doamnă de un atac ca acela? O dată în viață, n-am stat deloc la îndoială. Mi-am părăsit ascunzişul şi-am luat-o hotărât spre cameră, cu intenția de a evita ultragierea doamnei domnului de Beaumarchais. Nu aveam nicio armă, dar motivul care mă împingea a fost de ajuns ca să strig:

— Opriți-vă imediat, domnilor! Nu voi permite ce faceți în clipa asta!

Cei trei bărbați s-au oprit brusc şi s-au întors spre mine. Furioşi, înainte de-a mă recunoaşte. Ca vânătorul care se relaxează în fața prăzii neputincioase, când au văzut cine e. Atunci broscoiul a zis, zâmbitor:

— A, dumneavoastră sunteți, Fernandes. Se poate şti ce faceți aici?

Mi-am aruncat în jur privirea. Camera era goală. Patul, perfect aranjat şi nici urmă de doamnă. Fereastra, închisă. Cuferele, deschise şi răscolite. Pe jos, am recunoscut redingote de diverse culori – bej şi roşu închis –, fuste de mătase galbenă realmente frumoase, ciorapi albi – mi s-au părut bărbăteşti – şi două peruci: una de bărbat şi una de femeie. Cred că nici de-aş fi avut timp să chibzuiesc, nu m-aş fi dumirit ce însemna asta, dar cu doi soldați cu sabia în drum spre nasul meu nu gândesc deloc bine.

— Pentru cine lucrați? a întrebat broscoiul, pe un ton ceva mai puțin prietenos decât ultima oară când ne văzuserăm.

— Eu? Pentru nimeni, domnule. Doar pentru mine.

— Atunci de ce sunteți aici? Căutați ceva?

— Sunt prieten cu doamna care stă în camera asta, am mințit.

— Daaa? (Broscoiul îşi luase un aer malițios, fiindcă, fără îndoială, dăduse un sens foarte concret cuvântului „prieten”.) Atunci, cred că aveți mulți rivali, tinere.

A făcut semn cu capul spre uniformele de pe podea. Nu era nicio îndoială, călătoreau în aceleaşi cufere cu fustele de mătase. Era clar şi că nu erau ale lui Beaumarchais. Nu pricepeam nimic.

— Şi spuneți... a continuat broscoiul. E foarte strânsă prietenia care vă leagă de doamna care stă în această cameră?

— Un cavaler nu răspunde niciodată unei asemenea întrebări, am zis, făcând pe jignitul, ridicând semeț bărbia.

În clipa aceea, am simțit, chiar între bărbie şi mărul lui Adam, răceala vârfului unei săbii.

— Credeți că ați putea face o excepție? a întrebat broscoiul, care, din mână, indica soldatului să nu îmi străpungă gâtul, încă.

— Este o prietenie destul de strânsă, am mințit din nou, crezând că minciuna o să mă salveze.

Evident, am ales cea mai proastă opțiune.

— Bun, bun, bun... S-a nimerit foarte bine, e foarte interesant. Englezul îşi freca mâinile, parcă să se ajute să gândească. Brusc, a spus: Ei, aflați că noi doi avem ceva în comun...

Când am înțeles ce însemnau aceste cuvinte, am început să asud de spaimă. Era broscoiul englez amantul amantei lui Beaumarchais? Dar câți amanți poate avea una şi aceeaşi femeie în acelaşi oraş? Ştiu că sunt tânăr şi puțin cinic, doamna mea, dar asta nu-mi intra în cap. În acelaşi timp, ca să-l mai îmblânzesc pe englezul încornorat, mi-am îndulcit puțin minciuna:

— De fapt, nici n-am atins-o. Nu m-a lăsat. Ştiți, este moartă după dumneavoastră. Moartă!

A fost prea târziu sau poate am exagerat puțin laudele (lipsa de experiență, e ştiut). Cert e că broscoiul m-a privit cu aerul acela de resemnare care te umple de presimțiri sumbre şi-a zis:

— Nu mai spuneți tâmpenii, Fernandes. Târfa m-a furat până la ultima monedă de aur. Mi s-a vârât în pat, m-a adormit şi a făcut o copie în ceară după cheile bagajului meu. Pe urmă, profitând de seara cu lichiorul când ne-am întâlnit noi doi, m-a lăsat lefter. Când am ajuns la pensiune, bagajul era gol... Nicio bijuterie, nicio mătase, nicio călimară, nicio centimă! Credeam că nu e nimic de făcut în aceste neplăcute circumstanțe, dar acum soarta a vrut să vă aşeze în calea mea şi n-am de gând să pierd

ocazia. Veți fi leacul bolii mele. Nu puteați fi mai nimerit. A făcut o pauză, a tuşit şi le-a ordonat oamenilor săi: Legați-l strâns, să nu scape! Domnul Fernandes va fi ostaticul nostru. Să vedem dacă doamna vă iubeşte destul încât să plătească pentru dumneavoastră răscumpărarea pe care am de gând să i-o cer.

— Ostatic? Al cui? De ce? Eu? Nu, nu puteți cere răscumpărare! Ea nu…

Îmi treceau prin cap o mulțime de lucruri de spus şi, la fel, o mulțime de întrebări, dar am văzut că oamenii ăia nu erau dispuşi să dea niciun răspuns. Dimpotrivă, îşi vedeau de treabă, nu mă lua nimeni în seamă. Cu un zâmbet larg pe buze, broscoiul scria o scrisoare în care, cu puține cuvinte, informa că l-a sechestrat pe domnul Fernandes şi în schimbul lui cere tot ce i se luase în urmă cu două nopți.

Între timp, cei doi soldați mă legau cu multă îndemânare şi cu sfori din cele mai groase. Mâinile, picioarele, tot corpul, până m-au făcut burduf… Încercam să-i conving că tot ce le spusesem cu o clipă în urmă fusese minciună, că n-o cunosc pe doamna din camera aia, că, de fapt, nici nu sunt Fernandes… dar nu mă ascultau. Îşi făceau treaba, iar unul dintre ei, cu ochii la gura mea, se apropia în mâini cu o batistă unsuroasă. Broscoiul a făcut un gest cu mâna şi cel cu batista s-a oprit.

— Înainte să vi se pună căluşul, Fernandes, lămuriți-mi o nelămurire, a zis. Dacă aveți o minunăție de femeie, cum de vă culcați cu vaca asta bătrână?

Am dat din umeri în timp ce soldatul îmi punea ditamai căluşul, încât simțeam că mi se desfac maxilarele. Am oftat, resemnat, în timp ce neciopliții ăia doi mă înfăşurau din cap până în picioare într-un cearşaf şi mă cărau ca pe un balot pe scări. Trecând prin fața proprietarului, am auzit că îl salutau firesc. Le-a întors salutul, mulțumit să le stea la dispoziție.

Cred că oraşul ăsta ar fi şi mai plăcut dacă banii nu ar putea cumpăra aici orice şi pe oricine.

Paisprezece

Dacă m-ați întreba cum au fost orele care au urmat transformării mele în burduf, v-aş spune că au fost negre, foarte negre. Oamenii broscoiului englez m-au târât un timp pe jos, apoi m-au urcat într-o căruță şi ne-am continuat drumul. Nu-mi dădeam seama unde mă duc, dar am ghicit că am trecut de zid

când am auzit vocea paznicului, i-a lăsat să treacă fără să controleze nicio marfa, şi fiindcă pe pavajul de lemn uruitul roților a încetat. Am avut apoi de îndurat câteva viraje în toate direcțiile şi-am auzit nişte voci dogite, de-aproape şi de la distanță, care dădeau ordine în diferite limbi şi dialecte.

Trista mea situație, adăugată zguduiturilor drumului, m-a făcut să ajung făcut zob. Şi, când credeam că o să mă dezlege de toate sforile alea care mă strângeau peste tot, am descoperit că n-aveau de gând nici să mă scoată din cearşaf. Unul din cei doi m-a luat în spate şi-am coborât pe o scară îngustă, de lemn, până am ajuns într-un loc cu puternic miros de umezeală, unde paşii aveau ecou. O fi fost o ascunzătoare secretă? Un subsol? Vorbeau într-o engleză bolovănoasă, mi-era greu să înțeleg. Şi totuşi am priceput că mă lăsau acolo, cu un paznic, altul decât cei doi şi că n-aveau de gând nici apă să-mi dea. Am încercat să mă mişc un pic, târându-mă ca un vierme şi am cerut apă, deşi cu căluşul în gură n-aveam cum să fiu înțeles prea bine. În loc de apă mi-au dat un picior în coaste, de mi-a trecut cheful să mai zic ceva. I-am auzit apoi plecând şi-au început pentru mine cele mai negre, cele mai grele ore.

Zgomotele mă făcuseră curios de la bun început. Voiam să aflu unde mă lăsaseră. Din nefericire, a fost mult prea uşor. Mi-au trebuit doar două minute, după ce am rămas singur, ca să-mi fie clar totul. Era o mişcare lentă, de parcă cineva ar fi legănat încăperea în care mă aflam. Şi un clipocit ca de bulbuci sau de acvariu. Mă duseseră în magazia unui vas din port. Totul se lega: distanța parcursă, scara îngustă pe care coborâserăm, vocile grosolane ale hamalilor de pe chei... Şi parcă nu mi-ar fi fost destul de clar, am auzit deodată un chițăit şi-am observat că pe picioare mi se plimba un animal. L-am alungat dintr-o lovitură, convins că era un şobolan şi vă asigur că nu a fost ultima mea ciocnire cu un animal atât de scârbos.

Nu ştiu cum am făcut să-mi treacă orele captivității. Mi-am epuizat tot repertoriul de versuri italiene, am încercat să dorm puțin – dar nici poziția, nici compania nu-mi erau prea favorabile –, m-am gândit mult la Marianna, am repetat declinările latine, am tot rumegat povestea cu Beaumarchais, amanta lui şi comandor al Ordinului Ludovic cel Sfânt, să văd dacă înțeleg ceva, mi-am amintit de tovarăşii de călătorie şi m-am întristat la gândul că o să-mi simtă lipsa. Se lăsase o tăcere totală, spartă

doar de nişte sforăituri din apropiere, şi mi-am adus aminte de Beaumarchais şi n-am putut să-mi opresc o lacrimă.

Dacă vreodată o să vi se pună căluş, doamna mea – să n-o îngăduie astrele! –, să nu plângeți. E foarte puțin practic. Mucozitățile se strâng între nas şi ceafă într-un cocoloş care nu trece. Cât m-am chinuit să pot respira! Cum mi se întâmplă de mic. În timpul ăsta paznicul meu dormea, iar şobolanii erau foarte treji. A fost cea mai cumplită noapte din câte mi-a fost dat să trăiesc. Şi sper ca în ziua în care o să mor de bătrânețe, să pot spune la fel, căci nu vreau să mai trec pentru nimic în lume prin ceva asemănător.

Dimineața de după noaptea aia era la fel. Nu s-a schimbat nimic: nimeni nu-mi dădea atenție, vaporul era tot acolo, şobolanii se plimbau, vocile de pe chei sunau îndepărtate. M-am întrebat cât timp o să trebuiască să rămân acolo, amorțit, mort de sete, cu inima plină de îngrijorare. Ce-o să se întâmple cu mine dacă nu-mi plăteşte nimeni răscumpărarea? O să mă arunce în apă fără să mă scoată măcar din cearşaful în care eram înfăşurat? O să fie o moarte misterioasă în apele clocite ale portului? Nu era păcat să mor în felul ăla, la numai optsprezece ani? M-am gândit până şi la mama: sărăcuța, dacă ar fi ştiut că o s-o sfârşesc aşa, nu s-ar fi chinuit atâta să mă facă să mănânc când eram mic, că eram tare năzuros.

Dar orele negre erau numărate, doamna mea. Să fi fost trei şi ceva când am auzit afară țipete stridente şi tot vaporul a tremurat sub o zguduitură. Lovituri, gemete, alergături şi, deodată, vocea dezacordată a doamnei lui Beaumarchais:

— Duceți-mă la prizonier sau vă tai pe loc capul!

Nu prea mi s-a părut o purtare feminină, dar mirarea a fost mult mai mică decât bucuria de-a auzi un glas cunoscut, chiar şi pe acela. Erau mai mulți oameni, le auzeam paşii hotărâți pe punte, dar gura n-o deschideau. Poate doamna venise cu o trupă de soldați înarmați, ca eroina unei comedii din acelea în care nu-i nimic real şi totul se sfârşeşte cu bine.

Când am simțit nişte mâini care mă răsuceau ca să slăbească nodurile de la cearşaf, am mulțumit cerului (şi asta fiind eu mai degrabă necredincios). La început n-am văzut chipul salvatoarei mele, fiindcă atâtea ore de întuneric îmi făcuseră ochii inutilizabili. Apoi, treptat-treptat, m-am mai obişnuit cu situația şi-n timp ce mâinile necunoscute mă dezlegau de sfori m-am

întors să văd cine mi-era salvatorul.

Şi, Dumnezeule! Ce surpriză mi-a fost dat să am! Era, ca atunci când nu mă vedea, doamna lui Beaumarchais. Cu buclele ei impecabile, în rochia de mătase galbenă pe care-o văzusem pe podeaua camerei ei şi cu mănuşi din piele de aceeaşi culoare. Deasupra fustei, însă, bine prinsă în talia fină, o sabie. Acum, că o vedeam de aproape, i-am admirat ochii albaştri, de un albastru aproape străveziu, buzele subțiri, obrajii rozalii. Mişcările îi erau extrem de fine, dar mâinile musculoase şi brațele robuste.

— Sunteți bine? Puteți să mergeți? m-a întrebat, cu vocea aceea atât de neplăcută.

— Cred că da, am răspuns.

— Bravo, ridicați-vă în picioare! Sprijiniți-vă de mine!

Înainte de-a ieşi din hruba aia mi-am dat seama, mulțumit, că nu mă înşelasem. Eram, cum gândisem, în magazia murdară şi umedă a unui vapor. Ieşind – pe scara îngustă pe care, de asemenea, o ghicisem – am văzut că era o fregată sub pavilion englez şi, pe punte, pe cei doi soldați ai broscoiului legați de mâini şi de picioare şi cu căluş în gură. N-aş putea spune că nu mi-a produs satisfacție să-i văd la fel cum mă ținuseră ei pe mine atâta timp. Mai era un al treilea bărbat, neîngrijit, solid, îmbrăcat doar în cămaşă şi în pantaloni de marinar, şi el legat şi cu căluş. Am presupus că era paznicul meu nocturn, cel care sforăia în loc să-şi facă treaba. Prizonierii erau păziți de şase soldați, nu ştiu dacă francezi sau catalani, şi jos, pe chei, mai aşteptau doi.

— Mi-ar face plăcere să aflu numele salvatoarei mele, m-am încumetat, de-acum mai curajos, când am pus din nou piciorul pe pământ.

— Pentru dumneavoastră sunt *mademoiselle* d’Eon, a răspuns, cu un zâmbet enigmatic, fermecător.

Nu se putea spune că ar fi fost o femeie frumoasă, dar, văzută de-aproape, avea un magnetism care atrăgea ca un cântec de sirene.

Încă era lumină. Am bănuit că nu putea fi mai mult de patru, poate patru şi jumătate. Cu puțin noroc, încă-i puteam însoți pe maeştrii ciocolatieri la magazinul Mariannei, cum era stabilit.

Soldații i-au târât pe prizonieri pe chei şi s-au oprit lângă *mademoiselle* d’Eon. Ea a ordonat:

— Duceți-i în magazie la *Libertas* şi întrebați-l pe domnul de Beaumarchais unde vrea să-i lăsați.

Am tresărit. Era şi Beaumarchais acolo? Mi-am amintit discuţia clandestină de la pensiune, înainte să înceapă necazurile mele. Îşi dăduseră întâlnire la cinci după-amiază. Întâmplarea făcuse să fiu martor, mi-am zis, al celui mai intim secret al unuia dintre oamenii pe care-i admir cel mai mult pe lume.

L-am văzut de departe. Beaumarchais era pe chei, în faţa unui bric sub pavilion spaniol, cu un aer satisfăcut de om care, în sfârşit, avea tot ce-şi dorise şi nu mai trebuie să umble cu mofturi. S-a uitat la prizonieri şi-a zis:

— Duceţi-i în magazia de la pupa. În cealaltă e ofiţerul lor şi nu vreau să se vadă şi nici să-şi vorbească până când vaporul ajunge la Boston. Oricum, când o să afle unde merg, o să le treacă pofta de vorbă.

Aşa am aflat că fusese capturat şi broscoiul englez şi că Beaumarchais avea ceva de gând cu el, care îmi scăpa. Se gândea oare să-l vândă ca sclav? Să ceară pentru el răscumpărare? Să-l tortureze ca să obţină informaţii secrete?

Cât gândeam toate astea, în faţa ochilor mei avea loc un spectacol greu de crezut. *Mademoiselle* d'Eon îşi ridicase fusta şi-şi punea nişte pantaloni bărbăteşti din şamoa bej. Îşi scotea delicaţii pantofi din satin şi încălţa nişte cizme militare din piele neagră. Se descotorosea de bluză şi de corset ca să îmbrace o redingotă de culoare roşu închis toată bordată cu argint. Hainele şi le scotea dintr-o boccea dosită într-o trăsură care aştepta în spatele zidului. O perucă masculină i-a înlocuit buclele, nişte mănuşi de piele neagră pe cele din catifea galbenă. În locul bijuteriilor, de-a curmezişul pieptului, o panglică de care atârna o medalie în formă de cruce. În locul genelor false, o mustăcioară – şi ea calpă, pe care şi-a lipit-o deasupra buzei cu multă îndemânare. Şi, în sfârşit, tricornul tivit cu argint şi cocarda din panglică albă. După transformare, singurul lucru rămas la locul lui era sabia.

— Ce vă uitaţi aşa, Guillot? Ce vă sperie mai mult, să vedeţi cum se dezbracă o femeie sau cum se îmbracă un bărbat? a zis *mademoiselle,* cât îşi fixa cu degetul mustaţa.

Cât ai zice peşte, cu îndemânarea celui care-a făcut-o de *n* ori, se transformase în comandorul Ordinului Ludovic cel Sfânt cu care fusese văzut Beaumarchais. Acelaşi pe care eu însumi îl descoperisem ieşind din camera pensiunii Manresa. Reieşea acum că el şi misterioasa doamnă erau una şi-aceeaşi persoană. Mi-aş fi

dorit să fiu în stare să lămuresc o seamă de lucruri, dar eram mut de o nețărmurită admirație. Şi, pe undeva, începeam să întrevăd o brumă de sens în toată nebunia aia, deşi eram încă departe de-a înțelege cu adevărat.

— Păreați chiar o doamnă, am zis.

— Bineînțeles. Fiindcă sunt.

— Dar acum sunteți bărbat.

— Şi asta, şi...! Mă prezint din nou: sunt Charles de Beaumont, mai cunoscut ca *chevalier* d'Eon, servitor credincios al regelui nostru şi prietenul dumneavoastră, dacă nu vă deranjează. A însoțit aceste cuvinte cu o foarte milităroasă pocnitură din călcâie.

— Nu credeam că poți fi în acelaşi timp bărbat şi femeie...

— Ei bine, iată! E din naştere. Când m-au văzut, părinții mei au fost atât de nedumeriți, că m-au botezat cu trei nume de bărbat şi trei de femeie, ca să nu fie obligați să aleagă. Nici eu nu ştiu pentru ce să mă decid, de-aia sunt când una, când alta.

— Şi de fapt ce vă simțiți, *mademoiselle* sau *chevalier*? am întrebat.

— Depinde de zi, a răspuns, şi de nevoi.

— De acord, am insistat, încăpățânat, dar cine sunteți?

— Unul care îi enervează pe cei care cred că lumea e simplă.

— Mamăă... Sunt foarte descumpănit, am recunoscut.

— Da, domnule. Deruta este cel mai mic dintre efectele pe care le produc. O să vă treacă.

— E-adevărat că l-ați sedus pe broscoiul râios englez?

— Broscoi râios? Asta e, într-adevăr, bună, a râs el, arătând nişte dinți perfect albi, feminini. Sunteți ager, Guillot, îmi place de dumneavoastră. Aveți o minte ascuțită. Şi, da, l-am sedus. Câteodată trebuie făcute sacrificii pentru Franța!

— Şi l-ați prădat?

— Bineînțeles, o treabă atât de scârboasă nu se poate face gratis. A fost foarte uşor...

— Şi, fireşte, îl ajutați şi pe căpitanul general Gonzáles să-i găsească pe traficanții de arme.

— Să-l ajut? N-aş zice chiar aşa. Mai degrabă îl distrag... Îl fac să privească în altă parte.

— Fiindcă... – acum venea cea mai riscată deducție a mea – traficantul de arme sunteți tot dumneavoastră.

A zâmbit viclean.

— Puneți prea multe întrebări, Guillot. O să ajungeți departe. Dacă până atunci nu vi se taie capul, evident.

Şi-a potrivit sabia la brâu cu un gest brutal, foarte bărbătesc, şi mi-a întors spatele, lăsându-mă proțăpit acolo, cu întrebarea fără răspuns şi cu buza umflată.

Operațiile de încărcare a bricului continuau. După prizonieri, hamalii au cărat lăzi de lemn, mari, negre, păreau foarte grele. Fiecare trebuia luată de patru oameni şi dusă, foarte încet, în burta vaporului. Era o operație înceată şi delicată, supravegheată de Beaumarchais cu ochi de vultur. Din când în când le cerea hamalilor să se grăbească. Dădea instrucțiuni unui caporal care intra şi ieşea întruna. Când totul a fost aranjat, oamenii au salutat zgomotos şi s-au depărtat de navă. Pentru supravegherea încărcăturii erau de ajuns doi marinari, bine înarmați, deja la locurile lor. Doar atunci şi-a permis Beaumarchais să se relaxeze puțin. A venit spre mine şi m-a întrebat, cu o privire penetrantă:

— Ce presupuneți că e în cala bricului ăsta?

— Ostaticii englezi? am zis.

— Altceva?

— Eu n-am văzut nimic altceva, domnule.

— Ştiți care e destinația navei?

— Am auzit că Venezuela, dar adineauri mi s-a părut că vorbeați de un alt loc. Nu-mi suna cunoscut şi l-am uitat imediat.

— Şi ce-i veți povesti lui *madame* Adèlaïde, în cronicile pe care i le scrieți?

— Voi descrie doar ce am văzut şi auzit, domnule. Cum fac întotdeauna.

— Mai adăugați şi că, dacă vrea cineva mai multe detalii despre acest vapor, despre încărcătura sau destinația lui, îl poate întreba pe rege, ale cărui interese le servim toți cei care suntem aici.

— Dacă mi-o cereți, aşa voi face, domnule.

Am rămas înspăimântat de micimea mea, cât cei doi bărbați, din înălțimile măreției lor, îşi încheiau socotelile:

— Aş zice că asta e tot, Beaumarchais.

— Şi eu cred la fel, Beaumont.

— Veți fi pe chei când se ridică ancora?

— Nu mă mişc de aici până nu pierd din ochi bricul, dincolo de linia orizontului.

— Apoi?

— Apoi nu se poate şti niciodată.

— O să ne mai vedem? Aveți proiecte de viitor?

— E greu de prevăzut. Am în cap două-trei comedii şi vreau să le scriu. O să aibă premiera la sărbătorirea zilei de naştere a regelui.

— Poate vă fac o vizită la curte. E-atât de mult de când ultima dată... Mi-e dor de şirul perfect al copacilor din grădini. În afara Versailles-ului totul e dezordonat... Totuşi, poate rămân un timp la Londra, incognito, să savurez deliciile lumii bune engleze, cea mai bună din lume.

— Nu ştiu cum suportați duhorile Londrei, prietene.

— Duhorile familiare nu deranjează la fel de mult ca acelea străine. Nici la Paris nu miroase a trandafiri.

— Dacă mă aduce vântul prin Londra, vă fac o vizită.

— Atunci, bine-ar fi să bată tare. E întotdeauna o plăcere, să lucrez cu dumneavoastră, Beaumarchais.

Mă captiva discuția numai când mă gândeam câte vor fi făcut împreună cei doi veterani. Ce n-or fi văzut! Imaginația îmi zbura ca un pescăruş, când glasul lui Beaumarchais m-a trezit:

— Ah, Guillot, gata cu figura asta de nătâng, fiți amabil, urcați-vă în trăsură. Avem întâlnire cu o ciocolatieră şi nu vreau să întârziem.

Cincisprezece

(Suntem la magazinul ciocolatierului Fernandes. Marianna aranjează vasele de pe rafturile de lângă tejghea, fredonând ceva. Pare mulțumită. Nişte clopote din apropiere bat de cinci după-amiază. Odată cu ultima bătaie, se deschide uşa dinspre stradă. Intră Guillot, Labbé, Delon şi Maleshèrbes.)

GUILLOT: În sfârşit, iată-ne aici, domnilor, poftiți. *(Către Marianna):* Stimată doamnă, vi-i prezint pe cei mai buni ciocolatieri ai Franței, veniți până aici să vadă maşina inventată de soțul dumneavoastră.

MARIANNA *(cu o uşoară plecare a capului):* Fiți bineveniți, domnilor.

DELON, LABBÉ, MALESHÈRBES: Doamnă...

MARIANNA *(arătând, spre ciocolatiera din porțelan alb de pe tejghea):* Doriți o ceaşcă de ciocolată? Tocmai am preparat-o. Labbé *(mai destins):* Eu nu aş zice nu.

DELON: Nici eu. Pică bine pe frigul ăsta.

MALESHÈRBES *(către Guillot):* De ce nu ne-ați spus că eram

aşteptați de o nimfă? Ce frumusețe! Ce noroc că nu-i aici soțul!

MARIANNA: Îmi pare rău, dar nu am decât un scaun. Va trebui să stați în picioare.

MALESHÈRBES: Aici aş sta chiar şi în cap.

MARIANNA *(pune trei ceşti pe tejghea şi toarnă ciocolata. Exact cantitatea necesară*): Exact trei ceşti. Dumneavoastră cum o vreți, *monsieur* Guillot?

GUILLOT: Am avut o zi grea şi sunt mort de foame. E bună aşa cum mi-o dați dumneavoastră.

MARIANNA (*către cei trei ciocolatieri*): Ciocolatiera este un dar de la *madame* Adèlaïde. Aşa-i că e superbă?

LABBÉ: Mi se părea mie că…

MARIANNA *(cu un zâmbet fermecător):* Gustați, domnilor, ciocolata. M-aş bucura să aflu dacă vi se pare bună.

LABBÉ: Gustul este interesant.

DELON: Este destul de bună.

MALESHÈRBES (*o bea toată):* Delicioasă! Sublimă! Dulce! E cea mai bună pe care-am gustat-o vreodată.

MARIANNA: Şi-acum, că v-ați înveselit puțin stomacul, bănuiesc că vreți să vedeți maşina.

LABBÉ: Pentru asta am venit de la atâta depărtare, doamna mea.

MALESHÈRBES: Deşi a meritat efortul şi să vă întâlnim.

DELON: Dacă-mi permiteți, aş vrea să-i spun câteva vorbe gazdei noastre. Sunteți foarte amabilă că ne arătați aparatul în absența soțului.

MARIANNA: V-a spus domnul Guillot că…

DELON: Că-i plecat într-o călătorie.

MARIANNA: Ah! Mai bine. *(Îndreptându-se spre încăperea din spate):* Pe aici, domnilor.

MALESHÈRBES: După dumneavoastră, întotdeauna.

GUILLOT: Vin şi eu.

(Marianna şi cei patru bărbați dispar în încăperea din spatele magazinului. În clipa aia intră Mimó, furibund.)

MIMÓ *(strigând):* Marianna! E cineva aici? Marianna! Vino încoace!

MARIANNA: Cine-i? *(Cu o figură speriată, când îl vede se schimbă):* A, tu eşti, Mimó, nu ies.

MIMÓ: Dă-te la o parte! Am venit după maşină.
MARIANNA: Ce spui?
MIMÓ: O iau.
MARIANNA: Nu.
MIMÓ: E confiscată.
MARIANNA: Nici vorbă!
MIMÓ: Mai bine nu te opune! Acum maşina este a noastră.
MARIANNA: A voastră? A cui?
MIMÓ *(mândru):* A Ilustrei Bresle a Ciocolatierilor din oraşul Barcelona.
MARIANNA: Nici în glumă!
MIMÓ: Nu plec fără ea. Legea este de partea mea.
MARIANNA: Am mai discutat asta de multe ori. Legea pe mine mă ignoră, şi eu pe ea.
MIMÓ *(cu un zâmbet ironic):* Ştiam că n-o să fii de acord, că ai refuzat oferte mult mai bune. De-aia n-am venit singur.

(Intră căpitanul general Gonzáles de Bassecourt.)

MARIANNA: Domnul Gonzáles? Dumneavoastră?
CĂPITANUL GENERAL: Îmi pare foarte rău. Nu am avut încotro.
MARIANNA: Dar cu nici două zile în urmă erați aici, beați ciocolată şi mă ridicați în slăvi!
CĂPITANUL GENERAL: Da, da, iertați-mă! Sunt un mare admirator al ciocolatei dumneavoastră şi al dumneavoastră.
MARIANNA: Și vă arătați admirația foarte ciudat.
CĂPITANUL GENERAL: N-am cum mă împotrivi legii. Are dreptate Mimó: regulile spun că o femeie singură nu poate să conducă o afacere.
MARIANNA: Cum să vă mai spun că nu-s o femeie singură? Sunt măritată. Bărbatul meu e plecat într-o călătorie.
MIMÓ *(ironic):* S-o fi dus la capătul lumii.
CĂPITANUL GENERAL: Îmi pare rău, Marianna, dar va trebui să vă închid magazinul până vi se întoarce soțul.
MARIANNA: Înțeleg. Și-n plus, îmi confiscați maşina.
MIMÓ: Con-fis-ca-tă! Maşina e *confiscată* ca garanție. Când o să plătiți datoria către breaslă, poate v-o dăm înapoi.
MARIANNA *(către Mimó, în şoaptă):* Eşti un om rău, Mimó. Bărbatul meu a ştiut dintotdeauna. Dar eşti şi un şi mai rău ciocolatier. Un singur lucru ştii: să furi munca altora.

MIMÓ: Mi se pare mie sau ai vorbit despre bărbatul tău la trecut? Vezi? Ştii şi tu că n-o să mai vină.

MARIANNA *(către căpitanul general):* Dumneavoastră n-aveți nimic de spus? Oamenii ăştia îmi intră-n casă şi mă calcă-n picioare, sunteți de acord? V-au amuțit cu o mită? Nu vedeți că fără magazin şi fără maşină rămân săracă lipită? Din ce-o să trăiesc? Vă lasă rece? N-aveți suflet? Nici conştiință?

MIMÓ: Cere de pomană! Cu un corp ca ăsta n-o să-ți fie greu să te descurci.

MARIANNA *(cu pumnii strânşi):* Ieşi din casa mea!

MIMÓ: De data asta nu, femeie. De data asta nu mă scoți. Am venit după ce mi se cuvine. Lasă-mă să trec!

MARIANNA: Nu!

MIMÓ: Treaba ta. Mă obligi să fac lucruri pe care n-aş vrea să le fac.

(Mimó o dă brutal la o parte pe Marianna şi intră în încăperea din spatele magazinului.)

GLASUL LUI MALESHÈRBES *(furios):* Dumneavoastră? Minune dumnezeiască! Exact de dumneavoastră voiam să dau! Poftim, poftim!

(Se aud lovituri, zgomot de ceva spart. Iese Mimó, cu mâna la nas, îi curge sânge.)

MIMÓ (*de-acum înainte, fonfăit):* Ce caută omul ăsta aici? Şi unde e maşina?

MALESHÈRBES *(ieşind din spate şi arătând spre Mimó):* El e! Hoțul care ne-a luat tot! Idiotul! Neruşinatul!

CĂPITANUL GENERAL *(năucit):* Ce spuneți? Căpetenia breslei?

MALESHÈRBES *(către căpitanul general, gata să-i mai tragă un pumn lui Mimó):* Arestați-l sau îl fac bucăți.

LABBÉ *(iese din spate, speriat, lui Maleshèrbes*): Prietene, fiți rezonabil. E mult mai scund decât dumneavoastră.

MALESHÈRBES: Şi ce? Dacă m-aş lua după asta, n-aş da niciodată în nimeni.

DELON *(ieşind):* Dumnezeule! Ce spectacol neplăcut!

CĂPITANUL GENERAL *(ridicând vocea):* Liniştiți-vă, domnilor, vă rog!

MALESHÈRBES *(îi dă un al doilea pumn lui Mimó):* Unde ne sunt banii? Spune, cretinule, de nu, te strivesc ca pe-o boabă de cacao!

MIMÓ: Va rog! N-am făcut eu nimic!

MALESHÈRBES *(îi mai dă un pumn lui Mimó):* Şi mai e şi mincinos! Bucăți îl fac!

CĂPITANUL GENERAL: Domnule, vă rog, potoliți-vă!

MIMÓ: Ajutor! Domnule Gonzáles, luați animalul ăsta de pe mine! Mă omoară!

CĂPITANUL GENERAL (*scoate sabia din teacă):* Linişte, toată lumea!

(Toți se supun. Mimó geme, întins pe podea, cu nasul spart. Marianna priveşte scena refugiată în brațele lui Guillot. Labbé şi Delon aşteaptă să vadă ce o să se întâmple. Maleshèrbes, roşu ca focul, abia aşteaptă să-l pocnească iar pe Mimó.)

MALESHÈRBES: Spune unde-s lucrurile pe care ni le-ai furat! Unde ni-s banii?

MIMÓ: Nu-i nimic la mine, domnilor. Jur.

MALESHÈRBES: Nu jura mincinos, hoțule! *(Se aruncă pe Mimó):* Îl fac praf. Îl bat de-i iese untul!

MIMÓ (*mort de frică):* Aveți milă, ascultați-mă! Am ceva să vă spun, dar nu pot dacă mă loviți întruna.

MALESHÈRBES: N-am ce să ascult de la dumneavoastră.

CĂPITANUL GENERAL *(către Maleshèrbes):* Domnule, trebuie să vă cer să vă potoliți şi să-l lăsați pe ho… vreau să spun pe domnul Mimó să vorbească.

MALESHÈRBES: Nu mă interesează nimic din ce poate spune el!

CĂPITANUL GENERAL: Domnule, dacă nu vă potoliți, voi fi nevoit să vă arestez.

LABBÉ *(îşi sprijină colegul furios):* Maleshèrbes, prietene, calmați-vă un pic.

MALESHÈRBES: Imposibil!

DELON: În felul ăsta, e greu să ne înțelegem.

MARIANNA *(cu voce tremurândă*): Va rog, faceți-o de dragul meu.

MALESHÈRBES *(cu neplăcere):* Bine. Fiindcă mi-o cereți dumneavoastră.

CĂPITANUL GENERAL *(către Mimó):* Aveți posibilitatea să vă explicați, Mimó. Vă ascultăm.

MIMÓ: Este adevărat că eu şi doi colegi de breaslă v-am furat tot ce aveați. *(O exclamație generală de indignare.)* Am făcut-o fiindcă v-am confundat. Un informator anonim ne-a spus că se află în oraş o ambasadă engleză cu intenția de a lua maşina lui Fernandes. Ne-au spus şi pensiunea unde erau cazați, Santa Maria. Ambasada engleză s-a dovedit a fi franceză, dar când ne-am dat seama era prea târziu. Credem că cineva, nu ştim cine, a vrut să ne înşele. Voiam doar să nu-i lăsăm pe alții să ia maşina. Străinii se îndrăgostesc mereu de orice şi au buzunarele pline de bani. Nu o puteam îngădui. Maşina trebuie să fie a noastră, cel puțin până când Fernandes plăteşte tot ce ne datorează.

MARIANNA *(către Mimó, furioasa):* Om rău! De ce nu le spui că mă vrei şi pe mine, că iei maşina fiindcă eu te refuz?

MALESHÈRBES *(cum o aude pe Marianna, se aruncă iarăşi asupra lui):* Îl fac bucățele! Îl zobesc! Îl fac chiseliță.

(Trei bărbați îl țin pe Maleshèrbes ca Mimó să poată termina.)

MIMÓ: V-am prădat, da, am şi recunoscut. După ce v-am îmbătat cu *ratafia.* Dar a doua zi, cineva ne-a furat pe noi, a luat toată prada. Pesemne chiar informatorul anonim, despre care n-am ştiut nimic altceva. Pur şi simplu, s-a folosit de noi. De-aia n-avem nimic din ce v-am luat, domnii mei. Mă credeți sau nu, ăsta e adevărul.

MALESHÈRBES *(luptând să se elibereze de cei care-l țineau):* Eu nu cred niciun cuvințel! Un şobolan, aia sunteți!

CĂPITANUL GENERAL: Un moment, *monsieur* Maleshèrbes. Eu îl cred. *(Către Mimó):* Deci mărturisiți că sunteți hoț?

MIMÓ: E hoț cine fură doar o dată, ca să-şi salveze breasla?

CĂPITANUL GENERAL: Da, domnule, ca şi ceilalți hoți.

MIMÓ: Evident, nu! Englezii ăia voiau maşina! Maşina e pentru ciocolatierii din Barcelona, nu putem permite să ne fie luată. Am făcut-o în interesul nostru!

CĂPITANUL GENERAL: Cred că faceți prea multe în interesul dumneavoastră, Mimó. În clipa asta sunteți arestat.

MIMÓ: Cum? Nu puteți…

CĂPITANUL GENERAL: Cum să nu pot! Sunt autoritatea, de-aceea m-ați chemat. *(Oamenilor lui):* Luați-l!

MIMÓ: Dar ce faceți? N-are niciun sens. Tu ți-ai vârât coada, Marianna? Tu ai pus tot la cale? În plus, maşina nu-i aici. A dispărut.

MARIANNA: Şi ce-mi spui mie? Ieri când am plecat la culcare era aici. Poate-ai furat-o azi în zori, cum m-ai amenințat de atâtea ori.

MIMÓ: Bineînțeles că nu.

MARIANNA: Nu te cred. Şi n-o să te creadă niciun judecător.

MIMÓ: Nu spune prostii!

MARIANNA: Tocmai ai recunoscut că eşti un hoț, Mimó! Cine o să te creadă?

CĂPITANUL GENERAL *(dă din cap):* Doamna are dreptate. Când o să afle că ați mărturisit o infracțiune în fața mea şi a acestor martori, judecătorul n-o să vă prea vadă nevinovat. Infracțiunile nu vin niciodată izolate. Orice judecător ştie.

MIMÓ: În viața mea n-am auzit atâtea prostii! Nu-i la mine blestemata aia de maşină.

MARIANNA: Atunci, poate-au furat-o englezii. Şi ei o voiau şi nu le place să se tocmească.

MALESHÈRBES: Sau poate-am furat-o chiar noi, la asta v-ați gândit?

CĂPITANUL GENERAL: Iată un caz complicat, cu mai mulți suspecți. Asta îmi mai lipsea!

MIMÓ *(strigând):* Marianna, o să-ți aduci aminte de asta toată viața!

MARIANNA: Ca să vezi, o dată suntem de acord.

CĂPITANUL GENERAL: Luați-l pe scandalagiu, vă rog! Direct la închisoarea din Piața de l'Àngel!

(Cei doi oameni ies târându-l pe Mimó în stradă şi dispar.)

GUILLOT *(euforic):* Un nas de cartof mai puțin! *(Gânditor):* E foarte agasant: o să plec fără să ştiu de ce oamenii de-aici nu vor să mănânce cartofi. Dumneavoastră vă explicați, domnule Gonzáles?

CĂPITANUL GENERAL: Nu m-am gândit niciodată. Dar, cunoscându-i pe catalani, nu m-ar mira să fie fiindcă voi, francezii, sunteți morți după ei.

GUILLOT: Nu mă gândisem la asta. Cu atât mai interesant.

CĂPITANUL GENERAL (*Mariannei*): Stimată doamnă, nu ştiți

cât mă afectează toată povestea asta.

MARIANNA: Tot mai vreți să-mi închideți magazinul?

CĂPITANUL GENERAL *(abătut):* Nu vreau, dar, din păcate, va trebui s-o fac. Sunt multe denunțuri împotriva dumneavoastră. Acuzațiile sunt grave. Aveți pe drept duşmani căpeteniile celor trei bresle: ciocolatieri, măcinători, băcani, toți sunt împotriva dumneavoastră! Şi mă tem că, dacă soțul nu-i poate face să tacă, nu am altă soluție. Trebuie să bat uşa în scânduri, ca să fiu sigur că nu intră nimeni.

MARIANNA *(se gândeşte):* Bun, bănuiesc că era de aşteptat. Trebuie chiar acum?

CĂPITANUL GENERAL: Cu cât mai repede, cu-atât mai bine.

MARIANNA: Bine, atunci poftiți, *(Îi dă o cheie):* Ieşiți şi încuiați uşa pe dinafară. Faceți ce aveți de făcut.

CĂPITANUL GENERAL: Credeți-mă, îmi pare foarte rău…

MARIANNA: Nu vă lungiți, domnule Gonzáles. Încuiați!

CĂPITANUL GENERAL: Şi dumneavoastră? Şi oaspeții dumneavoastră?

MARIANNA: O să ieşim pe uşa din spate.

CĂPITANUL GENERAL: Bun. Atunci, cu durere în suflet, îmi fac datoria. E deja şapte şi mai trebuie să merg în port, să văd dacă sunt ceva mişcări suspecte. Marianna, vă doresc mult noroc!

Marianna: La fel şi dumneavoastră.

CĂPITANUL GENERAL *(dă din mână):* La revedere tuturor.

(Căpitanul general iese în stradă şi începe să închidă obloanele magazinului. Se aude cheia în broască. Apoi oamenii căpitanului acoperă totul cu scânduri, bătute în cuie cu ciocane. Scena care urmează se desfăşoară în zgomotul ciocanelor. Înăuntru, treptat-treptat, se face tot mai întuneric.)

LABBÉ: Nu ştiam că este o uşă în spate.

MARIANNA: Nu este.

LABBÉ: Atunci… Cum ați… Suntem blocați? Se poate şti cum o să ieşim de aici dacă omul acesta barează singura uşă?

MARIANNA: O să ieşim. Nu vă faceți griji, e prevăzut totul. Nu-i aşa, *monsieur* Guillot?

GUILLOT: Până la ultimul detaliu.

MALESHÈRBES *(cu un aer tâmp):* Eu am deplină încredere în dumneavoastră, Marianna. Şi totul mi se pare foarte original şi

amuzant.

MARIANNA: Mulțumesc, *monsieur* Maleshèrbes, sunteți foarte amabil!

MALESHÈRBES: Vă rog, spuneți-mi Auguste!

(Din spate apare brusc o lumină. Iese părintele Fideu, în mâini cu o cutie plină de felinare aprinse.)

PĂRINTELE FIDEU: Bună ziua şi Dumnezeu să vă binecuvânteze. *(Lui Guillot):* A ieşit comedia cum trebuia să iasă?

GUILLOT: Chiar mai bine! Au fost şi câteva surprize! Gonzáles l-a arestat pe Mimó.

PĂRINTELE FIDEU: Aşteptați, că încă n-avem finalul. E toată lumea gata?

GUILLOT: Toți gata. Spuneți!

PĂRINTELE FIDEU *(împarte felinare ciocolatierilor):* Domnilor, fiți amabili, luați câte o lampă, să vă vedeți picioarele. *Monsieur* Guillot, care cunoaşte drumul şi l-a probat, va merge în față. Eu voi închide grupul, dar înainte de asta o să ascund bine trecerea secretă spre tunel. Nu vă gândeați, nu, c-o să ajungeți în canale? Ei, vedeți, romanii ne-au lăsat tot oraşul găurit. Nu ştiu de ce voiau ei toate drumurile astea secrete, de care profităm noi. Poftiți, poftiți o lampă. Strângeți-vă lucrurile! Să nu vă împiedicați! Mai bine vă strângeți bine pelerinele. Coridoarele subterane nu-s prea curate şi-ați putea să vă murdăriți. Nu vă temeți: la capătul celălalt vă aşteaptă Beaumarchais, cu o căruță pregătită. Hai, înainte, înainte, vin şi eu, vin.

(Ies toți din scenă. În această ordine: Guillot, Labbé, Delon, Maleshèrbes. Marianna ia ciocolatiera şi o înfăşoară în catifeaua turcoaz în care o primise. O ține cu grijă, ca pe un nou-născut. Rămân singuri Marianna şi părintele Fideu.)

MARIANNA *(gata să plângă):* Părinte… Este posibil? Iarăşi mi-ați salvat viața?

PĂRINTELE FIDEU: Marianneta, prințesă, ce prostii spui! Asta numai Dumnezeu o poate face. Eu doar îl ajut un pic.

MARIANNA: Cum o să vă pot răsplăti?

PĂRINTELE FIDEU: Îți spun cum. Când vei trăi departe şi toată lumea o să se îndrăgostească de tine şi regele o să-ți laude

virtuțile şi toți o să vrea s-o cunoască pe ciocolatiera tânără şi frumoasă care a lăsat Barcelona pentru Versailles şi o să fii cea mai admirată, cea mai dorită şi mai lăudată dintre femeile de la palat, să-ți aduci aminte de unde ai plecat şi că şi în colțul ăsta de lume laşi lucruri bune. Şi să-ți aduci aminte că aici ai avut primul tău admirator şi ăla am fost eu, un biet preot bătrân cu un nume care stârneşte râsul.

MARIANNA: O, părinte, ce spuneți! Ce poate avea cineva mai bun? Şi pe cine mai bun decât dumneavoastră? O să-mi aduc aminte de dumneavoastră în fiecare zi cât o să trăiesc afară. Şi, cum pot, mă întorc, vă jur pe tot ce...

PĂRINTELE FIDEU: Ssst! Nu jura, nu-i frumos! Hai, că ne aşteaptă.

(Marianna zâmbeşte, îşi şterge o lacrimă şi iese. Părintele Fideu rămâne singur, luminat de lampă. Figura lui, în întuneric, are un aer puțin fantasmagoric. Oamenii căpitanului general trebuie să-şi fi terminat treaba, fiindcă de afară nu mai vine niciun zgomot.)

PĂRINTELE FIDEU: A trecut deja de şapte şi în port un vapor ridică ancora. Căpitanul general încă nu şi-a dat seama că magazinul nu are uşă în spate. La capătul tunelului subteran o căruță aşteaptă tot grupul. În car, demontată în douăzeci şi două de bucăți, maşina de făcut ciocolată. Mâine, la ora asta, oamenii şi maşina vor fi în drum spre Versailles. Marianna va merge cu ei, convinsă şi acum că într-o zi se va întoarce. Guillot, tânărul îndrăgostit, va fi un bărbat fericit. Beaumarchais... ah, despre Beaumarchais nu îndrăznesc să spun niciun cuvânt. Omul acesta are prea multe secrete, toate importante. Mi-ar face plăcere doar să-l întreb: „Domnule autor, comedia se sfârşeşte când se sting luminile sau trebuie să aşteptăm să se mai întâmple ceva în întuneric?"

(Părintele Fideu iese. Slaba lumină care venea de la intrarea în pasajul subteran se stinge.)

(ÎNTUNERIC)

Şaisprezece

Madame, îmi face plăcere să vă informez că legația noastră va părăsi Barcelona mâine înainte de opt, de cum se deschid porțile oraşului. Dacă toată lumea e bine şi pe drum nu ne poticnim de

pietre, gropi, furtuni, hoți, credem că vom putea ajunge la Hostalric la ora cinei. Din acest punct, ținând seama că într-o călătorie atât de lungă întotdeauna apare ceva neprevăzut care dă peste cap planurile, vom fi la palat în nu mai mult de paisprezece zile.

La întoarcere, formăm legația franceză cinci gentilomi şi o femeie. Cred că, dacă ați citit cu atenție această cronică, puteți spune că îi cunoaşteți cu asupra de măsură. Cu toate acestea, precizez că este vorba despre mine, care sunt slujitorul dumneavoastră; *monsieur* Beaumarchais, care serveşte interesele nepotului dumneavoastră; Labbé, căpetenia cofetarilor de la palat; *monsieur* Maleshèrbes, căpetenia breslei ciocolatierilor din Paris, şi *monsieur* Delon, reprezentantul celor din Bayonne. Doamna se numeşte Marianna şi este cea mai bună ciocolatieră din Barcelona, călătoreşte la Versailles pentru prima oară şi este dornică să vă cunoască şi să-şi arate talentele lumii sofisticate. Toți cred că, în diligență cu ea, drumul de întoarcere ne va fi mai scurt şi mult mai plăcut. Sunt de acord.

Ultimele ore în acest oraş au fost pline de surprize, toate magnifice. Prima a fost să găsim în tunelul în care ne-a condus părintele Fideu un fel de cărucioare mici (dar cu roți mari) în care se afla maşina de făcut ciocolată a domnului Fernandes, demontată toată, ca să poată fi transportată mai uşor. Fiecare dintre noi, mai puțin Marianna, a cărat prin tunele, aproape fără dificultate, câte o bucată din maşina care, în felul acesta, a ieşit din magazin, din cartier şi chiar din oraş.

Ce surpriză am avut toți când am văzut că la capătul drumului nostru de cârtițe se afla Beaumarchais, aşteptându-ne cocoțat pe capra unei căruțe! Mai erau doi bărbați solizi, păreau hamali de pe chei, care ne-au fost de ajutor la maşină, pe care au aşezat-o într-un vehicul mai puternic. Pe acesta l-au luat, ne-au spus, ca să îl pregătească pentru mâine, pentru drum. I-a însoțit părintele Fideu, spunând că un slujitor al lui Dumnezeu întotdeauna face un serviciu într-o situație dificilă. Ne-am luat rămas-bun aproape în lacrimi. Înainte de a ne despărți, m-a privit în ochi şi a oftat: „Ceva îmi spune că o să vă întoarceți, Guillot. Nu va trece mult până o să vă primim din nou pe aceste străzi umede".

Ieşiserăm într-un punct din afara zidurilor. De aceea, o dată urcați în căruță şi cu aerul că ne întoarcem după o zi petrecută la țară, am intrat din nou în oraş prin Poarta Nouă, fără să trezim

bănuieli. Toţi au rămas uimiţi de exactitatea cu care fusese gândită manevra şi-au fost şi mai uimiţi când au aflat că autorii ei fuseserăm părintele Fideu şi cu mine, deşi fără Beaumarchais nu am fi reuşit.

— Iată planurile misterioase ale conducătorului nostru, a zis Delon, mereu conciliant.

Şi, cum îi venise rândul la cuvânt, secretarul regelui a întors puţin capul de pe capră şi a zis că da şi nu, că maşinaţiunile secrete nu avuseseră totdeauna legătură cu salvarea Mariannei şi cu maşina ei, ci, mai degrabă, cu anumite afaceri despre care nu poate spune nimănui, fiindcă sunt secret înalt. A profitat însă de ocazie, ca să ne dea tuturor o veste splendidă.

În căruţă s-a creat o aşteptare atât de mare, încât până şi catârcele – două, foarte bătrâne – şi-au întins urechile să audă ce avea să ne spună Beaumarchais.

— Am recuperat ce ni s-a furat în prima noastră noapte în oraş. Când ajungem la pensiune, o să găsiţi tot.

Atât de mare a fost explozia de bucurie, că au tresărit catârcele.

— Tot? Şi banii? a întrebat Maleshèrbes, atât de bine dispus, că parcă nu era el.

— Tot!

Le mai rămânea o noapte de Barcelona şi, văzându-se cu buzunarele pline, ciocolatierii plănuiau să-şi ia rămas-bun cum se cuvine, l-am auzind spunând că vor să meargă din nou la cafeneaua unde gustaserăm *ratafia,* pentru prima, şi cine ştie dacă nu şi pentru ultima, oară, şi chiar şi ponderatul Delon a pariat câte sticle va fi în stare să golească înainte de a-şi pierde minţile.

Beaumarchais nu i-a oprit. La urma urmelor, suntem pe pământ străin şi se ştie că oamenii nu se comportă la fel acasă şi în străinătate. Nu-i nicio nenorocire dacă nişte bărbaţi oneşti se distrează un pic.

O parte a după-amiezii am folosit-o ca să-mi refac forţele şi să-mi fac puţinul meu bagaj. Eram pe sfârşite, când a intrat Beaumarchais, a închis uşa şi mi-a zis:

— Trebuie să vă întreb din nou, prietene Guillot. Îmi puteţi da cuvântul că n-o să povestiţi nimic din ce m-aţi văzut făcând aici?

— Îl aveţi. Cu excepţia cronicii pe care am scris-o pentru *madame,* de la mine nu…

— Tocmai despre asta voiam să vă vorbesc. Despre cronică. Va

trebui să mi-o dați.

— Cum?

— E prea periculos. Presupun că ați vorbit despre *mademoiselle* d'Eon.

— Sigur că da.

— Şi despre mişcările noastre din port.

— Şi.

Beaumarchais dădea din cap.

— Dați-mi-o!

— Nu pot. Mi-am dat cuvântul față de *madame,* înainte de a mi-l da dumneavoastră.

— Guillot, dacă vă opuneți, va trebui să v-o iau.

— Sunteți capabil de aşa-ceva?

— Îndeplinesc ordinele.

— Ale cui? Ale regelui?

— Nu-i treaba dumneavoastră.

— Sunt atât de importante problemele dumneavoastră?

— Sunt. Cel puțin până primim veşti.

— Vesti de la Boston. Am auzit vorbindu-se că oamenii de acolo sunt însetați de libertate. Cred că o să le-o dea Franța?

M-a privit țintă, cu ochii mijiți.

— Ați spus…

— Că nu-mi amintesc numele oraşului în care va acosta vasul.

— Şi vi-l amintiri.

— Da, ați văzut.

— Ce mai ştiți?

— A, nu prea multe. Ştiu că *monsieur* Beaumont este spion, poate cel mai bun, în serviciul regelui Franței. Mai ştiu că la palat se pun pariuri pe averi în legătură cu sexul său real, dar până acum nimeni n-a reuşit să afle.

— Mă surprindeți.

— Bănuiesc, apoi, că sunteți alături de rebelii americani nu doar în numele regelui. Cred că e implicată propria dumneavoastră avere, deloc mică.

— Mulți gentilomi din Franța sprijină lupta împotriva cătuşelor engleze, în numele libertății.

— Clar, înțeleg. Astfel noii oameni liberi vă vor fi îndatorați.

— Bun, Guillot. (Mi se părea că Beaumarchais începea să-şi piardă răbdarea şi să obosească de-atâta trăncăneală.) Aş vrea să profit de după-amiaza liberă să revăd scena unei comedii pe care

o închei. V-ar deranja să-mi spuneți care este oferta dumneavoastră?

— Vă voi da caietul în care am scris cronica pentru *madame* Adèlaïde.

— Îmi place că sunteți rezonabil.

— Când ajungem la palat o să-i spun, şi dumneavoastră mă veți seconda, că ne-a fost furat pe drum, de hoți, la un han.

— Foarte bine gândit.

— Voi reda cronica oral dacă mi se cere, dar voi trece sub tăcere episoadele pe care le vreți trecute sub tăcere.

— Sunteți un tânăr inteligent.

— Atunci, nu mai discutăm. Mâine v-o dau. Aveți cuvântul meu.

— Mâine? De ce nu acum?

— Fiindcă vreau să o termin. Un autor nu-şi lasă niciodată opera fără final, oricâtă de măruntă ar fi, ar trebui să ştiți. Nu se ştie niciodată ce pagini şi sub ce ochi o să cadă.

— Mi se pare corect.

— În schimb, vreau să vă cer ceva.

— Mă miram eu. Aveți grijă, pot oricând să scot sabia din teacă şi să închei negocierile.

— Nu-i mare lucru. Vreau să-i vorbiți regelui despre mine. Să mă propuneți pentru o funcție.

— O funcție? Acum o să-mi spuneți că vreți să fiți ministru.

— Şi mai bine. Bibliotecar.

I-au strălucit ochii, nu ştiu dacă de emoție sau de bucuria de a vedea că totul se rezolvă şi nu mai există piedici.

— Bibliotecar la palat?

— Exact.

— Ştiți cât de multe cărți sunt în bibliotecile regelui?

— Cu cât mai multe, cu-atât mai bine, domnule.

— Şi în ce dezordine sunt?

— O să am de lucru ani.

— Şi cât praf e îngrămădit pe ele?

— O să învăț să manevrez pămătuful.

— Bibliotecar? şi-a mijit ochii. Poate că, într-adevăr, vi se potriveşte. Puteți conta pe mine, Guillot.

Aşa am încheiat, ca între domni, înțelegerea. Nicio clipă n-am îndrăznit să-i spun că admirația pe care i-o port e atât de mare, încât am scris o parte din cronică ca finalul uneia dintre comediile

lui. M-am gândit c-o să vadă, când o s-o citească.

Ultima parte din acea ultimă zi, când deja se întuneca, am folosit-o să-mi țin o promisiune pe care i-o făcusem frumoasei Marianna.

— M-ați putea însoți la Casa de Binefacere? Vreau să vizitez pe cineva înainte să plec şi mi-e teamă să merg singură pe străzile astea atât de întunecate.

Casa de Binefacere este o clădire mare, neîngrijită, din strada Carme. Persoana pe care voia să o viziteze Marianna era o fetiță puțin peste cincisprezece ani, din cauza întunericului aproape că nu i-am văzut chipul. Mi s-a părut bine făcută, înaltă, plăcută la chip. După aceea am aflat că motivul vizitei fusese să-i dăruiască ciocolatiera pe care i-ați trimis-o dumneavoastră, înfăşurată în catifeaua turcoaz. Poate Marianna nu voia să rişte să i se spargă pe drum. Sau poate această Caterina este atât de importantă pentru ea, că nu a vrut să plece fără un gest aparte.

Cele două fete plângeau, îmbrățişate, vorbindu-şi în şoaptă. Ştiu că nu se cade, dar am tras puțin cu urechea şi aşa am putut afla ce-şi spuneau:

— Dar când te-ntorci? Ce-o să mă fac fără tine?

— Caterineta, te rog, nu face să-mi fie mai greu! Îți spun, o să mă-ntorc, dar nu ştiu când. Şi, când o s-o fac, vreau să te găsesc mai bine decât te las. Ascultă-le pe surori! Caută o casă bună să slujeşti! Du-te pe la părintele Fideu! M-ai înțeles bine?

Marianna o mângâia pe păr, iar Caterina dădea din cap că da.

— Eşti singura mea prietenă, singura pe lume. Trebuie să-mi promiți că o să fii bine, că n-o să-ți bați joc de viața ta, căutându-ți singură condamnarea. Dacă nu-mi promiți, o să plec cu atâta durere în suflet, de-o să mă omoare înainte s-ajung.

Caterina a deschis ochii, speriată de sentință.

— Bine. Îți promit.

— Ți-am adus nişte bani. Nu-i cheltui deodată. Şi mai vreau să iei şi ciocolatiera asta. E valoroasă, dacă vreodată o să ai nevoie de bani, poți s-o amanetezi şi-o să-ți dea cel puțin cincizeci de reali. Şi, dacă n-o amanetezi, vreau s-o ții să-ți aduci aminte de mine. O s-o faci, da?

— Bineînțeles.

Şi iarăşi dă-i şi plângi, lipită de ciocolatieră.

— Mă-ntorc, Caterina, îți promit. Vreau să te găsesc cuminte, mulțumită şi în pace cu Dumnezeu şi cu oamenii.

Dar copila Caterina nu zice nimic. Îşi şterge doar lacrimile care-i şiroiesc.

Discuţia a mai durat puţin, până când Caterina a zâmbit şi Marianna s-a îndurat să plece. Când am ieşit, strada Carme era pustie şi bătea clopotul de închidere a porţilor.

Până aici ajunge, *madame,* această cronică pe care nu o s-o citiţi decât dacă vreo încurcătură din cele pe care din când în când scurgerea timpului ni le oferă o va pune în mâinile dumneavoastră.

A scris-o slujitorul dumneavoastră credincios, cu singurul gând de a rămâne fidel dumneavoastră şi întâmplărilor, în oraşul Barcelona, în îngheţata iarnă a anului 1777.

Vă sărut mâna cu o afecţiune de neşters. Al dumneavoastră totdeauna,

Victor Philibert Guillot

FINALE
MADAME ADÈLAÏDE

Draga mea Victoire,

Ieri, învingându-mi lenea, m-am dus, în sfârşit, să vizitez fabrica de porțelanuri de curând mutată, la dorința tatălui nostru, în oraşul vecin Sèvres. Am fost primită cu toate onorurile de director, un bărbat prea vorbăreț, care s-a încăpățânat să-mi arate toată clădirea, până la ultimul colțişor. De la gardul de fier care o înconjoară până la atelierele de sub acoperiş, de la etajul al treilea. Trebuie să recunosc că am rămas impresionată. Toți cei care lucrează acolo – sculptori, turnători, reparatori, gravori, pictori, aurari... – fac o treabă magnifică, pe care poate că nu am lăudat-o îndestul în cursul vizitei, din rațiuni pe care domnia voastră şi cu mine le ştim. Nu vreau să creadă că nu aprob prezența lor atât de aproape de palat. De fapt, o aprob, îmi face plăcere că există lângă casă o industrie atât de sofisticată. Mă bucur că Franța o are. Sunt, ca şi domnia voastră, o admiratoare a subtilei arte a porțelanului, mă bucur că noi, europenii, i-am înțeles, în sfârşit, misterul şi nu mai avem nevoie să cumpărăm totul din China, ca înainte. Consider un progres că există farfurii, borcane, vaze, lustre făcute de mâini franceze. Nu mă poate acuza nimeni că nu doresc ce-i mai bine pentru națiunea mea. Dar, în acelaşi timp, îmi vine să plâng de furie doar la gândul că toate astea există datorită ei.

Pe traseu, lung, încât a obosit picioarele doamnelor mele, nu şi pe-ale mele, m-am forțat să zâmbesc puțin, deşi tot timpul am avut-o în gând. O, ce neplăcut! Nu voiam să-mi aduc aminte de ea, mi-am jurat chiar înainte să intru şi totuşi... Nu vreau să-i scriu numele pe această hârtie. A scrie ceva înseamnă a o face prezentă, tangibilă, a-i reda viața. Numele ei nu trebuie să dăinuie nicăieri, deşi ştiu că o să se întâmple, poate chiar mai mult decât al nostru, sora mea. Dacă ieri dimineață m-ați fi întrebat ce merite are femeia aceasta, v-aş fi răspuns imediat: „Niciunul”. Sau, poate şi mai rău, aş fi spus vreo meschinărie înveninată: „Ah, dar are merite care se pot arăta în afara patului tatălui nostru şi îmbrăcată să iasă?”

Dar ieri, după vizita la fabrica de porțelanuri, am cerut să fiu

lăsată un moment singură în caleaşcă. Aveam nevoie să reflectez. Acolo, în fața mea însămi, a trebuit să recunosc că cine a vrut să existe un loc ca acesta are un merit. Cel puțin meritul unui gust rafinat. Ştiți că un alchimist de la fabrică a inventat o culoare doar pentru ochii ei? Un roz palid, deloc urât. Pictorii îl aplică pe toate obiectele cerute de ea. Şi se pare că cere multe. Mi s-a părut că oamenii sunt mulțumiți să lucreze pentru ea, semn că e o stăpână generoasă. N-am crezut niciodată că o să spun un asemenea lucru, dar cred că *madame* de Pompadour a făcut un bine națiunii noastre. Iată că am ajuns să-i scriu numele. Se ştie: este de-ajuns să nu vrei să te gândeşti la ceva ca să nu poți să ți-l scoți din cap nicio clipă. Vă spun, o aveam în minte tot timpul, cât străbăteam fabrica. Şi o am şi acum, când nu mai sunt acolo. Să nu credeți însă că, brusc, aprob delectările ei, foste şi prezente, cu regele. N-o s-o fac niciodată. Părerea mea este că pentru a sprijini artele nu trebuie să ajungi în patul nimănui, dar recunosc şi că sunt femei care o fac cu toți şi apoi nu fac nimic bun. Şi acum tac, că o să ajung şi s-o iert. Vizita s-a încheiat la etajul întâi, unde se depozitează argilele şi alte materii prime. Directorul fabricii, ca să mă măgulească, mi-a adus un platou pentru vasul de apă de pe măsuța de toaletă şi mi l-a oferit:

— Poate v-ar face plăcere, doamnă, să alegeți argila pentru un obiect personal pe care să ni-l comandați. Dacă ne spuneți ce, îl vom coace potrivit dorințelor dumneavoastră.

N-a trebuit să mă gândesc mult:

— Mi-ar plăcea o ciocolatieră, am spus.

— Ah, bineînțeles, a zis directorul, ştie toată Franța că *mesdames* sunt mari experte în arta de a bea ciocolată.

— Într-adevăr, ne place foarte mult. Ne vine din familie.

— Sigur! Nu strămoşii dumneavoastră au introdus-o în moda curții?

— Sunteți bine informat. Ana de Austria, mama străbunicii mele, a adus-o pentru prima oară, când nimeni nu gustase. Era fiica regelui Filip al Spaniei, singura țară care în epoca aceea îi cunoştea virtuțile. Apoi a făcut-o populară la palat străbunica mea, Maria Tereza. Ea nu a strălucit deloc, deşi era soția Regelui Soare. A fost, mai degrabă, cea mai tristă regină care a păşit prin Versailles. Nu i-a plăcut niciodată să stea la palat, deşi a fost prima care a făcut-o. Până la soțul ei, locul acela era doar un biet pavilion de lemn în care se țineau uneltele de vânătoare. Cred că

singurele clipe de fericire trăite de străbunica mea erau cele în care îşi bea ciocolata în salonaşul ei, ascunsă de somptuozitatea care o întrista. Se spune că prima oară când a privit grădinile din balconul Sălii Oglinzilor a simțit o dorință nebună să se-arunce şi să se omoare. Din nefericire, a murit puțin după aceea, măcinată de o boală misterioasă. Eu zic că de tristețe. Tristețea poate fi fatală la Versailles, în caz că nu ştiați.

— Sunt uluit, doamnă. Sunteți o fântână de înțelepciune, a zis directorul.

— Îmi place să fiu informată.

— Va fi o plăcere să fabricăm pentru dumneavoastră o ciocolatieră care să cinstească stirpea femeilor despre care mi-ați vorbit. Şi care să vă facă fericită, dacă se poate. Ce culoare v-ar plăcea?

— Albă. Albul mă înseninează.

— O vreți decorată?

— Mai bine fără ornamente.

— Văd că aveți idei foarte clare. Altceva? Mărimea?

— Nici mare, nici mică. Să încapă în ea trei ceşti, atâtea beau mereu după-amiaza.

— Nimic mai uşor. Va fi o plăcere să vă servim.

— Şi încă ceva.

— Orice doriți.

— Nu o vreau marcată. Ştiu că e obiceiul să se imprime două inițiale înlănțuite ale numelui regelui pe tot ce produceți.

— Da, doamnă. Aşa a dorit *madame* de Pompad…

— Aş prefera să nu le văd. Credeți că este posibil?

— Cum să nu, dacă aşa cereți. Vom pune o inscripție care să vă ateste ca proprietară. Dacă vi se pare potrivit.

— Da.

— Cea mai bună culoare pentru litere ar fi albastrul, nu rozul, intuiesc bine?

(Omul acela începea să înțeleagă. Nu vreau să am în comun cu ea nici culoarea vasului din care beau ciocolata.)

— Intuiți bine, am zis. Albastru.

— Bun ochi. Albastrul este foarte elegant.

— Deci ne-am înțeles.

— Excelent, *madame.* Mai trebuie doar să alegeți materiile prime. Îmi faceți onoarea?

Directorul a arătat spre nişte lăzi pline cu argile şi pulberi de

diferite culori, de la roz la alb marmorean şi mi-a indicat proporția exactă ce trebuia luată din fiecare. Mi-am scos o mănuşă, mulțumită, şi m-am jucat de-a olărița, urmând instrucțiunile pe care le primeam.

Astfel, întâi am pus pe platou patru mâini dintr-o argilă albă căreia îi spun caolin, apoi o mână şi jumătate dintr-o piatră sfărâmată pe care o denumesc cu cuvântul latin *albus*. Când am terminat, directorul mi-a arătat micuța colină formată pe platou.

— Iată ciocolatiera dumneavoastră, *madame.* Fie să vă însoțească mulți ani! Peste câteva ore, o puteți deja umple.

Şi acum vă las. Ciocolatiera tocmai a sosit şi mor de dorința de a o inaugura. Ştiți ce spuneau rudele noastre, femeile triste: pofta de ciocolată e de nestăvilit.

Vă sărut cu dragoste adevărată. Sora domniei voastre,

Adèlaïde

Indice de personaje

ADÈLAÏDE, *MADAME* (1732–1800): Personaj real. Al şaselea copil (a patra fată) al regelui Ludovic XV al Franței şi al Mariei Leszezynska, strănepoată Mariei Tereza a Austriei, mătuşa lui Ludovic XVI, căruia i-a fost şi naşă. Cultă, neliniştită, implicată în politica timpului său, nu s-a căsătorit niciodată. Şi-a petrecut viața la palatul Versailles, unde ea şi surorile ei erau cunoscute ca *mesdames.* S-a opus cu înverşunare relațiilor tatălui ei cu *madame* de Pompadour, una dintre favoritele lui. După revoluție – care i-a adus moartea prin ghilotinare nepotului ei şi unei mari părți din familie şi de la curte – s-a văzut obligată să fugă. A început astfel un pelerinaj prin Europa, care o va purta în final la Trieste, unde a murit la vârsta de şaizeci şi şapte de ani.

AURORA: Servitoare în casa Turull (*II*).

BEAUMARCHAIS, PIERRE-AUGUSTIN CARON DE – (1732–1799): Personaj real. Curtean, om politic, strateg, spion şi autor de piese foarte cunoscute, între care *Nunta lui Figaro* şi *Bărbierul din Sevilla.* A intervenit activ, în nume propriu şi în numele regelui Franței, în sprijinirea finanțării războiului american de independență *(III).*

BULTERINI, AUGUSTO (1835–1923): Tenor liric italian, specializat în Verdi *(II).*

BEAUMONT, CHARLES-GENEVIÈVE-LOUIS-AUGUSTE-ANDRÉ-THIMOTHÉE D'EON *(Chevalier/Mademoiselle* d'Eon) (1728–1810): Personaj real. Spion francez în slujba lui Ludovic XV, al cărui sex a constituit întreaga sa viață o enigmă, el alternând ani de zile cele două identități – masculină şi feminină. Aventurierul Giacomo Casanova a garantat că a fost femeie, sedusă de el în 1771. O echipă de medici ai regelui francez s-au pronunțat în acelaşi sens. A trăit treizeci şi trei de ani ca femeie în mediile aristocratice din Londra. La moarte i s-au descoperit atribute sexuale masculine, deşi nu avusese barbă. Se crede că ar fi putut fi hermafrodit *(III).*

CAROL III, REGE AL SPANIEI (1716–1788): Personaj real. Al treilea fiu al lui Filip V, primul pe care l-a avut cu Isabella Farnese. A fost rege al Neapolelui şi Siciliei. Între politicile sale, tipic iluministe, se remarcă reforma economică şi importanța acordată urbanizării şi culturii. Naşterea pe care a sărbătorit-o în 1771 inițiind la Barcelona un concurs public pentru tinere

cinstite şi sărace a fost aceea a nepotului său Carlos Clemente Antonio (1771–1774), primul fiu al viitorului Carol IV, care, dacă ar fi trăit, ar fi fost fratele mai mare al lui Ferdinand VII şi, în consecință, moştenitor al tronului.

DELON (1741–1805): Ciocolatier stabilit la Bayonne. Face parte din comisia care vizitează Barcelona în 1777 *(III).*

ENRIQUETA: Servitoare în casa Sampons *(II).*

FERNANDES (?-?): Personaj real. Ciocolatier barcelonez, membru al breslei ciocolatierilor din Barcelona şi furnizor de ciocolată al curții de la Versailles. A fabricat o maşină pentru procesarea ciocolatei care a trezit interesul breslei ciocolatierilor din Paris, motiv pentru care în anul 1777 aceştia au trimis o comisie să vadă maşina. Se pare că aceasta a fost expusă la un moment dat la sediul breslei, în strada Sant Sivestre din Barcelona, informație prezentă la cronicarul Ramon Nonat Comas şi preluată de istoricul şi folcloristul Joan Amades *(III).*

FIDEU, părintele (1715–1791): Preot la parohia Santa Maria del Mar, protector al Mariannei *(III).*

FONT, ROSA CATALINA (1674–1777): Personaj real, din oraşul Vic. A ajuns la vârsta de 100 de ani foarte sănătoasă. Conform necrologului publicat în *La Gazeta de Barcelona,* bea ciocolată în fiecare zi *(III).*

FREY ROVIRA, AINA (1998): Fiica lui Max Frey şi a Sarei Rovira *(I).*

FREY ROVIRA, POL (2001): Fiul lui Max Frey şi al Sarei Rovira *(I).*

FREY, MAX (1971): Chimist, soțul Sarei Rovira *(I).*

GOLORONS, MARIA DEL ROSER (1866–1932): Soția industriaşului Rudolf Lax, mutată de curând pe Passeig de Gràcia. Prietena doctorului Volpi *(II).*

GONZÁLES DE BASSECOURT, FRANCISCO (MARCHIZ DE GRIGNY, primul CONTE DE ASALTO) (1726–1793): Personaj real. S-a născut la Pamplona, dar era de origine flamandă. A luptat la Havana împotriva englezilor. Căpitan general al Catalunyei în 1777–1788, s-a remarcat în activitatea lui prin lucrările urbanistice (cea mai importantă fiind deschiderea străzii care timp de ani i-a purtat numele, între Rambla şi zidurile oraşului, actualmente Nou de la Rambla) şi sprijinul acordat artelor, în special teatrului. A fost demis şi mutat la Madrid în urma refuzului de a reprima „revoltele pâinii” din 1789 [din Barcelona şi

alte oraşe catalane].

GUILLOT, VICTOR PHILIBERT (1759–1832): Secretar – şi puţin spion – al lui Adèlaïdei a Franţei, locuieşte la Versailles. Aspiră la funcţia de bibliotecar al palatului. Dacă o obţine, va putea trăi liniştit doar până în anul 1789. După 1793, cunoscându-l, cel mai înţelept lucru ar fi să fugă din Franţa şi să revină în iubita lui Barcelonă *(III).*

HORTÉNSIA, DOAMNA: soţia inventatorului Estanislau Turull, mama Candidei *(II).*

LABBÉ: Ciocolatier regal, întâi al lui Ludovic XV, apoi al nepotului său, Ludovic XVI. Locuieşte la Palatul Versailles. Face parte din comisia care vizitează Barcelona *(III).*

LUDOVIC XV, REGE AL FRANŢEI (1710–1774): Personaj real. Numit de popor *„le Bien-Aime*” (cel preaiubit), a fost iubit la început. Apoi a rămas în amintire prin aventurile sale amoroase şi scandaluri. Două dintre favoritele lui se numără printre cele mai cunoscute şi influente personaje din istoria Franţei: *madame* du Barry şi marchiza de Pompadour. Căsătorit cu poloneza Maria Leszezynska, a avut zece copii, între ei Ludovic, Delfinul Franţei, care a murit înainte de a accede la tron, tatăl lui Ludovic XVI. Între fete, care, majoritatea, au rămas necăsătorite, se remarcă *madame* Adèlaïde şi *madame* Victoire.

LUDOVIC XVI, REGE AL FRANŢEI (1754–1793): Personaj real, pe tronul Franţei în 1774–1789. A trăit toată viaţa la Versailles. A murit ghilotinat, la 21 ianuarie 1793, ca şi soţia lui, Maria Antoaneta, şi alţi membri ai familiei.

LOMBARDI, MARIETTA: Cântăreaţă de operă născută la Padova *(II).*

MADRONA: Intendentă în casa Sampons *(II).*

MALESHÈRBES: Ciocolatier francez, căpetenia breslei ciocolatierilor din Paris *(III).*

MARIANNA (1754–1824): Soţia ciocolatierului Fernandes, conduce singură un magazin de ciocolată pe strada Tres Voltes din Barcelona. Personaj inspirat din viaţa ciocolatierei Eulàlia Gallisans, care avea magazinul în piaţa Llana din Barcelona şi, înfruntând breasla ciocolatierilor, şi-a exercitat clandestin meseria *(III).*

MAS-PORCELL, CATERINA: Personaj real. Cântăreaţă catalană de operă, care s-a bucurat de mult succes la Gran Teatre del Liceu timp de patru decenii, din 1838 până în 1878 *(II).*

MIMÓ: Ciocolatier din Barcelona, căpetenia breslei ciocolatierilor din oraş *(III).*

ORTEGA: Ciocolatier, profesor la cursurile de ciocolaterie la care participă tineri ca Oriol Pairot *(I).*

PAIROT, ORIOL (1970): Ciocolatier autodidact. Prieten al lui Max Frey şi al soției acestuia *(I).*

POMPADOUR, *MADAME* DE (Jeanne-Antoinette Poisson) (1721–1764): Personaj real. Cea mai celebră amantă a lui Ludovic XV, mare promotoare a culturii şi artelor în perioada influenței ei maxime. A fost căsătorită cu Charles-Guillaume Lenormant d' Etiolles, cu care a avut doi copii, morți de mici. A devenit amanta regelui Ludovic XV la douăzeci şi trei de ani şi a fost făcută marchiză. În următorii douăzeci de ani a susținut proiectul *Enciclopediei* lui Diderot, a fost protectoarea pictorilor şi scriitorilor, inițiatoarea fabricii de porțelanuri de la Sèvres – unde au lucrat mulți muncitori şi artişti şi unde numele ei a fost dat culorii sale favorite, rozul de Pompadour. A murit la Versailles la patruzeci şi trei de ani de tuberculoză, deşi s-a spus că fusese otrăvită de ultima favorită a regelui, *madame* du Barry, mai tânără decât ea cu douăzeci şi doi de ani.

ROVIRA, SARA (1969): Soția lui Max Frey, fiică de ciocolatieri. Are o ciocolaterie pe strada Argenteria *(I).*

SAMPONS, GABRIEL (1806–1870): Ciocolatier artizan. Are un magazin în strada Manresa. Tatăl lui Antoni Sampons *(II).*

SAMPONS, ANTONI (1851–1910): Fiul lui *don* Gabriel Sampons, ciocolatier din cartierul Born din Barcelona, clădeşte un imperiu ciocolatier *(II).*

SAMPONS, ANTONIETA (sau ANTONIA) (1873–1965): Unica fiică a lui Antoni Sampons şi a Candidei Turull *(II).*

TURULL, ESTANISLAU (1799–1873): Inventator barcelonez, proiectant al utilajului industrial în perioada de industrializare din secolul al XIX-lea *(II).*

TURULL, CÀNDIDA (1854–1951): Unica fiică a lui Estanislau Turull şi a doamnei Horténsia. Căsătorită cu Antoni Sampons *(II).*

VICTOIRE, *MADAME* (1733–1799): Personaj real. Fiica lui Ludovic XV al Franței şi a Mariei Leszezynska. Mătuşa regelui Ludovic XVI. A locuit toată viața în Palatul Versailles, alături de sora ei Adèlaïde. Nu s-a căsătorit niciodată. Obligată de revoluție să fugă, a trecut prin diferite oraşe franceze şi italiene. A murit la Trieste.

VOLPI, HORACI (sau DOCTORUL) (1820–1911): Medic, prietenul Hortensiei, iubitor de operă, un obişnuit al teatrului Liceu *(II).*

Nota autoarei şi mulțumiri

Autoarea doreşte să îşi exprime recunoştința față de o serie de persoane şi instituții cărora le este îndatorată: Xavier Coli, Nuria Escala, Enric Rovira, Txell Forrellad, Claudi Uno, Manei Carque, Francisco Gál, Santiago Alcolea, Nicole Wildisen, Raquel Quesafa, Francesc Gràcia Alonso, Ángeles Prieto, Montserrat Blanch, Trinitat Gilbert, Claudia Marseguerra, Claudia Torres, Deni Olmedo, Ángeles Escudero, Xocolates Simon Coli, Arhiva Istorică a Barcelonei, Muzeul Ciocolatei din Barcelona, Muzeul Choco-Story din Paris, Institutul Amatller. De asemenea, aceste pagini datorează mult bibliografiei utilizate, care cuprinde autori ca Roger Alier, Laura Bayes, Chantal Coady, Albert Garcia Espuche, Nestor Luján, Ramon Morato, Montserrat Carbonell i Esteller.

Versurile pe care le recită Guillot în capitolul nouă din partea a treia sunt din opere de Francesco Petrarca, Angelo Poliziano, Pietro Metastasio şi Benedetto Gareth, în traducerea lui Narcis Comadira, şi fac parte din antologia *Poesta italiana* (Edicions 62, Barcelona, 1985). Discuția dintre Aurora şi Càndida din capitolul *„Il trovatore”* cuprinde unele replici din libretul lui Francesco Maria Piave, la opera omonimă a lui Verdi.

În încheiere, vreau să-mi exprim recunoştința față de Sandra Bruna, pentru timpul acordat. Şi față de Berta Bruna, pentru încredere. Fără ele, această narațiune nu ar exista.

Care Santos s-a născut în 1970, în orașul Mataro din apropierea Barcelonei. A scris de la vârsta de opt ani, câștigând prima competiție literară la 14 ani. A studiat mai întâi dreptul, urmând tradiția familiei, iar apoi filologia la Universitatea Autonomă din Barcelona. Și-a început cariera jurnalistică la *Diari de Barcelona*, lucrând ulterior în redacțiile cotidienelor *ABC* și *El Mundo*. În prezent, este critic literar la suplimentul *El Cultural* al ziarului *El Mundo* și coordonează site-ul dedicat literaturii spaniole *La Tormenta en un Vaso*. Este fondatoarea Asociației Tinerilor Scriitori Spanioli, a cărei președintă a fost timp de opt ani. A debutat în 1995 cu volumul *Cuentos cítricos*. Este autoarea a 11 romane, șase volume de proză scurtă, două volume de poezii, precum și a numeroase cărți pentru copii și adolescenți, pentru care a primit o serie de premii importante: Ciudad de Alcalá, Ana Maria Matute, Alfonso Cossío, Gran Angular, Edebé. Printre volumele publicate de Care Santos se numără *Intemperie* (1996, povestiri), *Aprender a huir* (2002, roman), *El dueño de las sombras* (2006, roman), *La muerte de Venus* (2007, roman), *Los que rugen* (2009, povestiri). Roman ambițios și scris admirabil, în castiliană, *Încăperi ferecate* (*Habitaciones cerradas*; Humanitas Fiction, 2013) a apărut în 2011, având o carieră internațională spectaculoasă. *Aerul pe care îl respiri* (*El aire que respires*, 2013; Humanitas Fiction, 2014) pendulează între prezent și trecut, consemnând istoria unei librării barceloneze care o reflectă deopotrivă pe cea a familiei, dar și pe cea a marelui oraș. În 2014, Care Santos publică, în catalană, romanul ***Poftă de ciocolată*** (*Desig de xocolata*), devenit imediat bestseller și recompensat cu Premio Ramon Llull, iar în 2015, romanul *Diamant blau*.

Care Santos este autoarea bestsellerurilor *Încăperi ferecate*, *Aerul pe care îl respiri* și *Poftă de ciocolată*. Cărțile sale sunt traduse în peste 20 de țări. În 2014, romanul *Poftă de ciocolată* a fost distins cu Premio Ramon Llull, cel mai important premiu literar catalan.

„Îmi place să construiesc o poveste pornind de la lucruri mărunte, iar ciocolata este unul dintre lucrurile mărunte care îmi oferă pretextul de a vorbi despre istoria mare."

Care Santos

O „operă" în trei acte, cu trei protagoniste seducătoare, și o ciocolatieră fabricată special pentru *Madame* Adélaïde, fiica regelui Franței Ludovic XV. Încap în ea trei ceșcuțe de ciocolată, ispititoarea băutură dulce-amăruie asemenea întâmplărilor trăite de Sara, Aurora și Marianna în inima Barcelonei.

„Un roman polifonic, ingenios construit de o autoare obișnuită să reînvie personajele istorice și să le dea viață celor fictive. În această aventură temporală, toate acționează împinse de aceeași pasiune pentru ciocolată."

Sílvia Tarragó Castrillón

„Această nouă carte confirmă talentul și forța imaginativă ale lui Care Santos."

El País

„Care Santos a construit o carte multifațetată, cu nenumărate chipuri și arome, care vor satisface toate gusturile."

David Fajardo

„Un roman pasionant, care unește cu măiestrie personajele reale cu figurile picarești, rod al imaginației autoarei: n-aveți cum să nu fiți captivați."

Manila Tortorella